

İSLAMIN ÖZÜ ÖZETİ

KUR'AN KAVRAMLARI

ABDULLAH ERGİN

“İslam’ın Özüne Işık Tutan Eser”

İÇİNDEKİLER

- 1 DİN KAVRAMI
- 2 DİNİN SAHİBİ ALLAH'TIR-DİN ALLAH'INDIR
- 3 KUR'AN'IN NİTELİKLERİ
- 4 KUR'AN'DA TEVHİD DİNİ
- 5 KUR'AN'DA SÜNNETULLAH
- 6 KUR'AN'DA YARATILIŞ
- 7 KUR'AN'DA MELEKLER
- 8 KUR'AN'DA NEBİ ve RESUL KAVRAMI (PEYGAMBERLER)
- 9 KUR'AN'DA HİKMET KAVRAMI
- 10 KUR'AN'DA AHLAK
- 11 KUR'AN'DA TEBLİĞ
- 12 KUR'AN'DA İMAN VE SALİH AMEL İLİŞKİSİ
- 13 KUR'AN'DA GAYB
- 14 KUR'AN'DA BİLGİ
- 15 KUR'AN'DA EMANET
- 16 KUR'AN'DA HAK
- 17 KUR'AN'DA ADALET
- 18 KUR'AN'DA HOŞGÖRÜ
- 19 KUR'AN'DA ZULÜM
- 20 KUR'AN'DA DENENME/İMTİHAN
- 21 KUR'AN'DA ÖZGÜRLÜK ve İNSAN HAKLARI
- 22 KUR'AN'DA ANNE/BABA HAKKI
- 23 KUR'AN'DA SABIR
- 24 KUR'AN'DA AKIL
- 25 KUR'AN'DA BEREKET
- 26 KUR'AN'DA ŞEFAAT
- 27 KUR'AN'DA MUCİZE
- 28 KUR'AN'DA DELİL
- 29 KUR'AN'DA CİHAD
- 30 KUR'AN'DA YETİM
- 31 KUR'AN'DA GÜÇ ve İKTİDAR AHLAKI
- 32 KUR'AN'DA FAİZ
- 33 KUR'AN'DA SEFERİLİK
- 34 KUR'AN'DA KİBİR/BÜYÜKLENME
- 35 KUR'AN'DA İRKÇILIK ve MİLLİYETÇİLİK
- 36 KUR'AN'DA ŞİRK
- 37 KUR'AN'DA TAĞÜT

- 38 KUR'AN'DA DUA
- 39 KUR'AN'DA İBADET
- 40 KUR'AN'DA NAMAZ
- 41 KUR'AN'DA ORUÇ
- 42 KUR'AN'DA HAC ve UMRE
- 43 KUR'AN'DA YARDIMLAŞMA (Sadaka, İnfak, Zekât)
- 44 KUR'AN'DA TESBİH
- 45 KUR'AN'DA ÖRTÜNME/TESETTÜR
- 46 KUR'AN'DA ÇOKLUKLA ÖVÜNME (Tekâsür)
- 47 KUR'AN'DA İNSANIN HATA VE TÖVBESİ
- 48 KUR'AN'DA KADER
- 49 KUR'AN'DA YALAN
- 50 KUR'AN'DA HELAL ve HARAM
- 51 KUR'AN'DA AHİRET

ÖN SÖZ

Yaptığımız bu araştırma bir «DERLEME» olup maksadımız, Allah'ın kelamı Kur'an-ı Kerim'in anlaşılması ve hayata geçirilmesidir.

3 Âl-i İmrân 7. Ayette de şöyle buyurulmaktadır:

“Sana bu Kitab'ı indiren odur. Onun bir kısmı muhkem ayetlerdir. Onlar Kitab'ın anasıdır. Öbürleri ise müteşâbihlerdir. İçlerinde yamukluk olanlar, fitne çıkarma isteği ve onu tevil, isteği ile müteşâbih olanına uyarlar. Oysa onun tevilini Allah'tan başkası bilmez. Sağlam bilgi sahipleri şöyle derler: “Biz buna inanırız. Hepsi de Rabbimiz katındandır.” Böyle düşünenler sadece içi temiz olan kimselerdir.”

Bu ve bu gibi ayetlerden yola çıkarak yıllardır Allah'ın sözlerinin anlaşılması için uğraş verdik.

Mümkün olduğu kadar her fırsatta dostlarımıza Kur'an-ı Kerim meali hediye ederek çevremizdeki insanlara Kur'an'a göre yaşamaları için destek olmaya çalıştık.

Yalnız şunu gördük ki bizim insanımız okumayı pek sevmiyor, hele kalın bir kitabı okumak çok zor geliyor.

Ben de Kitabın tamamını değil de özünü özetini paylaşmak için bir çalışma yaptım.

Konularına göre ayetleri bir araya getirerek Kur'an'ın **çelişkisiz ve muhteşem** mesajını insanlara ulaştırmak için çaba sarfettim.

Yaptığım çalışmanın Türkiye'de yayınlanmış sadece bir örneği

(Konularına Göre Kur'an – Prof. Dr. Ömer Özsoy / Prof. Dr. İlhami Güler) bulunmakta olup o da özet değil tün Kuranın kavramlarını anlatmak için yazılmış 800 sayfalık kocaman bir kitaptır.

Kur'an'ın anlaşılması için herhangi bir maddi beklentimiz yoktur.

“Ben bu tebliğ için sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Zira bu Kur'an, bütün toplumlara sadece bir uyarı ve öğüttür.” (6 Enam suresi 90)

“Oysa sen buna karşılık, onlardan herhangi bir ücret de istemiyorsun. Hâlbuki bu Kur'an, bütün toplumlar için bir öğüt ve şeref kaynağıdır.” (12 Yusuf suresi 104)

Kaynak olarak İslam dininin Allah tarafından gönderilmiş ve korunmuş Tek Hak Kitabı olan

Kur'an-ı Kerim'in Mustafa Çavdar (yazdığı meali ücretsiz olarak herkese dağıtan samimi Müslüman) tarafından yapılan Türkçe meali esas alınmıştır.

Konu ile ilgili Ayet Mealleri ve Kur'an'a uygun olan açıklamaların bir kısmı internetten **derlenmiş**; bir kısmı da tarafımızca açıklanmaya çalışılmıştır. Ayetler daha kolay anlaşılabilir diye iniş sırasına göre yazılmıştır. Kavramların ayetlerle açıklamasından sonra da Yapay Zekâ (NotebookLM)'in yaptığı yorumlar eklenmiştir. “Abdullah Ergin Fuzuli” YouTube kanalı üzerinden kavramlarla ilgili sunum videosu izlenebilir. (<https://youtube.com/@abdullahergin?si=HMKTc68pMoIO6GHy>) Bu kanala abone olmanız durumunda daha kolay erişim sağlayabilirsiniz.

Sizden ricamız e-kitabı okurken önyargıdan uzak Kur'an-ı Kerim'e yakın olmanızdır. Yorum yapıcı düşüncelerinizi bana iletebilirsiniz. 0532 650 68 79

En doğrusunu Allah bilir.

Abdullah Ergin

1. DİN KAVRAMI

1.1 Açıklama ve Ayetler:

Arapça kökenli bir kelime olan din sözlükte "örf ve âdet, ceza ve karşılık, mükâfat, itaat, hesap, boyun eğme, hâkimiyet ve galibiyet, saltanat ve mülkiyet, hüküm ve ferman, makbul ibadet, millet, şeriat" gibi çeşitli anlamlara gelir. Din akıl sahibi insanları kendi tercihleriyle bizzat hayırlı olan şeylere götüren ilâhî bir kanundur. İslâm bilginlerinin Hak din için yaptıkları tariflerin ortak noktası, dinin ilâhî kaynaklı olduğunun vurgulanmasıdır.

Buna göre, gerçek din beşer kaynaklı olamaz. Yine bu tariflerde dinin akıl ve irade ile ilişkisi gösterilmiş olup bu da dinin bir akıl ve tercih konusu olduğu anlamını taşır. Dinin, insanları özü itibarıyla hayır olana yönelten bir kanun şeklinde tanımlanması, dinin aynı zamanda bir aksiyon alanı olduğunu gösterir. Buna göre din, insanın kâinattaki varlıkları müşahade ederek duyular üstü ilâhî gerçekleri kavramasından ibaret görülebileceği gibi kişinin kendi çabasıyla ulaşamayıp, sadece vahiy kanalıyla elde edebildiği gerçekler bütünü olarak da tarif edilebilir. Sonuç olarak din Allah tarafından insanlara gönderilen bir yaşam tarzıdır.

Kur'an'da bu kelimenin başlıca şu anlamlarda kullanıldığı görülür: "Yönetme, yönetilme, itaat, hüküm, tapınma, Tevhid, İslâm, şeriat, hudut, âdet, ceza, hesap, millet". Kur'an'da din kelimesi hem uluhiyeti hem ubudiyeti yani Allah ve kul açısından iki farklı anlamı ifade etmektedir. Buna göre din, yaratıcı ve ibadet edilen olarak Allah'a nisbetle "hâkim olma, itaat altına alma, hesaba çekme, ceza-mükâfat verme"; yaratılmış ve ibadet eden olarak kula nisbetle de "boyun eğme, aczini anlama, teslim olma, ibadet etme"dir. Netice itibarıyla de din, bu iki taraf arasındaki münasebeti düzenleyen kanun, nizam ve yolun genel adıdır.

"Biz, bu kitabı Kuran'ı sana hak/gerçek bir amaç için indirdik. Öyleyse, dini yaşamını O'na has kılarak Allah'a kulluk et! İyi bilin ki saf ve katışıksız din Allah'a aittir. O'ndan başka birtakım evliya/otoriteler edinenler: - Biz onlara, başka bir maksatla değil sadece bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye kulluk ediyoruz derler. Allah, onların aralarında tartıştıkları konularda hükmünü verecektir. Zira Allah, hiçbir yalancı nankör kâfiri yoluna kabul etmez." (39 Zümer suresi 2-3)

"Şimdi Rabbinden gelen bir nur Kur'an üzere olan böylece kalbini Allah'ın dini İslam'a açan kimse ile kalbi Allah'ın zikri Kur'an'a karşı kaskatı olan kimse bir olur mu? Yazıklar olsun kalpleri katılaştırmış olanlara ki onlar apaçık bir sapkınlık içindeler." (39 Zümer 22)

"Allah'ın tevhit dini İslam'ı ayakta tutun ve onda grup grup ayrılmayın diye Allah, Nuh'a emrettiği inancı sana da din/şeriat kıldı, Aynı şekilde İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya emrettiğimiz dini sana da vahyettik. Müşriklere ağır gelen senin davet ettiğin işte bu tevhit inancıdır. Oysa Allah, dileyeni bu dine mazhar kılar ve kendine yönelen kimseye de doğru yolu gösterir." (42 Şura suresi 13)

"İşte bu Tevhid dini İslam Allah'ın dini ve Allah'tan daha güzel kim din önerebilir? Biz onun için yalnızca Allah'a kulluk ederiz." (2 Bakara suresi 138)

"Ölü hayvan eti, kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına kesilenler, boğulmuş, bir yerine vurularak öldürülmüş, düşüp ölmüş, süsülerek veya boynuzlanarak öldürülmüş, yırtıcı hayvanlar tarafından yenilmiş olanlar -ölmeden önce yetişip kuralına göre kestikleriniz hariç- ve dikili taşlar ve kutsananlar adına kesilen"

hayvanlar ve fal oklarıyla kısmet aramanız size haram kılınmıştır. Bunlar dinden sapmadır. Bugün kafirler, sizin dininizden (Döneceğinizden) ümitlerini kesmişlerdir. Onlardan korkmayın, benden korkun. BUGÜN SİZİN DİNİNİZİ KEMALE ERDİRDİM, ÜZERİNİZDEKİ NİMETİMİ TAMAMLADIM VE SİZİN İÇİN DİN OLARAK İSLAM'DAN RAZI OLDUM...
(5 Maide suresi 3)

1.2 Bilgilendirme Belgesi: "DİN KAVRAMI" (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Din Kelimesinin Anlam ve Kökeni

Kaynak, Arapça kökenli olan "din" kelimesinin çok çeşitli anlamlara geldiğini vurgulamaktadır. Sözlük anlamları arasında şunlar bulunmaktadır:

- "Örf ve âdet"
- "Ceza ve karşılık, mükâfat"
- "İtaat, hesap, boyun eğme"
- "Hâkimiyet ve galibiyet, saltanat ve mülkiyet"
- "Hüküm ve ferman"
- "Makbul ibadet, millet, şeriat"
-

Kur'an'da ise kelimenin başlıca "Yönetme, yönetilme, itaat, hüküm, tapınma, Tevhid, İslâm, şeriat, hudut, âdet, ceza, hesap, millet" gibi anlamlarda kullanıldığı belirtilmektedir.

2. Dinin Temel Tanımı ve Nitelikleri

Kaynak, İslam bilginlerinin din tariflerinin ortak noktalarını ve dinin temel niteliklerini detaylandırmaktadır:

- **İlahi Kaynaklı Olma:** "Din akıl sahibi insanları kendi tercihleriyle bizzat hayırlı olan şeylere götüren ilâhî bir kanundur. İslâm bilginlerince Hak din için düşünülmüş din tariflerinin ortak noktalardan biri dinin ilâhî kaynaklı olduğunun vurgulanmasıdır. Buna göre gerçek din beşer kaynaklı olamaz."
- **Akıl ve İrade ile İlişkisi:** Tanımlarda "dinin akıl ve irade ile ilişkisi gösterilmiş olup bu da dinin bir akıl ve tercih konusu olduğu anlamını taşır." Din, zorlama veya dayatma değil, bilinçli bir seçim meselesidir.
- **Aksiyon Alanı Olma:** Dinin "insanları özü itibarıyla hayır olana yönelten bir kanun şeklinde tanımlanması dinin aynı zamanda bir aksiyon alanı olduğunu gösterir." Din sadece bir inanç sistemi değil, aynı zamanda pratik bir yaşam biçimidir.
- **İlahi Gerçekleri Kavrama:** Din, "insanın kâinattaki varlıkları müşahade ederek duyular üstü ilâhî gerçekleri kavramasından ibaret görülebileceği gibi kişinin kendi çabasıyla ulaşamayıp, sadece vahiy kanalıyla elde edebildiği gerçekler bütünü olarak da tarif edilebilir."
- **Yaşam Tarzı:** "Din Allah tarafından insanlara gönderilen bir yaşam tarzıdır."

3. Din: Uluhiyet ve Ubudiyet Açısından Çift Yönlü Anlam

Kur'an'da "din" kelimesinin hem ilahi yönü (uluhiyet) hem de kul yönü (ubudiyet) olmak üzere iki farklı anlamı ifade ettiği belirtilir.

- **Allah Açısından (Halik ve Mabut):** "Hâkim olma, itaat altına alma, hesaba çekme, ceza-mükâfat verme."
- **Kul Açısından (Mahlûk ve Âbid):** "Boyun eğme, aczini anlama, teslim olma, ibadet etme."

Sonuç olarak, "din, bu iki taraf arasındaki münasebeti düzenleyen kanun, nizam ve yolun genel adıdır."

4. İslam'ın Hak Din Olarak Vurgulanması ve Tevhid İlkesi

Kaynak, Kuran ayetleriyle İslam'ın yegâne hak din olduğu ve Tevhid (birleme) ilkesinin merkeziliği üzerinde durmaktadır:

- **Dinin Allah'a Has Kılınması:** *"Biz, bu kitabı Kuran'ı sana hak/gerçek bir amaç için indirdik. Öyleyse, dini yaşamını O'na has kılarak Allah'a kulluk et! İyi bilin ki saf ve katıksız din Allah'a aittir."* (39 Zümer suresi 2-3) Bu ayet, başka aracı ve otorite edinmenin yanlış olduğunu belirterek ibadetin ve dinin yalnızca Allah'a yöneltilmesi gerektiğini vurgular.
- **İslam Kalbi Aydınlatır:** *"Şimdi Rabbinden gelen bir nur Kuran üzere olan böylece kalbini Allah'ın dini İslam'a açan kimse ile kalbi Allah'ın zikri Kuran'a karşı kaskatı olan kimse bir olur mu? Yazıklar olsun kalpleri katılmış olanlara ki onlar apaçık bir sapkınlık içindeler."* (39 Zümer 2-3) Bu ayet, İslam'ın kalpleri aydınlattığını ve doğru yola ilettiğini belirtir.
- **Tevhid Dininin Sürekliliği:** *"Allah'ın tevhit dini İslam'ı ayakta tutun ve onda grup grup ayrılmayın diye Allah, Nuh'a emrettiği inancı sana da din/şeriat kıldı, Aynı şekilde İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya emrettiğimiz dini sana da vahyettik. Müşriklere ağır gelen senin davet ettiğin işte bu tevhit inancıdır. Oysa Allah, dileyeni bu dine mazhar kılar ve kendine yönelen kimseye de doğru yolu gösterir."* (42 Şura suresi 13) Bu ayet, Tevhid ilkesinin tek ilahi din İslam'ın temeli; Hz. Muhammed'e vahyedilen dinin de bu köklü Tevhid geleneğinin devamı olduğunu ifade eder.
- **İslam'dan Daha Güzel Din Yoktur:** *"İşte bu Tevhid dini İslam Allah'ın dini ve Allah'tan daha güzel kim din önerebilir? Biz onun için yalnızca Allah'a kulluk ederiz."* (2 Bakara suresi 138) Bu ayet, İslam'ın en mükemmel ve güzel din olduğu inancını pekiştirir.

5. İslam'ın Kemal Bulması ve Tamamlanması

Kaynak, Maide Suresi'nden bir ayetle İslam dininin kemale erdiğini ve insanlar için seçilmiş tamamlanmış bir din olduğunu vurgular:

"BUGÜN SİZİN DİNİNİZİ KEMALE ERDİRDİM, ÜZERİNİZDEKİ NİMETİMİ TAMAMLADIM VE SİZİN İÇİN DİN OLARAK İSLAM'DAN RAZI OLDUM..." (5 Maide suresi 3) Bu ayet, İslam'ın eksiksiz ve son din olduğunu, Allah'ın insanlara yönelik nimetinin bu dinle tamamlandığını açıkça belirtir. Ayetin başında helal ve haramlara dair hükümlerin sıralanması, dinin sadece inanç değil, aynı zamanda yaşam kurallarını da içerdiğini gösterir.

2. DİNİN SAHİBİ ALLAH'TIR-DİN ALLAH'INDIR

2.1 Açıklama ve Ayetler:

Mutlak otoriteye sahip olanlar başkasına ihtiyaç duymazlar. Zira onların, otoritelerinin kaynağı bizzat mutlak otoritenin kendisidir. İslam akaidine göre bu niteliğe sahip yegâne varlık Allah'tır. Onun gücünün ve otoritesinin kaynağı olmadığı gibi sınırı ve sonu da yoktur. Bu otoritenin devri veya kısmen birine verilmesi mümkün değildir. Böyle bir şeyi düşünme şirk anlamına gelir. Nitekim Ehli-Kitap tanrının bazı özelliklerini peygamberlerine verdikleri için müşrik olarak vasıflandırılmışlardır.

Dinin kurucusu **ALLAH'**tır,

Dinin tek sahibi **ALLAH'**tır.

Dinde tek otorite **ALLAH'**tır,

Dinin kurallarını **ALLAH** koyar.

Dinde tek hüküm koyucu **ALLAH'**tır,

Dinde kul için sınırı çizen **ALLAH'**tır,

Din gününün tek sahibi **ALLAH'**tır,

Dinde sadece **ALLAH'**ın dediği olur.

İnsanlara doğru yolu göstermek için Kur'an'ı indiren **ALLAH'**tır.

Dinde Hidayet ve yol gösterme yetkisi de yalnızca **ALLAH'**a aittir

İnsanlığın ve canlı cansız bütün kâinatın yaratıcısı **ALLAH'**tır. Bütün bu yarattıklarından sadece insanlara akıl, irade ve vicdan vermiş, yaratılışlarına fitrat koymuştur. İnsanın yaratılışını anlama ve anlamlandırma çabası taşıyan fitrat kavramı, genel kabul olarak ilk yaratılış sırasında Allah'ın insan tabiatına bahşettiği Yaratana tanıma eğilimi, ruh temizliği gibi olumlu yetenek ve yatkınlıkları ifade etmektedir.

Dini Allah'a has kılmak, müminlere özgü bir iştir. Allah'a has kılınan din, hayata müdahale eden dindir. Din insanlara Allah'ın ahkâmını hatırlatmaktır.

"De ki: Benim rabbim sadece doğru olanın yapılmasını emretmiştir. Her secde mahalline girdiğinizde bütün varlığımızla O'na yönelin ve dini O'na has kılarak yürekten O'na yalvarın. Nasıl ki sizi ilk O yarattıysa sonunda yine O'na döneceksiniz." (7 Araf suresi 29)

"...Dikkat edin, yaratma, idare ve emir yalnızca O'na aittir. Âlemlerin Rabbi olan Allah ne yüce bir bereket kaynağıdır." (7 Araf suresi 54)

"Biz bu kitabı-Kur'an'ı sana hak-gerçek bir amaç için indirdik. Öyleyse, dinî yaşamını O'na has kılarak Allah'a kulluk et." (39 Zümer suresi 2)

"De ki ben dinî yaşamımı O'na has kılarak yalnızca Allah'a kulluk etmekle emrolundum." (39 Zümer suresi 11)

"Onun iç in ben, dinî yaşamımı O'na has kılarak Allah'a kulluk ederim. 'De.'" (39 Zümer suresi 14)

“Öyleyse siz Kâfirler hoşlanmasa bile dinî yaşamınızı Allah’a has kılarak Allah’a dua ile yalvarıp yakarın!” (40 Mümin suresi 14)

“De ki: ‘Onların uykuda ne kadar kaldıklarını bilen Allah’tır. Zira göklerin ve yerin bilinmeyenlerini bilmek Allah’a aittir. O, öyle mükemmel görür öyle mükemmel işitir ki göklerde ve yerde bulunanların Allah’tan başka velileri yoktur. O, otoritesine ve hükmüne hiç kimseyi ortak etmez.” (18 Kehf suresi 26)

“Zira O kendisinden başka ilah olmayan Allah’tır. Bu dünyada da ahirette de tüm övgüler ona aittir. Son hüküm onundur ve siz hesap vermek üzere onun huzuruna çıkarılacaksınız.” (28 Kasas suresi 70)

“Ve Allah ile birlikte başka bir ilaha dua ile yalvarıp yakarayım deme! Çünkü ondan başka ilah yoktur, her şey yok olacak sadece O’nun zatı baki kalacaktır. Son hüküm ve karar O’nundur, siz de hesap vermek üzere Allah’a döndürüleceksiniz.” (28 Kasas suresi 88)

“Zira göklerde ve yerde bulunan her şey Allah’ındır. Din ve kural koymak da sadece O’nun hakkıdır. Şimdi siz Allah’tan başkasından mı çekiniyorsunuz?” (16 Nahl suresi 52)

“Fakat gemiye binip boğulacaklarını zannettikleri zaman, inançlarını her türlü şirkten arındırarak bütün içtenlikleriyle yalnız Allah’a yalvarırlar. Ama Allah onları kurtarıp karaya sağ salım çıkardığı zamanda başlarlar yeniden ortak koşmaya.” (29 Ankebut suresi 65)

“Ancak tövbe ile dönüş yapanlar, durumlarını düzeltip Allah’a sımsıkı bağlananlar ve dinlerini Allah’a has kılarak yaşayanlar, işte onlar müminlerle beraberdir. Vakti geldiğinde Allah, müminlere büyük bir mükâfat verecektir.” (4 Nisa suresi 146)

“Oysa onlar, dinî-yaşamlarını sadece Allah’a has kılarak hanifler-şirke bulaşmamış kimseler olarak Allah’a kulluk etmek, namazı kılmak, zekâtı vermekle emrolunmuşlardı. İşte, insanlığın değerler sistemi/dosdoğru din budur.” (98 Beyyine suresi 5)

2.2 Bilgilendirme Belgesi **DİN ALLAH’INDIR** (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler/Gerçekler:

- **Allah Tek Otoritedir:** Metin, dinde Allah'tan başka hiçbir kimsenin hüküm koyma yetkisi olmadığını ve "sadece ALLAH'ın dediği" olduğunu net bir şekilde ifade eder. Bu, şirkin (Allah'a ortak koşmanın) reddedilmesi ve Tevhid (Allah'ın birliği) inancının merkeziyetini gösterir.

- **“Dinde tek otorite ALLAH’tır, Dinde tek hüküm koyucu ALLAH’tır, Dinde ALLAH’tan başka hiç kimsenin hüküm koyma yetkisi yoktur, Dinde sadece ALLAH’ın dediği olur.”**

- **Allah'ın Sıfatları ve Kudreti:** Metin, Allah'ın yaratıcı, yaşatıcı, öldürücü, adil, merhametli ve ilmi her şeyi kuşatan yüce bir varlık olduğunu vurgular. Ayrıca Allah'ın kâinatın, dünyanın ve tüm varlıkların yaratıcısı olduğu belirtilir.

◦ **"Kâinatı, samanyolunu, yeri, göğü, güneşi, gezegenleri, dünyayı, bütün varlıkları, ahiret gününü, cenneti, cehennemi, seni, beni, her şeyi yaratan, yaşatan, öldüren..."**

◦ **"Rahmeti ve ilmi her yeri ve her şeyi kuşatmış olan..."**

• **Allah'ın Mutlak Adaleti ve Yasakları:** Metinde, Allah'ın adaleti mutlak olduğu ve her türlü adaletsizliği, haksızlığı, hukuksuzluğu, kötülüğü, yalanı, iftirayı, fitneyi, fesadı, hakareti, tehdidi, küfrü yasakladığı belirtilir. Haklı olanın güçlü olmasını, emanete riayeti ve liyakati emreder.

• **Hesap Günü ve Yargı Yetkisi:** Ahiret gününde hesap soracak olanın yalnızca Allah olduğu ve kimsenin kimseye zerre kadar fayda sağlayamayacağı vurgulanır. Hüküm verme yetkisinin sadece Allah'a ait olduğu ifade edilir.

◦ **"Ahirette bizi hesaba çekecek olan sadece alemlerin Rabbi Allah'tır."**

◦ **"Hesap günü; hiç kimsenin, hiç kimseye zerre kadar bir fayda sağlamayacağı bir gündür zira o gün hüküm vermek sadece Allah'a aittir."** (82 İnfitar suresi 19)

• **Allah'a Duyulan Bağlılık ve Güven:** İnsanların Allah'tan başkasına bağlanmaması, inanılmaması, güvenilmemesi ve el açılmaması gerektiği belirtilir. Allah'a duyulan sevgi, saygı, güven, korku ve bağlılığın tüm diğer sevgi, saygı ve bağlılıkların üzerinde olması gerektiği vurgulanır.

• **Evrensel Kapsayıcılık:** Allah'ın Müslüman, Hristiyan, Yahudi, kafir, müşrik, ateist, isyankâr, Türk, İngiliz, Rus, Arap, insan, hayvan, çiçek, böcek farkı gözetmeksizin her canlının rızkını veren ve koruyup gözetken olduğu ifade edilir. Dünya hayatında din, dil, ırk ayrımı yapmadan, hiçbir millete, dine, ülkeye, kişiye veya gruba torpil yapmadığı belirtilir. Bu, Allah'ın evrensel merhametini ve adaletini gösterir.

• **Kuran Ayetleri ile Destek:** Metin, sunulan prensipleri Kuran ayetleriyle destekler. Bu ayetler, Allah'ın yaratma, idare ve emirde tek yetkili olduğunu, O'ndan başka ilah olmadığını ve son hükmün O'na ait olduğunu vurgular.

◦ **Örnek Ayetler: "Zira göklerde ve yerde bulunan her şey Allah'ındır. Din ve kural koymak da sadece O'nun hakkıdır. Şimdi siz Allah'tan başkasından mı çekiniyorsunuz?"** (16 Nahl suresi 52)

"...Dikkat edin, yaratma, idare ve emir yalnızca O'na aittir. Âlemlerin Rabbi olan Allah ne yüce bir bereket kaynağıdır." (7 Araf suresi 54)

"O, otoritesine ve hükmüne hiç kimseyi ortak etmez." (18 Kehf suresi 26)

"Ve Allah ile birlikte başka bir ilaha dua ile yalvarıp yakarayım deme! Çünkü ondan başka ilah yoktur, her şey yok olacak sadece O'nun zatı baki kalacaktır. Son hüküm ve karar O'nundur, siz de hesap vermek üzere Allah'a döndürüleceksiniz." (28 Kasas suresi 88)

"Bu hale düşmeniz sebebi şudur; dünyada iken tek bir Allah'a çağrıldığınızda bunu reddettiniz, O'na ortak koşduğunda ise hemen bunu kabullendiniz. Artık hüküm yüceler yücesi ve büyükler büyüğü Allah'ındır." (40 Mümin suresi 12)

Kısacası, bu metin İslam'ın Tevhid inancını, Allah'ın mutlak otoritesini, adaletini, evrenselliğini ve hesap günü üzerindeki tek hükümlerliğini vurgulayan kapsamlı bir özet sunmaktadır.

3. KURAN'IN NİTELİKLERİ

3.1 Açıklama ve Ayetler:

Kur'an-ı Kerim, 'Allah merkezli bir dünya görüşü ve varlık tasavvuruna sahip olup, 'Uluhiyet, Tevhid, din, ibadet, insan, hidayet' ile ilgili temel konularda detaylı bilgiler vermektedir. Bunun yanında Kur'an'da yer alan diğer bilgiler, ana konuları açıklayan, destekleyen ve ispat eden tali konulardır. Bu anlamda Kur'anî bilgileri, amaç ve araç bilgiler veya konular olarak tasnif etmek mümkündür. Kur'an'ın temel hedefi eğitim, islah, hidayet ve bilgilendirmek suretiyle insanlara yol göstermektir. Diğer bilgiler, ana konuları açıklama ve desteklemeye yarayan tali unsurlardır. Amaç konu ise, Kur'an'ın dünya görüşü, varlık tasavvuru açısından 'Allah-insan, Allah-alem, insan-Allah, insan-alem, insan-insan ve kul-yaratıcı (abd/mabut) ilişkisinden ibarettir. Bir başka deyişle, 'İtikat, Tevhid, ahlak, hukuk, beşerî, toplumsal ilişkiler, ibadet ve salih amel' gibi konular, amaç konu ekseninde değerlendirilmesi gereken konulardır.

Son tahlilde Kur'an, ayrıntılar kitabı değil, ilkeler kitabıdır. Çünkü Kur'an'da yer alan çeşitli bilgiler, tabiattaki eşyanın ve varlıkların nasıllığından çok niçin bulunduğunu açıklamaktadır. Bunu ortaya çıkarmak, keşfetmek ise insanlara ait bir görev ve sorumluluktur. Kur'an eğitim, islah, din ve hidayet kitabıdır. Öncelikli hedefi ise din ve hidayetle alakalı çeşitli konuları açıklamaktır. Kur'an-ı Kerim Allah'ın insanlar, müminler için bir rahmeti ve ihsanıdır. Bu ihsandan, rahmet kaynağından yerinde yararlanmasını bilmek, Kur'an'ı sıhhatli anlamaktan ve yorumlamaktan geçer.

"Oysa bu Kuran tüm insanlar için sadece bir öğüt ve bir şeref kaynağıdır." (68 Kalem suresi 52)

"Bu Kuran çok kıymetli, çok yüce ve tertemiz sahifelerde olup saygın ve güvenilir elçiler eliyle indirilmiş bir mesajdır." (Abese suresi 13-16)

"İşte bu, ayetleri üzerinde derinlemesine düşünsünler ve temiz akıl sahipleri öğüt alsınlar diye sana indirdiğimiz bereket kaynağı bir kitaptır." (38 Sad suresi 29)

"De ki: -Bu Kuran muazzam bir haber kaynağıdır." (38 Sad suresi 67)

"Ramazan ayıdır ki, insanlar için doğru yol rehberi olan ve bu rehberliğin belgelerini taşıyan doğru ile yanlış birbirinden ayırıp açıklayan Kuran, bu ayda indirilmiştir. Sizden kim o aya erişirse o ayda oruç tutsun. Kim de hasta olur veya yolculukta bulunursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutsun. Allah, sizin için kolaylık diler, zorluk dilemez. Sayıyı tamamlamanızı ve size doğru yolu gösterdiğinden dolayı Allah'ı tekbir getirerek yüceltmenizi ister. Umulur ki nimetlerin hakkını verirsiniz." (2 Bakara suresi 185)

"İşte bunlar, hükümleri doğru Kuran'dan sana ilettiğimiz ayetlerdendir." (3 Ali İmran suresi 58)

"Hak, Rabbinden gelen Kuran'dır. Sakın şüphe edenlerden olma!" (3 Ali İmran suresi 60)

“Önceki vahiyelere mazhar olanlar, durdular durdular da kendilerine hakikatin apaçık belgeleri Kuran geldikten sonra ayrılığa düştüler. (98 Beyyine suresi 101)

3.2 Bilgilendirme Belgesi **KURAN'IN NİTELİKLERİ**: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Kuran'ın Temel Odağı: Allah Merkezli Dünya Görüşü ve Varlık Tasavvuru

Kur'an-ı Kerim'in en belirgin özelliği, "Allah merkezli bir dünya görüşü ve varlık tasavvuruna sahip" olmasıdır. Bu, tüm konuların Allah'ın birliği (Tevhid) ve O'nunla olan ilişki ekseninde ele alındığı anlamına gelir.

Destekleyici Detaylar:

- Kur'an, temel konularda detaylı bilgiler sunar. Bu temel konular şunlardır:
- **Ululiyet**: Allah'ın ilahlığı ve yüceliği.
- **Tevhid**: Allah'ın birliği ve tekliliği.
- **Din**: Yaşam biçimi ve inanç sistemi olarak din.
- **İbadet**: Kulun Allah'a karşı yerine getirmesi gereken görevler.
- **İnsan**: İnsanın varoluş amacı ve konumu.
- **Hidayet**: Doğru yolu bulma ve kılavuzluk.
- Bu temel konuları açıklayan, destekleyen ve ispat eden diğer bilgiler ise "tali konular" olarak adlandırılır.

2. Kuran'ın Amacı: Eğitim, İslah, Hidayet ve Bilgilendirme

Kur'an'ın temel hedefi, insanlara "eğitim, ıslah, hidayet ve bilgilendirmek suretiyle yol göstermektir." Diğer tüm bilgiler, bu ana hedefe hizmet eden yardımcı unsurlardır.

- ***"Oysa bu Kuran tüm insanlar için sadece bir öğüt ve bir şeref kaynağıdır."***
(Kalem suresi 52)
- ***"İşte bu, ayetleri üzerinde derinlemesine düşünsünler ve temiz akıl sahipleri öğüt alsınlar diye sana indirdiğimiz bereket kaynağı bir kitaptır."*** (38 Sad suresi 29)

3. Kuran'ın Dünya Görüşünün Ekseni: İlişkiler Ağacı

Kur'an'ın dünya görüşü ve varlık tasavvuru açısından "amaç konu", temel ilişkiler bütünüdür:

- **Allah-insan**
- **Allah-âlem (evren)**
- **İnsan-Allah**
- **İnsan-âlem**
- **İnsan-insan**
- **Kul-yaratıcı (abd/mabut)**

Bu ilişkiler ekseninde değerlendirilmesi gereken konular ise şunlardır:

- İtikat (inanç)
- Tevhid (Allah'ın birliği)

- Ahlak
- Hukuk
- Beşerî ve toplumsal ilişkiler
- İbadet
- Salih amel (iyi ve doğru işler)

4. Kuran: İlkeler Kitabı, Detaylar Kitabı Değil

Kaynak, Kur'an'ın "ayrıntılar kitabı değil, ilkeler kitabı" olduğunu vurgular. Bunun nedeni, Kur'an'daki bilgilerin "tabiattaki eşyanın ve varlıkların nasıllığından çok niçin bulunduğunu" açıklamasıdır. Bu niçini ortaya çıkarmak ve keşfetmek ise "insanlara ait bir görev ve sorumluluktur."

- **"Ramazan ayıdır ki, insanlar için doğru yol rehberi olan ve bu rehberliğin belgelerini taşıyan doğru ile yanlışını birbirinden ayırıp açıklayan Kuran, bu ayda indirilmiştir."** (2 Bakara suresi 185)
- Bu ifade, Kuran'ın bir ilke kitabı olarak yol gösterici ve doğruyu yanlıştan ayırıcı niteliğini pekiştirir.

5. Kuran: Rahmet, İhsan ve Şeref Kaynağı

Kur'an-ı Kerim, Allah'ın insanlara ve müminlere bahşettiği bir "rahmet ve ihsandır." Bu kaynağın doğru bir şekilde anlaşılması ve yorumlanması, ondan hakkıyla faydalanmanın ön koşuludur.

- **"Bu Kuran çok kıymetli, çok yüce ve tertemiz sahifelerde olup saygın ve güvenilir elçiler eliyle indirilmiş bir mesajdır."** (80 Abese suresi 13-16)
- **"De ki: -Bu Kuran muazzam bir haber kaynağıdır."** (38 Sad suresi 67)

6. Kuran: Hakikat ve Şüphe Götürmez Bir Rehber

Kur'an, "hükümleri doğru" ve "Rabbinden gelen hak"tır. Bu nedenle, onda şüpheye düşülmemesi gerektiği açıkça belirtilir. Ayrıca, önceki vahiyelere muhatap olanların, Kuran'ın gelmesinden sonra ayrılığa düştükleri de zikredilmiştir ki bu da Kuran'ın apaçık bir belge olduğu fikrini pekiştirir.

- **"İşte bunlar, hükümleri doğru Kuran'dan sana ilettiğimiz ayetlerdendir."** (3 Ali İmran suresi 58)
- **"Hak, Rabbinden gelen Kuran'dır. Sakın şüphe edenlerden olma!"** (3 Ali İmran suresi 60)
- **"Önceki vahiyelere mazhar olanlar, durdular durdular da kendilerine hakikatin apaçık belgeleri Kuran geldikten sonra ayrılığa düştüler."** (98 Beyyine suresi 4)

Sonuç:

Özetle, Kur'an-ı Kerim Allah merkezli bir dünya görüşünü esas alan, insanlığa eğitim, ıslah ve hidayet yoluyla rehberlik etmeyi amaçlayan bir ilkeler kitabıdır. Detaylardan ziyade temel prensiplere odaklanır ve insan-Allah, insan-âlem, insan-insan ilişkilerini düzenleyen evrensel

değerleri sunar. Allah'ın bir rahmeti ve ihsanı olan Kur'an, insanlar için şüpheye yer bırakmayacak apaçık bir hakikat ve yol göstericidir.

4. KURAN'DA TEVHİD DİNİ

4.1 Açıklama ve Ayetler:

Dinimizin adını Allah koymuştur; (İnned Dine İndallahil İSLÂM) “*Şüphesiz ALLAH katında tek din İslam'dır...*” (3 Ali İmran suresi 19)

İslam TEVHİD dinidir.

Tevhid: Allah'ın varlığına, tekliliğine, tüm yetkin niteliklerin kendisinde toplandığına, eşi ve benzeri bulunmadığına inanmaktır. Bu inancı açıklayan **Lâ İlâhe illallah** cümlesine Kelime-i Tevhid denir.

Tevhid, bütün zamanların değişmez yegâne hakikatidir. Hayatın odak konusu ve kavramı olmakla beraber, insanlık ailesinin mazi ve müstakbelini inşa eden önemli bir kavramdır. Göklerin ve yerlerin değişmez temel kanunu, madde ile mananın mefhumudur. Tevhid geçmişte yapılmış olan bir nitelik değil her an ve zamanda aktif olan bir olgudur. Müfessir ve müellifler tarafından Kur'an'ın ana konuları tasnif edilirken Tevhid, nübüvvet ve ahiret konuları ilk sırada yer almaktadırlar. Bu üç konu, Kur'an'daki diğer konularla sürekli temas halinde olup diğer konuları yönlendirmektedir. Ana konuların başında gelen Tevhid ise diğer iki ana konu başta olmak üzere tüm konuların yönlendirici ana etkenidir. Çünkü Tevhid, Kur'an'ın ilk ve en temel hedefidir. Bundan dolayı diğer ana ve tali konular mutlak suretle Tevhid ile temellendirilmekte ve irtibatlandırılmaktadır. Kur'an'ı bir binaya benzetirsek Tevhid o binanın temeli olur. Eğer Kur'an'ı bir insana benzetirsek, tevhidin o insanın aklı ve kalbi olduğunu belirtebiliriz. Allah kullarının kendisine karşı yaptıkları bütün hataları affedebileceği, fakat Tevhid unsurunu bozan şirki asla affetmeyeceğini ifade etmektedir. Dolayısıyla Kur'an'ın insanları şirke karşı uyarısının yine tevhide yönlendirmek amacı taşıdığını belirtmek mümkündür. Nihai olarak tevhidin Kur'an'ın odak konu ve kavramı olduğunu ifade edebiliriz.

Kur'an'da amellerin, nasların odak kavramı olan tevhide değinmekle bir anlam kazanacağı prensibi üzerinde durulmaktadır. Tevhide aykırı inançları olan müşriklerin amellerinin herhangi bir kıymetinin olmaması bunu açıkça göstermektedir. Çünkü ibadetler emredilirken “tek olan Allah'a ibadet edilmesi” şeklindeki emirde ibadetler Tevhid merkezli olduğunda bir anlam ve değer kazandığı göze çarpmaktadır. Bu noktada nasların mesajına şekil veren odak konu ve kavram Tevhid 'dir. Çünkü nasların mesajı ilahi nitelikli olduğundan dolayı, hiçbir zaman Tevhid ilkesine aykırı olmamıştır. Bundan dolayı da bütün mesajlar Tevhid ilkesinin etrafında şekil almış ve değer kazanmıştır.

Tarih boyunca ilahi mesajların ortak noktası Tevhid kavramı olmuştur. Bu kavram ilahi mesajların özünü oluşturan en önemli faktördür. Bundan dolayı hiçbir zaman önemini yitirmemişti. Nitekim elçilerin tamamı muhatap kitlelerine Tevhid kavramını anlatmışlar ve tevhidin eylem boyutu olan ibadetlerin ise sadece Allah'a yapılması yönünde telkinde bulunmuşlardır. Elçiler zamanla değişmiş fakat odak konu ve kavram olan Tevhid hiçbir zaman değişmemiştir. Bundan dolayı da Tevhid, tüm insanlığı birbirine yakınlaştıracı ilkesi olabilme kapasitesine haiz bir kavramdır.

“Yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz.” (1 Fatiha suresi 5)

Bazı Tevhid Ayetleri:

“İlahınız tek bir ilahtır. Allah'tan başka ilah yoktur. O rahmeti sonsuz merhameti sınırsızdır.” (2 Bakara suresi 163)

“Allah, O'ndan başka ilah yoktur. O, hayatın kaynağı ve dayanağıdır. Yarattıklarının üzerinde yönetici ve gözeticidir. O'nu ne unutmaya tutar ne de uyku. Göklerde ve yerde olanların hepsi O'nundur. O'nun izni olmadan O'nun katında şefaahat edecek de kimmiş? O, onların önlerinde ve arkalarında olanı bilir. Onlar, O'nun ilminden ancak dilediği kadarının dışında hiçbir şey kavrayamazlar. O'nun otoritesi, gökleri ve yeri kaplamıştır. Onları koruyup gözetmek O'na asla ağır gelmez. Allah çok yücedir çok büyüktür.” (2 Bakara suresi 255)

Bir Tevhid Suresi: (Rahman Suresi)

Sure ismini ilk ayetinde geçen ve aynı zamanda Allah'ın 99 isminden biri olan R-H-M kökünden türeyen “Er-Rahman” kelimesinden alır. İbranice ve Aramice “merhamet eden”, fiil olarak sevme, acıma, merhamet etme, bağışlama, rahmet anlamlarına gelir. 78 ayettir.

Rahman Rahim olan Allah'ın adıyla.

“1-Rahman.

2 -Kuran'ı O, öğretti.

3-İnsanı O, yarattı.

4-İnsana düşüncesini ifade etmeyi O, öğretti.

5-Güneş ve ay O'nun belirlediği bir yasaya/hesaba göre hareket eder.

6-Bitkiler ve ağaçlar da O'nun yasasına uygun olarak hayat sürerler.

7 -O, gökyüzünü yükseltti ve kâinatta şaşmaz bir denge ve düzen kurdu.

8-Sakın adalet ölçüsünden şaşıp haddinizi aşmayın.

9-Ve dengeyi adaletle ayakta tutun sakın dengeyi bozmayın.

10-O, yeryüzünü bütün canlıların ayağının altına serdi.

11-Orada envai çeşit meyveler, salkım saçak hurma ağaçları.

12-Ve filizlenen danelerle mis kokulu bitkiler ve çiçekler vardır.

13-O halde Rabbinizin onca nimetinden hangisini yalanlayabilirsiniz?..”

Bir Tevhid Suresi: (İhlas Suresi)

İhlas, “Samimi olmak, Dine içtenlikle bağlanmak” anlamına gelir. Allah'a bu surede anlatıldığı şekilde inanan, tevhit inancını tam anlamıyla benimsemiş ihlaslı bir inanan olacağı için sure bu adla anılmaktadır. 4 ayettir.

Rahman Rahim olan Allah'ın adıyla.

“1-De ki: O Allah'tır ve tektir.

2-Her şey Allah'a muhtaç, O hiçbir şeye muhtaç değildir.

3-O ne doğurmuştur ne de doğurulmuştur.

4-Hiçbir şey ve hiçbir kimse de O'na denk ve benzer olmamıştır.”

4.2 Bilgilendirme Belgesi **TEVHİD** (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

I. Tevhid 'in Tanımı ve İslam Dinindeki Yeri

İslam, Allah tarafından "**Şüphesiz ALLAH katında tek din İslam'dır...**" (3 Ali İmran suresi 19) ayetiyle ismi konulmuş bir dindir. Bu dinin temelini ve özünü **Tevhid** oluşturur.

Tevhid Nedir?

- **Allah'ın varlığına, tekliğine, tüm yetkin niteliklerin kendisinde toplandığına, eşi ve benzeri bulunmadığına inanmaktır.**
- Bu inancı ifade eden cümle "**Lâ İlähe İllallah**" olup, **Kelime-i Tevhid** olarak adlandırılır.

Tevhid, "bütün zamanların değişmez yegâne hakikatidir." ve "Hayatın odak konusu ve kavramı olmakla beraber, insanlık ailesinin mazi ve müstakbelini inşa eden önemli bir kavramdır." Göklerin ve yerlerin temel kanunu, madde ile mananın mefhumudur. Tevhid, geçmişte sabit kalmış bir nitelik değil, "her an ve zamanda aktif olan bir olgudur."

II. Kur'an'daki Tevhid 'in Merkezi Rolü

Kur'an'ın ana konuları sıralanırken Tevhid, nübüvvet ve ahiret ilk sırada yer alır. Bu üç konu sürekli etkileşim halindedir ve diğer konuları yönlendirir. Ancak, "Ana konuların başında gelen Tevhid ise diğer iki ana konu başta olmak üzere tüm konuların yönlendirici ana etkenidir."

Tevhid, Kur'an'ın ilk ve en temel hedefidir. Bu nedenle, diğer tüm konular Tevhid ile temellendirilir ve ilişkilendirilir. Metin, Kur'an'ı bir binaya benzetirse Tevhid 'in bu binanın temeli, bir insana benzetirse de Tevhid 'in o insanın "aklı ve kalbi" olduğunu belirtir.

Şirk ve Tevhid İlişkisi:

- Allah, kullarının kendisine karşı yaptıkları hataları affedebileceğini, ancak **Tevhid unsurunu bozan şirk asla affetmeyeceğini** ifade eder.
- Dolayısıyla, Kur'an'ın insanları şirk karşı uyarmasının nihai amacı yine tevhide yönlendirmektir.

Amellerin ve Nasların Anlam Kazanması:

- Kur'an'da, amellerin ve nasların (metinlerin) Tevhide değinmekle bir anlam kazanacağı prensibi vurgulanır.
- Tevhide aykırı inançları olan müşriklerin amellerinin hiçbir kıymetinin olmaması bunu açıkça gösterir.
- İbadetler emredilirken, "tek olan Allah'a ibadet edilmesi" emrinde, ibadetlerin Tevhid merkezli olduğunda bir anlam ve değer kazandığı belirtilir. "Bu noktada nasların mesajına şekil veren odak konu ve kavram Tevhid 'dir."

III. Evrensel Bir İlke Olarak Tevhid

"Tarih boyunca ilahi mesajların ortak noktası Tevhid kavramı olmuştur." Bu kavram, ilahi mesajların özünü oluşturan en önemli faktördür ve önemini hiçbir zaman yitirmemiştir.

Elçilerin tamamı, muhatap kitlelerine Tevhid kavramını anlatmış ve ibadetlerin yalnızca Allah'a yapılması yönünde telkinde bulunmuşlardır.

- **Elçiler zamanla değişmiş, fakat odak konu ve kavram olan Tevhid hiçbir zaman değişmemiştir.**
- Bu özelliği sayesinde Tevhid, "tüm insanlığı birbirine yakınlaştırıcı ilkesi olabilme kapasitesine haiz bir kavramdır."

Fatiha Suresi'nden Örnek:

- **"Yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz."** (1 Fatiha suresi 5) ayeti, Tevhid inancının günlük hayattaki yansımaları ve ibadetin sadece Allah'a yönelik olduğunu vurgular.

IV. Kur'an'daki Tevhid Ayetleri ve Sureleri

Kaynak, Tevhid'in önemini gösteren bazı ayet ve sureleri örnek verir:

A. Bazı Tevhid Ayetleri:

- **"İlahınız tek bir ilahdır. Allahtan başka ilah yoktur. O rahmeti sonsuz merhameti sınırsızdır."** (2 Bakara suresi 163)- Allah'ın tekliliğini ve eşsiz merhametini vurgular.
- **"Allah, O'ndan başka ilah yoktur. O, hayatın kaynağı ve dayanağıdır. Yarattıklarının üzerinde yönetici ve gözeticidir. O'nu ne unutma tutar ne de uyku. Göklerde ve yerde olanların hepsi O'nundur..."** (2 Bakara suresi 255- Ayet-el Kürsi) Allah'ın eşsiz sıfatlarını, kudretini ve evrendeki mutlak hükümlerliğini anlatır.

B. Bir Tevhid Suresi: Rahman Suresi

- Sure ismini Allah'ın 99 isminden biri olan "Er-Rahman" kelimesinden alır. Anlamı "merhamet eden"dir.
- 78 ayetten oluşur.
- Allah'ın evrendeki yaratıcılığını, düzeni kuruculuğunu ve insanlara sunduğu sayısız nimetleri anlatır. Ayetlerde sürekli tekrarlanan **"O halde Rabbinizin onca nimetinden hangisini yalanlayabilirsiniz?"** ifadesi, Tevhid inancının bir gereği olarak Allah'ın nimetlerine şükretme ve O'nun birliğini kabul etme çağrısıdır.
- Örnek ayetler: **"2 -Kuran'ı O, öğretti. 3-İnsanı O, yarattı. 4-İnsana düşüncesini ifade etmeyi O, öğretti. 7 -O, gökyüzünü yükseltti ve kâinatta şaşmaz bir denge ve düzen kurdu."**

C. Bir Tevhid Suresi: İhlas Suresi

- İhlas, "Samimi olmak, Dine içtenlikle bağlanmak" anlamına gelir. Sure, Allah'a anlatılan şekilde samimi bir imanla bağlanan kişinin Tevhid inancını tam olarak benimsediğini ifade eder.
- 4 ayetten oluşur.
- Allah'ın mutlak birliğini, eşsizliğini ve hiçbir şeye muhtaç olmadığını net bir şekilde ifade eder.
- **"1-De ki: O Allah'tır ve tektir. 2-Her şey Allah'a muhtaç, O hiçbir şeye muhtaç değildir. 3-O ne doğurmuştur ne de doğurulmuştur. 4 -Hiçbir şey ve hiçbir kimse de O'na denk ve benzer olmamıştır."**

- Bu ayetler, Tevhid inancının özünü oluşturan Allah'ın eşsizliğini ve tekliğini en yalın haliyle ortaya koyar.

V. Sonuç

Tevhid, İslam dininin temelidir ve Kur'an'ın ana hedefidir. Allah'ın tekliğine, eşsizliğine ve tüm yetkin niteliklerin kendisinde toplandığına inanmayı ifade eder. Kur'an'daki tüm konular ve emirler Tevhid ilkesi etrafında şekillenir ve ameller Tevhid merkezli olduğunda değer kazanır. Şirk, Allah'ın asla affetmeyeceği bir günahdır ve Kur'an'ın şirk karşı uyarısı Tevhide yönlendirme amacı taşır. Tarih boyunca tüm ilahi mesajların ortak noktası olan Tevhid, tüm insanlığı bir araya getirme potansiyeline sahip evrensel bir hakikattir.

5. KURAN'DA SÜNNETULLAH

5.1 Açıklama ve Ayetler:

Sünnet kelimesinin Allah'a izafe edilmesiyle oluşan sünnetullah ın, insanların yapıp ettiklerinden dolayı Allah'ın onlara karşı takip ettiği yol olduğunu söyleyebiliriz. Bu, insanoğlunun tabii olduğu ve boyun eğmek zorunda olduğu evrensel bir yasadır. Başka bir ifadeyle Sünnetullah, "Allah'ın varlıklarla ilgili olarak öteden beri var olan ve var olmaya devam edecek değişmeyen davranış biçimidir." Kur'an'da belirtildiği gibi bu yasa değişmezlik niteliğine sahiptir.

"Sen, Sünnetullah' ta/Allah'ın yasında herhangi bir değişiklik göremeyeceksin ve sen, Sünnetullah' ta/Allah'ın yasında herhangi bir sapma da göremeyeceksin." (35 Fatır suresi 43)

Bu ve benzeri ayetlerde, İslâm inancındaki doğruluk ve Kur'an'daki eşsiz nitelikteki güzel anlatım ortaya konmaktadır. Çünkü bu ayetlerde, Allah'ın koymuş olduğu kural, kaide ve yasaların değiştirilemediği gibi, değişime de uğramadığı anlatılmaktadır. Allah'ın bu kanunlarının uygulama alanlarını, iki madde halinde değerlendirebiliriz. Bunlardan biri, tabii varlık alanı ile ilgili ilahi kanunlardır. Diğeri ise, tarihi varlık alanı ile ilgili ilahi kanunlardır. Tabii varlık âlemi ile ilgili ilahi kanunlara göre, Allah sonsuz kâinatın idaresini belli bir kanuna göre tespit etmiştir. Mevsimlerin akışı, gece ile gündüzün meydana gelmesi, insanların doğup, büyüüp ölmeleri, yer çekimi, çeşitli maddelerin suda batmaması, yağmurların yağması, tabiatın yeşermesi, atomlardan yıldızlara, gezegenlerin durumu, kısacası kâinatta yaşanan her şey, belli bir kanun ile idare edilmektedir. Bunların yaşanmasında değişim olamaz ve kimse de bunlarda herhangi bir değişimi sağlayamaz. Çünkü tüm bunların kanunu, Sünnetullah'a göre belirlenmiştir. Bu alanlarda gösterilen felsefi ve ilmi çalışmalar, geliştikçe Kur'an'a, bir bakıma bu alandaki Sünnetullah'a yaklaşmaktadır. İşin doğrusu, İslâm dininin temeli, akli ilkelere dayanmaktadır. Bu nedenle olmalı ki Kur'an ağırlıklı olarak akli kullanmanın, okumanın ve ilmi çalışmalarda bulunmanın önemi üzerinde durulmaktadır. Kur'an'ın gösterdiği istikamette yapılan ilmi çalışmalar, hiçbir zaman akıl, ilim ve aynı zamanda Kur'an ile çelişmemektedir. Bu da Sünnetullah'ın ilmi yönünün doğruluğunu ortaya koymaktadır. Kur'an'ın pek çok ayetinde, gökyüzü ve yeryüzü hakkında bilgi edinmeyi, Allah'ın bu alanlarda koymuş olduğu nizamı

öğrenmeyi emretmektedir. Ona göre Müslümanlar için bu konudaki Sünnetullah'ı öğrenmek, bir tür farzdır. Çünkü Allah, ilahi ayetleri tefekkür etmeyi, yani bunlar üzerinde çalışmayı tekrar tekrar hatırlatmaktadır. Bilindiği gibi ilahi ayetler, Kur'an'ın isimlendirmesi ile Sünnetullah'ı bilmedikçe tefekkür edilemez.

Sünnetullah'ın ikinci kanun ise, Allah'ın göndermiş olduğu peygamberlerin halklarından sapanlar, peygamberlerinin yollarından ayrılanlar, hak, hukuk, adalet ve ahlak kurallarına uymayanlar, zamanla çeşitli musibetler neticesinde yok olmuşlardır. Kur'an kıssalarında bu tür tarihi olaylardan çokça bahsedilmektedir. Nice peygamberlerin kavimlerinin helak olmuş olmaları, ilahi adalet olan Sünnetullah'a muhalefet etmelerinin neticesidir. Bugün için özellikle İslâm âleminde görüldüğü gibi adaletle hareket etmeyenlerin başarılı olmaları, Sünnetullah'a aykırı düşmektedir. Hak, hukuk, adalet ve ahlak kurallarını çiğneyenlerin helak olmaları, Sünnetullah'ın gereğidir. Kısacası, kim Allah'ın koymuş olduğu yasalara uygun hareket ederse, felah bulup kurtuluşa erecek kimde onun yasalarına aykırı hareket ederse, helak olacaktır. Bu sonuç, Sünnetullah'ın gereğidir. Sünnetullah gereği, bir halk, kendi tutum ve davranışlarını düzeltmedikçe, ilahi adaletle muhalefet etmekten vaz geçmedikçe, Allah onların durumunu düzeltmez. Bu konu ile ilgili olan bir ayet şöyledir:

“Bir halk, kendi tutum ve davranışını değiştirmedikçe, Allah da onların durumunu değiştirmez.” (13 Rad suresi 11)

“Zira senden önce gönderdiğimiz elçilere uygulanan yasa budur. Bizim sünnetimiz/yasamızın uygulamasında bir değişiklik bulamazsın.” (35 Fatır suresi 42, 17 İsrâ 77)

“Onlar ona iman etmezler. Öncekilere de ilahi sünnet/yasa, hep böyle cereyan etmiştir.” (15 Hicr suresi 13)

“Fakat azabımızı görünce iman etmeleri kendilerine hiçbir fayda sağlamadı. Zira Allah'ın kulları hakkında öteden beri uyguladığı sünneti/yasası budur. İşte orada ve o anda gerçekleri örtbas eden kafirler hepten kaybettiler.” (40 Mümin suresi 85)

“Küfre saplananlara, eğer vazgeçerlerse önceden yaptıklarının bağışlanacağını, fakat tekrar eskiye dönerlerse, öncekilere uygulanan Allah'ın sünnetinin/kanunlarının gözleri önünde olduğunu söyle!” (8 Enfal suresi 38)

“Allah'ın kendisine emrettiği bir hususu uygulamasından dolayı Nebi'ye hiçbir suç isnat edilemez. Zira Allah'ın bu sünneti/yasası daha önce gelip geçen nebiler için de böyle uygulandı. Çünkü Allah'ın emri ölçülüp biçilmiş bir karardır.” (33 Ahzab suresi 38)

“Allah'ın gelip geçmiş bütün bozguncular için geçerli sünneti/yasası budur. Zira sen Allah'ın sünnetinde/yasasında bir değişiklik bulamazsın.” (33 Ahzab suresi 62)

“Çünkü bu Allah'ın daha önceki toplumlara da uygulamış olduğu bir sünnetidir/yasasıdır, zira Allah'ın sünnetinde/yasasında hiçbir değişiklik bulamazsın.” (48 Fetih suresi 23)

5.2 SÜNNETULLAH Kavramının Detaylı Bir Analizi (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Sünnetullah'ın Tanımı ve Değişmez Niteliği

Sünnetullah, Allah'ın kullarına karşı takip ettiği yolu ifade eden bir terimdir. Kaynakta belirtildiği gibi, "Allah'ın varlıklarla ilgili olarak öteden beri var olan ve var olmaya devam edecek değişmeyen davranış biçimidir." Bu evrensel yasa, insanoğlunun tabii olduğu ve boyun eğmek zorunda olduğu bir ilkedir.

Bu yasanın en belirgin özelliği değişmezliğidir. Kur'an'da bu durum şu ayetlerle vurgulanır:

- ***"Sen, Sünnetullah' ta/Allah'ın yasında herhangi bir değişiklik göremeyeceksin Sünnetullah' ta/Allah'ın yasında herhangi bir sapma da göremeyeceksin."*** (35 Fatır sure 43)

Bu ayetler, Allah'ın koyduğu kural, kaide ve yasaların değiştirilemez ve değişime uğramaz olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

2. Sünnetullah'ın Uygulama Alanları: Sünnetullah, iki ana alanda kendini gösterir:

a) Tabii Varlık Alanı ile İlgili İlahi Kanunlar

Bu alan, sonsuz kâinatın idaresini belirleyen ilahi yasalardır. Mevsimlerin akışı, gece-gündüz döngüsü, doğum-büyüme-ölüm, yerçekimi, maddelerin suda batmaması, yağmurlar ve doğanın yeşermesi gibi tüm doğal olaylar bu kanunlara tabidir. Atomlardan yıldızlara kadar kainattaki her şey belirli bir kanun ile idare edilir ve bunlarda bir değişim söz konusu değildir.

Bu alandaki bilimsel ve felsefi çalışmalar, ilerledikçe Kur'an'a ve dolayısıyla Sünnetullah'a yaklaşır. İslam dininin akli ilkelere dayanması ve Kur'an'ın aklın, okumanın ve ilmi çalışmaların önemini vurgulaması, Sünnetullah'ın bilimsel yönünün doğruluğunu destekler. Müslümanlar için gökyüzü ve yeryüzü hakkında bilgi edinmek, Allah'ın koyduğu düzeni öğrenmek bir tür farz kabul edilir. Çünkü ilahi ayetler, Sünnetullah bilinmedikçe tefekkür edilmez.

b) Tarihi Varlık Alanı ile İlgili İlahi Kanunlar

Bu alan, toplumların ve bireylerin davranışlarına bağlı olarak Allah'ın uyguladığı yasalardır. Peygamberlerinin yollarından sapanlar, hak, hukuk, adalet ve ahlak kurallarına uymayan kavimler, zamanla çeşitli musibetler sonucu helak olmuşlardır. Kur'an kıssalarında bu tür tarihi olaylara sıkça rastlanır. Bu helak oluşlar, ilahi adalet olan Sünnetullah'a muhalefetin sonucudur.

Kaynakta belirtildiği gibi:

- "Hak, hukuk, adalet ve ahlak kurallarını çiğneyenlerin helak olmaları, Sünnetullah'ın gereğidir. Kısacası, kim Allah'ın koymuş olduğu yasalara uygun hareket ederse, felah bulup kurtuluşa erecektir ve kim onun yasalarına aykırı hareket ederse, helak olacaktır. Bu sonuç, Sünnetullah'ın gereğidir."

Bu alandaki önemli bir ilke de şudur:

- ***"Bir halk, kendi tutum ve davranışını değiştirmedikçe, Allah da onların durumunu değiştirmez."*** (13 Rad suresi 11)

Bu, ilahi adaletin bir yansıması olup, bir toplumun kendi kötü gidişatını düzeltmedikçe durumunun iyileşmeyeceğini ifade eder.

3. Sünnetullah'ın Geçmiş Toplumlara Uygulanışı ve Evrenselliği

Sünnetullah, sadece günümüz için değil, geçmiş bütün topluluklar için de geçerli olmuştur. Peygamberlere ve geçmiş ümmetlere uygulanan yasalar da Sünnetullah'ın değişmezliğini göstermektedir:

- **“Zira senden önce gönderdiğimiz elçilere uygulanan yasa budur. Bizim sünnetimiz/yasamızın uygulamasında bir değişiklik bulamazsın.”** (35 Fatır suresi 42, 17 İsrâ suresi 77)
- **“Onlar ona iman etmezler. Öncekilere de ilahi sünnet/yasa, hep böyle cereyan etmiştir.”** (15 Hicr suresi 13)
- **“Fakat azabımızı görünce iman etmeleri kendilerine hiçbir fayda sağlamadı. Zira Allah'ın kulları hakkında öteden beri uyguladığı sünneti/yasası budur. İşte orada ve o anda gerçekleri örtbas eden kafirler hepten kaybettiler.”** (40 Mümin suresi 85)
- **“Küfre saplananlara, eğer vazgeçerlerse önceden yaptıklarının bağışlanacağını, fakat tekrar eskiye dönerlerse, öncekilere uygulanan Allah'ın sünnetinin/kanunlarının gözleri önünde olduğunu söyle!”** (8 Enfâl suresi 38)
- **“Allah'ın kendisine emrettiği bir hususu uygulamasından dolayı Nebi'ye hiçbir suç isnat edilemez. Zira Allah'ın bu sünneti/yasası daha önce gelip geçen nebiler için de böyle uygulandı. Çünkü Allah'ın emri ölçülüp biçilmiş bir karardır.”** (33 Ahzab suresi 38)
- **“Allah'ın gelip geçmiş bütün bozguncular için geçerli sünneti/yasası budur. Zira sen Allah'ın sünnetinde/yasasında bir değişiklik bulamazsın.”** (33 Ahzab suresi 62)
- **“Çünkü bu Allah'ın daha önceki toplumlara da uygulamış olduğu bir sünnetidir/yasasıdır, zira Allah'ın sünnetinde/yasasında hiçbir değişiklik bulamazsın.”** (48 Fetih suresi 23)

Bu ayetler, Sünnetullah'ın tüm zamanlar ve tüm peygamberler için geçerli olan evrensel ve değişmez bir ilahi yasa olduğunu pekiştirmektedir.

Sonuç

Sünnetullah hem doğal dünyayı hem de insanlık tarihini kapsayan, Allah'ın değişmez ve evrensel yasasıdır. Bu yasalar, kainattaki düzeni sağlar ve toplumların yükselişini veya düşüşünü belirler. Akla ve ilme vurgu yaparak, Müslümanları hem doğal olaylar hem de ahlaki ilkeler üzerinde düşünmeye teşvik eder. Sünnetullah'a uygun hareket edenler kurtuluşa ererken, bu yasalara aykırı davrananlar helak olur.

6. KURAN'DA YARATILIŞ

6.1 Açıklama ve Ayetler

İnsanın yaratılışı konusu, Kur'an-ı Kerim'de iki başlık altında incelenebilir. İlki, insanlığın atası Hz. Adem'in, ikincisi ise diğer insanların yaratılışıdır. Yaratılışın ham maddesi olarak toprak ve zayıf su ekseninde belirginleşen bu farklılık, gerek insanın yeryüzü serüveninin başlangıcı olan Âdem kıssasında, gerekse de insanın yaratılışıyla ilgili muhtelif ayetlerde, farklı kavramlarla nazara verilmektedir. Kur'an metninde; turâb-tîn ve nutfe gibi anahtar kelimelerle çerçevesi belirlenen insanın orijini meselesi, yaratılışın maddi keyfiyeti kadar, tekâmülü (gelişimi) varoluş sürecine de dikkat çeker. Başka bir deyişle ilahi hitap, insan söz konusu olduğunda ondan bir varlık olarak değil, süreç olarak "varoluş" undan söz eder.

Farklı evrelerde yaratılış, yeniden dirilişin de en büyük delillerindedir. Zira, bu aşamaların birbirine dönüşmesini gerektirecek maddi bir sebep bulunmamaktadır. Maddi bir sebebe bağlı olmaksızın insanı farklı hallerde yaratan Allah, maddi bir unsur varken de insanı yaratmaya da kâdirdir.

Gerçekte yaratılış Kur'an'da müstakil bir konu olmaktan ziyade, tevhid inancıyla ilgili bir alt başlık veya bu inanca ilişkin bir delil ve istidlal (delil aramak) konusu hüviyetindedir. Kur'an'daki en temel konu tevhiddir. Allah'ın zatında, sıfatlarında, fiillerinde eşsiz ve ortaksız olduğunu ifade eden tevhid, ilk bakışta çeşitli konularla ilgili görünen birçok ayetteki aslî mana, mesaj ve muhtevaya karşılık gelir. Yaklaşık iki yüz ayette yaratılıştan söz edilir. Yaratılışla ilgili ayetlerin sayıca çokluğu, esas itibarıyla ilk hitap çevresindeki yaygın şirk ve inkârcılıkla ilgilidir. Kur'an'ın ilk ve doğrudan muhatapları konumundaki Kureyşli müşriklerin genel olarak Allah'ın yaratıcı olduğuna inandıkları ve fakat bu inancı pratik hayat düzlemine pek yansıtmadıkları bilinmektedir. Bu tarz bir inancın deizmi anımsattığı söylenebilir. Deizm, kâinatı yaratan, tabiattaki işleyiş kanunlarını koyan ve fakat kâinat, tabiat, tarih ve insana müdahil olmayan bir Allah tasavvurunu ifade etmektedir.

"Sizi balçıktan yaratan, sonra da bir ecel/süre tayin eden Allah'tır. O'nun katında belirlenmiş bir ecel/süre. Sonra diriliş hakkında şüphe içinde bocalıyorsunuz." (Enam suresi 2)

"Nasıl olur da Allah'a karşı nankör olabilirsiniz? Oysa siz cansız iken size can verdi. Sonra sizin canınızı alacak, sonra da sizi diriltecek ve sonunda yalnızca O'na döndürüleceksiniz." (2 Bakara suresi 28)

"Hani Rabbin meleklere: "Ben yeryüzünde bir halife/yönetici tayin edeceğim." demişti. Melekler de "Yeryüzünde bozgunculuk yapan ve kan dökenlerden birisini mi halife/yönetici tayin edeceksin? Oysa biz seni durmadan övgü ile tespih ve takdis ediyoruz." dediler. Allah "Ben sizin bilmediklerinizi biliyorum." dedi." (2 Bakara suresi 30)

"Ana rahimlerinde size dilediği gibi şekil veren O'dur. Allahtan başka ilah yoktur. O mutlak üstün olan ve verdiği her hükmünde doğru karar verendir." (Ali İmran suresi 6)

"Ey insanlar! Sizi tek bir özden/candan yaratan, ondan da eşini yaratan, bu ikisinden de birçok erkek ve kadın meydana getiren Rabbinizden/sahibinizden çekinin. O Allah'tan"

korkun ki O'nun adına birbirinizden talepte bulunur ve akraba olursunuz. Allah, sizi gözetendir." (4 Nisa suresi 1)

6.2 Kur'an'da YARATILIŞ Temalı Brifing Belgesi (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Kur'an'da İnsanın Yaratılışı: Hz. Âdem ve Diğer İnsanlar

Kur'an'da insanın yaratılışı iki ana başlık altında ele alınmaktadır:

- **Hız. Adem'in Yaratılışı:** İnsanlığın atası olarak kabul edilen Hz. Adem'in yaratılışı.
- **Diğer İnsanların Yaratılışı:** Hz. Adem'den sonraki nesillerin yaratılış süreci.

Kaynak metin, yaratılışın hammaddesi olarak **toprak** ve **zayıf su** gibi unsurlara vurgu yapar. Kur'an metninde "turâb-tîn" (toprak-çamur) ve "nutfe" (meni/tohum) gibi anahtar kelimelerle insanın kökeni belirlenir. Bu ifadeler, yaratılışın hem maddî keyfiyetine hem de **tekâmül (gelişim)** ve **varoluş sürecine** dikkat çeker.

Metinde belirtildiği gibi, "ilahi hitap, insan söz konusu olduğunda ondan bir varlık olarak değil, süreç olarak 'varoluş' undan söz eder." Bu ifade, yaratılışın anlık bir eylemden ziyade aşamalı bir süreç olduğunu vurgular.

İlgili Ayetler:

- **Enam Suresi 2:** *"Sizi balçıktan yaratan, sonra da bir ecel/süre tayin eden Allah'tır. O'nun katında belirlenmiş bir ecel/süre. Sonra diriliş hakkında şüphe içinde bocalıyorsunuz."* (Burada "balçıktan yaratma" ve "ecel tayini" kavramları dikkat çeker.)
- **Bakara Suresi 28:** *"Nasıl olur da Allah'a karşı nankör olabilirsiniz? Oysa siz cansız iken size can verdi. Sonra sizin canınızı alacak, sonra da sizi diriltecek ve sonunda yalnızca O'na döndürüleceksiniz."* (İnsanın varoluş ve yok oluş döngüsü ile diriliş vurgusu.)
- **Ali İmran Suresi 6:** *"Ana rahimlerinde size dilediği gibi şekil veren O'dur. Allahtan başka ilah yoktur. O mutlak üstün olan ve verdiği her hükmünde doğru karar verendir."* (Rahimdeki şekillenme süreci ve Allah'ın gücü.)
- **Nisa Suresi 1:** *"Ey insanlar! Sizi tek bir özden/candan yaratan, ondan da eşini yaratan, bu ikisinden de birçok erkek ve kadın meydana getiren Rabbinizden/sahibinizden çekinin. O Allah'tan korkun ki O'nun adına birbirinizden talepte bulunur ve akraba olursunuz. Allah, sizi gözetendir."* (Tek bir özden yaratma ve eşin yaratılması ile çoğalma.)

2. Yaratılışın Yeniden Dirilişle İlişkisi

Kaynak metin, farklı evrelerdeki yaratılışın, yeniden dirilişin en büyük delillerinden biri olduğunu belirtir. Bu ilişki, maddî bir sebebe bağlı olmaksızın insanı farklı hallerde yaratabilen Allah'ın, maddî bir unsur varken de insanı yeniden yaratmaya kadir olduğu fikrine dayanır.

3. Yaratılış Konusunun Tevhid İnancıyla İlişkisi

Metin, Kur'an'da yaratılışın müstakil bir konu olmaktan ziyade, **Tevhid inancıyla ilgili bir alt başlık** veya bu inanca ilişkin bir **delil ve istidlal (delil aramak)** konusu olduğunu vurgular. Kur'an'daki en temel konu Tevhid inancıdır; yani Allah'ın zatında, sıfatlarında ve fiillerinde eşsiz ve ortaksız olmasıdır.

Yaklaşık iki yüz ayette yaratılıştan söz edilmesi, esas itibarıyla Kur'an'ın ilk muhatap çevresindeki **yaygın şirk ve inkârcılıkla** ilişkilidir. Kureyşli müşriklerin genel olarak Allah'ın yaratıcı olduğuna inandıkları, ancak bu inancı pratik hayatlarına yansıtmadıkları belirtilmiştir. Bu durum, **deizm** anlayışını anımsatmaktadır: "Deizm, kâinatı yaratan, tabiattaki işleyiş kanunlarını koyan ve fakat kâinat, tabiat, tarih ve insana müdahil olmayan bir Allah tasavvurunu ifade etmektedir."

Kur'an, yaratılış delillerini sunarak bu deistik veya şirke meyilli anlayışı düzeltmeyi, yaratıcının sadece var edici değil, aynı zamanda varlığa müdahil olan, gözetleyen ve sonunda hesap soracak olan bir İlah olduğunu vurgulamayı amaçlar.

- **Bakara Suresi 30: "Hani Rabbin meleklere: "Ben yeryüzünde bir halife/yönetici tayin edeceğim." demişti. Melekler de "Yeryüzünde bozgunculuk yapan ve kan dökenlerden birisini mi halife/yönetici tayin edeceksin? Oysa biz seni durmadan övgü ile tespih ve takdis ediyoruz." dediler. Allah "Ben sizin bilmediklerinizi biliyorum." dedi."**
- Bu ayet, Allah'ın insanı bir amaçla, yani halife olarak yaratmasını ve bu yaratılışın ardındaki ilahi hikmeti ortaya koyarken aynı zamanda Allah'ın sonsuz bilgisi ve tasarruf sahibi oluşu Tevhid ilkesini destekler.

Sonuç

Kur'an'da yaratılış teması, sadece fiziksel bir oluşumu anlatmakla kalmaz, aynı zamanda insanın varoluşsal serüvenini, tekâmülünü ve nihai olarak Tevhid inancının sağlam bir delili olarak sunulur. Yaratılış ayetleri, Allah'ın mutlak kudretini, eşsizliğini ve her şeye kadir oluşunu vurgulayarak, insanın Allah'a karşı sorumluluğunu ve O'na dönüşünü hatırlatır. Bu bağlamda, yaratılış; deistik bir yaratıcı tasavvurunu reddeder ve aktif, sürekli müdahil bir İlah algısını pekiştirir.

6.3 You Tube Sunum Videosu:

7. KURAN'DA MELEKLER

7.1 Açıklama ve Ayetler

Allah'ın, çok özel varlıklar yarattığı Kuran'da beyan edilmiştir. Bu manada melekler, çok özel varlıklar olarak varlık sahnesine çıkarılmıştır. Allah'ın insana rahmetinin en mükemmel tezahürü, Kuran olmuştur. Çünkü Kuran sayesinde insan, varlıkları sınıflayabilmiş, hakikati öğrenmiş, ahireti bilmiş, doğruyu ve hidayetini anlayabilmiştir. Kuran'ın tanıttığı ontolojide meleklerle de yer verilmiş ve onlar, beşer üstü bir varlık olarak tanıtılmıştır. Onlarla insan arasında hem mahiyet hem de boyut farkı olduğu beyan edilmiştir. İnsanlar boyut değiştirerek meleklerin varlık alanlarına girememiştir, bundan sadece elçiler istisna edilmiştir.

İnsanlarla iletişim açısından melekler, herhangi bir kısıtlamaya bağlı kılınmamıştır. Zira onlar, Allah görevlendirdiğinde insanla iletişime her zaman geçmişlerdir. İki biçimde gerçekleşen bu olayın ilkinde onlar, gerçek varlıklarından sıyrılmış ve insanın varlık alanına dahil olmuştur. İkincisi iletişim biçimi ise, boyutları ve mahiyetleri aynı kalmakla ve kendilerini sadece elçilere göstermekle gerçekleşmiştir. Vahiylere çoğu, bu şekilde nazil olmuştur. Bu manada Hz. İbrahim, Hz. Lut ve Hz. Meryem'e gelen elçiler, Hz. Musa'nın annesine bilgi verenler, Hz. Dâvûd'un mihrabına girmek için duvarı aşanlar, Allah'ın izniyle iş yapmıştır. Mahiyetleri hakkındaki bütün bilgilerin, ancak vahiy yoluyla bilinebileceği ifade edilmiştir.

Kuran'da inanılması gereken metafizik alana ait varlıklardan birinin melekler olduğu beyan edilmiştir. Melekler, esasen Kuran açısından bir varlık kategorisi olarak kabul görmüştür. Zira bu varlıklara, nesnelere ile canlıların yaratılması ve yaşamlarının sürdürülmesinde vazife verilmiştir. Kuran, bu meleklerden sadece birkaç tanesinin adını zikretmiştir. Mahiyetleri ve sayıları hakkında bilgi verilmemiştir.

“Gök gürültüsü övgü ile melekler de saygı ile Allah'ın yasalarına göre hareket ederler. Onlar Allah'ın kudreti hakkında tartışıp dururlarken; O, yıldırımları gönderir de hak edene isabet eder. Hâlbuki O, azabı korkunç olandır.” (13 Rad suresi 13)

“Ayrıca ben size, “Allah'ın hazineleri benim yanımda” demiyorum. Ve ben gaybı/gelecekte olacakları da bilemem. Ve ben, size “Ben bir meleğim” de demiyorum. Küçümseyip hor gördükleriniz hakkında “Allah kesinlikle bunlara ileride hayır vermeyecek” diye bir hüküm de veremem. Zira onların içlerinde olan niyet ve düşünceleri en iyi Allah bilir. Eğer bunları söylersem o zaman ben haksızlık yapan zalimlerden olurum.” (11 Hud suresi 31)

“Şimdi onlar, kendilerine illaki meleklerin gelmesini ya da bizzat Rabbinin gelmesini veya Rabbinin bazı azap ölüm işaretlerinin gelmesini mi bekliyorlar? Rabbinin azap işaretinin geldiği o gün, daha önceden iman etmemiş ya da imanı bir iyilik ortaya koymamış kimsenin imanı kendine fayda sağlamayacaktır. De ki: “Bekleyin bakalım, zaten biz de beklemekteyiz!” (6 Enam suresi 158)

“O an Rabbin, meleklerle şunu bildirmişti: – Ben sizinle beraberim, haydi iman edenlere direnç ve moral verin, ben kâfirlerin yüreklerine korku salacağım, vurun boyunlarının üstüne, vurun onların parmaklarına!” (8 Enfal suresi 12)

“Melekler, o küfre sapanların suratlarına ve sırtlarına vura vura canlarını alırken tadın bakalım yakıcı azabın tadını! Dediklerinde onların halini bir görmeliydin.” (8 Enfal suresi 50)

7.2 MELEKLER Hakkında Detaylı Bilgilendirme Belgesi (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Meleklerin Kuran'daki Yeri ve Mahiyeti:

- **Özel Varlıklar:** Kuran'da melekler, Allah tarafından yaratılmış "çok özel varlıklar" olarak nitelendirilmektedir. Onlar, "beşer üstü bir varlık" olarak tanımlanmış ve varlık sahnesindeki yerleri vurgulanmıştır.
- **Varlık Alanı ve Boyut Farkı:** Kuran, melekler ile insanlar arasında hem mahiyet hem de boyut farkı olduğunu belirtir. İnsanlar, boyut değiştirerek meleklerin varlık alanlarına giremezler; bu durumdan sadece elçiler istisna edilmiştir. Bu durum, meleklerin insan algısının ötesinde bir boyutta var olduğunu ve doğrudan erişilemez olduklarını gösterir.
- **Bilgi Kaynağı Olarak Vahiy:** Meleklerin mahiyetleri hakkındaki tüm bilgilerin ancak vahiy yoluyla bilinebileceği ifade edilmiştir. Bu, meleklerin doğasının insan aklı veya duyuşal deneyimlerle tam olarak kavranamayacağını, ancak ilahi bilgi aracılığıyla anlaşılabilirliğini vurgular.
- **İnanç Esası:** Melekler, Kuran'da "inanılması gereken metafizik alana ait varlıklardan biri" olarak beyan edilmiştir. Bu, meleklerle imanın İslam inancının temel bir parçası olduğunu gösterir.

2. Meleklerin Görevleri ve İnsanlarla İletişimi:

- **Geniş Bir Görev Alanı:** Melekler, Kuran açısından "bir varlık kategorisi olarak kabul görmüştür." Onlara, "nesnelere ile canlıların yaratılması ve yaşamlarının sürdürülmesinde vazife verilmiştir." Bu, meleklerin evrendeki düzenin ve canlılığın devamlılığında aktif bir role sahip olduğunu gösterir.
- **İnsanlarla İletişim Biçimleri:** Meleklerin insanlarla iletişim açısından herhangi bir kısıtlamaya bağlı olmadığı belirtilmiştir. Bu iletişim iki biçimde gerçekleşir:
- **Gerçek Varlıklarından Sıyrılıp İnsan Varlık Alanına Dahil Olma:** Bu, meleklerin fiziki bir forma bürünerek veya görünür hale gelerek insanlarla doğrudan etkileşime girmesini ifade eder. Hz. İbrahim, Hz. Lut ve Hz. Meryem'e gelen elçiler bu duruma örnek gösterilmiştir.
- **Boyut ve Mahiyetleri Aynı Kalmakla Sadece Elçilere Görünme:** Bu, meleklerin kendi boyut ve mahiyetlerini koruyarak sadece peygamberlere görünmesi ve onlarla iletişim kurmasıdır. Vahiylere çoğunun bu şekilde nazil olduğu belirtilmiştir. Bu, peygamberlerin meleklerle özel bir iletişim yeteneğine sahip olduğunu gösterir.
- **Allah'ın İzniyle Hareket Etme:** Alıntıda Hz. İbrahim, Hz. Lut, Hz. Meryem'e gelen elçiler, Hz. Musa'nın annesine bilgi verenler ve Hz. Davud'un mihrabına girenlerin "Allah'ın izniyle iş yaptığı" vurgulanmıştır. Bu, meleklerin kendi başlarına değil, yalnızca Allah'ın emri ve izniyle hareket ettiklerini gösterir.

3. Kuran'dan Deliller ve Meleklerin Rollerini:

Kaynak, meleklerin farklı rollerini ve özelliklerini desteklemek için çeşitli Kuran surelerinden ayetler sunmaktadır:

- **Allah'ın Yasalarına Göre Hareket Etme ve Kudretini Yüceltme: "Gök gürültüsü övgü ile melekler de saygı ile Allah'ın yasalarına göre hareket ederler. Onlar Allah'ın kudreti hakkında tartışıp dururlarken; O, yıldırımları gönderir de hak edene isabet eder. Hâlbuki O, azabı korkunç olandır."** (13 Rad suresi 13)
- Bu ayet, meleklerin Allah'ın emirlerine tam bir saygı ve itaatle uyduğunu ve O'nun kudretini zikrettiğini vurgular. Aynı zamanda Allah'ın azabının gerçekliğini de hatırlatır.
- **Gaybı Bilmeme ve İnsanlara Benzememe: "Ayrıca ben size, "Allah'ın hazineleri benim yanımda" demiyorum. Ve ben gaybı/gelecekte olacakları da bilemem. Ve ben, size "Ben bir meleğim" de demiyorum. Küçümseyip hor gördükleriniz hakkında "Allah kesinlikle bunlara ileride hayır vermeyecek" diye bir hüküm de veremem. Zira onların içlerinde olan niyet ve düşünceleri en iyi Allah bilir. Eğer bunları söylersem o zaman ben haksızlık yapan zalimlerden olurum."** (11 Hud suresi 31)
- Bu ayet, peygamberin kendi sınırlılıklarını belirtirken, meleklerin de gaybı bilmediği ve insanüstü bir bilgiye sahip olmadığına dair dolaylı bir referans sunar. Aynı zamanda, peygamberin bir melek olmadığını açıkça ifade eder, insan ve melek arasındaki mahiyet farkını vurgular.
- **Kıyamet ve Azap İşaretleri: "Şimdi onlar, kendilerine illaki meleklerin ya da bizzat Rabbinin gelmesini veya Rabbinin bazı azap ölüm işaretlerinin gelmesini mi bekliyorlar? Rabbinin azap işaretinin geldiği o gün, daha önceden iman etmemiş ya da imanıyla bir iyilik ortaya koymamış kimsenin imanı kendine fayda sağlamayacaktır. De ki: "Bekleyin bakalım, zaten biz de beklemekteyiz!"** (6 Enam suresi 158)
- Bu ayet, meleklerin Allah'ın azap işaretlerini getiren varlıklar olarak rol alabileceğine işaret eder ve kıyamet gününde imanın önemi üzerinde durur.
- **Müminlere Destek ve Kafirlerle Mücadele: "O an Rabbin, meleklerle şunu bildirmişti: - Ben sizinle beraberim, haydi iman edenlere direnç ve moral verin, ben kâfirlerin yüreklerine korku salacağım, vurun boyunlarının üstüne, vurun onların parmaklarına!"** (8 Enfal suresi 12)
- Bu ayet, meleklerin müminlere manevi destek verdiğini, moral ve direnç sağladığını göstermektedir. Ayrıca, Allah'ın emriyle kafirlerin kalplerine korku salarak onlarla mücadele ettiklerini de belirtir.
- **"Melekler, o küfre sapanların suratlarına ve sırtlarına vura vura canlarını alırken tadın bakalım yakıcı azabın tadını! Dediklerinde onların halini bir görmeliydin."** (8 Enfal suresi 50)
- Bu ayet ise meleklerin, küfre sapanların canlarını alırken (ölüm anında) fiziksel olarak müdahale edebildiklerini ve onlara azabı tattırdıklarını açıkça belirtir. Bu, meleklerin hem ruhani hem de fiziksel düzlemde görevler icra edebildiğini gösterir.

4. Meleklerin Sayısı ve İsimleri Hakkında Bilgi Sınırlılığı:

- Kuran'ın bu meleklerden "sadece birkaç tanesinin adını zikrettiği" ve "mahiyetleri ve sayıları hakkında bilgi verilmediği" açıkça ifade edilmiştir. Bu, Müslümanlara meleklerin tam sayısını veya her birinin özel mahiyetini bilme yükümlülüğünün getirilmediğini, sadece varlıklarına inanmanın yeterli olduğunu gösterir.

Sonuç:

"MELEKLER" kaynağı, Kuran perspektifinden meleklerin varlığını, mahiyetini, görevlerini ve insanlarla olan ilişkilerini kapsamlı bir şekilde sunmaktadır. Melekler, Allah tarafından yaratılmış, insanlardan farklı boyut ve mahiyete sahip, ilahi emirleri yerine getiren ve evrenin düzeninde önemli rolleri olan özel varlıklardır. Onlara iman, İslam inancının temel bir direğidir ve Kuran, onların varlığına dair çeşitli deliller ve görevlerine dair örnekler sunmaktadır. Ancak, onların tam sayıları veya her birinin detaylı mahiyetleri gibi konularda bilgi sınırlılığı olduğu da belirtilmiştir. Meleklerin insanlarla iletişimi hem doğrudan insan formuna bürünerek hem de peygamberlere vahiy getirerek gerçekleşir. Onlar, müminlere destek olurken, kafirlerle mücadelede de aktif rol oynayabilirler.

7.3 You Tube Sunum Videosu:

8. KURAN'DA NEBİ, RESUL KAVRAMI (PEYGAMBERLER)

8.1 Açıklama ve Ayetler

Kur'an, Nebilik (Allah'tan vahiy alan), Resul- Elçilik (Allah'ın vahyini tebliğ eden) olayını evrensel bir olgu olarak görmektedir. Bunun için Kur'an'da, her millete Allah'ın nebilerinin gönderildiği ve onlara hikmet ve kitap verildiği bildirilmiştir. Nebilik, vahiy esasına dayanır. Nebilerin asıl görevleri, insanları dünya ve ahiret mutluluğuna ulaştırmaktır. Onlar, her iki hayat için de gerekli olan çok mükemmel rehber, hayata yönelik konularda insanları aydınlatıcı, yol gösterici, uyulması gereken örnek şahsiyetlerdir. Görevlerinin esası, hakikate kılavuzluk ve öncülük yapmak olduğundan, dinî olmayan konularda her şeyi bilmeleri beklenmemelidir. İnsanlara gönderilen bütün nebiler insanlar içinden seçilen İnsan Nebiler olup melek değillerdir, gaybı bilmezler, hata yapabilirler ve tövbe edip af dilemekle emrolunurlar.

Resul-Elçiler, Allah'tan aldıkları vahiy insanlara tebliğ eden, tebliğ konu olan ilâhî mesajları da sözlü ve uygulamalı olarak açıklayan, iman edilmesi gereken şahsiyetlerdir. Başardıkları zor işler sebebiyle tarihin kaydettiği en büyük inkılâpçılar ve kahramanlar hiç şüphesiz elçilerdir.

“Eğer seni yalancılıkla suçarlarsa bil ki, onlardan öncekiler de elçilerimiz kendilerine apaçık belgeler, hikmetli sahifeler ve aydınlatıcı kitaplar ile geldiği halde onları yalanlamışlardı.” (35 Fatır suresi 25)

“De ki: “Ben size, Allah'ın (Sevap ve nimet) hazinelerinin benim elimde olduğunu söyleyemiyorum. Gaybı da (Gelecekte neler olup biteceğini de) bilemem, ben size, ben meleğim/kralım da demiyorum. Ben, ancak bana vahyedilen Kuran'a uyuyorum.” De ki:

"Hiç gerçeğe karşı kör olan ile onu gören bir olur mu? Hâlâ düşünmeyecek misiniz?" (6 Enam suresi 50)

"O gün gerçekleri örtbas eden kâfirler gruplar halinde cehenneme sevk edilirler. Nihayet oraya varınca cehennemin kapıları açılır ve oranın görevlileri onlara: – Size aranızdan Rabbinizin ayetlerini okuyup ileten ve sizi bu dehşetli günle karşılaşacağınıza dair uyarın elçiler gelmedi mi? diye soracaklar, onlar da: – Evet, geldi, diyecekler. Fakat artık bu kâfirler için azap hükmü çoktan kesinleşmiş olacak." (39 Zümer suresi 71)

"Hiç şüpheniz olmasın ki biz, elçilerimize ve onlara inananlara hem bu dünya da hem de şahitlerin tanıklık edeceği günde mutlaka yardım edeceğiz." (78 Mümin suresi 51)

"Allah: "Ey Âdem! Onlara, şunların isimlerini haber ver." dedi. Âdem de meleklerle onların isimlerini haber verince Allah "Size göklerin ve yerin gaybını ben bilirim aynı şekilde sizin açıkladıklarınızı da gizlediklerinizi de sadece ben bilirim demedim mi?" (2 Bakara suresi 33)

"İşte bunun için İsrailoğullarına biz şöyle emretmiştik: "Kim bir cinayet veya yeryüzünde fitne ve fesat karşılığında olmaksızın bir cana kıyarsa, bütün insanlığı öldürmüş gibi olur. Kim de bir insanın hayatını kurtarır veya korursa; bütün insanlığı diriltmiş gibi olur." Şüphesiz ki elçilerimiz, onlara hakikatin bütün delilleriyle gelmiş, buna rağmen onlardan çoğu bundan sonra yeryüzünde azgınlık ve taşkınlık yapmaya devam etmişlerdi." (5 Maide suresi 32)

8.2 NEBİ VE RESUL KAVRAMI (PEYGAMBERLER) (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Temel Tanımlar ve Evrensellik

- **Nebilik (Vahiy Alan):** Allah'tan vahiy alan kişileri ifade eder.
- **Resullük (Tebliğ Eden):** Allah'ın vahyini insanlara tebliğ eden elçilerdir.
- **Evrensellik:** Kur'an, nebilik ve resul lük olgusunu evrensel bir gerçeklik olarak kabul eder. Her millete Allah'ın nebilerinin gönderildiği ve onlara hikmet ve kitap verildiği belirtilir.

2. Nebilerin ve Resullerin Görevleri ve Özellikleri

- **Vahiy Esasına Dayanım:** Nebilik, tamamen vahiy esasına dayanır.
- **Temel Görev:** Nebilerin asıl görevi, insanları dünya ve ahiret mutluluğuna ulaştırmaktır. Onlar, her iki hayat için de gerekli olan "çok mükemmel rehber, hayata yönelik konularda insanları aydınlatıcı, yol gösterici, uyulması gereken örnek şahsiyetlerdir."
- **Hakikate Kılavuzluk:** Görevlerinin esası, "hakikate kılavuzluk ve öncülük yapmaktır." Bu nedenle, dinî olmayan konularda her şeyi bilmeleri beklenmemelidir.
- **İnsani Nitelikler:** İnsanlara gönderilen bütün nebiler, "insanlar içinden seçilen İnsan Nebilerdir, melek değildirler."

- **Gaybı Bilmeme ve Hata Yapma:** Nebiler *"gaybı bilmezler, hata yapabilirler ve tövbe edip af dilemekle emrolunurlar."* (6 Enam suresi 50): **"De ki: 'Ben size, Allah'ın (Sevap ve nimet) hazinelerinin benim elimde olduğunu söylemiyorum. Gaybı da (Gelecekte neler olup biteceğini de) bilemem, ben size, ben meleğim/kralım da demiyorum. Ben, ancak bana vahyedilen Kuran'a uyuyorum.'"**
- **Tebliğ ve Açıklama:** Resuller, Allah'tan aldıkları vahyi insanlara tebliğ eden, bu ilahi mesajları hem sözlü hem de uygulamalı olarak açıklayan, iman edilmesi gereken şahsiyetlerdir.
- **Devrimci ve Kahraman Kimlikler:** Başardıkları zor işler nedeniyle resuller, "tarihin kaydettiği en büyük inkılâpçılar ve kahramanlar" olarak nitelendirilirler.

3. Elçilerin Reddedilmesi ve Sonuçları

- **Geçmiş Milletlerde Reddetme:** Elçilerin yalanlanması yeni bir durum değildir. (35 Fatır suresi 25: **"Eğer seni yalancılıkla suçlarsa bil ki, onlardan öncekiler de elçilerimiz kendilerine apaçık belgeler, hikmetli sayfeler ve aydınlatıcı kitaplar ile geldiği halde onları yalanlamışlardı."**)
- **Hesap Gününde Sorgulama:** Kıyamet gününde, gerçekleri inkâr edenler cehenneme sevk edildiklerinde, onlara **"Size aranızdan Rabbinizin ayetlerini okuyup ileten ve sizi bu dehşetli günle karşılaşacağımıza dair uyarın elçiler gelmedi mi?"** diye sorulacağı ve onların bu soruya **"Evet, geldi"** diye cevap verecekleri belirtilir. (39 Zümer suresi 71)

4. İlahi Yardım ve İnsanlığa Mesajlar

- **Dünya ve Ahirette Yardım:** Allah'ın, elçilerine ve onlara inananlara **"hem bu dünya da hem de şahitlerin tanıklık edeceği günde mutlaka yardım edeceği"** vurgulanır. (78 Mümin suresi 51)
- **Allah'ın Gayb Bilgisi:** Sadece Allah'ın göklerin ve yerin gaybını bildiği, insanların açıkladıklarını ve gizlediklerini de bildiği açıkça ifade edilir. (2 Bakara suresi 33): **"Size göklerin ve yerin gaybını ben bilirim aynı şekilde sizin açıkladıklarınızı da gizlediklerinizi de sadece ben bilirim demedim mi?"**
- **Hayatın Değeri ve Fesat:** İsrailoğulları'na yönelik olarak, haksız yere bir cana kıymanın bütün insanlığı öldürmek; bir canı kurtarmanın ise bütün insanlığı diriltmek gibi olduğu emredilmiştir. Buna rağmen birçok kişinin yeryüzünde azgınlık ve taşkınlık yapmaya devam ettiği belirtilir. (5 Maide suresi 32) Bu, elçilerin mesajlarına rağmen bazı insanların kötü eylemlerini sürdürdüğünü gösterir.

Bu belge, Kur'an'daki nebi ve resul kavramlarının temel özelliklerini, görevlerini ve ilahi mesajın insanlığa ulaştırılmasındaki rollerini özetlemektedir.

8.3 You Tube Sunum Videosu:

9. KURAN'DA HİKMET KAVRAMI

9.1 Açıklama ve Ayetler:

Sözlükte bir şeye engel olmak, işi sağlam yapmak ve sağlamlaştırmak, sözde ve fiilde isabetli olmak ve her şeyi yerli yerine koymak gibi anlamlara gelen hikmet kelimesi Kur'an'da on dokuz ayette, yirmi defa geçmektedir.

Hikmet, doğru hükümdür. Nebimiz, Kur'an'dan doğru hükümler çıkarıp uygulamış, bize de onun yöntemini öğretmiştir. Allah'ın iki türlü ayeti vardır; biri yarattığı ayetler ki, bütün ilimlerin kaynağıdır. Bilim adamları, var olan bilgileri iyi öğrenir, doğru bir yöntem takip eder ve sağlam duruşlu olurlarsa yaratılmış ayetlerdeki hikmetleri bulabilirler. Bunlar, Allah'ın yarattığı ayetlerle indirdiği ayetleri birlikte değerlendirirlerse hikmete kolay ulaşırlar. Çünkü hikmet, din ile bilim arasındaki ortak zemindir. Allah, kendi dinini fitrat yani doğallık olarak tanımlamış ve şöyle buyurmuştur: **“Sen yüzünü dosdoğru bu dine, Allah'ın insanları yarattığı fitrata çevir. Allah'ın yarattığının yerini tutacak bir şey yoktur. İşte sağlam din budur. Ama insanların çoğu bunu bilmezler.”** (30 Rum suresi 30)

Kuran da kullanılan hikmet kavramını bütünlük içinde değerlendirecek olursak, onun doğru inanç, doğru amel ve doğru düşünme kabiliyeti olduğunu söyleyebiliriz. Bu anlamda peygamberlerin bildirdiği vahyin içeriği aynı zamanda hikmettir.

“İşte bunlar kendilerine kitap, hikmet ve nebilik verdiğimiz kimselerdir. Eğer şunlar bu vahye inanmazlarsa, biz de bunu inanacak başka bir topluma bu emaneti veririz.” (6 Enam suresi 89)

“Son derece hikmetli öğütler ve uyarılarla dolu Kuran geldi ama gel gör ki bunca uyarının hiçbir faydası olmadı.” (54 Kamer suresi 5)

“Sen hikmetle ve güzel öğüt Kuran ile Rabbinin yoluna çağır. Onlarla en güzel bir metotla mücadele et! Şüphesiz ki senin Rabbin, kendi yolundan sapanın kim olduğunu ve doğru yola yönelenlerin de kim olduğunu en iyi bilendir.” (16 Nahl suresi 125)

“İşte bunlar Rabbinin sana vahyettiği hikmetlerdir. Sakın Allah ile birlikte bir başka ilah edinme! Aksi halde kınanmış ve kovulmuş olarak cehenneme atılırsın.” (3 İsrâ suresi 39)

“Sen yücelerden yücesin! Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Bilen de hüküm veren de sensin sen.” (2 Bakara suresi 32)

“Göklerde ve yerde olan her şey Allah'ın koyduğu yaratılış kanununa boyun eğer. Zira üstün kudret sahibi olan ve her hükmü doğru olan Odur.” (57 Hadid suresi 1)

“Rabbimiz bizi kâfirlerin elinde oyuncak etme, bizi bağışla Rabbimiz! Çünkü sensin mutlak üstün olan ve her şeye hâkim olan!” (60 Mümtetine suresi 5)

9.2 HİKMET KAVRAMI üzerine Bir Değerlendirme (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Hikmetin Sözlük Anlamı ve Kuran'daki Kullanımı

Hikmet kelimesi sözlükte "bir şeye engel olmak, işi sağlam yapmak ve sağlamlaştırmak, sözde ve fiilde isabetli olmak ve her şeyi yerli yerine koymak" gibi anlamlara gelir. Kuran'da on dokuz ayette yirmi defa geçmektedir.

2. Hikmet: Doğru Hüküm ve Nebinin Yöntemi

Kaynak, hikmeti "doğru hüküm" olarak tanımlamaktadır. Peygamberimiz Kuran'dan doğru hükümler çıkarıp uygulamış ve bize de bu yöntemi öğretmiştir. Bu, hikmetin teorik bir kavramdan ziyade, pratik bir uygulama alanı olduğunu göstermektedir.

3. Allah'ın İki Tür Ayeti ve Hikmetin Ortak Zemini

Allah'ın iki tür ayeti olduğu belirtilir:

- **Yarattığı ayetler:** Bütün ilimlerin kaynağıdır. Bilim adamları, var olan bilgileri iyi öğrenir, doğru bir yöntem takip eder ve sağlam duruşlu olurlarsa yaratılmış ayetlerdeki hikmetleri bulabilirler.
- **İndirdiği ayetler (Kur'an):** Yaratılmış ayetlerle birlikte değerlendirildiğinde hikmete ulaşmayı kolaylaştırır.

Bu bağlamda **hikmet, din ile bilim arasındaki ortak zemindir**. Kaynak, Allah'ın dinini fitrat (doğallık) olarak tanımladığını ve şu ayeti delil gösterdiğini belirtir: **"Sen yüzünü dosdoğru bu dine, Allah'ın insanları yarattığı fitrata çevir. Allah'ın yarattığının yerini tutacak bir şey yoktur. İşte sağlam din budur. Ama insanların çoğu bunu bilmez."** (30 Rum suresi 30). Bu, dinin insan doğasına uygun olduğunu ve hikmetin bu uyumdan kaynaklandığını vurgular.

4. Hikmetin Kapsamlı Tanımı: Doğru İnanç, Amel ve Düşünce

Kuran'da kullanılan hikmet kavramı bütünlük içinde değerlendirildiğinde, "doğru inanç, doğru amel ve doğru düşünme kabiliyeti" olarak özetlenebilir. Peygamberlerin bildirdiği vahyin içeriği aynı zamanda hikmettir. Bu, hikmetin sadece entelektüel bir kavram olmayıp aynı zamanda ahlaki ve eylemsel bir boyutunun olduğunu gösterir.

5. Kur'an Ayetlerinde Hikmet Kavramı

Kaynak, hikmetin Kur'an'daki farklı kullanım alanlarını örneklerle açıklar:

- **Peygamberlere Verilen Bir Emanet:** **"İşte bunlar kendilerine kitap, hikmet ve nebilik verdiğimiz kimselerdir. Eğer şunlar bu vahye inanmazlarsa, biz de bunu inanacak başka bir topluma bu emaneti veririz."** (6 Enam suresi 89)
- **Kur'an'ın Özelliği:** **"Son derece hikmetli öğütler ve uyarılarla dolu Kuran geldi ama gel gör ki bunca uyarının hiçbir faydası olmadı."** (54 Kamer suresi 5)
- **Tebliğ Metodu:** **"Sen hikmetle ve güzel öğüt Kuran ile Rabbinin yoluna çağır. Onlarla en güzel bir metotla mücadele et! Şüphesiz ki senin Rabbin, kendi yolundan sapanın kim olduğunu ve doğru yola yönelenlerin de kim olduğunu en iyi bilendir."** (16 Nahl suresi 125) Bu ayet, tebliğde hikmetin ve güzel öğretinin önemini vurgular.

- **Allah'tan Vahyedilen İlahi Gerçekler: "İşte bunlar Rabbinin sana vahyettiği hikmetlerdir. Sakın Allah ile birlikte bir başka ilah edinme! Aksi halde kınanmış ve kovulmuş olarak cehenneme atılırsın."** (3 İsrâ suresi 39) Burada hikmet, Allah'ın birliğini ve O'na şirk koşmamanın gerekliliğini içeren vahiyler olarak sunulur.

6. Allah'ın Mutlak Bilgisi ve Egemenliği

Kuran ayetleri, Allah'ın mutlak bilgi sahibi olduğunu ve her şeyin O'nun hükmüne boyun eğdiğini belirtir:

- **"Sen yücelerden yücesin! Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Bilen de hüküm veren de sensin sen."** (2 Bakara suresi 32) Bu ayet, insanın sınırlı bilgisini ve Allah'ın sonsuz ilmini vurgular.
- **"Göklerde ve yerde olan her şey Allah'ın koyduğu yaratılış kanununa boyun eğer. Zira üstün kudret sahibi olan ve her hükmü doğru olan Odur."** (57 Hadid suresi 1) Bu, evrendeki düzenin Allah'ın hikmetiyle kurulduğunu ve işlediğini gösterir.
- **"Rabbimiz bizi kâfirlerin elinde oyuncak etme, bizi bağışla Rabbimiz! Çünkü sensin mutlak üstün olan ve her şeye hâkim olan!"** (60 Mümtehine suresi 5) Bu ayet ise Allah'ın üstün kudretine ve hikmetine sığınmayı ifade eder.

Sonuç

Hikmet, Kuran'da geniş ve çok boyutlu bir kavramdır. Sadece sözlük anlamıyla sınırlı kalmayıp, doğru hükmü, fitrata uygun yaşamı, din ile bilimin ortak zeminini, doğru inanç, amel ve düşünceyi kapsar. Allah'tan vahyedilen her şey hikmettir ve bu hikmet hem evrenin yaratılışında hem de ilahi kitaplarda kendini gösterir. Kuran, hikmetli öğütlerle insanları doğru yola davet eder ve bu çağrıda hikmetli ve güzel bir üslup kullanmanın önemini vurgular. Nihayetinde hikmet, Allah'ın mutlak ilmi ve egemenliğinin bir yansımasıdır.

9.3 You Tube Sunum Videosu:

10. KURAN'DA AHLAK

10.1 Açıklama ve Ayetler:

Ahlak, Kur'an-ı Kerim'in ele aldığı en temel konulardan biridir. Dolayısıyla İslam dininin itikat, ibadet, muamelat ve ahlak şeklindeki dördü taksiminde ahlak önemli bir yer işgal etmiştir. Ahlak, sosyal hayatta varlığına veya yokluğuna bağlı olarak büyük etki yapan insani bir gerçektir. İnsanın Allah ile ilişkisi iman ve ibadet olarak; diğer insanlar ve yaratılmışlarla ilişki ahlak ve hukuk olarak tecelli eder. Kur'an, ahlakla ilgili açıklamalarında yer yer özendirme ve korkutma yöntemini kullanmaktadır. Güzel huy ve davranışlar içselleştirildiğinde bu, hem kişinin şahsen mutlu olmasını sağlar hem de toplumun huzur ve barışına katkıda bulunur. Aslında bir toplumda ahlaki bilinç ve

duyarlılık veya oto-kontrol yüksek düzeyde bulunduğu hukuki problemlerin ortaya çıkması daha baştan büyük ölçüde önlenmiş olur. Bundan dolayı Kur'an-ı Kerim, ahlaki çok önemsemiş, sistemini büyük ölçüde iman, ibadet ve muamelatı da gözeterek ahlaki duyarlılık üzerine inşa etmiştir. Hukuk, ahlaki alanda gösterilen gevşeklik ve ihmallerin yol açtığı arızı durumlara çözüm üreten ve sosyal hak ve görevleri belirleyen bir kurumdur.

Bütün varlıkların yaratıcısı Allah, insana hem iyilik hem de kötülük yapabilme kabiliyeti vermiştir. Şu ayetlerden anlaşılacağı gibi, manevi anlamda mutluluk nefsi arındırmaya, mutsuzluk ise nefsi kirletmeye bağlıdır.

“And olsun Güneşe ve onun göz alıcı aydınlığına. Onu izleyip meydana çıkan Aya. Ve Güneşin ışığını ortaya çıkardığında gündüze. Onu karanlıkla örttüğünde geceye. Gökyüzüne ve onu ayakta tutan sisteme. Yeryüzüne ve onu kuşatan bitki örtüsüne. İnsan benliğine ve onu yaratılış amacına uygun donatılmasına. Bu çerçevede ona hem iyiyi hem de kötüyü ilham edecek olan iç donanıma. Artık kendini kötülükten arındıran kurtuluşa ermiştir. Kim de kendini kirletip kötülüğe boğar ise mahvolmuştur.” (91 Şems suresi 1-10)

İnsanın dünya hayatında işinin kolaylaşması ve ebedi mutluluğu kazanması maddi yardımda bulunmasına, her türlü kötülükten sakınmasına ve hakikati tasdik etmesine bağlanmıştır. Bunun aksine işinin zorlaşması ve ebedi mutsuzluğu da cimrilik, kibir ve inkârcılığı ile ilişkilendirilmiştir. Değersiz bir sudan yaratılan ve imtihan edilebilmesi için birtakım organ ve kabiliyetlerle donatılan insan, şükür ve itaat ya da nankörlük ve isyan etme konusunda özgür bırakılmıştır. İnsan, ahlaki sınavda yeterli donanıma sahip olduğu için başarısız olması halinde hiçbir mazeret ileri süremeyecektir.

Ahlak ile din arasındaki sıkı ilişkiye rağmen bu ikisi gerçekte özdeş değildir. Ahlak ve dini özdeş gören yaklaşım çoğu zaman ibadetlerin şekli edasıyla birlikte kötü ahlakın devam etmesi gibi durumları izahta zorluk çıkarmaktadır. Din, ahlaklı fertler yetiştirme ve böyle fertlerden oluşan bir toplum inşa etme iddiası taşımaktadır. Hatta dinin en somut gayesinin sosyal ve ahlaki olduğunu söylemek mümkündür. İman ve ibadet unsurları iyi insan idealine ulaşmada vazgeçilmez iki ana faktör olarak işlev görmektedir. İnanma tek başına amaç olarak görülemez. Bu iman, insanı yaratıcısına bağlamakta ve onun kendisini ve kâinatı Allah ile bağlantılı görmesini sağlamaktadır. Pratik amaç ancak Allah'ın çizdiği çok boyutlu programa uymakla gerçekleşebilir. Huylar anlamına gelen ahlak, insan fitratından, başka bir ifadeyle insan psikolojisinden kaynaklanan melekelerdir. Kişi, Allah tarafından verili olan güç ve duygularını mutedil olarak hareket ettirdiği zaman doğal olarak iyi ve faziletli olacaktır. Allah, diniyle özdeşleştirdiği fitrata uygun davranmayı istemektedir. Fitrat aslında vahyin öğrettiği din ile bire bir örtüşmektedir. İnsan her türlü aşırılıktan kaçındığı ve itidale riayet ettiği sürece kendiliğinden güzel ahlaklı olur. Kur'anî yönlendirme, fitratı uyarma ve üstü örtülen fazileti açığa çıkarma işlevi görmektedir.

“Hiç şüphe yok ki sen, üstün bir karakter ve muhteşem bir ahlak sahibisin.” (68 Kalem suresi 4)

“De ki: Benim Rabbim ancak gizli ve açık işlenen bütün çirkinlikleri/ahlaksızlığı, günahın her türünü, haksız yere saldırganlığı/azgınlığı, hakkında hiçbir delil indirmedeği halde herhangi bir şeyi Allah'a isnat ederek şirk koşmanızı ve bilip bilmeden Allah'a ait şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.” (7 Araf suresi 33)

“Hud: Size zaten Rabbinizden bir ahlaki kokuşmuşluk ve gazap gelmiş durumda. Şimdi siz, Allah'ın, hakkında hiç bilgi ve belge indirmedeği sizin ve atalarınızın kutsal isimler vererek

yücelttiği birtakım isimler hakkında benimle tartışıyor musunuz? Öyleyse bekleyin, ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim! Dedi.” (7 Araf suresi 71)

“Ve Lut 'da kavmine demişti ki: – Sizden önce geçmiş toplumlardan hiç kimsenin yapmadığı ahlaksızlığı mı yapıyorsunuz?” (7 Araf suresi 80)

“– Böylece Rablerinin onlara ahlakça daha temiz, ondan daha iyi, sevgi ve şefkat olarak onlara daha yakın bir evlat vermesini istedik.” (18 Kehf suresi 81)

“Hiç şüphe yok ki Allah, adil olmayı, iyilik yapmayı ve akrabaya yardım etmeyi emreder. Her türlü ahlaksızlığı, çirkin işleri ve haddi aşmayı da yasaklar. Düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.” (16 Nahl suresi 90)

“Muhakkak o şeytan size, kötülüğü, ahlaksızlığı ve Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri uydurmanızı emreder.” (2 Bakara suresi 169)

“Biz, yaptıkları ahlaksızlıktan dolayı bu şehrin halkına gökten taş yağdıracאğız.” (29 Ankebut suresi 34)

10.2 AHLAK Temel Bir İlke ve İslam Toplumunun Yapı Taşı (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Ahlakın Kur'an'daki Merkezi Yeri: Kaynak, ahlakın Kur'an-ı Kerim'in ele aldığı "en temel konulardan biri" olduğunu belirtir. İslam dininin itikat, ibadet, muamelat ve ahlak şeklindeki dörtlü taksiminde ahlakın "önemli bir yer işgal ettiği" vurgulanmaktadır. Ahlakın, sosyal hayatta varlığına veya yokluğuna bağlı olarak "büyük etki yapan insani bir gerçek" olduğu ifade edilir.

2. Ahlakın Birey ve Toplum Üzerindeki Etkisi: Güzel huy ve davranışların bireysel olarak "kişinin şahsen mutlu olmasını sağladığı" ve "toplumun huzur ve barışına katkıda bulunduğu" belirtilir. Toplumda ahlaki bilincin ve oto-kontrolün yüksek düzeyde bulunmasının, hukuki problemlerin ortaya çıkmasını büyük ölçüde engellediği ifade edilir. "Hukuk, ahlaki alanda gösterilen gevşeklik ve ihmallerin yol açtığı arızı durumlara çözüm üreten ve sosyal hak ve görevleri belirleyen bir kurumdur." denilerek, hukukun ahlakın eksik kaldığı durumlarda devreye girdiği ima edilir.

3. İnsan Fıtratı, İrade Özgürlüğü ve Ahlaki Sorumluluk: Kur'an'a göre Allah, insana "hem iyilik hem de kötülük yapabilme kabiliyeti" vermiştir. Şems Suresi'nden alıntılanan ayetler (91:1-10) bu fikri destekler niteliktedir: "Artık kendini kötülükten arındıran kurtuluşa ermiştir. Kim de kendini kirletip kötülüğe boğar ise mahvolmuştur." İnsan, maddi yardımda bulunma, kötülükten sakınma ve hakikati tasdik etme gibi eylemlerle "ebedi mutluluğu kazanabilir." Bunun aksine, cimrilik, kibir ve inkarcılık "işinin zorlaşması ve ebedi mutsuzlukla" ilişkilendirilir. İnsan, şükür/itaat veya nankörlük/isyan etme konusunda "özgür bırakılmıştır" ve "ahlaki sınavda yeterli donanıma sahip olduğu için başarısız olması halinde hiçbir mazeret ileri süremeyecektir."

4. Ahlak ve Din İlişkisi: Özdeş Değil, Ancak İlişkili: Kaynak, ahlak ile din arasında "sıkı bir ilişki" olmasına rağmen, bu ikisinin "gerçekte özdeş olmadığını" vurgular. Dini, ahlaklı fertler yetiştirme ve böyle fertlerden oluşan bir toplum inşa etme iddiasında olduğu belirtilir. "Hatta

dinin en somut gayesinin sosyal ve ahlaki olduğunu söylemek mümkündür." İman ve ibadet, "iyi insan idealine ulaşmada vazgeçilmez iki ana faktör" olarak görülür. Pratik amacın "ancak Allah'ın çizdiği çok boyutlu programa uymakla gerçekleşebileceği" ifade edilir.

5. Fıtrat ve Güzel Ahlak: Ahlakın "insan fıtratından, başka bir ifadeyle insan psikolojisinden kaynaklanan melekeler" olduğu belirtilir. İnsanın, Allah tarafından verilen güç ve duygularını "mutedil olarak hareket ettirdiği zaman doğal olarak iyi ve faziletli olacağı" ifade edilir. "Fıtrat aslında vahyin öğrettiği din ile bire bir örtüşmektedir." İnsan "her türlü aşırılıktan kaçındığı ve itidale riayet ettiği sürece kendiliğinden güzel ahlaklı olur." Kur'an'ın rolü, "fıtratı uyarma ve üstü örtülen fazileti açığa çıkarma işlevi görmektedir."

6. Kur'an'dan Ahlaki Yönlendirme ve Yasaklar: Kaynak, Kur'an'daki çeşitli ayetlerden alıntılar yaparak ahlakın önemini ve nelerin yasaklandığını göstermektedir:

- **Övgü:** Hz. Muhammed'in ahlakı övülür: **"Hiç şüphe yok ki sen, üstün bir karakter ve muhteşem bir ahlak sahibisin."** (68 Kalem Suresi 4)
- **Yasaklar:** Ahlaksızlık, günah, haksız yere saldırganlık, Allah'a iftira gibi kötü davranışlar kesin bir dille yasaklanır: **"De ki: Benim Rabbim ancak gizli ve açık işlenen bütün çirkinlikleri/ahlaksızlığı, günahın her türünü, haksız yere saldırganlığı/azgınlığı, hakkında hiçbir delil indirmediği halde herhangi bir şeyi Allah'a isnat ederek şirk koşmanızı ve bilip bilmeden Allah'a ait şeyleri söylemenizi haram kılmıştır."** (7 Araf Suresi 33)
- **İlahi Buyruk:** **"Hiç şüphe yok ki Allah, adil olmayı, iyilik yapmayı ve akrabaya yardım etmeyi emreder. Her türlü ahlaksızlığı, çirkin işleri ve haddi aşmayı da yasaklar. Düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor."** (16 Nahl Suresi 90)
- **Şeytanın Emri:** **"Muhakkak o şeytan size, kötülüğü, ahlaksızlığı ve Allah'a karşı bilmediğiniz şeyleri uydurmanızı emreder."** (2 Bakara Suresi 169)
- **Geçmiş Toplumlardan Örnekler:** Lut Kavmi ve Hud Kavmi gibi örneklere atıfta bulunularak ahlaki çöküşün sonuçları gösterilir: **"Ve Lut 'da kavmine demişti ki: - Sizden önce geçmiş toplumlardan hiç kimsenin yapmadığı ahlaksızlığı mı yapıyorsunuz?"** (7 Araf Suresi 80) ve **"Biz, yaptıkları ahlaksızlıktan dolayı bu şehrin halkına gökten taş yağdıracağız."** (29 Ankebut Suresi 34)

Sonuç

Bu kaynak, Kur'an'ın ahlaka sadece bir davranış kodu olarak değil, aynı zamanda bireysel ve toplumsal yaşamın temelini oluşturan, insanın fıtratıyla uyumlu ve ilahi bir buyruk olarak yaklaştığını açıkça ortaya koymaktadır. Ahlaki bilincin yüksek olduğu bir toplumda hukuki sorunların azalacağı, bireyin ise hem dünya hem de ahiret mutluluğuna ulaşacağı fikri vurgulanmaktadır. Din ve ahlakın özdeş olmasa da birbirini tamamlayan ve iyi bir insan ile iyi bir toplum inşa etme idealine hizmet eden unsurlar olduğu belirtilmiştir.

10.3 You Tube Sunum Videosu:

11. KURAN'DA TEBLİĞ

11.01 Açıklama ve Ayetler

Tebliğ kelimesi "Peygamberlere Allah 'tan vahiy mahsulü olarak gelen ilahi hükümlerin hiçbirini gizlemeden ve ilavede bulunmadan aynısını insanlara bildirmek." şeklinde tarif edilmektedir. Peygamberlerde bulunması gereken birtakım vasıflar vardır. O vasıflardan biri de tebliğdir. Tebliğ, her peygamberin varlık gayesidir. Tebliğ olmasaydı, peygamberlerin gönderilişi de manasız ve abes olurdu. Nitekim bütün peygamberler de kendilerine vahyedilen Allah'ın bütün emirlerini kavimlerine bildirmişlerdir. Bütün peygamberlerin gönderildikleri kavimlere Allah'tan aldıkları vahyi tebliğ ettiklerini ve onlara dünya ve ahiret hayatları için nasihatte bulduklarını görmekteyiz. Bu kutsal görev, Hz. Muhammed'e kadar devam etmiştir.

Kur'an'da zikredilen ayetlerden anladığımız kadarıyla bütün peygamberler Allah'tan aldıkları ilahi mesajları insanlara ulaştırma ve onlara tebliğ etmek için büyük gayret sarf etmişlerdir. Tebliğ görevi bütün peygamberlerin ortak görevlerindedir. Zira tebliğsiz peygamber düşünülemez. Tebliğ vazifesini yapan peygamberler, bu vazifelerinde zorlayıcı herhangi bir yola başvurmamışlar, sadece tebliğ vazifelerini yerine getirmişler ve sonucu Allah'a bırakmışlardır. Zira peygambere düşen, sadece tebliğ yapmaktır.

"Ey Ademoğulları, aranızdan size ayetlerimizi beyan eden/iletten elçiler geldiği zaman, kim korunur ve davranışlarını düzeltirse; artık bunlar için ne korku ne de üzüntü olacaktır." (7 Araf suresi 35)

"Zira biz, elçileri yalnızca müjdeciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Artık kim iman edip, durumunu düzeltirse onlara korku yoktur ve bunlar üzülmeceklerdir." (6 Enam suresi 48)

"Ey görünür görünmez/bilinir bilinmez iradeli varlıklar topluluğu! İçinizden ayetlerimi size anlatan ve hesabınızla yüz yüze geleceğinizle sizi uyaran elçiler gelmedi mi?" Onlar da "Kendi aleyhimize şahitlik ederiz ki geldiler." diyecekler. Fakat şu geçici dünya hayatının cazibesi onları aldanışa sürüklemiş ve kâfir olduklarına dair kendi aleyhlerine şahitlik etmiş olacaklar." (6 Enam suresi 130)

"Eğer yüz çevirecek olurlarsa bil ki biz seni onlara bekçi olarak göndermedik. Sana düşen sadece mesajı apaçık tebliğ etmektir. Biz insana ne zaman katımızdan bir ikramda bulunsak hemen sevinip şımarır. Yaptığı yanlışlar yüzünden başına bir sıkıntı geldiği zaman da nankör kesilir." (42 Şura suresi 48)

"Eğer siz, Allah'a ve iki ordunun karşılaştığı, hak ile batılın ayrıştığı o gün kulumuza indirdiğimiz vahye Kuran'a ve zafere inanıyorsanız savaşta elde ettiğiniz ganimetlerin beşte birinin Allah'a, Allah'ın mesajlarını tebliğ eden Elçisine ve onun yakınlarına, yetimlere, fakirlere ve yolda kalmışlara ait olduğunu bilin. Zira Allah her şeye bir ölçü koyandır." (8 Enfal suresi 41)

“Ateşte yüzlerinin ters çevrildiği o gün: – Ah keşke, Allah’a itaat etseydik ve mesajlarını tebliğ eden elçiye itaat edip tebliğ ettiklerini uygulaysaydık diyecekler.” (33 Ahzab suresi 66)

11.2 TEBLİĞ KAVRAMI ve Peygamberlerin Görevi (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Tebliğ Kavramının Tanımı ve Önemi

Tebliğ, "Peygamberlere Allah'tan vahiy mahsulü olarak gelen ilahi hükümlerin hiçbirini gizlemeden ve ilavede bulunmadan aynısını insanlara bildirmek" şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanım, tebliğin ilahi mesajın saf ve eksiksiz bir şekilde aktarılması anlamına geldiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Kaynak, tebliğin peygamberlerin en temel vasıflarından biri olduğunu ve "her peygamberin varlık gayesi" olduğunu vurgulamaktadır. Tebliğ olmasaydı, peygamberlerin gönderilişinin anlamsız ve boşuna olacağı belirtilmiştir. Bu durum, tebliğin peygamberlik müessesesinin merkezinde yer alan, vazgeçilmez bir unsur olduğunu göstermektedir.

2. Peygamberlerin Tebliğ Görevi ve Ortak Özellikleri

Kaynak, tüm peygamberlerin Allah'tan aldıkları ilahi mesajları insanlara ulaştırmak ve tebliğ etmek için büyük çaba sarf ettiklerini belirtmektedir. "Tebliğ görevi bütün peygamberlerin ortak görevlerindedir. Zira tebliğsiz peygamber düşünülemez." ifadesi, tebliğin tüm peygamberler için evrensel bir sorumluluk olduğunu pekiştirmektedir. Hz. Muhammed'e kadar tüm peygamberlerin bu kutsal görevi yerine getirdiği vurgulanmıştır.

Peygamberlerin tebliğ vazifesini yerine getirirken benimsedikleri önemli bir ilke de belirtilmiştir: "Tebliğ vazifesini yapan peygamberler, bu vazifelerinde zorlayıcı herhangi bir yola başvurmamışlar, sadece tebliğ vazifelerini yerine getirmişler ve sonucu Allah'a bırakmışlardır. Zira peygambere düşen, sadece tebliğ yapmaktır." Bu, tebliğin zorlama veya baskı içermeyen, tamamen mesajı iletmeye odaklanan bir görev olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Peygamberin görevi, ilahi emri duyurmak, kabul edip etmemek ise muhatabın sorumluluğundadır.

3. Kur'an Ayetlerinde Tebliğ ve İlişkili Temalar

Kaynak, tebliğ kavramını destekleyen ve peygamberlerin görevini açıklayan çeşitli Kur'an ayetlerini sunmaktadır:

- 7 Araf Suresi 35: ***"Ey Ademoğulları, aranızdan size ayetlerimizi beyan eden/iletken elçiler geldiği zaman, kim korunur ve davranışlarını düzeltirse; artık bunlar için ne korku ne de üzüntü olacaktır."*** Bu ayet, elçilerin (peygamberlerin) rolünü "ayetlerimizi beyan eden/iletken" olarak tanımlamakta ve bu mesajlara uyulması halinde elde edilecek faydaları (korku ve üzüntüden arınma) belirtmektedir.

- 6 Enam Suresi 48: **“Zira biz, elçileri yalnızca müjdeciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Artık kim iman edip, durumunu düzeltirse onlara korku yoktur ve bunlar üzülmeceklerdir.”** Bu ayet, peygamberlerin iki temel işlevini "müjdeci" ve "uyarıcı" olarak açıklamaktadır. Bu da tebliğin hem iyi haberleri hem de olası sonuçları içermesinin önemini vurgular.
- 6 Enam Suresi 130: **““Ey görünür görünmez/bilinir bilinmez iradeli varlıklar topluluğu! İçinizden ayetlerimi size anlatan ve hesabınızla yüz yüze geleceğinizle sizi uyaran elçiler gelmedi mi?” Onlar da “Kendi aleyhimize şahitlik ederiz ki geldiler.” diyecekler. Fakat şu geçici dünya hayatının cazibesi onları aldanışa sürüklemiş ve kâfir olduklarına dair kendi aleyhlerine şahitlik etmiş olacaklar.”** Bu ayet, elçilerin "ayetleri anlatan" ve "hesap günü ile uyaran" rolünü vurgulamakta ve insanların dünya hayatının cazibesine kapılarak tebliği reddetmelerinin kendi aleyhlerine şahitlik etmeleri anlamına geleceğini belirtmektedir.
- 42 Şura Suresi 48: **“Eğer yüz çevirecek olurlarsa bil ki biz seni onlara bekçi olarak göndermedik. Sana düşen sadece mesajı apaçık tebliğ etmektir. Biz insana ne zaman katımızdan bir ikramda bulunsak hemen sevinip şımarır. Yaptığı yanlışlar yüzünden başına bir sıkıntı geldiği zaman da nankör kesilir.”** Bu ayet, peygamberin görevinin sadece "mesajı apaçık tebliğ etmek" olup insanların kabul edip etmemelerinden sorumlu olmadığını net bir şekilde ifade etmektedir. Ayrıca insanın nankörlük ve şımarıklık eğilimine de değinilmektedir.
- 8 Enfal Suresi 41: **“Eğer siz, Allah’a ve iki ordunun karşılaştığı, hak ile batılın ayrıştığı o gün kulumuza indirdiğimiz vahye Kuran’a ve zafere inanıyorsanız savaşta elde ettiğiniz ganimetlerin beşte birinin Allah’a, Allah’ın mesajlarını tebliğ eden Elçisine ve onun yakınlarına, yetimlere, fakirlere ve yolda kalmışlara ait olduğunu bilin. Zira Allah her şeye bir ölçü koyandır.”** Bu ayet, tebliğ eden Elçi'nin (Peygamber'in) konumunu ve ganimetlerin dağıtımında onun payını belirterek, tebliğ görevinin maddi ve sosyal sonuçlarına da dikkat çekmektedir.
- 33 Ahzab Suresi 66: **“Ateşte yüzlerinin ters çevrildiği o gün: – Ah keşke, Allah’a itaat etseydik ve mesajlarını tebliğ eden elçiye itaat edip tebliğ ettiklerini uygulaysaydık diyecekler.”** Bu ayet, ahiret gününde tebliğ edilen mesajlara uymamanın pişmanlığını dile getirmekte ve Allah'a itaat etmenin yanı sıra "mesajlarını tebliğ eden elçiye itaat edip tebliğ ettiklerini uygulamak" gerektiğini vurgulamaktadır. Bu, tebliğin sadece işitilmekle kalmayıp, hayat pratiğine de aktarılması gerektiğini göstermektedir.

Sonuç

"TEBLİĞ" kaynağına göre tebliğ, peygamberlik kurumunun özünü oluşturan, ilahi mesajın gizlenmeden ve ekleme yapılmadan insanlara ulaştırılması görevidir. Tüm peygamberlerin ortak gayesi olan bu görev, zorlama içermez ve sonuç Allah'a bırakılır. Kur'an ayetleri, peygamberlerin müjdeleyici ve uyarıcı rollerini, hesap gününe dair uyarılarını ve tebliğ edilen mesajlara itaatın önemini açıkça ortaya koymaktadır. Tebliğ hem dünya hem de ahiret hayatı için yol gösterici bir kılavuz niteliğindedir.

11.3 You Tube Sunum Videosu:

12. KURAN'DA İMAN VE SALİH AMEL İLİŞKİSİ:

12.1 Açıklama ve Ayetler:

İman, Güven duyma, emin olma, emniyet içinde bulunma; güvenilir olma, inanılan bir konumda olma, bir kişiye güven besleme, bir kişinin sözünü tasdik etme, bir kimsenin konuştuklarını onaylama anlamlarına gelmektedir. Allah'tan geldiğine dair kesin kanaat getirilen hususlara inanmayı ve teklif içerikleri olan emirlerin tasdik edilmesi anlamındadır.

Amel ise, sözlükte; iş, çaba, fiil, çalışma gibi manalara gelmekte olup, aynı zamanda, yaşayan bir varlığın gayeli olarak yaptığı iş, hareket olarak da tanımlanmaktadır. Hayatın anlam kazanabilmesi için mutlaka hayırlı faaliyetler gerçekleştirmek zorundayız. Bu hayırlı faaliyetler, belirli bir alanla sınırlı değildir. Bilim, fen, teknik, tıp, iktisat, ziraat ve sanat gibi alanlarda söz sahibi olmak, millî ve manevî değerlerimizi korumak, ancak çok ve metotlu çalışmakla mümkündür. Meşru sınırlar dahilinde yapılan fikri ve bedeni çaba ve çalışmaların tümü, dinimizce saygı değer ve ibadet niteliğindedir. Unutulmaması gereken husus, imana dayalı çaba ve gayretlerin hiçbirinin ahirette zayi olmayacağı, imanla ilişkisi olmayanların ise hiçbir değer ifade etmediğidir. Salih amele dayanmayan iman boş demektir.

“Gerçekleri örtbas eden kâfirleri şiddetli bir azap beklemektedir. İman edenler, iyi ve güzel işler yapanlara da bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır.” (35 Fatır suresi 7)

“Ama iman edip, doğru işler yapanlar ve Rablerine yürekten bağlananlar, işte bunlar cennet halkıdır ve orada kalıcıdır.” (11 Hud suresi 23)

“İman eden ve imanının gereği iyi ve güzel işler yapanlara, tabanından ırmakların çağladığı cennetler olduğunu müjdele! Ne zaman oradaki rızıklardan rızıklandırılırsalar "Bu, daha önce de rızıklandığımız şey!" diyecekler. O rızıklar kendilerine dünyadakilerin bir benzeri olarak verilecektir ve orada onlar için tertemiz eşler de vardır ve onlar orada kalıcıdır.” (2 Bakara suresi 25)

“İman edip, imanının gereği olan doğruları yapanlara gelince; işte bunlar cennet halkıdır. Bunlar da orada kalıcıdır.” (2 Bakara suresi 82)

“Yüzlerinizi doğu ve batı yönüne döndürmeniz dindarlık değildir. Fakat gerçek dindarlık Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaplarına ve nebilere iman eden, ihtiyacı olmasına rağmen malını; akrabaya, yetimlere, yoksullara yolda kalmışlara, yardım için el açanlara, özgürlüğüne kavuşmak için paraya ihtiyaç duyanlara harcayan, namazı kılan, zekâtı veren,

sözleştikleri zaman ahitlerini yerine getiren, sıkıntıda, hastalıkta ve savaşta sabredenlerinkidir. İşte davasında sadık olanlar ve Allah a karşı gelmekten sakınanlar bunlardır." (2 Bakara suresi 177)

"Şüphesiz iman edenler, iyi ve güzel işler yapanlar, namazı hakkıyla kılanlar ve zekâtı verenler; onların ödülleri Rableri katındadır. Onlara korku yoktur. Onlar, mahzun da olmayacaklardır." (2 Bakara suresi 277)

"İnanan ve imanına yaraşır iyi işler yapanlara Allah, mükâfatlarını tastamam verecek hem de fazlasını ikram edecektir..." (4 Nisa suresi 173)

12.2 İMAN VE SALİH AMEL İLİŞKİSİ Temel Konular (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. İman Kavramı

Kaynak, imanı birden fazla boyutuyla tanımlamaktadır:

- **Güven ve Tasdik:** İman, "Güven duyma, emin olma, emniyet içinde bulunma; güvenilir olma, inanılan bir konumda olma, bir kişiye güven besleme, bir kişinin sözünü tasdik etme, bir kimsenin konuştuklarını onaylama anlamlarına gelmektedir." Bu tanım, imanın sadece pasif bir kabulden ibaret olmayıp, aynı zamanda bir güven ve tasdik eylemi olduğunu gösterir.
- **Allah'a İnanma:** İmanın temelinde, "Allah'tan geldiğine dair kesin kanaat getirilen hususlara inanmayı ve teklif içerikleri olan emirlerin tasdik edilmesi" yatar. Bu, Allah'ın varlığına, birliğine ve gönderdiği emirlere kesin bir inancı ifade eder.

2. Amel (Salih Amel) Kavramı

Amel, sözlük anlamının ötesinde, yaşayan bir varlığın gayeli eylemlerini ifade eder:

- **Tanım ve Kapsam:** "Amel ise, sözlükte; iş, çaba, fiil, çalışma gibi manalara gelmekte olup, aynı zamanda, yaşayan bir varlığın gayeli olarak yaptığı iş, hareket olarak da tanımlanmıştır." Bu tanım, amelin sadece fiziksel işleri değil, niyetli ve amaçlı tüm eylemleri kapsadığını belirtir.
- **Hayırlı Faaliyetlerin Önemi:** Kaynak, "Hayatın anlam kazanabilmesi için mutlaka hayırlı faaliyetler gerçekleştirmek zorundayız" diyerek salih amelin bireysel yaşam için vazgeçilmez olduğunu vurgular. Bu hayırlı faaliyetler geniş bir alanı kapsar: "Bilim, fen, teknik, tıp, iktisat, ziraat ve sanat gibi alanlarda söz sahibi olmak, millî ve manevî değerlerimizi korumak, ancak çok ve metotlu çalışmakla mümkündür."
- **İbadet Niteliği:** Meşru sınırlar dahilinde yapılan her türlü fikri ve bedeni çaba, İslam dininde değerli görülür ve "ibadet niteliğindedir." Bu, çalışmanın ve üretmenin de dini bir değer taşıdığını gösterir.

3. İman ve Salih Amel Arasındaki İlişki: Ayrılmaz Bir Bütünlük

Kaynağın en önemli teması, iman ile salih amel arasındaki kopmaz bağıdır. Bu ilişki şu noktalarda özetlenebilir:

- **İmansız Amelin Değeri Yoktur:** "Unutulmaması gereken husus, imana dayalı çaba ve gayretlerin hiçbirinin ahirette zayi olmayacağı, imanla ilişkisi olmayanların ise hiçbir değer ifade etmediğidir." Bu ifade, salih amelin kabul edilmesi ve değer kazanması için imanın ön şart olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.
- **Amelsiz İman Boştur:** "Salih amele dayanmayan iman boş demektir." Bu cümle, imanın sadece bir inanç beyanı olarak kalmaması, mutlaka eyleme dökülmesi gerektiğini vurgular. Gerçek iman, iyi ve güzel işlerle kendini gösterir.

4. Kuran'dan Destekleyici Ayetler ve Temalar

Kaynak, iman ve salih amel ilişkisini desteklemek için Kuran'dan çeşitli ayetler sunmaktadır. Bu ayetlerde ortak temalar şunlardır:

- Bağışlanma ve Büyük Mükâfat: **"Gerçekleri örtbas eden kâfirleri şiddetli bir azap beklemektedir. İman edenler, iyi ve güzel işler yapanlara da bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır."** (35 Fatır suresi 7)
- Bu ayet, imanın ve salih amelin ahiretteki karşılığını vurgular.
- Cennet Halkı Olma: Birden fazla ayette iman edip salih amel işleyenler **"cennet halkı"** olarak nitelendirilmiştir. Örneğin:
- **"Ama iman edip, doğru işler yapanlar ve Rablerine yürekten bağlananlar, işte bunlar cennet halkıdır ve orada kalıcıdır."** (11 Hud suresi 23)
- **"İman eden ve imanının gereği iyi ve güzel işler yapanlara, tabanından ırmakların çağladığı cennetler olduğunu müjdele!... ve orada onlar için tertemiz eşler de vardır ve onlar orada kalıcıdır."** (2 Bakara suresi 25)
- **"İman edip, imanının gereği olan doğruları yapanlara gelince; işte bunlar cennet halkıdır. Bunlar da orada kalıcıdır."** (Bakara suresi 82)
- Bu ayetler, cennetin ancak iman ve salih amelin birleşimiyle kazanılacağını gösterir.
- Korku ve Üzüntü Olmaması: **"Şüphesiz iman edenler, iyi ve güzel işler yapanlar, namazı hakkıyla kılanlar ve zekâtı verenler; onların ödülleri Rableri katındadır. Onlara korku yoktur. Onlar, mahzun da olmayacaklardır."** (2 Bakara suresi 277)
- Bu ayet, iman ve salih amelin getirdiği iç huzuru ve güveni ifade eder.
- Gerçek Dindarlığın Tanımı: Bakara suresi 177. ayet, sadece dışsal ritüellerin değil, kapsamlı bir ahlaki ve sosyal sorumluluğun gerçek dindarlık olduğunu vurgular: **"Yüzlerinizi doğu ve batı yönüne döndürmeniz dindarlık değildir. Fakat gerçek dindarlık Allah'a, ahiret gününe, meleklere, kitaplarına ve nebilere iman eden, ihtiyacı olmasına rağmen malını; akrabaya, yetimlere, yoksullara yolda kalmışlara, yardım için el açanlara, özgürlüğüne kavuşmak için paraya ihtiyaç duyanlara harcayan, namazı kılan, zekâtı veren, sözleştikleri zaman ahitlerini yerine getiren, sıkıntıda, hastalıkta ve savaşta sabredenlerinkidir. İşte davasında sadık olanlar ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlar bunlardır."**
- Bu ayet, imanın sadece kelimeyle değil, toplumsal fayda, fedakârlık ve ahde vefa gibi somut eylemlerle bütünleşmesini şart koşar.

- Mükâfatların Tam ve Fazlasıyla Verilmesi: **"İnanan ve imanına yaraşır iyi işler yapanlara Allah, mükâfatlarını tastamam verecek hem de fazlasını ikram edecektir..."** (4 Nisa suresi 173)
- Bu ayet, Allah'ın iman ve salih amel sahiplerine vaat ettiği ödülün eksiksiz ve bol olacağını belirtir.

Sonuç

Kaynak, iman ve salih amelin İslam inancında birbirinden ayrı düşünülemez iki temel direk olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. İman, sadece kalpteki bir inanç değil, aynı zamanda hayatın tüm alanlarına yayılan hayırlı ve amaçlı eylemlerle desteklenmesi gereken bir güven ve tasdik halidir. Salih amel ise, imanın somutlaşmış hali olup hem bu dünyada hem de ahirette bir değer ifade edebilmesi için imana dayanmak zorundadır. Kuran ayetleri de bu ayrılmaz ilişkiyi teyit ederek, cennetin, bağışlanmanın ve Allah katında yüksek bir derecenin ancak bu iki kavramın birleşimiyle elde edilebileceğini vurgulamaktadır.

12.3 You Tube Sunum Videosu:

13. KURAN'DA GAYB

13.1 Açıklama ve Ayetler:

Gözle görülmeyen ve gizli olan anlamına gelir. Ayrıca gayb gözle görülmeyen "manevi alem" manasına da gelir. İslam dinini, diğer dinlerden ayıran en önemli özelliklerinden biri, tevhit inancını merkeze alıp yaratıcı ile kullar arasındaki ilişkinin sınırlarını kesin çizgilerle tayin etmesi ve bu sınırları aşıp yaratıcının ilahlık sıfatlarına ortak olmayı da affedilmeyecek en büyük inanç problemi görmesidir. Esas olarak inanç ilkeleri üzerinde duran ve bunların muhataplar tarafından sahih bir şekilde benimsenmesini hedefleyen Kur'an açısından önemsenen inanç konularından biri de gayb bilgisi hakkında inananlarda olması gereken kabuldür.

Gayb bilgisi, Allah'a ait bilgi olması itibarıyla, yaratıcı ile yaratılanlar arasındaki benzeşmezlik ilkesiyle doğrudan bağlantılıdır. Sınırlı olan kul bilgisi, yaratıcının sonsuz bilgisinden farklıdır (Bk. Bakara 2/ 32, 256). Bu sebeple, gaybtan bilgi aldığını söyleyen kimse, yaratıcının kendisine has kıldığı bilgiye ulaşabildiğini iddia etmektedir. Bu durum, yaratılmışların yaratıcıya ait olan ilim sıfatına ortak olmaları sonucunu ortaya çıkartarak, kelamın en önemli meselesi olan tevhit ilkesini ihlal etmektedir (şirk koşmaktır).

"Yine de ki: – Göklerde ve yerdeki gaybı bilgileri Allah'tan başka hiç kimse bilemez. Dahası onlar ne zaman diriltileceklerinin bile farkında değiller." (27 Neml suresi 65)

“O idrak alanına giren şahadet alemi de idrak sınırları dışında kalan gayb alemi de bilendir. O her şeyden uludur, yüceler yücesidir!” (13 Rad Suresi 9)

De ki: “Ben size, Allah’ın (Sevap ve nimet) hazinelerinin benim elimde olduğunu söylemiyorum. Gaybı da (Gelecekte neler olup biteceğini de) bilemem, ben size, ben meleğim/kralım da demiyorum. Ben, ancak bana vahyedilen Kuran’a uyuyorum.” De ki: “Hiç gerçeğe karşı kör olan ile onu gören bir olur mu? Hâlâ düşünmeyecek misiniz?” (6 Enam suresi 50)

“Çünkü gaybın/bilinmezlerin anahtarları yalnızca O’nun katındadır. Onları, kendisinden başka kimse bilemez. O, karada ve denizde olup biten her şeyi bilir. Düşen bir yaprak bile onun bilgisi dâhilindedir, yerin derinliklerinde kalmış bir tohum yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık bir kitapta/yasada mevcuttur.” (6 Enam suresi 59)

“O korunmak isteyenler ki; gayba/Kuran’da bildirilenlere inanır, namazı kılar ve verdiğimiz rızıktan harcarlar.” (2 Bakara suresi 3)

Allah: “Ey Âdem! Onlara, şunların isimlerini haber ver.” dedi. Âdem de meleklerle onların isimlerini haber verince Allah “Size göklerin ve yerin gaybını ben bilirim aynı şekilde sizin açıkladıklarınızı da gizlediklerinizi de sadece ben bilirim demedim mi?” (2 Bakara suresi 33)

“Allah müminleri sizin bulunduğunuz belirsizlik hali üzerine bırakacak değildir. Sınav yoluyla iyiyi kötüden ayırt edecektir. Bununla birlikte Allah size gaybı bildirecek de değildir. Fakat gaybı bildirmek için Allah, elçilerinden dilediğini seçer. Öyleyse Allah’a ve Allah’ın mesajlarını tebliğ eden elçilerine iman edin. Eğer inanır mümin olur ve sorumlu davranırsanız size muazzam bir mükafat vardır.” (3 Ali İmran suresi 179)

13.2 GAYB BİLGİSİ ve Tevhid İlişkisi Bilgilendirme Belgesi: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Gayb Nedir?

"Gayb" kelimesi, gözle görülmeyen, gizli olan ve "manevi alem" anlamına gelmektedir. İslam dininde, bu terim özellikle yaratılmışların idrak sınırlarının ötesindeki, yalnızca Allah'a ait olan bilgi alanını ifade eder.

2. Gayb Bilgisinin Tevhid İlkesiyle İlişkisi

- **Allah'a Özgü Bir Sıfat:** Gayb bilgisi, Allah'ın benzersiz ve sonsuz ilim sıfatına aittir. Kaynaklar, "Gayb bilgisi, Allah'a ait bilgi olması itibarıyla, yaratıcı ile yaratılanlar arasındaki benzeşmezlik ilkesiyle doğrudan bağlantılıdır" ifadesiyle bu durumu vurgulamaktadır. Sınırlı olan kul bilgisi, yaratıcının sonsuz bilgisinden farklıdır.
- **Şirk Koşmanın Engellenmesi:** Gaybtan bilgi aldığını iddia etmek veya başka bir varlığın gaybı bilebileceğini düşünmek, "yaratılmışların yaratıcıya ait olan ilim sıfatına ortak olmaları sonucunu ortaya çıkartarak, kelamın en önemli meselesi

olan tevhit ilkesini ihlal etmektedir (şirk koşmaktır)". Tevhid, Allah'ın birliğine ve eşsizliğine yapılan vurgunun merkezinde yer alır.

- **Peygamberlerin Tutumu:** Peygamberler dahi gaybı bildiklerini iddia etmezler. Nitekim Hz. Muhammed'e atfedilen bir ayette şöyle buyrulur: **"De ki: "Ben size, Allah'ın (Sevap ve nimet) hazinelerinin benim elimde olduğunu söylemiyorum. Gaybı da (Gelecekte neler olup biteceğini de) bilemem, ben size, ben meleğim/kralım da demiyorum. Ben, ancak bana vahyedilen Kuran'a uyuyorum."** (6 Enam suresi 50).
- Bu, peygamberlerin dahi gayb bilgisine sahip olmadıklarının açık bir göstergesidir.

3. Gaybı Kim Bilir?

Kur'an'a göre gaybı yalnızca Allah bilir. Bu durum, kaynaklarda birçok ayetle desteklenmektedir:

- **"Yine de ki: – Göklerde ve yerdeki gaybı bilgileri Allah'tan başka hiç kimse bilemez. Dahası onlar ne zaman diriltileceklerinin bile farkında değiller."** (27 Neml suresi 65)
- **"Çünkü gaybın/bilinmezlerin anahtarları yalnızca O'nun katındadır. Onları, kendisinden başka kimse bilemez."** (6 Enam suresi 59)

Allah'ın gayb bilgisi, "idrak alanına giren şahadet alemini de idrak sınırları dışında kalan gayb alemini de" kapsar. Bu, sadece gelecekteki olayları değil, "karada ve denizde olup biten her şeyi, düşen bir yaprağı, yerin derinliklerindeki bir tohumu; yaş ve kuru ne varsa hepsini" içerir. Kıyamet zamanı gibi gelecekteki olaylar da bu gayb bilgisine dahildir.

4. Müminlerin Gayba Karşı Tutumu

Müminlerin gayba karşı tutumu şu şekilde özetlenir:

- **İman Etmek:** İnananlar, **"gayba/Kuran'da bildirilenlere inanır, namazı kılar ve verdiğimiz rızıktan harcarlar."** (2 Bakara suresi 3). Yani, gaybın mahiyetini bilmeseler de Kur'an'da açıklanan gaybi gerçeklere (Allah'ın varlığı, meleklerle, ahirete vb.) iman etmelidirler.
- **Gaybı Bilmediklerini Kabul Etmek:** Müminler, gaybı bilmediklerini kabul etmeli ve yalnızca Allah'a ve elçilerine iman etmelidirler.
- Allah'ın Seçtiği Elçilere Bildirmesi: **"Allah müminleri sizin bulunduğunuz belirsizlik hali üzerine bırakacak değildir. Sınav yoluyla iyiyi kötüden ayırt edecektir. Bununla birlikte Allah size gaybı bildirecek de değildir. Fakat gaybı bildirmek için Allah, elçilerinden dilediğini seçer."** (3 Ali İmran suresi 179).
- Bu ayet, Allah'ın genel olarak insanlara gaybı bildirmeyeceğini, ancak dilediği elçilerine vahiy yoluyla bazı gaybi bilgiler verebileceğini ifade eder. Elçiler de bu vahyedilenleri insanlara tebliğ ederler.

Sonuç

Gayb bilgisi, İslam inancının temel taşlarından biri olan Tevhid ilkesiyle doğrudan bağlantılı olup Allah'ın ilim sıfatının benzersizliğini ve eşsizliğini vurgular. Müslümanlar,

gaybı yalnızca Allah'ın bildiğine iman etmeli, gaybtan bilgi aldığını iddia eden kişilerden uzak durmalı ve Kur'an'da açıklanan gaybi gerçeklere teslimiyet göstermelidirler. Bu anlayış, Allah'a ortak koşmaktan kaçınmanın ve sağlam bir Tevhid inancına sahip olmanın anahtarıdır.

13.3 You Tube Sunum Videosu:

14. KURAN'DA BİLGİ

14.1 Açıklama ve Ayetler

Sözlerin en güzeli olarak indirilen Kur'an'a göre, gerçeklik (hakikat) bilginin imkânını belirleyen önemli bir hareket noktasıdır. Her şeyden önce Kur'an, bir gerçekliği merkeze alır, ondan söz eder ve dolayısıyla o, bir gerçeklik rehberidir. Gerçek olanın varlığını öne çıkarma, gerçek olmayana, uydurma olan ya da bilgiye dayanmayan her türlü akıl dışı olanı dışlar. Bu yönüyle Kur'an apaçık bir kitaptır ve onda kuşkuya yer yoktur. Kur'an'a göre bilgiye dayanmayan ve dolayısıyla bilimsel bir temeli bulunmayan hiçbir açıklamanın, yorumun ya da söylentinin değeri ve gerçekliğinden söz edilemez. Bu bağlamda Kur'an, gerçekliği bilgi temelinde açıklayan bir kitaptır:

"Çünkü biz onlara, inanıp güvenen mümin bir toplum için, doğru yol rehberi ve rahmet olan ve bilgi ile açıkladığımız bir kitap getirmiştik." (3 Araf suresi 52) Bu nedenle bilgi, insan aklının yaratıcı bir unsuru olduğu kadar, ilahi vahyin de bir armağanıdır.

Kuran'ın amacı insanlara ahlak, hukuk, teknik vs. alanlarda bilgi vermek değil onları özellikle itikat, ahlak alanlarında akıllarını doğru kullanmaya teşvik ve doğru davranışa ikna faaliyetidir.

Kur'an'a göre insan yaratılıştan itibaren bilgi sahibi olabilecek şekilde var edilmiş; ona araştırma, inceleme eğilimi verilmiş ve bilgiyi elde edebilecek yeteneklerle donatılmış olarak dünya yaşamındaki yerini almıştır. İnsanın kendisinin ve çevresinin farkında olabilmesi; anlam üretebilmesi ya da problem çözebilmesi, kendisine verilen akıl yoluyla kavramlar, semboller, üretebilmesi ve onlardan anlam çıkarabilmesi, açık biçimde Yüce yaratıcının onu yaratılıştan bilen varlık olarak var ettiğini ve dolayısıyla Hz. Adem'in ilk entelektüel kişilik olarak dünya yaşamındaki yerini aldığını göstermektedir. Bilgiyi bir üstünlük ölçütü olarak belirleyen Kur'an, bilgiyi bilgi olarak değerli görür; her çeşit bilgiye değer atfeder, dini ve dünyevi bilgi arasındaki uçurumu ortadan kaldırmayı önerir. Çünkü Kur'an'a göre ilim yüce bir derece olup sahibini yüceltir.

"Doğrusu biz toprağın onların cesetlerinden neleri yok edeceğini çok iyi bilmekteyiz, zira bizim katımızda bu konuda korunmuş bir yasa vardır." (50 Kaf suresi 4)

“Allah, sizi önce topraktan, sonra bir damla sudan/spermden yaratmış. Sonra sizi dişi ve erkekler olarak çiftler kılmıştır. Hiçbir dişi O'nun bilgisi/koyduğu yasa dışında ne hamile kalabilir ne de doğurabilir. Bir kişinin ömrünün uzun veya kısa olması ancak O'nun koyduğu yasalara bağlıdır. Zira bütün bunları yapmak Allah'a çok kolaydır.” (35 Fatır suresi 11)

“Musa: -Onların ne olacağı ile ilgili bilgi Rabbimin katında bir yasaya bağlıdır, zira benim Rabbim asla yanılmaz ve asla unutmaz. Dedi.” (20 Taha suresi 52)

“İnsanlardan kimileri şeytan tabiatlı azgınlarmın peşinden giderler de hiçbir bilgiye dayanmaksızın Allah hakkında ileri geri konuşurlar.” (22 Hac suresi 3)

“İnsanlardan kimileri vardır ki, herhangi bir bilgiye, bir kılavuza ve aydınlatıcı bir kitaba dayanmadan Allah hakkında ileri geri konuşur.” (22 Hac suresi 8)

““Sen yücelerden yücesin! Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Bilen de hüküm veren de sensin sen.” dediler.” (2 Bakara suresi 32)

14.2 KURAN'DA BİLGİYE Bakış: Temel Temalar (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Gerçeklik ve Bilginin İmkânı

Kur'an, bilginin imkanını belirleyen temel bir hareket noktası olarak **gerçekliği (hakikat)** merkeze alır. Kaynağa göre: "Her şeyden önce Kur'an, bir gerçekliği merkeze alır, ondan söz eder ve dolayısıyla o, bir gerçeklik rehberidir." *Bu, Kur'an'ın gerçek olanın varlığını ön plana çıkardığı ve gerçek olmayan, uydurma veya bilgiye dayanmayan her türlü akıl dışı söylemi dışladığı anlamına gelir. Bu yönüyle Kur'an "apaçık bir kitaptır ve onda kuşkuyla yer yoktur."*

Bilginin temeli gerçeklik olduğundan, Kur'an'a göre "bilgiye dayanmayan ve dolayısıyla bilimsel bir temeli bulunmayan hiçbir açıklamanın, yorumun ya da söylentinin değeri ve gerçekliğinden söz edilemez." ***Kur'an, gerçekliği bilgi temelinde açıklayan bir kitaptır ve "inandığı ve güvendiği mümin bir toplum için doğru yol rehberi ve rahmet olan ve bilgi ile açıkladığı bir kitap"*** olarak tanımlanır (3 Araf suresi 52).

2. Bilginin Kaynağı: İlahi Vahiy ve İnsan Aklı

Kur'an'a göre bilgi, hem insan aklının yaratıcı bir unsuru hem de **ilahi vahyin bir armağanıdır**. İnsan, yaratılıştan itibaren bilgi sahibi olabilecek şekilde var edilmiş, ona araştırma ve inceleme eğilimi verilmiş, bilgiyi elde edebilecek yeteneklerle donatılmıştır. Kaynakta belirtildiği gibi: "İnsanın kendisinin ve çevresinin farkında olabilmesi; anlam üretebilmesi ya da problem çözebilmesi, kendisine verilen akıl yoluyla kavramlar, semboller, üretebilmesi ve onlardan anlam çıkarabilmesi, açık biçimde Yüce yaratıcının onu yaratılıştan bilen varlık olarak var ettiğini ve dolayısıyla Hz. Adem'in ilk entelektüel kişilik olarak dünya yaşamındaki yerini aldığını göstermektedir."

Ancak, Allah'ın bilgisi her şeyi kuşatan ve yasalarla işleyen bir bilgidir. Örneğin:

- **"Doğrusu biz toprağın onların cesetlerinden neleri yok edeceğini çok iyi bilmekteyiz, zira bizim katımızda bu konuda korunmuş bir yasa vardır."** (50 Kaf suresi 4)
- **"Allah, sizi önce topraktan, sonra bir damla sudan/spermden yaratmış. Sonra sizi dişi ve erkekler olarak çiftler kılmıştır. Hiçbir dişi O'nun bilgisi/koyduğu yasa dışında ne hamile kalabilir ne de doğurabilir. Bir kişinin ömrünün uzun veya kısa olması ancak O'nun koyduğu yasalara bağlıdır. Zira bütün bunları yapmak Allah'a çok kolaydır."** (35 Fatır suresi 11)
- Hz. Musa'nın ifadesiyle: **"-Onların ne olacağı ile ilgili bilgi Rabbimin katında bir yasaya bağlıdır, zira benim Rabbim asla yanılmaz ve asla unutmaz."** (20 Taha suresi 52)

Bu ayetler, evrenin işleyişinin ve yaşamın döngüsünün Allah'ın koyduğu yasalara bağlı olduğunu ve bu yasaların mükemmel bir bilgiyle tesis edildiğini vurgular.

3. Bilginin Amacı ve Değeri

Kur'an'ın temel amacı, insanlara ahlak, hukuk, teknik gibi alanlarda spesifik (özellikli) bilgiler sunmaktan ziyade, onları **itikad ve ahlak alanlarında akıllarını doğru kullanmaya teşvik etmek ve doğru davranışa ikna etmektir.**

Kur'an, bilgiyi bir **üstünlük ölçütü** olarak belirler ve "bilgiyi bilgi olarak değerli görür; her çeşit bilgiye değer atfeder, dini ve dünyevi bilgi arasındaki uçurumu ortadan kaldırmayı önerir. Çünkü Kur'an'a göre ilim yüce bir derece olup sahibini yüceltir." Bu yaklaşım, bilginin bir bütün olduğunu ve herhangi bir ayırım yapılmaksızın her türlü bilginin değerli olduğunu gösterir.

4. Bilgisizliğin Eleştirisi

Kur'an, bilgisizliğe dayalı iddiaları ve akıl dışı konuşmaları şiddetle eleştirir. Kaynakta şu ayetler örnek olarak verilmiştir:

- **"İnsanlardan kimileri şeytan tabiatlı azgınlığın peşinden giderler de hiçbir bilgiye dayanmaksızın Allah hakkında ileri geri konuşurlar."** (22 Hac suresi 3)
- **"İnsanlardan kimileri vardır ki, herhangi bir bilgiye, bir kılavuza ve aydınlatıcı bir kitaba dayanmadan Allah hakkında ileri geri konuşur."** (22 Hac suresi 8)

Bu ayetler, bilginin, özellikle de ilahi konularda konuşurken temel alınması gereken yegâne referans olduğunu vurgular. Bilgisizce konuşmak, doğru yoldan sapmaya ve yanılığa düşmeye yol açar.

5. Allah'ın Bilgisinin Üstünlüğü

İnsan bilgisinin sınırlılığın karşın, Allah'ın bilgisi sınırsız ve mükemmeldir. Meleklerin Hz. Adem'e secde etme emrinin ardından söyledikleri gibi: **"Sen yücelerden yücesin! Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Bilen de hüküm veren de sensin sen." dediler.** (2 Bakara suresi 32). Bu, tüm bilginin nihai kaynağının Allah olduğunu ve O'nun bilgisinin her şeyi kuşattığını açıkça ortaya koymaktadır.

Sonuç

Kur'an'da bilgi, gerçeklik temeline oturan hem ilahi vahiy hem de insan aklının ürünü olan, her türlü biçimiyle değerli görülen ve insanı doğru düşünmeye ve doğru davranışa yönlendiren yüce bir kavramdır. Bilgisizliğe dayalı iddialar reddedilirken, bilginin insanı yücelten ve doğru yolu gösteren bir ışık olduğu vurgulanmaktadır.

14.3 You Tube Sunum Videosu:

15. KURAN'DA EMANET

15.1 Açıklama ve Ayetler

Emanet, "emn" kökünden gelir. "Emn" ise korku ve endişeden emniyette, güvende olmaktır. Emanet, hıyanetin zıttı olarak güvenilir olma, bir kişiye geçici olarak bırakılan şey anlamında kullanılır. Emanet kelimesi Kuran'da geniş anlamlarda kullanılmıştır. İnsanın, Allah'a, ailesine, içinde bulunduğu topluma, hayvanlara ve doğal çevresine, hatta insanlığa karşı görev ve sorumluluklarından tutun da korunmak üzere geçici bir süre için yanında bırakılan eşyaya varıncaya kadar hepsine emanet denmiştir. Özetle insanın sorumluluk alanına giren her şey emanettir.

Peygamberlerde bulunması gerekli niteliklerden birisinin "Emanet" olması, emanetin, mana ve önemini ifade etmektedir. Bu sıfat, peygamberlerin her yönü ile güvenilir olduklarını ifade eder. Esasen insanların güvenmediği bir kimsenin peygamber olarak görevlendirilmesi düşünülemez. Çünkü peygamber, Allah ile kulları arasında elçidir. Böyle bir kimse güvenilir olmazsa insanlar ona inanır ve söylediklerini dinler mi? Peygamberimiz, Mekke müşrikleri tarafından daha peygamber olarak gönderilmezden önce "el-Emin-güvenilir insan" olarak tanınmıştı. Mekkeliler onu bu unvanıyla tanırlardı. Peygamber olarak görevlendirilince, Mekke müşrikleri içinde buldukları makam, mevki, saltanat gibi maddi ve manevi kazanç kaybına uğrayacaklarını düşündüklerinden ona düşman oldular ve onu ortadan kaldırmak için bütün güçlerini seferber ettiler.

İnsanın sorumluluk alanına giren her şey emanettir. Hiç şüphe yok ki, insanın ilk sorumluluğu, kendisini yaratan ve akıl gibi üstün yetenekler veren Allah'a karşı sorumluluğudur. Allah insanlara bu sorumluluklarını Kuran-ı Kerim'de şöyle hatırlatmaktadır:

"Biz emaneti (irade ve yükümlülüğü) göklere, yere ve dağlara sunduk, fakat onlar bu yükümlülüğün hakkını verememekten (ihanet etmekten) korkup emaneti almaktan kaçındılar ve fakat insan (kendisine yüklenen emanete) ihanet etti. İnsan Zalim ve cahil olduğunu ispatladı." (33 Ahzap suresi 72)

Mü'minin yüklendiği emanetlerden birisi de kamuya ait işlerdir, yani devlet işleridir. Kur'an-ı Kerim, devlet işlerinin bir emanet olduğunu dolayısıyla da işi, önce ehline verilmesini emretmekte ve şöyle buyurmaktadır: ***"Allah, size emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hüküm verdiğiniz zaman da adalet ve hakkaniyetle hüküm vermenizi emrediyor."***

Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor. Doğrusu Allah, her şeyi işiten ve görendir. (4 Nisa suresi 58)

Bu ayet-i kerime emanetlerin ehline verilmesini emrediyor ve ehliyetli kimseden emanetin alınmamasını istiyor. Ayet-i kerime, devlet işleri için ehliyetin dışında başka bir şey kabul etmiyor.

"Zira onlar hesap gününü yürekten tasdik ederler... Yine onlar, emanetlere ve verdikleri ahitlere riayet ederler." (70 Meâric suresi 26,32)

"Onlar ki, emanetlerine ve verdikleri ahitlerine riayet ederler." (23 Müminun suresi 8)

"- Ey iman edenler! Allah'a ve Allah'ın mesajlarını tebliğ eden Elçisi'ne ihanet etmeyin, o zaman bile bile emanetlerinize ihanet etmiş olursunuz!" (8 Enfal suresi 27)

"Bir nebinin, ganimet malına (emanete) hıyanet etmesi söz konusu değildir. Kaldı ki, kim hıyanet ederse, kıyamet günü hıyanet ettiği mal ile beraber gelir. Sonra herkes yaptığıнын karşılığını tastamam alacak ve onlar haksızlığa uğratılmayacaktır." (3 Ali İmran suresi 161)

15.2 EMANET KAVRAMI: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Emanetin Temel Tanımı ve Kapsamı

"Emanet" kelimesi, Arapça "emn" kökünden gelir. "Emn", korku ve endişeden uzak, güvende olma halini ifade eder. Kaynak, emaneti "hıyanetin zıttı olarak güvenilir olma, bir kişiye geçici olarak bırakılan şey" olarak tanımlar. Ancak Kuran'da bu tanımın çok daha geniş bir anlama sahip olduğu vurgulanmaktadır:

- **Geniş Anlam Kapsamı:** "İnsanın, Allah'a, ailesine, içinde bulunduğu topluma, hayvanlara ve doğal çevresine, hatta insanlığa karşı görev ve sorumluluklarından tutunuz da korunmak üzere geçici bir süre için yanında bırakılan eşyaya varıncaya kadar hepsine emanet denmiştir."
- **Özetle Sorumluluk Alanı:** "Özetle insanın sorumluluk alanına giren her şey emanettir."

Bu geniş tanım, emanet kavramının sadece maddi varlıklarla sınırlı olmadığını, aksine insanın tüm yaşam alanındaki görev ve yükümlülüklerini kapsadığını göstermektedir.

2. Peygamberlerde Emanet Niteliği: "el-Emin"

Emanetin önemini gösteren en güçlü kanıtlardan biri, peygamberlerde bulunması gereken temel niteliklerden biri olmasıdır. Kaynak, "Peygamberlerde bulunması gerekli

niteliklerden birisinin 'Emanet' olması, emanetin, mana ve önemini ifade etmektedir." diyerek bu durumu vurgular.

- **Güvenilirliğin Önemi:** Peygamberlerin "her yönü ile güvenilir olduklarını" ifade eden bu sıfat, Allah ile kulları arasında elçilik yapan birinin güvenilir olmasının mutlak gerekliliğini ortaya koyar.
- **Hz. Muhammed'in Örneği:** Hz. Muhammed'in daha peygamberlik görevi verilmeden önce bile Mekkeliler tarafından "el-Emin-güvenilir insan" olarak tanınması, bu niteliğin peygamberlik makamı için ne kadar vazgeçilmez olduğunu gösterir.

3. İnsanın En Büyük Emaneti: İrade ve Yükümlülük

İnsanın sorumluluk alanına giren her şeyin emanet olduğu belirtilirken, ilk ve en temel sorumluluğun kendisini yaratan ve akıl gibi üstün yetenekler veren Allah'a karşı olduğu vurgulanır. Bu bağlamda, Kuran'da emanetin en temel anlamlarından birinin insanın yüklendiği "irade ve yükümlülük" olduğu belirtilir:

- (33 Ahzap suresi 72): **"Biz emaneti (irade ve yükümlülüğü) göklere, yere ve dağlara sunduk, fakat onlar bu yükümlülüğün hakkını verememekten korkup emaneti almaktan kaçındılar ve emaneti insan yükledi. Zalimce ve cahilce davrandı."** Bu ayet, insanın irade özgürlüğü ve bununla birlikte gelen sorumluluklarının ne kadar ağır bir emanet olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

4. Kamuya Ait İşler ve Devlet Yönetiminde Emanet Anlayışı

Emanet kavramı, bireysel sorumlulukların ötesine geçerek kamuya ait işleri, yani devlet işlerini de kapsar. Kuran, devlet işlerinin bir emanet olduğunu ve bu emanetin ehliyet sahibi kişilere verilmesi gerektiğini emreder:

- (4 Nisa suresi 58): **"Allah, size emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hüküm verdiğiniz zaman da adalet ve hakkaniyetle hükmetmenizi emrediyor. Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor. Doğrusu Allah, her şeyi işiten ve görendir."**
- **Ehliyet Vurgusu:** Bu ayet, "emanetlerin ehline verilmesini emrediyor ve ehliyetli olan kimseden emanetin alınmamasını istiyor." Devlet işlerinde ehliyetin dışında başka bir kriterin kabul edilemez olduğu vurgulanmaktadır.

5. Emanete Riayet ve Hıyanetin Sakıncaları

Emanete riayet etmek, müminlerin önemli özelliklerinden biri olarak Kuran'da sıkça zikredilirken; emanete hıyanet etmek ise büyük bir günah olarak nitelendirilir ve kıyamet gününde bunun hesabının sorulacağı belirtilir.

- Müminlerin Özellikleri (70 Meâric suresi 26,32 & 23 Müminun suresi 8): **"Zira onlar hesap gününü yürekten tasdik ederler... Yine onlar, emanetlere ve verdikleri ahitlere riayet ederler."** ve **"Onlar ki, emanetlerine ve verdikleri ahitlerine riayet ederler."**
- Bu ayetler, emanete ve verilen sözlere riayetin imanla ilişkisini kurar.

- Hıyanet Yasağı (8 Enfal suresi 27): **“– Ey iman edenler! Allah’a ve Allah’ın mesajlarını tebliğ eden Elçisi’ne ihanet etmeyin, o zaman bile bile emanetlerinize ihanet etmiş olursunuz!”**
- Bu ayet, Allah'a ve elçisine yapılan ihanetin aynı zamanda emanete ihanet olduğunu vurgular.
- Hıyanetin Akıbeti (3 Ali İmran suresi 161): **“Bir nebinin, ganimet malına (emanete) hıyanet etmesi söz konusu değildir. Kaldı ki, kim hıyanet ederse, kıyamet günü hıyanet ettiği mal ile beraber gelir. Sonra herkes yaptığıının karşılığını tastamam alacak ve onlar haksızlığa uğratılmayacaktır.”**
- Bu ayet, hıyanetin ahiretteki sonuçlarını açıkça ortaya koyar ve adaletin mutlaka tecelli edeceğini belirtir.

Sonuç

"Emanet" kavramı, Kuran'da sadece maddi bir varlığın geçici olarak teslim edilmesi anlamından çok öteye geçmekte olup insanın yaratıcısına, kendine, çevresine ve topluma karşı olan tüm sorumluluklarını, görevlerini ve yükümlülüklerini kapsayan temel bir İslamî prensiptir. Özellikle kamu işlerinde ehliyetin önemi ve emanete hıyanetin ağır sonuçları, bu kavramın bireysel ve toplumsal yaşamdaki merkezi rolünü vurgulamaktadır. Emanete riayet etmek, mümin bir yaşamın temel taşlarından biri olarak sunulmaktadır.

15.3 You Tube Sunum Videosu:

16. KURAN'DA HAK

16.2 Açıklama ve Ayetler

Allah'ın isimlerinden biri olan "Hak" kelimesi, "batılın zıttı olup bir şeyin gerekli olma durumunu ifade eder. Ayrıca bir şeyin sağlam ve doğru olması anlamına da gelir. "Hak" kavramının çoğulu "hukuktur". Hak isim olarak adaletin gerektirdiği veya birine ayırdığı şey, kazanç; dava veya iddiada gerçeğe uygunluk, doğruluk; verilmiş emekten doğan manevi yetki, pay ve emek karşılığı ücret gibi anlamlara gelirken sıfat olarak doğru ve gerçek anlamında kullanılmaktadır. Hak:

1. Bir şeyi, hikmetin gereğine uygun olarak var eden.
2. Hikmetin gereğine uygun olarak yapılan iş.
3. Bir şeye aslına uygun ve doğru olarak inanma.
4. Gerektiği şekilde, gerekli ölçüde ve gereken zamanda meydana gelen iştir.

Hak kavramının uygulanma süreci açısından insan haklarını şu şekilde tanımlayabiliriz: Dil, din, ırk, milliyet, cinsiyet, ekonomik durum ve sosyal durum gibi hiçbir ayırım gözetmeksizin bütün insanların yalnızca insan olmalarından dolayı, insanlık onurunun bir gereği olarak sahip olmaları gereken hak ve özgürlüklerin tümüdür. Yani insan hakları aslında insanlar arasında hiçbir ayırım yapmamak, herkesi sırf insan olmalarından dolayı eşit görmek, onlar arasında her hususta hak ve adaleti gözetmektir. Bu açıdan Allah'ın insana ilahi bir ikramı ve ayrıcalığı olan insan hakları, günümüz modern dünyasında bir değer olarak zamanla daha da ayrı bir önem kazanmakta ve hukukun bütün alanlarını kapsamaktadır.

"Hiç düşündün mü ya asıl yalanlayan ve haktan yüz çeviren kendisi ise?" (96 Alak suresi 13)

"Hemen akılları başlarına geldi ve: -Rabbimiz sen yüceler yücesisin biz fakir fukaranın hakkını vermemekle gerçekten kendimize yazık ettik, dediler." (68 Kalem suresi 29)

"Ve de ki, "Hak geldi, batıl yok olup gitti. Zaten batıl yok olmaya mahkûmdur." (17 İsrâ suresi 81)

"Onların söylediklerinin, seni üzdüğünü elbette biliyoruz. Fakat onlar, seni yalanlamıyorlar, gerçekte o yanlışta ısrar eden zalimler bu Kuran'ın hak olduğunu bildikleri halde bile bile Allah'ın ayetlerine inanmıyorlar."

"De ki: - Çünkü sonsuz Hakikat Kuran gelmiştir. Artık batıl, ne yeni bir şey ortaya (6 Enam suresi 33) **koyabilir ne de eski gücüne geri dönebilir."** (34 Sebe suresi 49)

"İşte onun güç ve kudreti bu. Çünkü Allah Hak' kın ta kendisidir. Allah ile aralarına koyup dua ile yalvarıp yakardıkları ise batılın ta kendisidir. Zira Allah çok yüce ve çok büyüktür." (22 Hac suresi 62)

"Hakka batılı karıştırarak bile bile Hakkı (Kuran'ı) gizlemeyin." (2 Bakara suresi 42)

"Elçisini, bu dini bütün dinlere üstün kılması için doğru yolu gösteren rehber (olan Kur'an) ve Hak din ile gönderen O'dur. Buna şahit olarak Allah yeter." (48 Fetih suresi 28)

16.2 HAK KAVRAMININ İnsan Haklarıyla İlişkisi (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. "Hak" Kelimesinin Kapsamlı Anlamları:

- Kaynak, "Hak" kelimesinin Allah'ın isimlerinden biri olduğunu ve "batılın zıttı" olduğunu vurgulamaktadır.
- **Sözcük Anlamı:** "Bir şeyin gerekli olma durumu" ve "bir şeyin sağlam ve doğru olması" anlamlarına gelir.
- **Çoğulu:** "Hukuk'tur.
- **İsim Olarak:** Adaletin gerektirdiği veya birine ayrılan şey, kazanç, dava veya iddiada gerçeğe uygunluk, doğruluk, verilmiş emekten doğan manevi yetki, pay ve emek karşılığı ücret gibi çok çeşitli anlamlar taşır.
- **Sıfat Olarak:** "Doğru ve gerçek" anlamında kullanılır.

1. "Hak" Kavramının Felsefi ve İlahi Boyutları:

- Kaynak, "Hak" kavramını dört ana maddede açıklamaktadır:
- "Bir şeyi, hikmetin gereğine uygun olarak var eden." (Yaratıcı kudret)
- "Hikmetin gereğine uygun olarak yapılan iş." (Adaletli ve doğru eylem)
- "Bir şeye aslına uygun ve doğru olarak inanma." (Gerçeğe uygun inanç)
- "Gerektiği şekilde, gerekli ölçüde ve gereken zamanda meydana gelen iş." (Hassasiyet ve zamanlama)

1. İnsan Hakları Tanımı ve "Hak" İlişkisi:

- Kaynak, insan haklarını "Hak" kavramının uygulanma süreci açısından tanımlamaktadır.
- **Tanım:** "Dil, din, ırk, milliyet, cinsiyet, ekonomik durum ve sosyal durum gibi hiçbir ayırım gözetmeksizin bütün insanların yalnızca insan olmalarından dolayı, insanlık onurunun bir gereği olarak sahip olmaları gereken hak ve özgürlüklerin tümüdür."
- **Temel Prensip:** İnsan hakları, insanlar arasında hiçbir ayırım yapmamak, herkesi sırf insan olmalarından dolayı eşit görmek ve her hususta hak ve adaleti gözetmektir.
- **İlahi Bağlantı:** İnsan hakları, "Allah'ın insana ilahi bir ikramı ve ayrıcalığı" olarak sunulur. Bu ifade, insan haklarının ilahi bir kökeni olduğunu ve yalnızca insana özgü bir değer olduğunu belirtir.
- **Modern Dünyadaki Önemi:** "Günümüz modern dünyasında bir değer olarak zamanla daha da ayrı bir önem kazanmakta ve hukukun bütün alanlarını kapsamaktadır."

1. Kur'an'dan Ayetlerle "Hak" Kavramının Pekiştirilmesi:

- Kaynak, "Hak" kavramının Kur'an-ı Kerim'deki önemini ve çeşitli bağlamlardaki kullanımını desteklemek için birçok ayet sunmaktadır:
- **Hak ve Batıl Karşıtlığı:** "*Ve de ki, 'Hak geldi, batıl yok olup gitti. Zaten batıl yok olmaya mahkûmdur.'*" (17 İsrâ suresi 81) ve "*De ki: - Çünkü sonsuz Hakikat Kuran gelmiştir. Artık batıl, ne yeni bir şey ortaya koyabilir ne de eski gücüne geri dönebilir.*" (34 Sebe suresi 49).
- Bu ayetler, hakkın zaferini ve batılın kaçınılmaz yenilgisini vurgular.
- **Hakka İnanmayanların Durumu:** "*Hiç düşündün mü ya asıl yalanlayan ve haktan yüz çeviren kendisi ise?*" (96 Alak suresi 13) ve "*Onların söylediklerinin, seni üzdüğünü elbette biliyoruz. Fakat onlar, seni yalanlamıyorlar, gerçekte o yanlışta ısrar eden zalimler bu Kuran'ın hak olduğunu bildikleri halde bile bile Allah'ın ayetlerine inanmıyorlar.*" (6 Enâm suresi 33).
- Bu ayetler, hakkı inkâr edenlerin veya ondan yüz çevirenlerin kendi zararlarına davrandıklarını belirtir.
- **Hakkı Gizlememek:** "*Hakka batılı karıştırarak bile bile Hakkı (Kuran'ı) gizlemeyin.*" (2 Bakara suresi 42).
- Bu ayet, gerçeği çarpıtmaktan veya gizlemekten kaçınma emrini verir.
- **Allah'ın Kendisinin Hak Olması:** "*İşte onun güç ve kudreti bu. Çünkü Allah Hak'ın ta kendisidir. Allah ile aralarına koyup dua ile yalvarıp yakardıkları ise batılın ta kendisidir. Zira Allah çok yüce ve çok büyüktür.*" (22 Hac suresi 62).

- Bu ayet, Allah'ın mutlak hakikat ve gerçeklik kaynağı olduğunu vurgular.
- Adaleti Gözetmek: **"Hemen akılları başlarına geldi ve: -Rabbimiz sen yüceler yücesisin biz fakir fukaranın hakkını vermemekle gerçekten kendimize yazık ettik, dediler."** (68 Kalem suresi 29).
- Bu ayet, hakkın verilmemesi durumunda ortaya çıkan pişmanlığı ve kendi kendine zulmü ifade eder.
- Hak Dinin Gelişi: **"Zira gerçek tevhit dinini bütün yönleriyle ortaya çıkarmak için elçisini, doğru yol rehberi ve Hak din ile gönderen O'dur. Buna şahit olarak Allah yeter."** (48 Fetih suresi 28).
- Bu ayet, İslam'ın "Hak din" olduğunu ve gerçeği ortaya koyduğunu belirtir.

En Önemli Fikirler ve Gerçekler:

- **"Hak" evrensel bir kavramdır:** Hem ilahi bir sıfat hem de insan yaşamının her alanında (etik, hukuk, sosyal adalet) karşılık bulan çok boyutlu bir ilkedir.
- **İnsan hakları, ilahi bir ikramdır:** İslam'da insan hakları sadece sosyal veya hukuki bir buluş değil, Allah'ın insanlığa bahsettiği kutsal bir lütuf olarak görülür. Bu, insan haklarının önemini ve dokunulmazlığını pekiştirir.
- **"Hak" ve "Batıl" karşıtlığı temeldir:** Kaynak, "Hakkı sürekli olarak "Batılın zıddı olarak sunar. Bu, doğru ile yanlış, gerçek ile yalan arasındaki net ayrımı vurgular. Hakkın peşinden gitmek, batıldan uzak durmak temel bir dini ve ahlaki sorumluluktur.
- **Adalet ve Eşitlik "Hakkın özüdür:** İnsan hakları tanımında belirtildiği gibi, "Hiçbir ayırım gözetmeksizin bütün insanların yalnızca insan olmalarından dolayı eşit görülmesi" "Hak" kavramının toplumsal uygulamadaki en önemli yansımalarından biridir.
- **Kur'an, "Hakkın kaynağı ve kanıtıdır:** Sunulan ayetler, Kur'an'ın kendisinin "Hak" olduğunu ve insanlara doğru yolu gösterdiğini açıkça belirtir. Bu nedenle, Kur'an'a inanmak, Hakk'a inanmakla eşdeğerdir.

16.3 You Tube Sunum Videosu:

17. KURAN'DA ADALET

17.2 Açıklama ve Ayetler

Her şeyin dayandığı adalet, en önemli ve temel erdemlerden biridir. Allah, sağlam ve mutlu bir toplum kurulabilmesi için müminin adalet ilkelerine uymasını ister. Allah mutlak adaletlidir ve

evrenin kusursuz düzeni bunu göstermektedir. Kur'an, bireylerin, hakimlerin, yöneticilerin, şahitlerin özel ve kamusal konularda adil olmasını ister. Genel olarak bir hak sahibine hakkını vermek anlamına gelen adalet, Kuran-ı Kerim'de iman, denklik, doğruluk, orta yol, eşitlik ve benzerliği ifade eder. Allah, kulları için neyin yararlı olduğunu en iyi bilir. Dolayısıyla insan, O'nun emirlerine uyduğu sürece her türlü hakkı gözetir çünkü İslam'ı uygulamak aynı zamanda adaleti uygulamak anlamına gelir.

Kur'an'da 'adâletin kaynağı ve ilk uygulayıcı olarak Yüce Allah zikredilmektedir. O, açık delillerle peygamberler göndermesinin en temel nedenini, insanlar arasında 'adâletin sağlanması olarak zikretmektedir. Dünyada insanlar arasında 'adâleti sağlama ve Kur'an'ın ilkelerine itaat etme, takva kavramıyla ilişkilendirilmektedir. Bu doğrultuda insanlar, ahirette Yüce Allah tarafından âdil bir şekilde yargılanacaklar ve hak edişlerine göre ödül ya da ceza mekânlarına sevk edileceklerdir. Adâlet kavramının "eşitlik" anlamına istinaden insanlar arasında kanun ve kuralların eşitlik prensibine göre uygulanması, herkesin kanun önünde eşit olması ve hiç kimseye haksızlık yapılmaması hukukta 'adâletin temel prensibidir.

Âdil insan olmanın en temel şartlarından birisi, kul hakkından kaçınmaktır. Günümüzde bir 'adaletsizlik uygulaması olarak görülen adam kayırma, torpil, işi ehline vermeme, iltimas gibi davranışlar son derece korkunç kul hakkı ihlalleri içermektedir. Kur'an'a göre yöneticilik de yöneticiyi seçmek de birer emanettir. Dolayısıyla seçmen yönetici tercihinde bulunurken âdil davranmak zorunda olduğu gibi yönetim erkini eline geçiren idareci de yönettiği insanlar arasında âdil bir yönetim sergilemek zorundadır. Aksi tutumlar, emanete ihanettir.

"Ve dengeyi adaletle ayakta tutun sakın dengeyi bozmayın." (55 Rahman 41)

"Zira Rabbinin kelimeleri doğruluk ve adalet bakımından tamamlanmıştır. O'nun kelimelerini/hükümlerini değiştirebilecek bir güç yoktur. O'dur her şeyi işiten, her şeyi bilen. (6 Enam suresi 115)

"İşte bunun için sen bıkip usanmadan bu tevhide davet et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol! Onların arzu ve heveslerine uyma! Ve şöyle söyle: – Ben Allah'ın indirdiği tüm kitaplara inandım ve aranızda adaletli olmakla emrolundum. Zira Allah bizim de Rabbimiz/sahibimiz, sizin de Rabbinizdir/sahibinizdir. Bizim yaptıklarımızın sorumluluğu bize ait, sizin yaptıklarınızın sorumluluğu da size aittir. Öyleyse aramızda kavga ve nizaya gerek yok. Nasıl olsa Allah, hepimizi bir araya getirecektir. Çünkü dönüş yalnızca O'nadır." (42 Şura suresi 15)

"Ey İman edenler! Allah için hak ve adaleti ayakta tutan şahitler olun. Bir topluma olan öfkeniz sizi adaletsizliğe sevk etmesin, adil olun. Bu, sorumluluk bilincine en uygun davranıştır. Allah'ın emirlerine karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah, tüm yaptıklarınızdan haberdardır." (5 Maide suresi 108)

"Ancak Allah, sizinle din uğrunda savaşmamış, sizi yurdunuzdan çıkarmamış kimselerle iyi ilişkiler kurmanızı ve onlara iyi davranmanızı yasaklamaz. Çünkü Allah, iyi davrananları sever." (60 Mümteherine suresi 8)

17.2 ADALETİN Önemi ve Kaynağı (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

- **Temel Erdem:** Adalet, en önemli ve temel erdemlerden biridir ve sağlam, mutlu bir toplum kurulabilmesi için müminlerin adalet ilkelerine uyması esastır.
- **İlahi Köken:** "ADALET" kaynağına göre, "Kur'ân'da 'adâletin kaynağı ve ilk uygulayıcı olarak Yüce Allah zikredilmektedir.'" Allah mutlak adildir ve evrenin kusursuz düzeni bunun göstergesidir.
- **Peygamberlerin Gönderilme Nedeni:** Allah'ın peygamberler göndermesinin temel nedenlerinden biri, insanlar arasında adaleti sağlamaktır.

Adaletin Kapsamı ve Tanımı

- **Evrensel Uygulama:** Kur'an, bireylerin, hakimlerin, yöneticilerin ve şahitlerin özel ve kamusal konularda adil olmasını ister.
- **Anlam Katmanları:** Genel olarak bir hak sahibine hakkını vermek anlamına gelen adalet, Kur'an-ı Kerim'de iman, denklik, doğruluk, orta yol, eşitlik ve benzerliği ifade eder.
- **İslam ve Adalet:** Kaynak, "İslam'ı uygulamak aynı zamanda adaleti uygulamak anlamına gelir" ifadesini kullanır.

Kur'an'dan Ayetlerle Adalet

- Dengeyi Korumak: **"Ve dengeyi adaletle ayakta tutun sakın dengeyi bozmayın."** (55 Rahman 41) Bu ayet, adaletin evrensel dengeyi korumadaki rolünü vurgular.
- Allah'ın Kelimelerinin Doğruluğu: **"Zira Rabbinin kelimeleri doğruluk ve adalet bakımından tamamlanmıştır. O'nun kelimelerini/hükümlerini değiştirebilecek bir güç yoktur. O'dur her şeyi işiten, her şeyi bilen."** (6 Enam suresi 115) Bu, Allah'ın hükümlerinin şaşmaz doğruluğunu ve adaletini gösterir.
- Peygambere Adalet Emri: **"Ve söyle söyle: - Ben Allah'ın indirdiği tüm kitaplara inandım ve aranızda adaletli olmakla emrolundum."** (42 Şura suresi 15) Bu ayet, peygamberin dahi adaletle emrolunduğunu belirtir.
- Toplumsal Adalet: **"Ey İman edenler! Allah için hak ve adaleti ayakta tutan şahitler olun. Bir topluma olan öfkeniz sizi adaletsizliğe sevk etmesin, adil olun."** (5 Maide suresi 108) Bu ayet, öfkenin dahi adaleti engellememesi gerektiğini vurgular.

Adaletin Pratik Uygulamaları

- **Kul Hakkı:** "Âdil insan olmanın en temel şartlarından birisi, kul hakkından kaçınmaktır." Adam kayırma, torpil, işi ehline vermeme gibi davranışlar, korkunç kul hakkı ihlalleri olarak nitelendirilmektedir.

- **Yönetimde Adalet:** Yöneticilik ve yönetici seçimi birer emanettir. Seçmenler yönetici tercihinde adil davranmalı, yöneticiler ise yönetim erkini eline aldıklarında adil bir yönetim sergilemelidirler. Aksi tutumlar "emanete ihanet" olarak görülür.
- **Hukukta Eşitlik:** Kanun ve kuralların eşitlik prensibine göre uygulanması, herkesin kanun önünde eşit olması ve kimseye haksızlık yapılmaması hukukun temel adalet prensibidir.
- **Takva ve Ahiret:** Dünyada insanlar arasında adaleti sağlama ve Kur'an'ın ilkelerine itaat etme, takva kavramıyla ilişkilendirilmektedir. İnsanlar ahirette adil bir şekilde yargılanacak ve hak edişlerine göre ödül veya ceza göreceklerdir.
- **Gayrimüslimlere Karşı Adalet:** *"Ancak Allah, sizinle din uğrunda savaşmamış, sizi yurdunuzdan çıkarmamış kimselerle iyi ilişkiler kurmanızı ve onlara iyi davranmanızı yasaklamaz. Çünkü Allah, iyi davrananları sever."* (60 Mümteherine suresi 8) Bu ayet, farklı inançlara sahip olanlarla dahi adalet ve iyi ilişkiler içinde olunması gerektiğini belirtir.

Bu belge, Kur'an'daki adalet kavramının sadece hukuki bir ilke olmaktan öte, toplumsal yaşamın her alanına yayılmış, ilahi kaynaklı ve ahlaki bir zorunluluk olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

17.3 You Tube Sunum Videosu:

18. KURAN'DA HOŞGÖRÜ

18.1 Açıklama ve Ayetler

Daima aynı kalan, asıl itibariyle hiçbir zaman değişmeyen ve Kur'an-ı Kerim'le olgunluk zirvesine ulaşan vahiy kaynaklı evrensel dine, bizzat Allah tarafından İslam adı verilmesi bile bu dinin ne derece müsamaha ve hoşgörü dini olduğunu anlatması bakımından son derece önemlidir. Zira sözlükte "İslam" kelimesi; emniyet, güven, boyun eğme, itaat, ihlas, samimiyet, doğrudan ayrılmamak, şaşırmadan yolun ortasından yürümek gibi anlamlarının yanında, hoşgörü ile doğrudan alakalı sulh, barış, anlaşma, uzlaşma gibi anlamları da ihtiva etmektedir. Başta Kur'an-ı Kerim olmak üzere diğer bütün semavi kitapların insanlığa tebliğ edilmesi, varlığın sahibi yüce Allah'ın varlık içinden seçerek, bu semavi kitaplarda ve ilahi elçiler aracılığıyla insana hitap etmesi, insanoğlunu muhatap kabul etmesi de başlı başına insana verilen değerlerin açık ve net bir göstergesidir.

İnsan nevi söz konusu üstün konumuna rağmen yaratılan bir varlık olması sebebiyle ancak sınırlı bir ilme ve sınırlı imkanlara sahiptir. Diğer birçok varlıklardan farklı olarak belli bir sınırlı konulmayan duygular sahibi bir fitratla beraber hem iyiye hem de kötüye meyledip ikisinden

birisini yapma kabiliyetine sahip oluşu sebebiyle de her an şerre düşmeye, günah işlemeye müsait bir yaratılışı vardır. Bununla beraber Allah Teâlâ insanı başıboş, kendi halinde bırakmamıştır. Yüce Allah'ın insanoğluna, Şeytanla beraber yeryüzüne indirilme safhasında vaat ettiği gibi her zaman elçileri vasıtasıyla ilahi hidayet rehberi göndererek insanlığa hidayeti, doğruyu göstermiştir ki, bu da insana gösterilen paha biçilmez lütuf ve rahmetin başka bir göstergesidir.

İslamiyet gerçekten hoşgörü müsamaha ve tolerans dinidir. Çünkü her vesile ile yumuşaklığı, affetmeyi, iyiliği, hüsn-ü muameleyi, hüsn-ü zannı, merhameti, kardeşliği, muhabbeti ... vs. her türlü güzel ahlakı emredip tavsiye eden bir dindir. Müntesiplerine daima zoru değil kolayı; nefret ettirmeyi değil, müjdeyi tavsiye etmiştir. İnsanlara güçlerinin yetmeyeceği, fitratlarının kaldıramayacağı şeyi asla yüklememiştir.

"Biz, gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri ancak gerçek bir amaç için yarattık. Şu bir gerçek ki bu dünyanın sonu o saat elbette gelecektir. Öyleyse onların tavırlarına aldırma ve güzel davran." (15 Hicr suresi 85)

"Sen hikmetle ve güzel öğüt Kur'an ile Rabbinin yoluna çağır. Onlarla en güzel bir metotla mücadele et!.." (16 Nahl suresi 125)

"Sen onlara aldırış etme! Selam size! Deyip geç git. Nasıl olsa yakında gerçeği öğrenecekler." (43 Zuhur suresi 89)

"İçinizden maddi imkâna sahip olan iyiliksever kimseler, akrabaya, düşkünlere, Allah yolunda yurtlarını terk edenlere yardım etmeme konusunda yemin etmesinler. Allah'ın sizi bağışlaması hoşunuza gitmez mi? Öyleyse onlar da bağışlayıp hoş görsünler. Zira Allah eşsiz bir bağışlayıcı ve sonsuz rahmet kaynağıdır." (24 Nur suresi 22)

"Kendilerine hatırlatılan gerçeklerden bir kısmını da önemsemeyip ihmal ettikleri için onları lanetledik. İçlerinden pek azı dışında, onlardan hep hainlik görürsün. Ama sen yine de onları hoş gör ve onlara aldırma. Şüphesiz Allah, hoş görülmesi için sever." (5 Maide suresi 13)

18.2 HOŞGÖRÜYE Dair Temel Bilgiler ve Temalar (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler:

- **İslam'ın Özünde Hoşgörü Vardır:** Kaynak, İslam dininin bizzat Allah tarafından verilmiş adının ("İslam") sözlük anlamının "emniyet, güven, sulh, barış, anlaşma, uzlaşma" gibi hoşgörüyle doğrudan ilişkili anlamları içerdiğini vurgular. Bu durum, dinin ne kadar müsamaha ve hoşgörü dini olduğunu anlatması bakımından son derece önemlidir.
- **İnsana Verilen Değer:** Yüce Allah'ın insanlığı muhatap kabul etmesi, onlara semavi kitaplar ve ilahi elçiler aracılığıyla hitap etmesi, "insana verilen değer" açık ve net bir

göstergesidir." İnsan, sınırlı bir ilme ve imkanlara sahip olmasına rağmen, Allah onu başboş bırakmamış, hidayet rehberleri göndermiştir. Bu, "insana gösterilen paha biçilmez lütuf ve rahmetin başka bir göstergesidir."

- **İslam'ın Emir ve Tavsiyeleri:** İslamiyet, "her vesile ile yumuşaklığı, affetmeyi, iyiliği, hüsn-ü muameleyi, hüsn-ü zannı, merhameti, kardeşliği, muhabbeti ... vs. her türlü güzel ahlaki emredip tavsiye eden bir dindir." Dinin müntesiplerine "daima zoru değil kolayı; nefret ettirmeyi değil, müjdeyi tavsiye etmiştir." Ayrıca, insanlara "güçlerinin yetmeyeceği, fitratlarının kaldıramayacağı şeyi asla yüklememiştir."
- **Kur'an'dan Hoşgörüyü İlişkin Ayetler:** Kaynak, hoşgörü temasını destekleyen çeşitli Kur'an ayetlerini alıntılar:
 - 15 Hicr Suresi 85: **"Biz, gökleri, yeri ve ikisinin arasındakileri ancak gerçek bir amaç için yarattık. Şu bir gerçek ki bu dünyanın sonu o saat elbette gelecektir. Öyleyse onların tavırlarına aldırma ve güzel davran."** Bu ayet, yaratılışın amacı bağlamında insanlara güzel davranmayı ve başkalarının tavırlarına aldırmamayı öğretir.
 - 16 Nahl Suresi 125: **"Sen hikmetle ve güzel öğüt Kuran ile Rabbinin yoluna çağır. Onlarla en güzel bir metotla mücadele et!.."** Bu ayet, davet metodunun hikmet ve güzellik üzerine kurulu olması gerektiğini belirtir.
 - 43 Zuhur Suresi 89: **"Sen onlara aldırış etme! Selam size! Deyip geç git. Nasıl olsa yakında gerçeği öğrenecekler."** Bu ayet, karşılaşılan olumsuzluklar karşısında hoşgörülü bir tavır takınmayı ve tartışmadan uzak durmayı tavsiye eder.
 - 24 Nur Suresi 22: **"İçinizden maddi imkâna sahip olan iyiliksever kimseler, akrabaya, düşkünlere, Allah yolunda yurtlarını terk edenlere yardım etmeme konusunda yemin etmesinler. Allah'ın sizi bağışlaması hoşunuza gitmez mi? Öyleyse onlar da bağışlayıp hoş görsünler. Zira Allah eşsiz bir bağışlayıcı ve sonsuz rahmet kaynağıdır."** Bu ayet, bağışlayıcılığın ve hoşgörünün önemini vurgular, zira Allah da bağışlayıcıdır.
 - 5 Maide Suresi 13: **"Kendilerine hatırlatılan gerçeklerden bir kısmını da unutup uygulamadıkları için onları lanetledik. İçlerinden pek azı dışında, onlardan hep hainlik görürsün. Ama sen yine de onları hoş gör ve onlara aldırma. Şüphesiz Allah, hoş görülünce onları sever."** Bu ayet, başkalarının olumsuz davranışlarına rağmen hoşgörülü olmayı ve Allah'ın hoşgörülü olanları sevdiğini belirtir.
- **İnsan Doğasının Kırılganlığı ve Rehberlik İhtiyacı:** İnsan, yaratılmış bir varlık olarak sınırlı bilgi ve imkanlara sahiptir. Aynı zamanda hem iyiye hem de kötüye meyledebilecek bir fitrata sahip olması nedeniyle "her an şerre düşmeye, günah işlemeye müsait bir yaratılışı vardır." Bu sebeple, Allah'ın elçileri vasıtasıyla gönderdiği ilahi hidayet rehberleri, insana doğru yolu gösteren paha biçilmez bir lütuftur.

Sonuç:

Bu kaynak, İslam'ın temelinde hoşgörü, müsamaha ve affediciliğin yattığını, dinin insan fitratına uygun kolaylıklar sunduğunu ve müminlere daima iyi ahlaki tavsiye ettiğini açıkça ortaya

koymaktadır. Kur'an ayetleri de bu temel prensipleri destekleyerek, zorluklar karşısında bile affetmeyi, güzel davranmayı ve hoşgörülü olmayı teşvik etmektedir.

18.3 You Tube Sunum Videosu:

19. KURAN'DA ZULÜM:

19.1 Açıklama ve Ayetler:

Zulüm, Kur'an-ı Kerim'de en çok kullanılan kavramlardandır. İtikadi, amelî ve ahlâkî anlam alanına sahip olan zulüm kavramı, bir şeyi hak etmediği yere koymak, haksızlık etmek, haddi aşmak, eziyet ve işkence yapmak, aydınlık ve nurun zıddı karanlık gibi anlamlara gelmektedir. Kur'an'da zulüm; Allah'a karşı işlenen bir haksızlık anlamında şirk, bir işi olması gerektiği gibi yapmamak şeklinde amel, kendine ve başkasına haksızlık etmek anlamında ahlâk anlamında kullanılmaktadır.

Allah'ın sevmediği bir eylem olarak zulüm en ağır ceza ile karşılık bulmaktadır. Kur'an'ın en üst değer kabul ettiği adâletin zıddı zulümdür. Zulüm hiçbir varlık için kabul edilemez bir hak ihlâlidir. Kur'an'a göre toplumların yok edilme sebeplerinin başında zulüm gelmektedir.

“Zira her insanın, önünde ve ardında onu izleyen ve Allah'ın emriyle koruyup yaptıklarını kaydedenler vardır. Bir toplum, kendi durumunu değiştirmedikçe, Allah onların durumunu değiştirmez! Fakat (yaptıkları zulümlere göre) Allah, bir toplumun cezalandırılmasını dileyince artık onu geri döndürecek yoktur ve onların Allah'tan başka sığınacakları bir sığınakları da yoktur.” (13 Rad suresi 11)

“Kafirler birbirlerinin evliyası/dostları ve destekçileridir. Eğer siz de birbirinizin dostu ve destekçisi olmazsanız yeryüzünde inanca karşı baskı, zulüm ve korkunç bir fesat olacaktır.” (8 Enfal suresi 73)

“İnanca yapılan baskı ve zulüm ortadan kalkıp hüküm yalnızca Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın, eğer savaşa son verirlerse saldırganlardan zalimlerden başkasına düşmanlık yoktur.” (2 Bakara suresi 173)

“Eğer Allah, insanları yaptıkları zulümler sebebiyle hemen cezalandırsaydı, yeryüzünde yaşayan hiçbir canlı bırakmazdı. Ne var ki Allah, onları belirlenmiş bir süreye kadar erteler. Onların süreleri dolunca artık ne bir an geciktirebilirler ne de öne çekebilirler.” (16 Nahl suresi 61)

“O gün herkes yaptığığın karşılığını görecektir, evet o gün hiç kimseye zulüm haksızlık edilmeyecek. Çünkü Allah, çok hızlı hesap görendir.” (40 Mümin suresi 17)

“Ve o gün yüzler, hayatın kaynağı ve evrenin yöneticisinin huzurunda eğilmiştir. Zulüm yüklenen de gerçekten perişan olmuştur.” (20 Taha suresi 111)

19.2 ZULÜM Kavramının Kur'an'daki Yeri ve Önemi: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)**1. Zulüm Kavramının Tanımı ve Anlam Alanları**

Kur'an-ı Kerim'de en sık kullanılan kavramlardan biri olan zulüm, geniş bir anlam yelpazesine sahiptir. Dosyada belirtildiği üzere: "Zulüm, Kur'an-ı Kerim'de en çok kullanılan kavramlardandır. İtikadi, amelî ve ahlâkî anlam alanına sahip olan zulüm kavramı, bir şeyi hak etmediği yere koymak, haksızlık etmek, haddi aşmak, eziyet ve işkence yapmak, aydınlık ve nurun zıddı karanlık gibi anlamlara gelmektedir."

Bu tanımlama, zulmün sadece fiziksel bir eylemden ibaret olmadığını, aynı zamanda entelektüel, ahlaki ve ruhsal boyutları da kapsadığını göstermektedir. Özel olarak, Kur'an'da zulüm şu üç ana alanda kullanılmaktadır:

- **İtikadi (İnançsal) Anlamda:** Allah'a karşı işlenen bir haksızlık olarak şirk. Yani, Allah'ın tekliğini ve eşsizliğini reddetmek veya O'na ortak koşmak en büyük zulüm olarak kabul edilir.
- **Amelî (Eylemsel) Anlamda:** Bir işi olması gerektiği gibi yapmamak. Bu, görevleri ihmal etmek, sorumluluklardan kaçınmak veya bir işi hakkıyla yerine getirmemek şeklinde kendini gösterebilir.
- **Ahlaki Anlamda:** Kendine ve başkasına haksızlık etmek. Bu, bireysel vicdansızlıktan toplumsal adaletsizliklere kadar geniş bir alanı kapsar. Kendi potansiyelini yok saymak veya başkalarının haklarını ihlal etmek bu kategoriye girer.

2. Zulmün Allah Katındaki Yeri ve Cezası

Zulüm, Allah'ın sevmediği bir eylem olarak tanımlanır ve en ağır cezayla karşılık bulur. Kaynakta açıkça belirtildiği gibi, "Allah'ın sevmediği bir eylem olarak zulüm en ağır ceza ile karşılık bulmaktadır." Bu vurgu, zulmün sadece insani bir hata olmadığını, aynı zamanda ilahi düzene karşı bir ihlal olduğunu göstermektedir.

Kur'an'ın en üst değer kabul ettiği adalet kavramının tam zıddı zulümdür. "Kur'an'ın en üst değer kabul ettiği adâletin zıddı zulümdür. Zulüm hiçbir varlık için kabul edilemez bir hak ihlâlidir." Bu ifade, adaletin evrensel bir değer olduğunu ve zulmün evrensel olarak reddedilmesi gerektiğini ortaya koyar.

3. Zulmün Toplumsal Sonuçları ve Kıyamet Günü

Kaynak, zulmün bireysel bir günah olmanın ötesinde, toplumların yok edilme sebeplerinin başında geldiğini vurgular. "Kur'an'a göre toplumların yok edilme sebeplerinin başında zulüm gelmektedir." Bu durum, zulmün toplumsal bir yara olduğunu ve uzun vadede yıkıma yol açtığını gösterir.

Bu bağlamda Rad Suresi 11. ayet zikredilmektedir: ***"Zira her insanın, önünde ve ardında onu izleyen ve Allah'ın emriyle koruyup yaptıklarını kaydedenler vardır. Bir toplum, kendi durumunu değiştirmedikçe, Allah onların durumunu değiştirmez! Fakat (yaptıkları***

zulümlere göre) Allah, bir toplumun cezalandırılmasını dileyince artık onu geri döndürecek yoktur ve onların Allah'tan başka sığınacakları bir sığınakları da yoktur."

Bu ayet, toplumların kendi kaderlerini kendi ellerinde tuttuğunu ve zulme devam etmeleri durumunda kaçınılmaz bir ceza ile karşılaşacaklarını açıkça belirtir.

Enfal Suresi 73. ayette ise inanca karşı zulmün yayılmasının tehlikesi vurgulanır: ***"Kafirler birbirlerinin evliyası/dostları ve destekçileridir. Eğer siz de birbirinizin dostu ve destekçisi olmazsanız yeryüzünde inanca karşı baskı, zulüm ve korkunç bir fesat olacaktır."***

Bu ayet, müminler arasında birliğin ve dayanışmanın önemine işaret eder; aksi takdirde zulmün ve fesatın yayılacağı uyarısında bulunur. Bakara Suresi 173. ayet ise inanca yapılan baskı ve zulüm ortadan kalkıncaya kadar savaşmanın gerekliliğini ifade eder: ***"İnanca yapılan baskı ve zulüm ortadan kalkıp hüküm yalnızca Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın, eğer savaşa son verilerse saldırganlardan zalimlerden başkasına düşmanlık yoktur."***

Bununla birlikte, Allah'ın hemen cezalandırmadığı da belirtilir: ***"Eğer Allah, insanları yaptıkları zulümler sebebiyle hemen cezalandırsaydı, yeryüzünde yaşayan hiçbir canlı bırakmazdı. Ne var ki Allah, onları belirlenmiş bir süreye kadar erteler. Onların süreleri dolunca artık ne bir an geciktirebilirler ne de öne çekebilirler."*** (16 Nahl suresi 61)

Bu ayet, Allah'ın rahmetinin genişliğine ve insanlara tövbe etmeleri için bir süre tanıdığına işaret eder.

Kıyamet günü geldiğinde ise zulmün kesinlikle karşılığını bulacağı vurgulanır. Mümin Suresi 17. ayette şöyle buyrulur: ***"O gün herkes yaptığığın karşılığını görecek, evet o gün hiç kimseye zulüm haksızlık edilmeyecek. Çünkü Allah, çok hızlı hesap görendir."***

Bu ayet, ilahi adaletin mutlaklığını ve hesap gününde kimseye haksızlık yapılmayacağını garanti eder. Taha Suresi 111. ayette ise zulüm yüklenenlerin acı sonu tasvir edilir: ***"Ve o gün yüzler, hayatın kaynağı ve evrenin yöneticisinin huzurunda eğilmiştir. Zulüm yüklenen de gerçekten perişan olmuştur."*** Bu ifade, zulmedenlerin ahiretteki pişmanlığını ve çaresizliğini gözler önüne serer.

Sonuç

"ZULÜM" dosyasında sunulan Kur'an perspektifi, zulmün sadece kötü bir eylem değil, aynı zamanda hem bireysel hem de toplumsal düzeyde derin sonuçları olan, ilahi düzene aykırı bir ihlal olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Kur'an, adaleti yüceltirken, zulmü en ağır şekilde kınamakta ve onun kaçınılmaz sonuçları konusunda insanlığı uyarmaktadır. Bu bağlamda, zulümden kaçınmak ve adaleti tesis etmek hem bu dünyada hem de ahirette kurtuluşun anahtarı olarak sunulmaktadır.

19.3 You Tube Sunum Videosu:

20. KURAN'DA DENENME İMTİHAN

20.1 Açıklama ve Ayetler:

Kur'an'da insan, Allah'ın diğer varlıklardan ayrı ve özel olarak yarattığı bir varlık olarak tanımlanır. Bu bağlamda insanı, diğer canlılardan ayrı kılan özellikleri; insanın akletme, bilme, bilgi üretme, konuşma, vicdan, irade, özgürce eylemde bulunma vs. gibi yetenekleridir. İnsan, bu niteliklere sahip olması ve bunlara uygun davranması bakımından da "en güzel şekilde yaratılan varlık" olarak nitelendirilmiştir.

Ayrıca insan donatıldığı yetileri doğru kullandığında varlığını, kendi dışında aşkın bir varlığa borçlu olduğunu idrak edebilecek bir yapıya da sahiptir. Bu yapıya uygun davranabilmesi için insana kendini, kendi dışındaki varlıkları ve olayları gözlemlemesi, algılaması ve değerlendirebilmesi için göz, kulak ve kalp verilerek bu süreçten de sorumlu tutulmuş ve "halife" olarak nitelendirilmiştir. İnsan, bu kapasitesinin bir gereği olarak, gerçekleştirdiği eylemlerinden ve yaşamı boyunca keşfettiği hakikate uygun davranıp davranmamasından sorumludur. Bu çerçevede, insanın keşfettiği hakikatin bir boyutunu, Allah'ın, varlığa ilişkin olarak koyduğu yasalar yani kader ile insanın, insan olmasından kaynaklanan iyiyi ve kötüyü ayırt edebilme ve her ikisini de seçip gerçekleştirebilecek güçte olmasından sorumlu tutulması yani imtihan olgusu oluşturmaktadır.

"Oysa senden önce gönderdiğimiz elçilerin hepsi de yiyip içer, çarşı pazar dolaşırlardı. Zira biz sizleri birbirinizle imtihan ediyoruz, bakalım sabrediyor musunuz? Senin Rabbin, zaten her şeyi görmektedir" (29 Furkan 20)

"O'dur, sizi bu toprakların varisleri ve idarecileri yapan. Size verdiği nimet ve imkânları da sizi sınamak için birbirinize derecelerle üstün yapan O'dur. Şüphesiz ki senin Rabbin hemen cezalandırmayandır hem de O çok bağışlayan ve merhamet edendir." (6 Enam suresi 165)

"Hatırlayın hani biz sizi Firavun hanedanından kurtarmıştık. O, size işkencenin en kötüsünü reva görüyor yani oğullarınızı boğazlıyorlar, kızlarınızı ise sağ bırakıyorlardı. Bunda Rabbinizden sizin için büyük bir imtihan vardı." (2 Bakara suresi 49)

"Rabbi İbrahim'i ağır birtakım kelimelerle imtihanlardan geçirmiş, o da onları tamamen yerine getirince: "Seni insanlara önder/imam yapacağım." Buyurmuştu. İbrahim de: "Soyumdan gelenleri de" demişti. Allah ise: "Ama benim bu ahdim zalimleri kapsamaz." diye cevap vermişti." (2 Bakara suresi 124)

"Andolsun ki sizi biraz korku, biraz açlık, mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmek suretiyle mutlaka imtihan edeceğiz. Sabredenleri müjdele!" (2 Bakara suresi 155)

"Onlar, her yıl bir veya birkaç kez sıkıntılarla imtihan edildiklerini görmüyorlar mı? Sonra ne tövbe edip dönebiliyorlar ne de ibret alıyorlar." (9 Tevbe suresi 126)

20.2 DENENME VE İMTİHAN Kavramı (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler:

1. İnsanın Özel Yaratılışı ve Üstün Nitelikleri:

- Kuran'a göre insan, Allah tarafından diğer varlıklardan ayrı ve özel olarak yaratılmıştır.
- İnsanı diğer canlılardan ayıran temel özellikler şunlardır: **akletme, bilme, bilgi üretme, konuşma, vicdan, irade ve özgürce eylemde bulunma.**
- Bu niteliklere sahip olması ve bunlara uygun davranması nedeniyle insan, **“en güzel şekilde yaratılan varlık”** olarak tanımlanır.
- Metin, bu durumu vurgulayarak "Kur'an'da insan, Allah'ın diğer varlıklardan ayrı ve özel olarak yarattığı bir varlık olarak tanımlanır. Bu bağlamda insanı, diğer canlılardan ayrı kılan özellikleri; insanın akletme, bilme, bilgi üretme, konuşma, vicdan, irade, özgürce eylemde bulunma vs. gibi yetenekleridir." ifadesini kullanmaktadır.

2. İnsanın Sorumluluğu ve Halife Konumu:

- İnsan, sahip olduğu yetileri doğru kullandığında, varlığını aşkın bir varlığa (Allah'a) borçlu olduğunu idrak edebilecek bir yapıya sahiptir.
- Bu yapısına uygun davranabilmesi için insana **göz, kulak ve kalp** verilmiştir. Bu organlar aracılığıyla kendini, diğer varlıkları ve olayları gözlemleme, algılama ve değerlendirme sorumluluğu taşır.
- İnsan, bu süreçten sorumlu tutulmuş ve **“halife”** olarak nitelendirilmiştir.
- "İnsan, bu kapasitesinin bir gereği olarak, gerçekleştirdiği eylemlerinden ve yaşamı boyunca keşfettiği hakikate uygun davranıp davranmamasından sorumludur." cümlesi, insanın bu sorumluluğunu açıkça belirtir.

3. İmtihan Olgusu ve Kaderle İlişkisi:

- İnsanın keşfettiği hakikatin bir boyutu, Allah'ın varlığa ilişkin koyduğu yasalar yani **kaderdir.**
- Diğer boyutu ise insanın, insan olmasından kaynaklanan **iyiyi ve kötüyü ayırt edebilme** ve her ikisini de seçip gerçekleştirebilme gücünden sorumlu tutulması, yani **imtihan olgusudur.**
- İmtihan, insanın bu seçim kapasitesinden doğan bir sorumluluktur.

4. Kuran'dan Ayetlerle İmtihanın Çeşitliliği ve Amaçları:

- Metinde imtihanın farklı boyutlarını ve amaçlarını gösteren çeşitli Kur'an ayetleri sunulmaktadır:
- **İnsanlar Arası İmtihan ve Sabır:**

- **"Zira biz sizleri birbirinizle imtihan ediyoruz, bakalım sabrediyor musunuz? Senin Rabbin, zaten her şeyi görmektedir"** (29 Furkan suresi 20). Bu ayet, insanların birbirleriyle olan ilişkilerinde, farklılıklarında ve karşılaşmalarında birer imtihan aracı olduğunu ve sabrın önemini vurgular.
- **Nimet ve İmkanlarla İmtihan:**
- **"O'dur, sizi bu toprakların varisleri ve idarecileri yapan. Size verdiği nimet ve imkânları da sizi sınamak için birbirinize derecelerle üstün yapan O'dur."** (6 Enam suresi 165). Bu ayet, Allah'ın insanlara verdiği farklı derecelerin, nimet ve imkanların birer deneme vesilesi olduğunu gösterir.
- **Zorluklar, Zulüm ve Sıkıntılarla İmtihan:**
- **"Hatırlayın hani biz sizi Firavun hanedanından kurtarmıştık. O, size işkencenin en kötüsünü reva görüyor yani oğullarınızın imkân ve özgürlüğünüzün önünü kesiyorlar, kızlarınızı ise sağ bırakıyorlardı. Bunda Rabbinizden sizin için büyük bir imtihan vardı."** (2 Bakara suresi 49).
- Bu ayet, zulüm, baskı ve zorlu yaşam koşullarının da birer imtihan olduğunu örneklendirir.
- **"Andolsun ki sizi biraz korku, biraz açlık, mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmek suretiyle mutlaka imtihan edeceğiz. Sabredenleri müjdele!"** (2 Bakara suresi 155).
- Bu ayet, korku, açlık, mal ve can kayıpları gibi musibetlerin de imtihanın bir parçası olduğunu ve sabrın karşılığını müjdeler.
- **"Onlar, her yıl bir veya birkaç kez sıkıntılarla imtihan edildiklerini görmüyorlar mı? Sonra ne tövbe edip dönebiliyorlar ne de ibret alıyorlar."** (9 Tevbe suresi 126).
- Bu ayet, sıkıntıların tekrar eden doğasını ve insanların bu imtihanlardan ders çıkarıp tövbe etme sorumluluğunu vurgular.
- **Emirlere Uymakla İmtihan ve Önderlik:**
- **"Rabbi İbrahim'i ağır birtakım kelimelerle imtihanlardan geçirmiş, o da onları tamamen yerine getirince: "Seni insanlara önder/imam yapacağım." Buyurmuştu."** (2 Bakara suresi 124).
- Hz. İbrahim örneği, Allah'ın emirlerine tam olarak uyma ve verilen sözleri yerine getirme şeklindeki imtihanları ve bunun sonucunda elde edilen makamı (önderlik) göstermektedir. Ancak bu makamın zalimleri kapsamadığı da belirtilmiştir.

Sonuç:

Metin, Kuran'daki imtihan kavramının sadece zorluklarla değil, aynı zamanda nimetler, yetenekler, özgürlükler ve hatta insanlar arasındaki farklılıklarla da gerçekleştiğini vurgular. İmtihanın temel amacının, insanın sahip olduğu potansiyeli nasıl kullandığını, hakikati ne ölçüde idrak edip ona uygun davrandığını ve Allah'ın belirlediği sınırlar içinde kalıp kalmadığını sınamak olduğu anlaşılmaktadır. Sabır, tövbe ve ibret alma, bu imtihan sürecinde insandan beklenen temel tepkilerdir.

20.3 You Tube Sunum Videosu:

21. KURAN'DA ÖZGÜRLÜK, İNSAN HAKLARI

21.1 Açıklama ve Ayetler

Din, serbest irade ile karar vermeye özgür tercihe dayanır. Din ve vicdan hürriyeti, bugün çağdaşlığın ve medeniyetin en önemli simgesi ve insan haklarının kaçınılmaz kuralları arasındadır. Din, insanların kendi tercihleri ile kabul etmeleri ve yaşamaları gereken bir müessesedir. Dini konusu, zorlamaya dayalı fiiller ve davranışlar değil; isteğe bağlı fiiller ve davranışlardır. Dinin temel özelliği, zorlamak değil, aksine insanları zorlamadan korumaktır. Zorlama ile yapılan amellerde, dinin vaat ettiği sevap da söz konusu değildir. Çünkü amellerin ibadet niteliği kazanması, ancak gönül hoşnutluğu ve iyi niyet ile olabilir. Zaten iman, korkudan uzak olarak nefsin huzura ulaşması halidir. Hiç kimseye, herhangi bir dini kabul veya reddetme konusunda baskı yapılmamalıdır.

Allah insana işlevsel ve etkin bir akıl vererek onu diğer varlıklardan üstün kılmış ve sorumlu tutmuştur. Kur'an-ı Kerim, insana aklını etkin kullanmasını tavsiye etmiştir. Bu durum insanın aklını kullanmada hür olduğu ve bunun sonucunda sorumlu tutulduğunun ifadesidir. Düşünce ve bilgi, söz ve eylemin öncül ilkeleridir. Söz ve eylem insana verilen ve bunun sonucunda insanı sorumlu kılan özelliklerdir. İnsan bu vasıflarında hür ve bağımsızdır. Bunu insana bahşeden yaratıcıdır. Allah, insana söz ve eylemlerinde doğru ve güzel olanı tavsiye etmiş, imtihan gereği hiçbir baskı ve zorlamayı kabul etmemiştir.

İnsanın özgürlüğü, "hak edilmiş" bir özgürlük değil "bahşedilmiş" bir özgürlüktür. Kur'an, insanlığı, insanın kula kul olmadığı, dahası insanın eşyaya kul olmadığı bir dünya kurmaya çağırılmaktadır. Allah insanları yaratarak kendine köle yapmamış akıl ve irade vererek kul (İster inanan isterse inanmayan) yapmıştır.

“Ve de ki: – Hak Rabbinizden gelen Kuran’dır, artık dileyen iman edip mümin olsun, dileyen inanmasın kâfir olsun. Ama şunu iyi bilsin ki bu mesaja karşı yanlıta ısrar eden zalimler için kendilerini alevden duvarların çepeçevre kuşattığı bir ateş hazırladık. Susuzluktan kavrulup su istediklerinde kendilerine suratlarını yakıp kavuran demir eriği gibi bir su sunulacak. Ne kötü bir içecektir o ve ne korkunç bir yerdir orası.” (18 Kehf suresi 29)

“Doğru yolu tercih eden kişi, ancak kendisi için doğru yola girmiştir. Sapan kimse de kendi aleyhine sapmış olur. Zira hiçbir sorumlu bir başkasının sorumluluğunu taşımaz. Çünkü biz elçi göndererek uyarmadıkça hiçbir toplumu cezalandırmayız.” (17 İsra suresi 15)

“Artık kim iyi ve güzel işler yaparsa, bunu kendisi için yapmış olur. Kim de kötü bir iş yaparsa o da bunu kendi aleyhine yapmış olur. Zira senin Rabbinin kullarına zulmedip haksızlık etme ihtimali yoktur.” (41 Fussilet suresi 46)

“Dinde zorlamanın/baskının hiçbir şekli yoktur. Hak yol, batıl yoldan apaçık ayrılmıştır. Kim tağutu, şer güçleri inkâr ederde Allah’a inanır-güvenirse, muhakkak ki o, kopması mümkün olmayan sağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.” (2 Bakara suresi 256)

“Zira biz hiç kimseye gücünün üstünde bir yük yüklemeyiz, çünkü bizim katımızda gerçeği söyleyen tutulmuş bir kayıt vardır, dolayısıyla onlar hiç haksızlığa uğratılmazlar.” (23 Müminun suresi 62)

21.2 ÖZGÜRLÜK VE İNSAN HAKLARI: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler:

1. Din ve Vicdan Hürriyeti: Çağdaş Medeniyetin Simgesi

Kaynak, dinin zorlamaya değil, serbest iradeye ve özgür tercihe dayandığını kuvvetle belirtir. "Din ve vicdan hürriyeti, bugün çağdaşlığın ve medeniyetin en önemli simgesi ve insan haklarının kaçınılmaz kuralları arasındadır." Bu, dinin bir seçim meselesi olduğunu ve bireylerin kendi tercihleriyle kabul etmeleri ve yaşamaları gerektiğini vurgular. Zorlama ile yapılan eylemlerin ibadet niteliği taşımayacağı, çünkü "amellerin ibadet niteliği kazanması, ancak gönül hoşnutluğu ve iyi niyet ile olabilir" ifadesiyle desteklenir. Hiç kimseye dinini kabul etme veya reddetme konusunda baskı yapılmaması gerektiği açıkça ifade edilir.

2. Akıl ve İradenin Merkezi Rolü: İnsanın Sorumluluğu

Kuran, insanı diğer varlıklardan üstün kılanın Allah tarafından bahşedilen "işlevsel ve etkin bir akıl" olduğunu belirtir. Bu durum, insanın aklını kullanmada hür olduğu ve bu özgürlüğün bir sonucu olarak sorumlu tutulduğu anlamına gelir. "Düşünce ve bilgi, söz ve eylemin öncül ilkeleridir." İnsan, söz ve eylemlerinde hür ve bağımsızdır; bu, yaratıcı tarafından insana verilen bir özelliktir. Allah, doğru ve güzel olanı tavsiye etmiş ancak hiçbir baskı veya zorlamayı kabul etmemiştir.

3. Bahşedilmiş Özgürlük ve Kul Olmama Kavramı

Kaynağa göre, insanın özgürlüğü "hak edilmiş" bir özgürlük değil, "bahşedilmiş" bir özgürlüktür. Kuran, insanlığı, insanın kula da eşyaya da kul olmadığı bir dünya kurmaya çağırır. Allah'ın insanları yaratırken kendine köle yapmadığı, aksine akıl ve irade vererek onları "kul (İster inanan isterse inanmayan)" yaptığı ifade edilir. Bu, her bireyin kendi seçimlerinden sorumlu olduğu ve kimsenin başkasına köle olmaması gerektiği fikrini pekiştirir.

4. Seçim ve Sonuçlarının Bireyselliği: Adalet ve Eşitlik

Kuran ayetleri, bireylerin kendi seçimlerinin sonuçlarından sorumlu olduğunu açıkça ortaya koyar.

- Kehf suresi 29: ***“Ve de ki: – Hak Rabbinizden gelen Kuran’dır, artık dileyen iman edip mümin olsun, dileyen inanmasın kâfir olsun. Ama şunu iyi bilsin ki bu mesaja karşı yanlışta ısrar eden zalimler için kendilerini alevden duvarların çepeçevre kuşattığı bir ateş hazırladık.”***
- Bu ayet, inanç konusunda bireye tam özgürlük tanırken, yanlış yolda ısrar edenlerin kendi seçimlerinin sonuçlarına katlanacağını belirtir.
- İsrâ suresi 15: ***“Doğru yolu tercih eden kişi, ancak kendisi için doğru yola girmiştir. Sapan kimse de kendi aleyhine sarmış olur. Zira hiçbir sorumlu bir başkasının sorumluluğunu taşımaz. Çünkü biz elçi göndererek uyardıkça hiçbir toplumu cezalandırmayız.”***
- Bu ayet, bireysel sorumluluğu ve ilahi adaletin ancak uyarı sonrası tecelli ettiğini vurgular.
- Fussilet suresi 46: ***“Artık kim iyi ve güzel işler yaparsa, bunu kendisi için yapmış olur. Kim de kötü bir iş yaparsa o da bunu kendi aleyhine yapmış olur. Zira senin Rabbinin kullarına zulmedip haksızlık etme ihtimali yoktur.”***
- Bu ayet, Allah'ın mutlak adaletini ve kimseye zulmetmeyeceğini ifade eder.

5. Dinde Zorlamanın Reddi ve Hak Yolu

Kaynağın en önemli vurgularından biri, dinde zorlamanın tamamen reddedilmesidir.

- Bakara suresi 256: ***“Dinde zorlamanın/baskının hiçbir şekli yoktur. Hak yol, batıl yoldan apaçık ayrılmıştır. Kim tağutu, şer güçleri inkâr ederde Allah’a inanır-güvenirse, muhakkak ki o, kopması mümkün olmayan sağlam bir kulpa yapılmıştır. Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.”***
- Bu ayet, dinin temelinde zorlamanın bulunmadığını ve doğru ile yanlışın açıkça ayırt edildiğini net bir şekilde ortaya koyar. İman etmenin bir irade ve seçim meselesi olduğu vurgulanır.

6. Adil Sorumluluk Yükü

- Müminun suresi 62: ***“Zira biz hiç kimseye gücünün üstünde bir yük yüklemeyiz, çünkü bizim katımızda gerçeği söyleyen tutulmuş bir kayıt vardır, dolayısıyla onlar hiç haksızlığa uğratılmazlar.”***
- Bu ayet, Allah'ın insanlara taşıyamayacakları bir yük yüklediğini, adaletin ve merhametin ilahi bir prensip olduğunu gösterir.

Sonuç:

Özetle, bu kaynak Kur'an'ın özgürlük ve insan hakları üzerine yoğun bir vurgu yaptığını göstermektedir. İslam'a göre özgürlük, Allah tarafından insana bahşedilmiş temel bir haktır. Din ve vicdan hürriyeti, çağdaş medeniyetin temel taşı olup, bireylerin akıl ve iradeleriyle kendi seçimlerini yapma özgürlüğüne sahip olmaları gerektiği vurgulanır. Hiç kimseye inanç konusunda baskı yapılmaması, eylemlerin zorlamadan ziyade gönül rızasıyla yapılması gerektiği ve her bireyin kendi seçimlerinden sorumlu olduğu açıkça

belirtilir. Bu ilkeler, İslam'ın temelinde derin bir adalet, merhamet ve bireysel sorumluluk anlayışının yattığını ortaya koymaktadır.

21.3 You Tube Sunum Videosu: <https://youtu.be/EW8H1PgTNP4>

22. KURAN'DA ANNE BABA HAKKI

22.1 Açıklama ve Ayetler:

Kur'an'da anne ve babayla ilgili olarak değişik emirler yer almaktadır. Yüce Allah Kur'an'da kendine ibadet edilmesi ve şirk koşulmaması yanında anne-babaya iyiliği emretmiştir. Ayrıca anne babaya iyi davranılması, onlarla iyi geçinilmesi, onlara güzel söz söylenmesi, öf bile denmemesi ve azarlanmamaları emredilmiştir. Başka ayetlerde ise; onlara karşı alçakgönüllü olunması, -anne ve babaya merhamet etmesi için- Allah'a dua edilmesi tavsiye edilmiştir. Bununla beraber çocuklarını Allah'a şirk koşmaya zorlamaları halinde onlara itaat edilmemesi de emredilmektedir. Kur'an'da anne ve babayı beraber zikretmenin yanı sıra sadece anneyi zikreden, çocuğu zahmetle taşıması ve zahmetle doğurmasından bahseden ayetler de vardır.

Anne ve baba, insanın varlığının sebebdirler. Anne ve baba doğuştan gelen duygularla, çocuklarını korumaya yöneltmiş bulunmaktadırlar. Onlar her şeylerini, hatta hayatlarını çocukları yolunda feda etmeye yatkın biçimde yaratılmışlardır. Babanın çocuğunu büyütüncüye kadar yıllarca harcamada bulunması, annenin şefkat ve merhametiyle onu büyütmesi gibi son derece büyük iyilik ve ihsanları vardır. Ayrıca Allah anne-babaya karşı kötü sözü yasakladıktan sonra onlara karşı iyi sözü ve dua etmeyi öğütlemiştir. Allah (c) onlara iyi muamele etmeyi, hürmet ve nezaketi, Allah'a ibadet ve itaatle beraber zikretmiştir. Bu da açıkça göstermektedir ki, Allah'a ibadetten sonra anne-babaya itaat, en önemli görevlerden biridir ve Allah'a hamd etmek gibi anne-babaya şükretmek de hem İslâmî hem de insanî bir görevdir.

“Anne ve babasına oldukça iyi davranırdı. Onlara karşı asla zorba ve isyankâr biri olmadı.” (19 Meryem suresi 14)

“Rabbin, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi ve ana babaya iyi davranmanıza hükmetmiştir. Eğer, onlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlayacak olurlarsa, onlara “Öf” bile deme! Onları azarlama. Onlara gönül alıcı güzel söz söyle. Dahası onlara şefkatle tevazu kanadını ger ve şöyle dua et: “Rabbim, onlar küçükken nasıl beni merhametle besleyip büyüttülerse şimdi de sen onları merhametinle kolla!” (17 İsrâ suresi 23-24)

"Biz insana anne ve babasına iyi davranmasını emrettik. Zira annesi onu nice zahmetlere katlanarak karnında taşıdı ve onun sütten kesilmesi de iki yılı buldu. Bunun için bize de anana babana da şükret unutma ki sonunda dönüş banadır!" (31 Lokman suresi 14)

"İsrailoğullarından; "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Anaya, babaya, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara iyilik edin. İnsanlara güzel söz söyleyin, namazı kılın; zekâtı verin!" diye misak/söz almıştık. Sonra siz pek azınız dışında sözünüzden döndünüz ve hala da dönmeye devam ediyorsunuz." (2 Bakara suresi 83)

"Sana infak olarak ne vereceklerini soruyorlar. De ki: "İyilik yaparak harcadığımız şey; anaya, babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışlardır. Hayır, olarak ne yaparsanız, Allah şüphesiz onu bilir." (2 Bakara suresi 215)

"Yalnız Allah'a kulluk edin ve O'na hiçbir şeyi şirk ortak koşmayın. Anaya, babaya, akrabalara, yetimlere, fakirlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolda kalmışa ve elinizin altında bulunanlara iyilik edin. Şüphesiz Allah, büyüklük taslayıp, böbürlenmiş hiç kimseyi sevmez." (4 Nisa suresi 36)

22.2 Allah'a İbadetle Birlikte ANA-BABAYA İYİLİK (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

- Kur'an, Allah'a ibadet etme ve şirk koşmamanın yanı sıra, ana-babaya iyilik yapılmasını emretmektedir. Bu emir, Allah'a kulluktan sonra en önemli görevlerden biri olarak vurgulanır.
- ***"Rabbin, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi ve ana babaya iyi davranmanıza hükmetmiştir."*** (17 İsra suresi 23)
- ***"Yalnız Allah'a kulluk edin ve O'na hiçbir şeyi şirk ortak koşmayın. Anaya, babaya, akrabalara, yetimlere, fakirlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolda kalmışa ve elinizin altında bulunanlara iyilik edin."*** (4 Nisa suresi 36)
- **Ana-Babaya Karşı Davranış Biçimleri:**
- **Güzel Söz ve Saygı:** Onlara karşı "Öf" bile denmemesi, azarlanmamaları, gönül alıcı ve güzel söz söylenmesi emredilmiştir.
- ***"Eğer, onlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlayacak olurlarsa, onlara "Öf" bile deme! Onları azarlama. Onlara gönül alıcı güzel söz söyle."*** (17 İsra suresi 23)
- **Alçakgönüllülük ve Şefkat:** Onlara karşı alçakgönüllü olunması ve şefkatle tevazu kanadı gerilmesi tavsiye edilmiştir.
- ***"Dahası onlara şefkatle tevazu kanadını ger..."*** (17 İsra suresi 24)

- **Dua Etme:** Anne ve babaya merhamet etmesi için Allah'a dua edilmesi teşvik edilmiştir.
- **"...ve şöyle dua et: "Rabbim, onlar küçükken nasıl beni merhametle besleyip büyüttülse şimdi de sen onları merhametinle kolla!"** (17 İsrâ suresi 24)
- **Ana-Babanın Çocuk Üzerindeki Hakları ve Fedakarlıkları:**
- **Varlığın Sebebi:** Anne ve baba, insanın varlığının sebebidir.
- **Doğuştan Gelen Koruma ve Fedakârlık:** Onlar, doğuştan gelen duygularla çocuklarını korumaya yöneliktir ve hatta hayatlarını çocukları yolunda feda etmeye yatkın yaratılmışlardır.
- **Büyütme ve Yetiştirme Emeği:** Babanın çocuğu büyütünceye kadar yıllarca harcamada bulunması, annenin ise şefkat ve merhametle çocuğu büyütmesi gibi büyük iyilik ve ihsanları vardır. Özellikle annenin zahmetle taşıması ve doğurması vurgulanır.
- **"Biz insana anne ve babasına iyi davranmasını emrettik. Zira annesi onu nice zahmetlere katlanarak karnında taşıdı ve onun süttten kesilmesi de iki yılı buldu."** (31 Lokman suresi 14)
- **Şükran Görevi:** Hem İslami hem de insani bir görev olarak, Allah'a hamd etmek gibi anne-babaya da şükretmek gerektiği belirtilmiştir.
- **"Bunun için bize de anana babana da şükret unutma ki sonunda dönüş banadır!"** (31 Lokman suresi 14)
- **Allah'a Şirk Koşma Durumunda İtaatsizlik:** Çocuklarını Allah'a şirk koşmaya zorlamaları halinde anne babaya itaat edilmemesi emredilmiştir. Bu, Allah'a itaatin ana-babaya itaatin önünde geldiğini gösterir.
- **Kapsamlı İyilik ve İnfak:** Ana-babaya iyilik, genel olarak yakın akraba, yetimler, yoksullar, yakın ve uzak komşular, yolcular ve ihtiyaç sahiplerine yapılacak iyiliklerle birlikte zikredilir. İnfak (Allah yolunda harcama) konusunda da ana-baba ilk sırada yer alır.
- **"İyilik yaparak harcadığınız şey; anaya, babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışlardır."** (2 Bakara suresi 215)
- **"İsrailoğullarından; "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Anaya, babaya, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara iyilik edin. İnsanlara güzel söz söyleyin, namazı kılın; zekâtı verin!" diye misak/söz almıştık."** (2 Bakara suresi 83)

Bu kaynaklar, Kur'an'da ana-baba haklarının sadece bir ahlaki yükümlülük değil, aynı zamanda Allah'a ibadetle eşdeğer tutulan, derin bir dini ve insani görev olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

22.3 You Tube Sunum Videosu:

23. KURAN'DA SABIR

23.1 Açıklama ve Ayetler:

Sabır; kötülük, bozgunculuk ve yıkıma sebep olan olaylar karşısında insanlığın direnme, tahammül etme ve karşı koyma gücüdür. Sabır; bütün iç ve dış engeller karşısında direnmek, sağlam bir azim ve güçlü bir iradeyle bu engelleri aşarak yol almaktır. Sabır, Allah'ın dinini yaşamak ve yaşatmak için gerekli bir davranıştır. Sabır mücadele ile iç içedir ve peygamberlerden ulul-azm sahiplerinin süreklilik haline getirdikleri bir davranıştır. Bu sebeple dava bilincine ulaşmış İslami hareket elemanlarının dinlerini yaşama ve yaşanılır kılabilmek için Allah adına verdikleri ve vermeleri gereken mücadelede sabrı kuşanmaları bunu kendilerine meslek edinmeleri gerekir. Çünkü davet yolu uzun, sıkıntılı ve işkencelerle doludur. Sabır; işkence ve eziyetler karşısında yılmayıp, Allah'a ve onun dinine bağlılık, onun yaşanılır kılınabilmesi adına yapılan mücadelede yoldaki engellemelere aldırmandan bu yolu devam ettirmede kararlı olmak, tebliğ görevini sürdürmektir. Sabırsız Tevhid ne korunabilir ne de peygamberlerin mesajları toplumda kök salarak meyve verebilir. İlahi ve İslami bir toplum oluşturulamaz. Yeryüzünde fesat ve bozgunculuk devam eder. Bu ortamda bireysel ibadetlerin bir değeri olmaz.

Sabır; din ve insanlık ideallerini ayakta tutan, hatta onları gerçekleştiren unsurdur. Sabır Allah'ın bizden istediği bir ameldir. O halde sabır; insanı, kendisine emredilen amel ve eylemlerden alıkoyan, ya da yasak ve haram şeyleri yapmaya sevk eden sebep ve etkenlere karşı koyması, insanın direnme yetenek ve arzusunu çekip alan hayatın acı ve tatsız olaylarına, felaketlerine karşı koymasındır.

“Eğer biz inancımızda direnip sabretmeseydik az kalsın bu bizi doğru yoldan saptıracak ve ilahlarımızdan vazgeçirecekti” diyorlar. Fakat onlar azabı gördüklerinde gerçekte yoldan sapanın kim olduğunu öğrenecekler.” (25 Furkan suresi 42)

“Çünkü O, göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin tümünün Rabbidir. Öyleyse sadece O'na kulluk et ve O'na kullukta sabırlı ol! Hem sen O'nun ismine ve şanına denk birini biliyor musun?” (19 Meryem suresi 65)

“Onların ileri gelenleri hemen harekete geçip yandaşlarına şöyle dedi: - Bildiğiniz yolda yürümeye devam edin (sabredin) ve ilahlarınıza sahip çıkın yapılması gereken tek şey bu!” (38 Sad suresi 6)

Kötülöklere tahammül edip dayanmak, o kötölöğü iyilikle uzaklaştırmak da sabırdır:

“İyilik ile kötölük asla bir olmaz, sen kötölöğü en güzel şekilde sav, bak gör o zaman seninle aranda düşmanlık olan kişi çok samimi ve yakın bir dost oluvermiş. Böyle bir meziyete ancak sabırda direnenler ulaşabilir. Evet, bu meziyete ancak yüksek ahlak ve erdem sahipleri ulaşabilir.” (41 Fussilet suresi 34-35)

“– Zira onlar birazcık sabredip senin evden çıkarak yanlarına gelmeni bekleselerdi bu kendileri için çok daha iyi olurdu, ama yine de Allah eşsiz bir bağışlayıcı ve sınırsız rahmet sahibidir.” (49 Hucurât suresi 5)

Kaynak: [Kur'an'da Sabır](#) Dava [Erinin Yol Azağı - Cafer Tayyar Soykök](#)

23.2 SABIR Kavramına İlişkin Detaylı Bir Değerlendirme (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Sabırın Temel Tanımı ve Kapsamı

Kaynak, sabrı geniş bir perspektiften tanımlamaktadır: "Sabır; kötülük, bozgunculuk ve yıkıma sebep olan olaylar karşısında insanlığın direnme, tahammül etme ve karşı koyma gücüdür." Bu tanım, sabrın sadece pasif bir bekleyişten ziyade, aktif bir mücadele ve direniş biçimi olduğunu vurgular. İçsel (nefsi engeller) ve dışsal (hayatın zorlukları, düşmanlıklar) tüm engeller karşısında sağlam bir irade ve azimle ilerlemek, sabrın özünü oluşturur.

2. Sabırın İlahi ve Toplumsal Boyutları

Sabır, sadece bireysel bir erdem olmanın ötesinde, ilahi bir gereklilik ve toplumsal bir zorunluluktur. Kaynakta belirtildiği gibi: "Sabır, Allah'ın dinini yaşamak ve yaşatmak için gerekli olan bir davranıştır." Bu ifade, sabrın Allah'ın rızasını kazanmak ve ilahi buyrukları yerine getirmek için vazgeçilmez bir özellik olduğunu ortaya koyar.

Sabırsızlığın sonuçları ise oldukça ağırdır: "Sabırsız Tevhid ne korunabilir ne de peygamberlerin mesajları toplumda kök salarak meyve verebilir. İlahi ve İslami bir toplum oluşturulamaz. Yeryüzünde fesat ve bozgunculuk devam eder. Bu ortamda bireysel ibadetlerin bir değeri olmaz." Bu vurgu, sabrın tevhidin korunması, peygamberlerin mesajlarının yayılması ve nihayetinde ilahi bir toplumun inşası için merkezi bir rol oynadığını göstermektedir. Bireysel ibadetlerin bile bu bağlamda değer kazanabilmesi sabra bağlıdır.

3. Sabır ve Mücadele İlişkisi

Sabır, mücadele ile iç içe bir kavramdır. Kaynak, peygamberlerin "ulul-azm" sahiplerinin sabrı sürekli hale getirdiklerini belirtmektedir. Özellikle "dava bilincine ulaşmış İslami hareket elemanları" için sabır, dinlerini yaşama ve yaşatma adına verdikleri ve vermeleri gereken mücadelede "kuşanmaları" gereken bir "meslek" olarak nitelendirilmektedir. Bunun nedeni, "davet yolu uzun, sıkıntılı ve işkencelerle doludur."

Bu bağlamda sabır, "işkence ve eziyetler karşısında yılmayıp, Allah'a ve onun dinine bağlılık, onun yaşanılır kılınabilmesi adına yapılan mücadelede yoldaki engellemelere aldırılmadan bu yolu devam ettirmede kararlı olmak, tebliğ görevini sürdürmektir." Bu, sabrın pasif bir kabulleniş değil, aksine aktif bir direniş ve kararlılık gerektiren bir eylem olduğunu pekiştirmektedir.

4. Sabırın Zorluklar ve Engeller Karşısındaki Rolü

Kaynak, sabrın zorlu yaşam olayları ve felaketler karşısında insanı dirençli kılan bir unsur olduğunu belirtmektedir: "Sabır; insanı, kendisine emredilen amel ve eylemlerden alıkoyan, ya da yasak ve haram şeyleri yapmaya sevk eden sebep ve etkenlere karşı koyması, insanın direnme yetenek ve arzusunu çekip alan hayatın acı ve tatsız olaylarına, felaketlerine karşı koymasıdır." Bu tanım, sabrın iradeyi güçlendirerek kişiyi doğru yolda tutan bir kalkan işlevi gördüğünü ortaya koyar.

5. Kuran'dan Sabır Örnekleri ve Vurguları

Kaynak, Kuran-ı Kerim'den çeşitli ayetlerle sabrın önemini pekiştirmektedir:

- 25 Furkan Suresi 42: ***"Eğer biz inancımızda direnip sabretmeseydik az kalsın bu bizi doğru yoldan saptıracak ve ilahlarımızdan vazgeçirecekti" diyorlar. Fakat onlar azabı gördüklerinde gerçekte yoldan sapanın kim olduğunu öğrenecekler."***
- Bu ayet, sabrın inançta sebat etmenin ve doğru yoldan sapmamanın temel bir şartı olduğunu vurgular. Sabırsızlığın kişiyi doğru yoldan saptırabileceği tehlikesine işaret eder.
- 19 Meryem Suresi 65: ***"Çünkü O, göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin tümünün Rabbidir. Öyleyse sadece O'na kulluk et ve O'na kullukta sabırlı ol! Hem sen O'nun ismine ve şanına denk birini biliyor musun?"***
- Bu ayet, Allah'a kullukta sabrın zorunluluğunu ve Allah'ın eşsizliğini hatırlatır. Kulluğun sabırla tahammül gerektiren bir süreç olduğunu belirtir.
- 38 Sad Suresi 6: ***"Onların ileri gelenleri hemen harekete geçip yandaşlarına şöyle dedi: - Bildiğiniz yolda yürümeye devam edin (sabredin) ve ilahlarınıza sahip çıkın yapılması gereken tek şey bu!"***
- Bu ayet, inançlarına sıkıca sarılma ve bu yolda sebat etmenin bir örneğini sunar. Sabır, inançları korumanın ve onlara sahip çıkmanın anahtarıdır.

6. Kötülükleri İyilikle Savmada Sabır

Sabır, sadece pasif bir direniş değil, aynı zamanda kötülükleri iyilikle uzaklaştırma stratejisinin de temelidir.

Fussilet Suresi 34-35. ayetleri bu durumu açıkça ifade eder: ***"İyilik ile kötülük asla bir olmaz, sen kötülüğü en güzel şekilde sav, bak gör o zaman seninle aranda düşmanlık olan kişi çok samimi ve yakın bir dost oluvermiş. Böyle bir meziyete ancak sabırda direnenler ulaşabilir. Evet, bu meziyete ancak yüksek ahlak ve erdem sahipleri ulaşabilir."***

Bu ayetler, sabrın yüksek ahlak ve erdemle birleştiğinde düşmanlıkları dostluğa dönüştürebilecek bir güce sahip olduğunu gösterir. Kötülüğe iyilikle karşılık vermek, büyük bir sabır ve metanet gerektirir.

7. Bağışlayıcılık ve Rahmet Bağlamında Sabır

Hucurât Suresi 5. ayet, sabrın Allah'ın bağışlayıcılığı ve rahmetiyle ilişkisini gözler önüne serer:
“Zira onlar birazcık sabredip senin evden çıkararak yanlarına gelmeni bekleyeydi bu kendileri için çok daha iyi olurdu, ama yine de Allah eşsiz bir bağışlayıcı ve sınırsız rahmet sahibidir.”

Bu ayet, aceleciliğin yerine sabretmenin daha hayırlı sonuçlar doğuracağını ve Allah'ın sabredenlere karşı bağışlayıcı ve rahmet sahibi olduğunu belirtir.

Sonuç

"SABIR" başlıklı kaynak, sabır kavramını İslam'ın temel direklerinden biri olarak ele almaktadır. Sabır, pasif bir bekleyişten ziyade, kötülük ve bozgunculuğa karşı aktif bir direniş, ilahi emirleri yerine getirme azmi, tebliğ görevini sürdürme kararlılığı ve zorluklar karşısında sebat etme gücüdür. Tevhidin korunmasından ilahi bir toplumun inşasına kadar birçok alanda merkezi bir rol oynar. Kuran ayetleriyle desteklenen bu anlayış, sabrın sadece bireysel bir erdem değil, aynı zamanda toplumsal ve ilahi bir zorunluluk olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Özellikle davet yolundaki uzun, sıkıntılı ve çetin mücadelede sabır, davetçiler için vazgeçilmez bir "yol azığı" ve "meslek" olarak tanımlanmaktadır.

23.3 You Tube Sunum Videosu:

24 KURAN'DA AKIL

24.1 Açıklama ve Ayetler:

Kur'an terminolojisinde akıl, bilgi edinmeye yarayan güç ve bu güç ile elde edilen bilgi şeklinde tanımlanmıştır. Mesela Kur'an'a göre; gökten yağmurun indirilmesi, onunla ölümden sonra arzın tekrar diriltilmesi, aklını kullanan bir kavim için alınacak derslerin var olduğu önemli bir hadisedir. Kur'an'da aklın bizatihi zikredilmeyip, akletme, düşünme, hatırlama şeklinde insandaki tezahürleri yönüyle zikredilmesi hadisenin bu boyutuna vurgu yapmak içindir. Bir başka deyişle aklın Kur'an'da isim olarak hiçbir ayette yer almaması ve hep fiil olarak kullanılması onun dinamik bir kullanım alanının bulunduğunu açıkça göstermektedir.

Ayetlerdeki kullanım şekline bakıldığında aklın fonksiyonunun görünenle görünmeyen, yaratılanla yaratan arasındaki ilişkiyi keşfetme, anlama gibi insanî mesuliyeti ifadeye yönelik olduğu görülmektedir. Bu durumda akıl, sadece duyuların algıladıklarını işleyen ve bu yolla bilgiye ulaşan bir yeti değildir. Zira akıl aynı zamanda inanca da götüren bir vasıta olup, hayır ve şerri, hidâyet ve dalâleti birbirinden ayırır. Vahiy akla seslenir ve vahyin bildirdiğinin anlaşılmasında asıl görev ise akla düşer. Nitekim Kur'an, **“...Ey inanan akıl sahipleri! ...”** (65 Talak suresi 10) ifadesiyle akıl ile iman arasındaki bu ilişkiyi ortaya koymaktadır. Zira dinin teklifi, potansiyel olarak her insanda bulunan akli, fonksiyonel hale getirenlerdir. Şunu da hatırlatmak gerekir ki, din, akıl üstüdür ancak akıldışı değildir. Vahyin tüm vurgusu aklın işlevsel hale getirilmesindedir. Çünkü varlık sahnesinde meydana gelmiş ve gelecek olan her şeyde akıl, yegâne

faktördür. Her şey onun etrafında ve onun rehberliğinde meydana gelmektedir. Nitekim Kur'an insanı akletmeye, düşünmeye sevk ederken aklın otoritesini ve ilmin önderliğini baz almıştır. Yani anlamak ve akletmek için aynı zamanda bilmenin gerekliliği üzerinde de durmuştur.

"Siz kitabı/Kur'an'ı okuyup durduğunuz halde, insanlara iyiliği emrediyor da kendinizi unutup musunuz? Hiç aklınızı kullanmıyor musunuz?" (2 Bakara suresi 44)

"Göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ve gündüzün birbiri ardınca gelmesinde, insanlar için faydalı olan şeylerle, gemilerin denizde yüzmesinde, Allah'ın gökten su indirerek onunla ölümünden sonra yeryüzüne hayat vermesinde ve orada her türlü canlıyı yaymasında, rüzgârları dilediği yöne estirmesinde ve gökyüzü ile yeryüzü arasında emre amade bulutları yönlendirmesinde, aklını kullanan bir topluluk için alınacak nice ibretler vardır." (2 Bakara suresi 164)

"Onlara, Allah'ın indirdiği Kuran'a uyun denilince: "Hayır, biz, atalarımızın başımıza sardığı geleneğe uyarız." derler. Ya ataları bir şeye akıl erdiremeyen ve doğru yolda olmayan kimseler idiyseleler?" (2 Bakara suresi 170)

"Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır. Umulur ki sorumlu davranırsınız." (2 Bakara suresi 179)

24.2 Kur'an'da AKLIN İşlevi Brifing Belgesi: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

I. Kur'an'da Aklın İşlevi

A. Aklın Tanımı ve Dinamikliği: Kur'an terminolojisinde akıl hem bilgi edinme gücü hem de bu güçle elde edilen bilgi olarak tanımlanır. Kaynak, aklın Kur'an'da bir isim olarak geçmemesinin, aksine "akletme," "düşünme," "hatırlama" gibi fiiller şeklinde tezahür etmesinin, onun **dinamik bir kullanım alanına** sahip olduğunu gösterdiğini belirtir. Bu, aklın pasif bir yeti olmaktan ziyade aktif bir eylem ve süreç olduğunu ima eder.

B. Aklın Fonksiyonu ve İnsanî Mesuliyet: Ayetlerdeki kullanım şekline göre aklın temel fonksiyonu, "görünenle görünmeyen, yaratılanla yaratan arasındaki ilişkiyi keşfetme, anlama gibi insanî mesuliyeti ifadeye yöneliktir. Bu, aklın sadece duyularla algılananları işleyen bir araç olmadığını, aynı zamanda **inanca götüren bir vasıta** olduğunu ve "hayır ve şerri, hidâyet ve dalâleti birbirinden ayırdığını" ortaya koyar.

C. Vahiy ve Akıl Arasındaki İlişki: Vahiy doğrudan akla hitap eder ve "vahyin bildirdiğinin anlaşılmasında asıl görev akla düşer." Kur'an'ın **"...Ey inanan akıl sahipleri! ..."** ifadesiyle akıl ile iman arasındaki ayrılmaz ilişkiyi vurgulanır. Dinin teklifi, "potansiyel olarak her insanda bulunan akli, fonksiyonel hale getirenleredir." Bu bağlamda, "din, akıl üstüdür ancak akıldışı değildir." Vahyin tüm vurgusu aklın işlevsel hale getirilmesindedir, çünkü "varlık sahnesinde meydana gelmiş ve gelecek olan her şeyde akıl, yegâne faktördür. Her şey onun etrafında ve onun rehberliğinde meydana gelmektedir." Kur'an insanı akletmeye sevk ederken, "aklın otoritesini ve ilmin önderliğini baz almıştır." Anlamak ve akletmek için bilmenin gerekliliği üzerinde de durulur.

D. Önemli Kur'anî Vurgular: Kaynakta yer alan ayetler, aklın önemini çeşitli bağlamlarda göstermektedir:

- **2 Bakara Suresi 44:** İnsanlara iyiliği emredip kendilerini unutmamanın, **aklı kullanmamakla** ilişkilendirilmesi: *"Siz kitabı/Kuran'ı okuyup durduğunuz halde, insanlara iyiliği emrediyor da kendinizi unutuyor musunuz? Hiç aklınızı kullanmıyor musunuz?"*
- **2 Bakara Suresi 164:** Evrendeki yaratılış harikalarının, aklı kullanan bir topluluk için ibretler içerdiğini vurgulaması: *"Göklerin ve yerin yaratılmasında... aklını kullanan bir topluluk için alınacak nice ibretler vardır."*
- **2 Bakara Suresi 170:** Ataların geleneğine körü körüne uymayı eleştirerek, ataların akıl erdirememesi durumunda yanlış yolda olunabileceğini belirtmesi: *"Ya ataları bir şeye akıl erdiremeyen ve doğru yolda olmayan kimseler idiyseler?"*
- **2 Bakara Suresi 179:** Kısas hükmünde bile akıl sahiplerine hayat olduğu ve sorumlu davranma gerekliliği: *"Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır. Umulur ki sorumlu davranırsınız."*
- **Akıl ve Tevhidin Birlikteliği:** Akıl, Allah'ın varlığını, birliğini ve koyduğu kuralları anlamak için verilen bir araçtır. Evrendeki düzen ve işleyiş, aklı kullananlar için Allah'ın kudreti ve birliğinin kanıtlarıdır. Yani akıl, "din Allah'ındır" ilkesini kavramak ve onun gereklerini yerine getirmek için vazgeçilmez bir araçtır.
- **Aklın Sınırları ve İlahi Otorite:** Akıl önemli olmakla birlikte, nihai hüküm koyucu Allah'tır. Akıl, vahyin bildirdiğini anlamak ve yorumlamakla görevlidir, ancak vahyin kendisi aklın üstündedir (ancak akıldışı değildir). Dolayısıyla, akıl Allah'ın mutlak otoritesini kabul etmeye ve O'nun emirlerine teslim olmaya sevk etmelidir.
- **Sorumluluk ve Hesap Verebilirlik:** Hem aklın kullanılması hem de Allah'ın tek otoritesini kabul etmek, bireye büyük bir sorumluluk yükler. Akıl, iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ayırt etme yeteneği verirken; Allah'ın tek hüküm koyucu olması ise tüm eylemlerin O'nun adaletli hükmüne göre değerlendirileceği bir hesap günü olduğunu hatırlatır.

Bu briefing belgesi, İslam inancının hem rasyonel hem de mutlakiyetçi boyutlarını vurgulayarak, aklın vahiy ışığında nasıl işlev gördüğünü ve Allah'ın evrendeki ve dindeki tartışılmaz üstünlüğünü ortaya koymaktadır.

24.3 You Tube Sunum Videosu:

25 KURAN'DA BEREKET

25.1 Açıklama ve Ayetler:

Kur'an-ı Kerîm'de bereket kelimesi üç ayette çoğul olarak berekât şeklinde geçmekte, ayrıca yirmi dokuz ayette aynı kökten türeyen isimler ve fiiller bulunmaktadır. Kur'an'da geçen "berekât" kelimelerinden biri "rahmet", diğeri "selâm" kelimesiyle birlikte zikredilmiştir (Hûd 11/48, 73); Araf suresinin 96. ayetinde ise iman ve takva sahibi toplumlara gökten ve yerden bereket kapıları açılacağı, insanların başına gelen felâketlerin ise onların tuttuğu kötü yol sebebiyle olduğu açıklanmıştır. Bu sonuncu ayetin tefsiri yapılırken gökten ve yerden gelecek bereketler, yağmurun yağması ve toprağın verimli kılınmasıyla mahsul ve gelirin çoğalması, bolluk ve hayrın yaygınlaşması, madenler, dağlar, denizler, göller ve akarsulardan faydalanılması, böylece nimet, refah ve saadetin artması şeklinde yorumlanmaktadır. Hûd suresinin 48. ayetine göre tufandan sonra Hz. Nuh ile ona inanan kimselere, yüce Allah'ın selâm ve bereketleriyle gemiden inmeleri talimatı verilmiştir.

Kur'an-ı Kerîm nelerin, nerelerin ve kimlerin bereketli ve mübarek olduğuna dair bazı örnekler vermektedir. Buna göre canlıların rızkını sağlayan yeryüzü bereketlendirilmiştir. Yukarıdan inen bereketli su kadar yerden biten zeytin ağacı da mübarektir. Öte yandan feyiz kaynağı olan Kur'an da mübarek bir kitap, mübarek bir öğüttür. Kur'an "mübarek bir gecede" indirilmiştir. Yeryüzünde ilk kurulan mabet yani Kâbe mübarektir. Tûr ve Mescidi-i Aksa'nın çevresi, Hz. Nuh'un gemisinin karaya oturduğu yer gibi daha başka kutsal, bereketli ve mübarek yerler, kutlu şehirler de vardır. Hz. İbrâhim, İshak, Mûsâ ve İsa mübarek şahsiyetlerdir. Yine Kur'an, evlere girildiğinde "Allah katından bereket, selâmet ve güzellik" dileyerek selâm vermeyi öğütlemektedir.

"Vaktiyle horlanmış ve ezilmiş olan toplumu bereketli kıldığımız o ülkelerin doğusundan batısına kadar tamamına hâkim kıldık ve İsrailoğullarının göstermiş olduğu dirençten dolayı Rabbinin verdiği o güzel vaat böylece yerine gelmiş oldu. Firavun ve hanedanın gururlandığı sarayları bağları ve binaları yerle bir ederek tarihe gömdük." (7Araf suresi 137)

"Bunun üzerine denildi ki: -Ey Nuh, sen ve seninle birlikte olan topluluklara, katımızdan selam mutluluk ve bereket müjdesiyle gemiden inip yerleşin. Ve daha sonra gelecek topluları geçici bir süre nimetlerden faydalandıracağız ama sonra (hak edenlere) katımızdan can yakıcı bir azap dokunacaktır." (11 Hud suresi 48)

"Ayetlerimizden bir kısmını ona göstermek/iletmek için bir gece Mescidi Haramdan, çevresini bereketli kıldığımız en uzak mescide/(Ciraneye) kulunu yürüten Allah, bütün noksanlıklardan uzaktır. Şüphesiz O'dur, her şeyi işiten ve her şeyi gören." (17 İsra suresi 1)

"Biz onu ve Lut'u kurtardık ve onları, bütün toplumlar için mübarek kıldığımız topraklara ulaştırdık." (21 Enbiya suresi 71)

"Biz şiddetle esen rüzgârları da Süleyman'ın hizmetine sunmuştuk. Rüzgâr onun emriyle, bereketlendirdiğimiz topraklara doğru eserdi. Her bir şey bizim ilmimiz çerçevesinde oluyordu." (21 Enbiya suresi 81)

25.2 BEREKET: Kuran'daki Anlamı ve Tezahürleri (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

I. Kuran'da Bereket Kelimesi ve Anlam Alanı

Kuran-ı Kerim'de "bereket" kelimesi ve aynı kökten türeyen isimler/fiiller toplam otuz iki ayette geçmektedir.

- **Çoğul Kullanım:** "Berekât" şeklinde üç ayette zikredilir. Bunlardan ikisinde "rahmet" veya "selâm" kelimeleriyle birlikte kullanılmıştır:
- **Hud 11/48:** Hz. Nuh ve inananlara tufan sonrası gemiden "selâm ve bereketlerle" inmeleri emredilmiştir. *"Ey Nuh, sen ve seninle birlikte olan topluluklara, katımızdan selam mutluluk ve bereket müjdesiyle gemiden inip yerleşin."*
- **Hud 11/73:** (Bu ayet kaynakta doğrudan alıntılanmamış olsa da bereketin rahmetle birlikte geçtiği belirtilmiştir.)
- **İman ve Takva ile İlişki:** Araf Suresi 96. ayette, iman ve takva sahibi toplumlara gökten ve yerden bereket kapılarının açılacağı ifade edilmiş; İnsanların başına gelen felaketlerin ise kendi kötü yollarından kaynaklandığı belirtilmiştir.
- **Tefsirdeki Yorumlar:** Bu ayet tefsir edilirken gökten gelen bereketin yağmur, yerden gelenin ise toprağın verimliliği, mahsul ve gelirin çoğalması, bolluk ve hayrın yaygınlaşması olarak yorumlanır. Ayrıca madenler, dağlar, denizler, göller ve akarsulardan faydalanılması, böylece nimet, refah ve saadetin artması da bereketin tezahürleri arasında sayılır.

II. Bereketli Sayılan Varlıklar, Mekanlar ve Şahsiyetler

Kur'an-ı Kerim, nelerin, nerelerin ve kimlerin bereketli ve mübarek olduğuna dair çeşitli örnekler sunmaktadır:

A. Bereketli Varlıklar

- **Yeryüzü:** Canlıların rızkını sağlayan yeryüzü bereketlendirilmiştir.
- **Su:** Yukarıdan inen "bereketli su" Kuran'da zikredilir.
- **Zeytin Ağacı:** Yerden biten zeytin ağacı "mübarek" olarak nitelendirilir.
- **Kur'an-ı Kerim:** "Feyiz kaynağı olan Kur'an da mübarek bir kitap, mübarek bir öğüttür." Kuran'ın "mübarek bir gecede" indirildiği de belirtilir.

B. Bereketli Mekanlar

- **Kâbe:** Yeryüzünde ilk kurulan mabet, yani Kâbe "mübarektir."
- **Tur Dağı ve Çevresi:** (Kaynakta açıkça belirtilmese de kutsal mekanlar arasında Tur dağının da zikredildiği ima edilmektedir.)

- **Hız. Nuh'un Gemisinin Karaya Oturduğu Yer:** Bu yer de kutsal ve bereketli mekanlar arasında sayılır.
- **Belirli Topraklar/Ülkeler: İsrailoğullarının Hâkim Kılındığı Ülkeler** (Araf 7/137): *"Vaktiyle horlanmış ve ezilmiş olan toplumu bereketli kıldığımız o ülkelerin doğusundan batısına kadar tamamına hâkim kıldık ve İsrailoğullarının göstermiş olduğu dirençten dolayı Rabbinin verdiği o güzel vaat böylece yerine gelmiş oldu."* Bu, Allah'ın vaaadinin bir tezahürü olarak İsrailoğullarının müstahak olduğu bir bereketi ifade eder.
- **Hız. İbrahim ve Lut 'un Kurtarıldığı Topraklar** (Enbiya 21/71): *"Biz onu ve Lut'u kurtardık ve onları, bütün toplumlar için mübarek kıldığımız topraklara ulaştırdık."*
- **Hız. Süleyman'ın Emrinde Rüzgârların Estiği Topraklar** (Enbiya 21/81): *"Biz şiddetle esen rüzgârları da Süleyman'ın hizmetine sunmuştuk. Rüzgâr onun emriyle, bereketlendirdiğimiz topraklara doğru eserdi."*

C. Bereketli Şahsiyetler

- **Hız. İbrahim, Hız. İshak, Hız. Musa ve Hız. İsa:** Kuran'da mübarek bir şahsiyetler olarak zikredilir.

III. Bereketin Elde Edilmesi ve Korunması

Kur'an-ı Kerim, evlere girildiğinde "Allah katından bereket, selâmet ve güzellik" dileyerek selâm vermeyi öğütlemektedir. Bu, bereketin hem maddi hem de manevi boyutunu, aynı zamanda toplumsal ilişkilerdeki yansımalarını da gösterir. Bereketin elde edilmesi iman, takva ve iyi amellerle ilişkilendirilirken, felaketlerin ise kötü yollardan kaynaklandığı belirtilmiştir.

25.3 You Tube Sunum Videosu:

26 KURAN DA ŞEFAAT

26.1 Açıklama ve Ayetler:

Peygamberimizin yaşadığı Kuran öncesi dönemde Lat, Menat ve Uzza gibi birtakım şefaatçiler olduğu inancı vardı. Kuran Tevhid inancı gereği müşriklerin Şefaat inancını reddetmiştir. Günümüzde ise bu şefaatçiler yerini; peygamberlere, âlimlere, evliyalara, şehitlere bırakmış durumdadır. Böylece, tek yaratıcı ve ölümsüz olan ve hesap gününün tek sahibi olan Allah'ı veli edinmesi gereken Müslümanlar, binlerce şefaatçi edinmiş oldular. Şefaat müşriklerin en yaygın şirk koşma aracıdır. Müşriklerin Rahim ve Rahmet sahibi sonsuz merhametli Allah'ı gereği gibi

takdir edememeleri ve O'na yeterince güvenmemeleri sonucunda ortaya çıkan şefaath inancı, dün olduğu gibi bugün de ne yazık ki varlığını sürdürmektedir.

“Yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz.” (1 Fatiha suresi 5)

“- Şimdi ben Allah'tan başka birtakım ilahlar edineyim öyle mi? Şayet Rahman bana bir zarar vermeyi dilesse, onların şefaatinin bana hiçbir yararı olmaz ve beni de kurtaramazlar.” (36 Yasin suresi 23)

“Artık aracılarnın şefaati onlara bir yarar sağlamayacak.” (74 Müddesir suresi 48)

“Yoksa onlar sonucunun ortaya çıkmasını mı bekliyorlar? Onun neticesinin ortaya çıktığı gün, daha önce onu unutmış olanlar: - Doğrusu Rabbimizin elçileri bize hakkı getirmişlerdi. Şimdi, bize şefaath edecek bir şefaathçi veya yaptıklarımızın dışında iyi işler yapmamız için geriye döndürölmemize imkân var mı? Derler. Onlar, kendilerini ziyana sürüklemiş ve uydurdukları şeyler de onları yüzüstü bırakıp kaybolmuşlardır.” (7 Araf suresi 53)

“Onlar kendilerine fayda da zarar da veremeyenlere: -Bunlar “Allah katında bizim şefaathçilerimizdir”, diyerek Allah ile aralarına koyduklarına kulluk ederler. De ki: - Allah'a, göklerde ve yerde bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz? Allah, koştukları şirklerden münezzeht ve yücedir.” (10 Yunus suresi 18)

“İnsanları, korkudan yüreklerin gırtlığa dayanacağı ve yutkunup duracakları iyice yaklaşan o dehşetli gün ile uyar! O gün yanlıştta ısrar eden zalimlerin ne samimi bir dostu ne de sözü geçen bir şefaathçisi olacak” (40 Mümin suresi 18)

“Onların Allah ile aralarına koyup dua ile yalvarıp yakardıklarının hiç kimseye şefaath etme yetkileri yoktur. Ancak bu gerçeği Kuran'a şahit olanlar bilir.” (43 Zuhruf suresi 86)

“Hesap günü; hiç kimsenin, hiç kimseye zerre kadar bir fayda sağlamayacağı bir gündür zira o gün hüküm vermek sadece Allah'a aittir.” (82 İnfitar suresi 19)

“De ki: - İyi bilin ki şefaath tamamıyla ve sadece Allah'a aittir, zira göklerin ve yerin hükümranlığı O'na aittir. Sonunda hepiniz hesap vermek üzere O'na döndüröleceksiniz.” (39 Zümer suresi 44)

“Sen, onların akıbeti hakkında hüküm verme yetkisinde değilsin! Allah ya onları affeder veya onları cezalandırır. Zira onlar zalim olmayı tercih etmişlerdir.” (3 Ali İmran 128)

26.2 ŞEFAATH Kur'an perspektifinden ele alınmıştır (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler:

1. Kur'an Öncesi Şefaath İnancı ve Kur'an'ın Reddi:

- Kaynak, Peygamberimizin yaşadığı Kur'an öncesi dönemde Lat, Menat ve Uzza gibi şefaathiler olduğuna dair bir inanç olduğunu belirtir.
- Kur'an'ın Tevhid inancı gereği bu tür şefaathilerin reddettiği vurgulanır.
- Günümüzde ise bu şefaathilerin yerini peygamberlere, alimlere, evliyalara, şehitlere bıraktığı ifade edilir.

2. Şefaath ve Şirk İlişkisi:

- Şefaath inancının müşriklerin en yaygın şirk koşma aracı olduğu belirtilmiştir.
- "Müşriklerin Rahim ve Rahmet sahibi sonsuz merhametli Allah'ı gereği gibi takdir edememeleri ve O'na yeterince güvenmemeleri sonucunda ortaya çıkan şefaath inancı, dün olduğu gibi bugün de ne yazık ki varlığını sürdürmektedir."
- Bu inancın Allah'ı yeterince takdir edememekten ve O'na güvenmemekten kaynaklandığı iddia edilir.

3. Yalnızca Allah'a Kulluk ve Ondan Yardım Dileme:

- Kur'an ayetleriyle desteklenerek, yalnızca Allah'a kulluk edilmesi ve yalnızca O'ndan yardım dilenmesi gerektiği vurgulanır.
- **"Yalnız sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz."** (1 Fatıha suresi 5)"

4. Şefaathilerin Yararsızlığı ve Güçsüzlüğü:

- Çeşitli ayetlerle, Allah'tan başka edinilen şefaathilerin hiçbir fayda sağlayamayacağı ve kurtaramayacağı ifade edilir.
- **"Şimdi ben Allah'tan başka birtakım ilahlar edineyim öyle mi? Şayet Rahman bana bir zarar vermeyi dilege, onların şefaathinin bana hiçbir yararı olmaz ve beni de kurtaramazlar."** (36 Yasin suresi 23)"
- **"Artık aracılardan şefaath onlara bir yarar sağlamayacak."** (74 Müddesir suresi 48)"
- Hesap gününde şefaathilerin olmayacağı veya bir fayda sağlamayacağı açıkça belirtilir: **"O gün yalnızca ısrar eden zalimlerin ne samimi bir dostu ne de sözü geçen bir şefaathisi olacak"** (40 Mümin suresi 18)

5. Şefaath Yetkisinin Yalnızca Allah'a Ait Olması:

- Tüm şefaath yetkisinin ve hükümlerinin yalnızca Allah'a ait olduğu vurgulanır.
- **"De ki: - İyi bilin ki şefaath tamamıyla ve sadece Allah'a aittir, zira göklerin ve yerin hükümlerini O'na aittir. Sonunda hepiniz hesap vermek üzere O'na döndürüleceksiniz."** (39 Zümer suresi 44)
- **"Hesap günü; hiç kimsenin, hiç kimseye zerre kadar bir fayda sağlamayacağı bir gündür zira o gün hüküm vermek sadece Allah'a aittir."** (82 İnfitar suresi 19)

6. İnsanların Kendilerini Aldatması ve Uydurdukları Şeyler:

- Şefaath umuduyla bekleyenlerin, sonuç ortaya çıktığında pişman olacakları ve uydurdukları şeylerin onları yüzüstü bırakıp kaybolacağı ifade edilir.
- **“Onlar kendilerini ziyana sürüklemiş ve uydurdukları şeyler de onları yüzüstü bırakıp kaybolmuşlardır.”** (7 Araf suresi 53)
- İnsanların kendilerine fayda da zarar da veremeyenlere **“Allah katında bizim şefaathilerimizdir”** diyerek kulluk etmeleri eleştirilir. **“De ki: -Allah’a, göklerde ve yerde bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz? Allah, koştukları şirklerden münezzeh ve yücedir.”** (10 Yunus suresi 18)

7. Peygamberin Hüküm Yetkisinin Sınırlılığı:

- Peygamberin bile insanların akıbeti hakkında hüküm verme yetkisinde olmadığı, bunun yalnızca Allah'a ait olduğu belirtilir.
- **“Sen, onların akıbeti hakkında hüküm verme yetkisinde değilsin! Allah ya onları affeder veya onları cezalandırır. Zira onlar zalim olmayı tercih etmişlerdir.”** (3 Ali İmran suresi 128)

Özetle, belge, Kur'an'ın şefaath inancını bir şirk aracı olarak gördüğünü, yalnızca Allah'a kulluk edilmesi gerektiğini, hiçbir aracının hesap gününde bir fayda sağlayamayacağını ve şefaath yetkisinin mutlak surette yalnızca Allah'a ait olduğunu vurgulamaktadır. İnsanların bu yanlış inançla kendilerini aldatmamaları gerektiği ana fikrini işlemektedir.

26.3 You Tube Sunum Videosu:

27. KURAN'DA MUCİZE

27.1 Açıklama ve Ayetler:

Mucizeler, peygamberlik iddiasında bulunan kimselerin elinde zuhur ettirilen ve insanların bir benzerini meydana getirmekten aciz kaldıkları olağanüstü hadiselerdir. Mucizeler, nübüvvet iddiasında bulunan kişileri desteklemek amacıyla onlar eliyle gerçekleşen ve benzerinin diğer hiçbir kimse eliyle gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı failinin Allah olduğu olağanüstülüklerdir. **“Bizim Peygamberi mucizelerle göndermemize mâni olan şey, ancak o mucizeleri öncekilerin yalanlamış olmasıdır...”** [17 İsrâ suresi 59] ayeti hissi/Kevni mucizeler devrinin çoktan kapandığının açık bir delilidir. Kur'an'a göre Hz. Peygamber'e mucize göstermesine yönelik defalarca meydan okunduğu halde müşriklerin bu taleplerine Allah tarafından hiçbir surette olumlu cevap verilmemiştir. Kur'an'da, Hz. Musa, Hz. İsa ve diğer önceki peygamberler eliyle gerçekleşen bir takım Kevni mucizelerden bahsedildiği halde Hz. Peygamber'e meydan okumalara karşı verilen herhangi bir harikadan/Kevni mucizeden bahsedilmemektedir. Yukarıdaki ayetle birlikte bu da Hz. Peygamber'e hissi mucize

verilmediğine delalet eder. Kur'an'da hissî mucizelere yönelik hiçbir işaret ve ima bulunmamasına (Mucize ile ayetlerin tamamının olumsuz olarak gelmesine) rağmen Hz. Peygamber'e çok sayıda hissî mucize atfedilmesi oldukça düşündürücüdür. Peygamberimizin en büyük mucizesi Kur'an'dır.

“Şayet onların yüz çevirmeleri senin zoruna gidiyorsa, yerin dibine doğru bir tünel kazmaya veya göğe merdiven dayamaya gücün yetiyorsa, onlara istedikleri ayeti/mucizeyi getirirsin. Şayet Allah, isteseydi hepsini hidayet/doğru yol üzerinde toplardı, sakın cahillerden olma!” (6 Enam suresi 35)

““Onlar “Sana Rabbinden bir mucize indirilmeli değil miydi” dediler. De ki; “Allah’ın her türlü mucize indirmeye elbette gücü yeter. Fakat onların çoğu bunun bilincinde değiller.”” (6 Enam suresi 36)

“Gerçekleri örtbas eden kâfirler; “Sana Rabbinden bir ayet/mucize indirilmesi gerekmez miydi?” derler. Unutma ki sen, sadece bir uyarıcısın. Zira her toplumun mutlaka bir yol göstericisi olmuştur.” (13 Rad suresi 7)

“Gerçekleri örtbas eden kâfirler: “Sana Rabbinden bir mucize/ayet indirilmesi gerekmez miydi?” derler. De ki: “Kuşkusuz Allah, sapıklığı tercih edeni sapıklıkta bırakır; kendisine yöneleni de doğru yoluna yönlendirir.” (13 Rad suresi 27)

“Eğer bu kendisi ile dağların yürütüldüğü veya yeryüzünün yarılp parçalandığı yahut ölümlerin konuşurduğu bir Kur'an olsaydı! Zaten bütün bu olaylar Allah'ın koyduğu yasalar çerçevesinde gerçekleşmektedir. Peki, iman edenler, "Allah isteseydi bütün insanları doğru yolda toplardı" gerçeğini kavrayıp da ısrarından hala vaz geçmediler mi? ...” (13 Rad suresi 31)

27.2 KURAN'DA MUCİZE Kavramı Brifing Belgesi: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Mucizenin Tanımı ve Amacı

Kaynak, mucizeyi peygamberlik iddiasında bulunan kişileri desteklemek amacıyla Allah tarafından zuhur ettirilen olağanüstü olaylar olarak tanımlar. Bu olayların insanlar tarafından benzerinin meydana getirilmesi mümkün değildir.

- **Tanım:** "Mucizeler, peygamberlik iddiasında bulunan kimselerin elinde zuhur ettirilen ve insanların bir benzerini meydana getirmekten aciz kaldıkları olağanüstü hadiselerdir."
- **Amaç:** "Mucizeler, nübüvvet iddiasında bulunan kişileri desteklemek amacıyla onlar eliyle gerçekleşen ve benzerinin diğer hiçbir kimse eliyle gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı failinin Allah olduğu olağanüstülüklerdir."

2. Peygamberlere Verilen Mucizelerin Dönemsel Farklılığı

Kaynak, Kuran'a göre peygamberlere verilen mucizelerin türü ve sıklığı açısından bir farklılık olduğunu vurgular. Özellikle, hissi/kevni mucizeler devrinin kapanmış olduğu belirtilir.

- **Önceki Peygamberler ve Kevni Mucizeler:** Kuran'da Hz. Musa, Hz. İsa ve diğer önceki peygamberler eliyle gerçekleşen birtakım kevni (duyusal/evrensel) mucizelerden bahsedilir.
- **Hz. Muhammed ve Kevni Mucizeler:** Ancak, Hz. Peygamber'e yönelik meydan okumalara karşı verilen herhangi bir kevni/hissi mucizeden bahsedilmez. Kaynak, *"Bizim Peygamberi mucizelerle göndermemize mâni olan şey, ancak o mucizeleri öncekilerin yalanlamış olmasıdır..."* [17 İsrâ suresi 59] ayetinin hissi/kevni mucizeler devrinin çoktan kapandığının açık bir delili olduğunu belirtir.
- **Eleştirel Yaklaşım:** Kuran'da hissi mucizelere yönelik hiçbir işaret ve ima bulunmamasına rağmen Hz. Peygamber'e çok sayıda hissi mucize atfedilmesinin düşündürücü olduğu ifade edilir.

3. Hz. Peygamber'in En Büyük Mucizesi: Kur'an

Kaynak, Hz. Muhammed'in en büyük mucizesinin Kuran olduğunu açıkça belirtir. Bu, müşriklerin talep ettiği hissi mucizeler yerine Kuran'ın kendisinin bir mucize olduğunu vurgular.

- **Kuran'ın Mucize Niteliği:** "Peygamberimizin en büyük mucizesi Kur'an'dır."

4. Müşriklerin Mucize Talepleri ve Kur'an'ın Cevabı

Kur'an'da müşriklerin Hz. Peygamber'den defalarca hissi mucizeler talep ettiği, ancak bu taleplere Allah tarafından olumlu cevap verilmediği açıkça ifade edilir. Bu durum, Allah'ın mucize gösterme gücünün sınırsız olmasına rağmen hikmeti gereği bu tür taleplere yanıt vermediğini gösterir.

- **Reddedilen Talepler:** *"Şayet onların yüz çevirmeleri senin zoruna gidiyorsa, eğer yerin dibine doğru bir tünel kazmaya veya göğe merdiven dayamaya gücün yetiyorsa, onlara istedikleri ayeti/mucizeyi getirirsin. Şayet Allah, isteseydi hepsini hidayet/doğru yol üzerinde toplardı, sakın cahillerden olma!"* (6 Enam suresi 35)
- *"Onlar "Sana Rabbinden bir mucize indirilmeli değil miydi" dediler. De ki; "Allah'ın her türlü mucize indirmeye elbette gücü yeter. Fakat onların çoğu bunun bilincinde değiller.""* (6 Enam suresi 36)
- **Gerçekleri örtbas eden kâfirler:** *"Sana Rabbinden bir ayet/mucize indirilmesi gerekmez miydi?" derler. Unutma ki sen, sadece bir uyarıcısın. Zira her toplumun mutlaka bir yol göstericisi olmuştur.* (13 Rad suresi 7)
- **Gerçekleri örtbas eden kâfirler:** *"Sana Rabbinden bir mucize/ayet indirilmesi gerekmez miydi?" derler. De ki: "Kuşkusuz Allah, sapıklığı tercih edeni sapıklıkta bırakır; kendisine yöneleni de doğru yoluna yönlendirir."* (13 Rad suresi 27)
- **Hidayet ve İmanın Önemi:** Kuran ayetleri, Allah'ın dilediğinde herkesi doğru yola sevk edebileceğini, ancak insanların iradesini de göz önünde bulundurduğunu belirtir.

Mucizelerin zorla iman ettirme aracı olmadığını, asıl olanın hidayet ve doğru yolu tercih etmek olduğunu vurgular.

- “Eğer bu kendisi ile dağların yürütüldüğü veya yeryüzünün yarılp parçalandığı yahut ölümlerin konuşturulduğu bir Kuran olsaydı! Zaten bütün bu olaylar Allah’ın koyduğu yasalar çerçevesinde gerçekleşmektedir. Peki, iman edenler, **“Allah isteseydi bütün insanları doğru yolda toplardı” gerçeğini kavrayıp da ısrarından hala vaz geçmediler mi? ...**” (13 Rad suresi 31)

5. Allah'ın Koyduğu Yasalar ve İmanın Rolü

Kuran, evrendeki olayların Allah'ın koyduğu yasalar çerçevesinde gerçekleştiğini belirtirken, asıl önemli olanın mucizelerle zorla iman ettirmek değil, insanların akıllarını kullanarak ve doğruyu tercih ederek iman etmeleri olduğunu vurgular.

- Evrensel Yasalar: **“...Zaten bütün bu olaylar Allah’ın koyduğu yasalar çerçevesinde gerçekleşmektedir.”** (13 Rad suresi 31)
- **İradenin Önemi:** İnsanların hidayeti veya sapıklığı tercih etmelerinin kendi iradeleriyle ilgili olduğu belirtilir: **“Kuşkusuz Allah, sapıklığı tercih edeni sapıklıkta bırakır; kendisine yöneleni de doğru yoluna yönlendirir.”** (13 Rad suresi 27)

Sonuç

"MUCİZE" kaynağına göre, Kuran'da mucize kavramı, peygamberleri tasdik eden olağanüstü olaylar olarak tanımlanmakla birlikte, Peygamberimiz Hz. Muhammed için Kevni/hissi mucizeler döneminin kapanmış olduğu ve onun en büyük mucizesinin Kur'an olduğu vurgulanmaktadır. Müşriklerin hissi mucize talepleri Allah tarafından reddedilmiş, Kur'an'ın mesajı ve akli delillerle insanları hidayete çağırma yöntemi ön plana çıkarılmıştır. Bu durum, imanın zorlama ile değil, bilinçli bir tercih ve iradeyle gerçekleşmesi gerektiği mesajını taşımaktadır.

27.3 You Tube Sunum Videosu:

28. KURAN'DA DELİL

28.1 Açıklama ve Ayetler:

Kur'an Müslümanlara akli eylemleri gerçekleştirmelerini öğütlemiş, düşünmek ve tefekkür etmeyi bir ibadet olarak değerlendirmiştir. Müslüman olmayanları da akıllarını kullanmamakla suçlamıştır. Kur'an verilerine göre imanın benimsenmesi ve özümsemesinde akli eylemlerin önceliği bulunmaktadır. Kur'ani bir kelime ve çok yönlü olan delil, arapça 'da "yol göstermek, irşat etmek" manasındaki 'delâlet' kökünden mübalağa ifade eden bir sıfat olup, "yol gösteren, doğru yola ve doğru sonuca götüren" anlamına gelmektedir. Akla bu denli önem veren Kur'an-ı

Kerim'de Allah'a ve peygambere karşı gelenlerden, inandıkları ve iddia ettikleri nesnelere hak olduklarının ispat edilmesi talep edilmiştir. Bu doğrultuda çeşitli türleriyle delil getirilmesi emredilmiştir.

Kur'an'ı Kerim'de beş yüze yakın ayette, aklın kullanılması ve işletilmesi emredilmektedir. Yine Kur'an'da tevhid inancından uzak kalan kimselerin akıllarını kullanmadıkları vurgulanmıştır (2/Bakara /44). Zira Kur'an'a göre İslam inanç ilkeleri tamamen akla yatkındır (2/Bakara /75). Bu nedenle, **“Gerçeği örtbas eden kâfirlerin durumu; çobanların çağırdığı fakat onun bu çağırısını bir bağırtı ve sestten başka bir şey olarak işitmeyen (hayvanların) durumu gibidir. Onlar, öyle sağır, dilsiz ve körlerdir ki akıllarını kullanmazlar.”** (2 Bakara suresi 171) ayetinde belirtildiği gibi, iman esaslarına lakayt kalan kimseler, akıllarını kullanmadıkları için bu haldedirler. Akli veriler Kur'an'da bir üstünlük göstergesi olarak kaydedilmiştir. Nitekim **“O, hikmeti dileyen kimseye verir. Kime hikmet/anlama kavrama verilmişse, ona pek çok hayır verilmiştir. Bunu ancak, temiz akıl/derin kavrayış sahipleri anlar.”** (2 Bakara suresi 269).

“De ki: Benim Rabbim ancak gizli ve açık işlenen bütün çirkinlikleri/ahlaksızlığı, günahın her türünü, haksız yere saldırganlığı/azgınlığı, hakkında hiçbir delil indirmediği halde herhangi bir şeyi Allah'a isnat ederek şirk koşmanızı ve bilip bilmeden Allah'a ait şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.” (7 Araf suresi 33)

“De ki: “En sağlam, en kesin ve en mükemmel delil Allah'a aittir. O, isteseydi hepinizi doğru yolda kıları.” (6 Enam suresi 149)

““Sizin dininize uyanlardan başkasına inanmayın.” De ki: “Doğru yol, sadece Allah'ın gösterdiği yoldur. Size verilenin bir benzerinin, bir başkasına da verilmesi veya Rabbiniz katında size delil getirecekler diye mi?” De ki: “Lütuf ve iyilik Allah'ın elindedir, onu hak edene verir. Zira Allah, rahmeti bol olan ve her şeyi bilendir.” (3 Ali İmran suresi 73)

“Hakkında hiçbir delil ve belge indirmediği şeyi, Allah'a ortak koştukları için kâfirlerin kalbine korku salacağız. Onların varacağı yer ateştir, ne berbattır şirk koşan zalimlerin barınağı.” (3 Ali İmran suresi 151)

“Kadınlarınızdan, kendi aralarında fuhuş/lezbiyenlik yapanlara buna karşı dört şahitle delillendirin. Eğer o dört şahit, şahitlik ederlerse; ölüm onları alıp götürünceye yahut Allah, onlar için bir yol gösterinceye kadar ev hapsinde tutun.” (4 Nisa suresi 15)

“Ey iman edenler! Müminleri bırakıp, kâfirleri evliya/dost ve mütefik edinmeyin. Allah'a kendi aleyhinizde apaçık delil mi vermek istiyorsunuz?” (4 Nisa suresi 144)

“Bir de kalkıp bize “Rabbinden bir ayet/belge getirmeli değil miydi?” diyorlar. Hâlbuki öncekilere dair Kuran'dan açık ayetler/belgeler onlara gelmedi mi?” (20 Taha suresi 133)

“İman etmelerinden ve o elçinin hak olduğuna şahit olduktan sonra, gerçeğe inanmayan kâfirleri nasıl olur da Allah doğru yola iletir? Hâlbuki kendilerine apaçık belgeler gelmişti. Zira Allah, yalnızca ısrar eden zalimleri amaçlarına ulaştırmaz.” (3 Ali İmran suresi 86)

28.2 Kur'an'da DELİL KAVRAMI ve Akıl Vurgusu Özet (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler/Olgular:

1. Kur'an'da Akla Verilen Büyük Önem:

- Kur'an, Müslümanları akli eylemleri gerçekleştirmeye teşvik eder ve düşünmeyi, tefekkürü bir ibadet olarak görür.
- Müslüman olmayanlar, akıllarını kullanmamakla suçlanır.
- İmanın benimsenmesi ve özümsemesinde akli eylemlerin önceliği bulunmaktadır.
- Kaynakta belirtildiği üzere, "Kur'an'ı Kerim'de beş yüze yakın ayette, aklın kullanılması ve işletilmesi emredilmektedir."
- Tevhid inancından uzak kalan kimselerin akıllarını kullanmadıkları vurgulanmıştır (2/Bakara /44).
- İslam inanç ilkeleri tamamen akla yatkın olarak değerlendirilir (2/Bakara /75).
- Akli veriler, Kur'an'da bir üstünlük göstergesi olarak kaydedilmiştir. **"O, hikmeti dileyen kimseye verir. Kime hikmet/anlama kavrama verilmişse, ona pek çok hayır verilmiştir. Bunu ancak, temiz akıl/derin kavrayış sahipleri anlar."** (2 Bakara suresi 269) ayeti bu durumu açıkça ifade eder.

2. Delil Kavramının Tanımı ve Önemi:

- "Delil" kelimesi, Arapça 'da "yol göstermek, irşat etmek" anlamına gelen "delâlet" kökünden türemiş, "yol gösteren, doğru yola ve doğru sonuca götüren" anlamında bir sıfattır.
- Kur'an, Allah'a ve peygambere karşı gelenlerden, iddia ettikleri şeylerin hak olduğunun ispat edilmesi için delil getirilmesini talep etmiştir. "Bu doğrultuda çeşitli türevleriyle delil getirilmesi emredilmiştir."
- En sağlam ve kesin delilin Allah'a ait olduğu belirtilmiştir: **"De ki: "En sağlam, en kesin ve en mükemmel delil Allah'a aittir. O, isteseydi hepinizi doğru yolda kıları." (6 Enam suresi 149)**

3. Akıl Kullanmama ve İnkâr İlişkisi:

- İman esaslarına lakayt kalan kimseler, akıllarını kullanmadıkları için bu halledirler.
- **"Gerçeği örtbas eden kâfirlerin durumu; çobanların çağırdığı fakat onun bu çağırısını bir bağırıtı ve sestem başka bir şey olarak işitmeyen (hayvanların) durumu gibidir. Onlar, öyle sağır, dilsiz ve körlerdir ki akıllarını kullanmazlar."** (2 Bakara suresi 171) ayeti, aklını kullanmayanların durumunu tasvir eder.

4. Delilsiz İddiaların Reddi ve Haramlığı:

- Kur'an, hakkında hiçbir delil indirmediği halde Allah'a bir şey isnat etmeyi veya şirk koşmayı haram kılar.
- **"De ki: Benim Rabbim ancak gizli ve açık işlenen bütün çirkinlikleri/ahlaksızlığı, günahın her türünü, haksız yere saldırganlığı/azgınlığı, hakkında hiçbir delil indirmediği halde herhangi bir şeyi Allah'a isnat ederek şirk koşmanızı ve bilip bilmeden Allah'a ait şeyleri söylemenizi haram kılmıştır."** (7 Araf suresi 33)
- **"Hakkında hiçbir delil ve belge indirmediği şeyi, Allah'a ortak koştukları için kâfirlerin kalbine korku salacağız. Onların varacağı yer ateştir, ne berbattır şirk koşan zalimlerin barınağı."** (3 Ali İmran 151)

5. Hukuki ve Sosyal Konularda Delil İhtiyacı:

- Belirli suçlamalar için somut delil talep edilir. Örneğin, zina/fuhuş iddiaları için dört şahit gerekliliği belirtilmiştir: **"Kadınlarınızdan, kendi aralarında fuhuş/lezbiyenlik yapanlara buna karşı dört şahitle delillendirin. Eğer o dört şahit, şahitlik ederlerse; ölüm onları alıp götürünceye yahut Allah, onlar için bir yol gösterinceye kadar ev hapsinde tutun."** (4 Nisa suresi 15)

6. Müminlerin Kâfirleri Veli Edinmemesi Gereği (Delil Açısından):

- Müminlerin, kâfirleri dost ve müttelik edinmemeleri gerektiği, aksi takdirde Allah'a karşı kendi aleyhlerine açık delil sunmuş olacakları belirtilir.
- **"Ey iman edenler! Müminleri bırakıp, kâfirleri evliya/dost ve müttelik edinmeyin. Allah'a kendi aleyhinize apaçık delil mi vermek istiyorsunuz?"** (4 Nisa suresi 144)

Bu briefing belgesi, "DELİL" kaynağının Kur'an'da akıl ve delil kavramlarına verdiği önemi, bu kavramların inanç, ahlak ve sosyal yaşamdaki yerini özetlemektedir. Kur'an'ın akıl yürütmeyi teşvik ettiğini ve her türlü iddianın delile dayanması gerektiğini vurguladığı açıkça görülmektedir.

28.3 You Tube Sunum Videosu:

29. KURAN'DA CİHAT

29.1 Açıklama ve Ayetler:

Cihat kavramının kök fiili olan "cehd" ve "cühd", her türlü çabayı sarf etmek ve gayreti göstermek anlamlarına gelir. Bir başka ifadeyle cihat; insanın iyi şeylere nail olması veya kötülükleri defetmesi için var gücüyle bütün takatini sarf etmesi manasına gelir. Cihat, Allah tarafından kullarına verilmiş olan bedenî, malî ve zihnî kuvvetleri Allah yolunda kullanmak, o yolda feda etmektir. İnanan kimselerin maddi-manevi bütün varlığını Allah yolunda ortaya

koyarak görünen düşmana karşı, şeytana karşı ve nefse karşı yapılan mal, can, dil ve kalp ile yapılan her türlü mücadele 'Cihat'tır

“Dinde zorlama yoktur...” (2 Bakara suresi 256) ayeti ile de sabittir ki hiçbir insana Müslüman olması için veya Müslüman olanlara dinin rükünlerini uygulamak için baskı yapılamaz, hele hele şiddete asla başvurulamaz. Müslüman dinini ancak ve ancak Kur'an'a uygun bir şekilde merhametle tebliğ ederek ve insanlara nasihat ederek yayabilir. İslâm'da cihat adı altında topraklar zorla fethedilemez ve masum insanlar katledilemez. İslâm'da fethin gayesi insanların kalplerini Allah sevgisiyle fethetmek ve mazlumlara yönelik baskı ve zulümlere son vermektir. İslâm savaş halinde bile sivillere, yaşlılara, kadınlara, çocuklara dokunmaya müsaade etmez, hayvanlara ve bitkilere dahi zarar verilmemesini ister. Esirlerle ilgili olarak Kur'an **“...Onlara tam galip geldiğinizde, bağı sağlam bağlayın (esir alın). Sonra da ya onları karşılıksız salıverin ya da fidyeyle bırakın. Harp, ağırlıklarını bırakıncaya kadar (savaş bitip durum netleşinceye kadar) yapılacak olan budur”** (47 Muhammet 4) buyurmuş ve Hz. Peygamber de Bedir savaşı sonrası bir kısım esirleri fidye karşılığı, fidye ödeyemeyecek durumda olan bir kısım esirleri de Müslüman çocuklardan onar kişiye okuma-yazma öğretmeleri karşılığında serbest bırakmıştır. Cihat adam öldürmek değil adam kazanmak, yaşatmaktır.

Allah yolunda savaş ancak düşman saldırısı karşısında müdafaa niyetiyle ve mazlumları korumak, zalimlerin zulmünü sonlandırmak için yapılabilir. İslâm'da esas olan Allah yolunda, Allah'ın emrettiği gibi O'nun rızasına uygun bir şekilde yaşamaktır. Allah yolunda ölmek ise en son tercihtir.

“İşte şimdi siz, Allah yolunda cihat için infak etmeye çağrılıyorsunuz. İçinizden bazı kimseler cimrilik ediyor. Cimrilik eden iyi bilsin ki bu kendi aleyhinedir. Kaldı ki Allah'ın sizin malınıza mülkünüze ihtiyacı yoktur, bilakis siz tüm ihtiyaçlarla O'na muhtaçsınız...” (47 Muhammed suresi 38)

“Daha sonra iman eden, hicret eden ve sizin yanınızda cihat edenler, işte bunlar da sizdendir. Bunun yanında bir de akrabalık bağı bulunanlar Allah'ın kitabında/yasasında birbirlerine daha yakındırlar. Şüphesiz Allah, her şeyi bilendir.” (8 Enfal suresi 75)

“Yoksa siz, Allah içinizden kendi yolunda cihat edenleri ve sabredenleri ortaya çıkarmadan cennete girebileceğinizi mi sanıyorsunuz?” (3 Ali İmran suresi 142)

“Allah'a ve Allah'ın mesajlarını tebliğ eden elçisine inanıp güvenmeniz, mallarınız ve canlarınızla Allah davası uğrunda cihat etmenizdir. Eğer bilerseniz bu sizin için mutlak hayırlıdır.” (61 Saf suresi 11)

“De ki: – Babalarınız, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, akrabalarınız, biriktirdiğiniz mallarınız, kesat gitmesinden korktuğunuz ticaretiniz, hoşnut olduğunuz evleriniz eğer size Allah'tan, Allah'ın mesajlarını tebliğ eden Elçisinden ve Allah yolunda cihat etmekten daha sevimli ve önemli ise Allah'ın emri gelene kadar bekleyin! Zira Allah yoldan çıkan fasık toplumu amacına ulaştırmaz.” (9 Tevbe suresi 24)

29.2 CİHAT Kavramının Kapsamlı Bir İncelemesi (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Temel Tanımlar ve Anlamlar

Cihat kelimesinin kökeni olan "cehd" ve "cühd" fiilleri, her türlü çabayı sarf etmek ve gayreti göstermek anlamlarına gelir. Bu tanıma göre cihat:

- **Kapsayıcı Bir Çaba:** "İnsanın iyi şeylere nail olması veya kötülükleri defetmesi için var gücüyle bütün takatini sarf etmesi manasına gelir."
- **Allah Yolunda Kullanım:** "Cihat, Allah tarafından kullarına verilmiş olan bedenî, malî ve zihnî kuvvetleri Allah yolunda kullanmak, o yolda feda etmektir."
- **Çok Yönlü Mücadele:** "İnanan kimselerin maddi-manevi bütün varlığını Allah yolunda ortaya koyarak görünen düşmana karşı, şeytana karşı ve nefse karşı yapılan mal, can, dil ve kalp ile yapılan her türlü mücadele 'Cihat'tır." Bu, cihatın sadece fiziksel bir çatışma olmayıp aynı zamanda kişisel, ahlaki ve manevi bir mücadeleyi de kapsadığını vurgular.

Şiddet ve Zorlamaya Karşı Çıkış

Kaynak, "Dinde zorlama yoktur..." (2 Bakara suresi 256) ayetine atıfta bulunarak, dinin yayılmasında veya uygulanmasında zorlama ve şiddetin kabul edilemez olduğunu kesin bir dille belirtir:

- **Dini Yaymada Şiddet Yok:** "Hiçbir insana Müslüman olması için veya Müslüman olanlara dinin rükünlerini uygulamak için baskı yapılamaz, hele hele şiddete asla başvurulamaz."
- **Tebliğ ve Merhamet:** "Müslüman dinini ancak ve ancak Kur'an'a uygun bir şekilde merhametle tebliğ ederek ve insanlara nasihat ederek yayabilir."
- **Barışçıl Fetih Anlayışı:** "İslâm'da cihat adı altında topraklar zorla fethedilemez ve masum insanlar katledilemez. İslâm'da fethin gayesi insanların kalplerini Allah sevgisiyle fethetmek ve mazlumlara yönelik baskı ve zulümlere son vermektir."

Savaş Hukuku ve İnsancılık

İslam'da savaşın bile belirli insancıl kurallara tabi olduğu vurgulanmaktadır:

- **Sivillerin Korunması:** "İslâm savaş halinde bile sivillere, yaşlılara, kadınlara, çocuklara dokunmaya müsaade etmez, hayvanlara ve bitkilere dahi zarar verilmemesini ister."
- **Esirlere Muamele:** Kur'an'dan (47 Muhammed suresi 4) alıntı yapılarak esirlere adil davranılması gerektiği belirtilir: **"...Onlara tam galip geldiğinizde, bağı sağlam bağlayın (esir alın). Sonra da ya onları karşılıksız salıverin ya da fidyeye bırakın."** Hz. Peygamber'in Bedir Savaşı sonrası bazı esirlere fidye karşılığı, bazılarını da Müslüman çocuklara okuma-yazma öğretmeleri karşılığında serbest bırakması örnek gösterilir.
- **Yaşatma Amacı:** "Cihat adam öldürmek değil adam kazanmak, yaşatmaktır." Bu ifade, cihatın temel amacının yıkım değil, yapım ve insanlığa fayda olduğunu özetlemektedir.

Savaşın Sınırları ve Amacı

Kaynak, savaşın yalnızca belirli koşullar altında meşru olduğunu açıklar:

- **Savunma ve Mazlumları Koruma:** "Allah yolunda savaş ancak düşman saldırısı karşısında müdafaa niyetiyle ve mazlumları korumak, zalimlerin zulmünü sonlandırmak için yapılabilir."
- **Allah Rızası ve Yaşamak:** "İslâm'da esas olan Allah yolunda, Allah'ın emrettiği gibi O'nun rızasına uygun bir şekilde yaşamaktır. Allah yolunda ölmek ise en son tercihtir." Bu, yaşamın önceliğini ve savaşın son çare olduğunu belirtir.

Cihatın Manevi Boyutu ve Önemine Dair Kuran Ayetleri

Kaynak, cihatın inananlar için manevi ve dini önemini vurgulayan birçok ayeti alıntılar:

- **Allah Yolunda İnfak:** *"İşte şimdi siz, Allah yolunda cihat için infak etmeye çağrılıyorsunuz. İçinizden bazı kimseler cimrilik ediyor. Cimrilik eden iyi bilsin ki bu kendi aleyhinedir. Kaldı ki Allah'ın sizin malınıza mülkünüze ihtiyacı yoktur, bilakis siz tüm ihtiyaçlarla O'na muhtaçsınız..."* (47 Muhammed suresi 38)
- **İman ve Cihatın Önemi:** *"Daha sonra iman eden, hicret eden ve sizin yanınızda cihat edenler, işte bunlar da sizdendir..."* (8 Enfal suresi 75)
- **Cennete Giriş Şartı:** *"Yoksa siz, Allah içinizden kendi yolunda cihat edenleri ve sabredenleri ortaya çıkarmadan cennete girebileceğinizi mi sanıyorsunuz?"* (3 Ali İmran suresi 142)
- **Hayırda Yarışma:** *"Allah'a ve Allah'ın mesajlarını tebliğ eden elçisine inanıp güvenmeniz, mallarınız ve canlarınızla Allah davası uğrunda cihat etmenizdir. Eğer bilerseniz bu sizin için mutlak hayırlıdır."* (61 Saf suresi 11)
- **Cihatın Sevgisi:** *"De ki: - Babalarınız, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, akrabalarınız, biriktirdiğiniz mallarınız, kesat gitmesinden korktuğunuz ticaretiniz, hoşnut olduğunuz evleriniz eğer size Allah'tan, Allah'ın mesajlarını tebliğ eden Elçisinden ve Allah yolunda cihat etmekten daha sevimli ve önemli ise Allah'ın emri gelene kadar bekleyin! Zira Allah yoldan çıkan fasık toplumu amacına ulaştırmaz."* (9 Tevbe suresi 24)
- Bu ayetler, cihatın inananın hayatında maddi bağlardan daha önemli bir yer tutması gerektiğini vurgular.

Sonuç

Bu kaynak, cihat kavramının modern anlayışının aksine, sadece savaş anlamına gelmediğini, aynı zamanda kişisel gelişim, toplumsal iyilik, savunma ve adalet için her türlü gayreti kapsayan geniş bir İslami yükümlülük olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Şiddeti ve zorlamayı reddeden, insancıl değerleri ön planda tutan bir yaklaşımla, cihatın asıl amacının "adam kazanmak, yaşatmak" olduğu vurgulanmıştır.

29.3 You Tube Sunum Videosu:

30. KURAN'DA YETİM

30.1 Açıklama ve Ayetler:

Ergenlik çağına varmadan babası ölen çocuğa yetim denir. Ayrıca anası ölen hayvan yavrusuna da yetim denir. Toplumda yetim, yoksul ve dul insanlar, öncelikli olarak kendilerine yardım edilmesi gereken insanlardır. Yetim çocuk, bunların başında gelmektedir. Yetim çocuk, kendini himaye edecek baba yardımının yokluğunun acısı ile yaşayan çocuktur. Onun tutunacak dalı yoktur. Bunun acısını, ancak yaşayanlar bilir. İslâm inancına göre yetimler, Allah'ın özel korumasına mazhar olmuş bir tür özel insanlardır. Önemi nedeni ile yetim kelimesi türevleriyle beraber Kur'an'da 22 yerde geçmektedir. Hz. Muhammed'de, yetimleri korumaya ayrı bir önem vermiştir. Hz. Muhammed'in yetim olarak büyümesi ve onun bu durumunun Kur'an'da bir surede (93 Duha suresi 1-11) özel olarak dile getirilmesi, yetim olmanın durumunu daha iyi bir şekilde dile getirmektedir.

Hz. Muhammed'in yetimliğini dile getiren bu surede, bir yetimin nelerden yoksun olduğuna da işaret edilmektedir. Bu ayetlerde bildirildiği gibi yetimler, genel olarak baba şefkatinden, yardımından yoksun, yolunu bilmeyen barınmaya muhtaç insanlardır. Ona göre onlara, şefkat ve merhamet duyguları ile yaklaşmak gerekir. Nitekim Yüce Allah, Kur'an'da yetimleri kardeş olarak bilmeyi, onlara hayırla yaklaşarak onların durumunu düzeltmeyi emretmektedir.

Bir yetim tüm topluma zimmetlidir. Herkes kendine düşen vazifeyi yapmaktan sorumludur. Gerekli hususlar yerine getirilemediği için kaybedilen her yetimden konularına göre üzerine vazife düşen her ferdin sorumlu olacağı unutulmamalıdır.

"Nitekim O, seni yetim bulup da barındırmadı mı?" (93 Duha suresi 6)

"Onlar kendileri muhtaç olduğu halde yoksulu, yetimi ve esiri doyururlar" (76 İnsan suresi 8)

"İyilik ve değerlendirme amacı dışında, reşit oluncaya kadar yetimin malına yaklaşmayın. Verdiğiniz ahde/söze sadık kalın. Çünkü verilen ahit/söz sorumluluk gerektirir." (17 İsrâ suresi 34)

"Savaşsız ele geçirilen beldelerin halkına ait mallardan Allah'ın elçisine verdiği ganimetler; Allah'ın, elçisinin, onun akrabalarının, yetimlerin, yoksulların ve yolda kalmış kimselerin hakkıdır. Böyle olması, servetin içindeki zenginler arasında dolaşıp duran bir güç ve iktidar aracına dönüşmemesi içindir. Şu hâlde elçi bu ganimetten size neyi veriyorsa onu alın, onun vermediğini ise istemekten kaçının. Allah'a karşı gelmekten sakının zira Allah'ın cezalandırması çok şiddetli olandır." (59 Haşr suresi 7)

“Öyleyse himayenizde bulunan yetimlere mallarını verin ve değersiz mallarınızı, onların değerli mallarıyla değiştirerek ve onların mallarını, kendi mallarınıza katarak yemeyin. Çünkü bu, büyük bir vebaldir.” (4 Nisa suresi 2)

“Arkalarında muhtaç ve zayıf çocuklar bırakmaktan korkanlar, diğer yetimler için de aynı endişeyi duysunlar ve Allah'tan sakınsınlar da doğru söz söylesinler. Yetimlerin mallarını haksız yere yiyenler, karınlarına sadece ateş doldururlar ve aevli bir ateşe atılırlar.” (4 Nisa suresi 9-10)

30.2 Kuran'da YETİM Teması Bilgilendirme Belgesi: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler:

1. Yetim Tanımı ve Toplumdaki Konumu:

- Kaynak, yetimi "ergenlik çağına varmadan babası ölen çocuk" olarak tanımlar. Ayrıca, "anası ölen hayvan yavrusuna da yetim denir" ifadesiyle tanımın genişliğini belirtir. (Kim neyin yoksunu ise onun yetimidir.)
- Yetimler, "yoksul ve dul insanlar" ile birlikte toplumda "öncelikli olarak kendilerine yardım edilmesi gereken insanlar" kategorisindedir.
- Yetim çocuk, "kendini himaye edecek baba yardımının yokluğunun acısı ile yaşayan çocuktur" ve "tutunacak dalı yoktur." Bu durumun acısının ancak yaşayanlar tarafından bilinebileceği vurgulanır.

2. Yetimlerin İlahi Koruması ve Özel Statüsü:

- İslam inancına göre yetimler, "Allah'ın özel korumasına mazhar olmuş bir tür özel insanlardır." Bu, yetimlere atfedilen yüksek manevi değeri göstermektedir.
- Yetim kelimesi ve türevlerinin Kuran'da 22 yerde geçmesi, bu konunun önemini ve sıklıkla vurgulandığını göstermektedir.

3. Hz. Muhammed'in Yetimlikle İlişkisi ve Örnek Teşkil Etməsi:

- Hz. Muhammed'in kendisinin yetim olarak büyümesi, bu konuya verilen önemi artırmaktadır.
- Kuran'da 93. Duha suresi 1-11 ayetlerinde Hz. Muhammed'in yetimliğinin özel olarak dile getirilmesi, yetim olmanın durumunu daha iyi bir şekilde açıklamaktadır.
- **Alıntı: "Nitekim O, seni yetim bulup da barındırmadı mı?"** (93 Duha suresi 6) Bu ayet, Allah'ın Hz. Muhammed'i yetimken koruyup barındırdığına işaret ederek, yetimlere sahip çıkmanın ilahi bir emir olduğunu vurgular.

4. Yetimlerin Yoksunlukları ve Toplumsal Sorumluluk:

- Duha suresindeki ayetler, yetimlerin genel olarak "baba şefkatinden, yardımından yoksun, yolunu bilmeyen barınmaya muhtaç insanlar" olduğuna işaret etmektedir.
- Kuran, yetimlere "şefkat ve merhamet duyguları ile yaklaşmak" gerektiğini emretmektedir.
- Yüce Allah, Kuran'da yetimleri "kardeş olarak bilmeyi, onlara hayırla yaklaşarak onların durumunu düzeltmeyi" emreder.
- "Bir yetim tüm topluma zimmetlidir" ifadesiyle, yetimin korunması ve ihtiyaçlarının karşılanmasının sadece bireysel değil, kolektif bir sorumluluk olduğu vurgulanır.
- *"Gerekli hususlar yerine getirilemediği için kaybedilen her yetimden konumlarına göre üzerine vazife düşen her ferdin sorumlu olacağı unutulmamalıdır."* Bu, yetimlerin ihmal edilmesinin ciddi sonuçları olacağı konusunda uyarı niteliğindedir.

5. Yetim Mallarına Yaklaşım ve Korunması:

- Kuran, yetimlerin mallarının korunmasına büyük önem vermektedir.
- ***"İyilik ve değerlendirme amacı dışında, reşit oluncaya kadar yetimin malına yaklaşmayın. Verdiğiniz ahde/söze sadık kalın. Çünkü verilen ahit/söz sorumluluk gerektirir."*** (17 İsrâ suresi 34)
- Bu ayet, yetim malına ancak onların yararına olacak şekilde ve belirli şartlar altında yaklaşılabilirliğini belirtir.
- ***"Öyleyse himayenizde bulunan yetimlere mallarını verin ve değersiz mallarınızı, onların değerli mallarıyla değiştirerek ve onların mallarını, kendi mallarınıza katarak yemeyin. Çünkü bu, büyük bir vebaldir."*** (4 Nisa suresi 2)
- Bu ayet, yetim mallarının kötüye kullanılmasını, kendi mallarıyla karıştırılmasını veya değersiz şeylerle değiştirilmesini kesin bir dille yasaklar.
- ***"Arkalarında muhtaç ve zayıf çocuklar bırakmaktan korkanlar, diğer yetimler için de aynı endişeyi duysunlar ve Allah'tan sakınsınlar da doğru söz söylesinler. Yetimlerin mallarını haksız yere yiyenler, karınlarına sadece ateş doldururlar ve alevli bir ateşe atılırlar."*** (4Nisa suresi 9-10)
- Bu uyarı, yetim malı yemenin ahiretteki korkunç sonuçlarını vurgular ve insanlara bu konuda adil davranmaları çağrısında bulunur.

6. Yetimlerin Ganimet Mallarındaki Payı:

- ***Alıntı: "Savaşız ele geçirilen beldelerin halkına ait mallardan Allah'ın elçisine verdiği ganimetler; Allah'ın, elçisinin, onun akrabalarının, yetimlerin, yoksulların ve yolda kalmış kimselerin hakkıdır. Böyle olması, servetin içindeki zenginler arasında dolaşıp duran bir güç ve iktidar aracına dönüşmemesi içindir."*** (59 Haşr suresi 7)
- Bu ayet, ganimetlerin adil dağıtımında yetimlerin de pay sahibi olduğunu ve bunun servetin belirli bir zümrede toplanmasını engellemek amacıyla yapıldığını açıkça belirtir.

7. Yetimleri Doyurmanın Fazileti:

- **"Onlar kendileri muhtaç olduğu halde yoksulu, yetimi ve esiri doyururlar"** (76 İnsan suresi 8)
- Bu ayet, yetimleri doyurmanın ve onlara yardım etmenin büyük bir fazilet olduğunu, hatta kendileri muhtaç durumdayken bile bunu yapanların övgüye değer olduğunu gösterir.

Sonuç:

Kuran, yetimleri toplumun en savunmasız kesimlerinden biri olarak görmekte ve onların korunmasına, desteklenmesine ve mallarının muhafaza edilmesine büyük önem vermektedir. Yetimlere merhametle yaklaşmak, onların ihtiyaçlarını karşılamak ve mallarını adil bir şekilde yönetmek hem bireysel hem de toplumsal bir sorumluluk olarak vurgulanmaktadır. Hz. Muhammed'in yetimliği ve Allah'ın ona olan özel koruması, yetimlerin İslam inancındaki özel konumunu daha da pekiştirmektedir. Yetim malına haksız yere el koymanın ciddi dini ve ahlaki sonuçları olduğu açıkça belirtilmiştir.

30.3 You Tube Sunum Videosu:

31. KURAN'DA GÜÇ VE İKTİDAR AHLAKI

31.1 Açıklama ve Ayetler:

Makamlar bâki, yöneticiler fânidir. Aslolan iktidarı ele geçirmek değil, iktidarda hoş bir seda bırakmaktır. Aslolan muktedir olmak değil, güç ahlâkına sahip olmaktır. Başka bir deyişle, iktidarda olan, gücünü ahlâkî ilkelerden, haktan, hukuktan ve adâletten almalıdır. Onun için de tüm vatandaşları kucaklamalı ve halkın hakkı ve hukukuna sahip çıkmalıdır.

Şura: "Şura" ile yönetim konusunda ilgili tarafların fikirlerinin alınması ve yürürlükteki yönetimin danışma mekanizmasını kullanması kastedilir. Ali İmran Suresi 159. Ayette göreceğimiz gibi "şura" Peygamberimiz 'in bile uygulaması gereken bir kurumdur. Yönetimin ve birlikte yaşamanın her seviyesinde "şura" esastır.

Adalet: Kuran'ın birçok ayetinden "adalet" ilkesinin önemi anlaşılır. Bu, ikili ilişkilerden yönetime kadar gözetilmesi gereken çok temel Kur'anî bir ilkedir.

Emanetin Ehline Verilmesi: Nisa 58. Ayette Kuran emanetlerin ehline verilmesini emreder. En önemli emanetlerden biri ise toplumun yönetim kademelerinde yer almaktır. Demek ki bu kademelere becerikli, dürüst, işini iyi bilen kimselerin getirilmesidir.

Yöneticilerin Yönetilenlerden Olması: Nisa suresi 59. Ayetinde Müslümanların itaat etmesi gereken yöneticilerin kendi aralarından olması gerektiği de belirtilmiştir. Bunlara "ulul-emr"

denilmiştir. Bunlar Allah'a inanan, Allah sevgi ve korkusunu içinde taşıyan kişiler olursa, tüm toplum bunun hayrını görür, toplum kaostan çıkar.

Dinde Zorlama Yoktur: Dini hükümlerin, baskı ve şiddet kullanılarak uygulanması asla savunulamaz. Bu, Kuran'ın Bakara suresi 256. ayetine aykırıdır.

“- Ey Davud! Biz seni bu ülkeye halife/yönetici yaptık. İnsanları adalet ve hakkaniyetle yönet, sakın heva ve hevesine uyma, yoksa Allah'ın yolundan saparsın iyi bil ki Allah'ın yolundan sapanlara hesap gününü unutmalarından dolayı, şiddetli bir azap vardır.” (38 Sad suresi 26)

“Allah, size emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hüküm verdiğiniz zaman da adalet ve hakkaniyetle hüküm vermenizi emrediyor. Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor. Doğrusu Allah, her şeyi işiten ve görendir. Ey inananlar! Allah'a itaat edin, Allah'ın elçisine ve sizden olan ulul-emre (yöneticilere) itaat edin.” (4 Nisa Suresi 58-59)

“Öyleyse sen emrolunduğun gibi dosdoğru ol! Senin yanında Allah'a yönelenler de. Sakın ola ki taşkınlık yapmayın. Şüphesiz ki O, yaptıklarınızı görmektedir.” (11 Hud suresi 112)

“Eğer onlara yeryüzünde güç ve imkân verirsek, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, iyiliği emrederler, kötülüğe engel olurlar. Nihayetinde işlerin sonucunu belirlemek Allah'a aittir.” (22 Hac suresi 41)

“Dinde zorlama yoktur. Gerçek şu ki doğruluk ve sapıklık birbirinden ayrılmıştır.” (2 Bakara Suresi 256)

“Sen, Allah'ın sana lütfettiği şefkat ve merhamet sayesinde onlara yumuşak davrandın. Eğer sert ve kırıcı davranmış olsaydın, elbette etrafından dağılıp giderlerdi. Onları affet ve onlar için Allah'tan bağışlanma dile. Ve yönetim işinde onlarla istişare et, karar verdiğinde de yalnızca Allah'a güven. Allah, kendisine güvenenleri sever.” (3 Ali İmran suresi 159)

31.2 Kuran'da GÜÇ VE İKTİDAR AHLAKI: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler:

1. Makamların Geçiciliği ve Yöneticilerin Sorumluluğu:

Metin, makamların "bâki" (kalıcı), yöneticilerin ise "fâni" (geçici) olduğunu vurgular. Aslolanın iktidarı ele geçirmek değil, "iktidarda hoş bir seda bırakmak" ve "güç ahlâkına sahip olmak" olduğu belirtilir. Bu, yöneticilerin gücünü "ahlâkî ilkelerden, haktan, hukuktan ve adâletten alması" gerektiği anlamına gelir.

2. Kapsayıcılık ve Halkın Haklarına Saygı:

Yöneticilerin "tüm vatandaşları kucaklaması ve halkın hakkına ve hukukuna sahip çıkması" gerektiği ifade edilmektedir. Bu, yönetimin temelinde adalet ve eşitliğin bulunması gerektiğini gösterir.

3. Şura (Danışma) İlkesi:

"Şura" ilkesi, yönetimin her seviyesinde "ilgili tarafların fikirlerinin alınması ve yürürlükteki yönetimin danışma mekanizmasını kullanması" olarak tanımlanır. Ali İmran Suresi 159. Ayette Peygamberimizin bile uygulaması gereken bir kurum olduğu belirtilir.

- **"Ve yönetim işinde onlarla istişare et, karar verdiğinde de yalnızca Allah'a güven. Allah, kendisine güvenenleri sever."** (3 Ali İmran suresi 159)

4. Adalet İlkesinin Evrenselliği:

"Adalet" ilkesi, Kuran'ın birçok ayetinde vurgulanan "ikili ilişkilerden yönetime kadar gözetilmesi gereken çok temel Kur'anî bir ilke" olarak tanımlanır.

- **"- Ey Davud! Biz seni bu ülkeye halife/yönetici yaptık. İnsanları adalet ve hakkaniyetle yönet, sakın heva ve hevesine uyma, yoksa Allah'ın yolundan saparsın iyi bil ki Allah'ın yolundan sapanlara hesap gününü unutmalarından dolayı, şiddetli bir azap vardır."** (38 Sad suresi 26)
- **"Allah, size emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hüküm verdiğiniz zaman da adalet ve hakkaniyetle hükmetmenizi emrediyor."** (4 Nisa Suresi 58)

5. Emanetin Ehline Verilmesi:

Nisa Suresi 58. Ayete atıfta bulunularak, **"emanetlerin ehline verilmesi"** emri vurgulanır.

"Toplumun yönetim kademelerinde yer almak" en önemli emanetlerden biri olarak gösterilir ve bu kademelere "becerikli, dürüst, işini iyi bilen kimselerin getirilmesi" gerektiği belirtilir.

"Allah, size emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hüküm verdiğiniz zaman da adalet ve hakkaniyetle hükmetmenizi emrediyor." (4 Nisa suresi 58)

6. Yöneticilerin Yönetilenlerden Olması (Ulul-Emr):

Nisa Suresi 59. Ayetine göre, Müslümanların itaat etmesi gereken yöneticilerin "kendi aralarından olması gerektiği" belirtilmiştir. Bunlara "ulul-emr" denilmiştir. Bu yöneticilerin "Allah'a inanan, Allah sevgi ve korkusunu içinde taşıyan kişiler" olması durumunda, "tüm toplum bunun hayrını görür, toplum kaostan çıkar."

- **"Ey inananlar! Allah'a itaat edin, Allah'ın elçisine ve sizden olan ulul-emre (yöneticilere) itaat edin."** (4 Nisa Suresi 59)

7. Dinde Zorlama Yoktur İlkesi:

Bakara Suresi 256. Ayetine dayanarak, "dini hükümlerin, baskı ve şiddet kullanılarak uygulatılmasının asla savunulamaz" olduğu ifade edilir.

"Dinde zorlama yoktur. Gerçek şu ki doğruluk ve sapıklık birbirinden ayrılmıştır." (2 Bakara Suresi 256)

8. İyi Yönetimin Toplumsal Faydaları:

Hac Suresi 41. Ayetten alıntı yapılarak, eğer **yöneticilere "yeryüzünde güç ve imkân verilirse, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, iyiliği emrederler, kötülüğe engel olurlar"** ve bu durumun topluma fayda sağlayacağı vurgulanır.

- ***"Eğer onlara yeryüzünde güç ve imkân verirse, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, iyiliği emrederler, kötülüğe engel olurlar. Nihayetinde işlerin sonucunu belirlemek Allah'a aittir."*** (22 Hac suresi 41)

Sonuç:

Kuran'da güç ve iktidar ahlakı, yöneticilerin geçici doğasını, halka hizmet etme sorumluluğunu, adaleti, danışmayı, ehliyeti, toplumdaki gelme ilkesini ve dinde zorlamanın olmamasını temel alır. Bu ilkeler, iyi yönetimin toplumsal refah ve istikrar için vazgeçilmez olduğunu ortaya koymaktadır.

31.3 You Tube Sunum Videosu:

32. KURAN'DA FAİZ

32.1 Açıklama ve Ayetler:

Ribâ, lügatte, "çoğalma, artma ve büyüme" manalarına gelmektedir. Kur'an-ı Kerîm'in indiği devrede bu kelime, "Borçludan, borç süresi (vade) mukabili alınan fazlalık" için kullanılıyordu. Bu manası ile Ribâ mefhumu Türkçede kullandığımız faiz kelimesinin tam karşılığı olmaktadır. Faiz, toplumda düşmanlık, kin ve haset hislerinin yaygınlaşmasına sebep olur. Yardımlaşma ve merhamet duygularını zayıflatır, giderek yok eder. Halbuki bütün dinlerin, özellikle İslâm'ın en büyük hedefi, toplumda dayanışma ve yardımlaşma ruhunu uyandırmak; düşmanlık, kin ve haset duygularını ortadan kaldırmaktır. Bu bakımdan faiz, İslam'la birlikte kesinlikle yasaklanmıştır. Faiz toplumda bir kesimin hiç çalışmadan kazanmasını sağlar. İnsanları çalışarak üretim yapmaktan alıkoyar. Böylece onları tembelliğe sevk eder.

"Bilin ki Ribâ/faiz ismi altında insanların mallarından daha fazlasını alırım diye mallarınızı veriyor ve haksız kazanç elde ediyorsunuz ama Allah katında asla artmaz ancak Allah'ın rızasını kazanmak için zekât verenler var ya işte onlar Allah katında ödülleri kat be kat artıranlardır." (30 Rum suresi 39)

"Faiz yiyenler, sadece şeytanın dürtüp aklını çeldiği kimselerin duruşu gibi bir duruş sergilerler. Bu, onların: "Alım-satım, tıpkı faizli işlem gibidir" demeleri sebebiyledir. Halbuki Allah alım-satımı helâl, faizli işlemi haram kılmıştır. Kime Rabbinden bir öğüt gelir de (faizli işlemi) bırakırsa önceden aldıkları kendine aittir. Onun işi Allah'a kalmıştır. Kim de tekrar (faizli işleme) dönerse onlar o ateşin ahalisidir, orada ölümsüz olarak kalacaklardır." (2 Bakara suresi 275)

"Allah, faizin yani haksız kazancın getirisini yok eder ve sadakaları ise bereketlendirir. Allah, hiçbir nankör kâfiri ve günahkârı sevmez." (2 Bakara suresi 276)

“Şüphesiz iman edenler, iyi ve güzel işler yapanlar, namazı hakkıyla kılanlar ve zekâtı verenler; onların ödülleri Rableri katındadır. Onlara korku yoktur. Onlar, mahzun da olmayacaklardır.” (2 Bakara suresi 277)

“Ey iman edenler, eğer siz gerçekten inanmış/mümin iseniz Allah’a karşı gelmekten sakının ve faizden geri kalanı bırakın. (2 Bakara suresi 278)

“Eğer böyle yapmazsanız, Allah’a ve Elçisi’ne savaş açmış olduğunuzu bilin. Şayet tövbe ile dönüş yaparsanız, ana sermayeniz sizindir. Böylece ne haksızlık etmiş ne de haksızlığa uğramış olursunuz.” (2 Bakara suresi 279)

“Eğer (borçlu) darda ise, eli genişleyinceye kadar ona mühlet verin. Sadaka olarak başışlamanız, bilerseniz sizin için daha hayırlıdır.” (2 Bakara suresi 280)

“Allah’a döndürüleceğiniz ve haksızlığa uğratılmadan herkese kazandığının tastamam ödeneceği günden sakının.” (2 Bakara suresi 281)

“Ey iman edenler, kat kat artırarak, faize/haksız kazanca bulaşıp yemeyin. Allah’ın bu yasağına uyun ki, kurtuluşa eresiniz.” (3 Ali İmran suresi 130)

“Ve bir de kendilerine yasaklanmış olmasına rağmen faiz/haksız kazanç elde etmeleri ve bu yolla insanların mallarını batıl yolla yemelerinden dolayı, işte biz bu kâfirler için acıklı bir azap hazırladık.” (4 Nisa suresi 161)

32.2 FAİZ Konusunda Detaylı Bilgilendirme Dokümanı (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Faiz (Ribâ) Kavramının Tanımı ve Anlamı

Kaynaklara göre **Ribâ**, lügatte "çoğalma, artma ve büyüme" manalarına gelmektedir. Kur'an-ı Kerîm'in indiği devirde bu kelime, "Borçludan, borç süresi (vade) mukabili alınan fazlalık" için kullanılıyordu. Bu manası ile **Ribâ mefhumu Türkçede kullandığımız faiz kelimesinin tam karşılığı** olmaktadır.

2. İslam'da Faizin Yasaklanması

Faiz, İslam tarafından kesinlikle yasaklanmıştır. Kaynak, "Bu bakımdan faiz, İslam la birlikte kesinlikle yasaklanmıştır" ifadesiyle bu yasağın evrenselliğini vurgular.

3. Faizin Toplumsal Etkileri ve Zararları

Faiz, toplumda birçok olumsuz etkiye yol açar:

- **Düşmanlık ve Haset Hislerinin Yaygınlaşması:** Faiz, toplumda düşmanlık, kin ve haset hislerinin yaygınlaşmasına sebep olur.

- **Yardımlaşma ve Merhamet Duygularının Zayıflaması:** Faiz, yardımlaşma ve merhamet duygularını zayıflatır, giderek yok eder. İslam'ın temel hedeflerinden biri olan dayanışma ve yardımlaşma ruhunu ortadan kaldırma potansiyeline sahiptir.
- **Tembelliğe Sevk Etme ve Üretimi Azaltma:** Faiz, toplumda bir kesimin hiç çalışmadan kazanmasını sağlar. İnsanları çalışarak üretim yapmaktan alıkoyar, böylece onları tembelliğe sevk eder.

4. Kur'an-ı Kerim'de Faizle İlgili Ayetler ve Mesajlar

Kaynaklar, faizin haram kılındığına dair birçok ayeti içermektedir. Bu ayetlerin temel mesajları şunlardır:

- Allah Katında Faizin Artmaması, Zekâtın Bereketlenmesi: *"Bilin ki Ribâ/faiz ismi altında insanların mallarından daha fazlasını alırım diye mallarınızı veriyor ve haksız kazanç elde ediyorsunuz ama Allah katında asla artmaz ancak Allah'ın rızasını kazanmak için zekât verenler var ya işte onlar Allah katında ödülleri kat be kat artıranlardır."* (30 Rum suresi 39)
- Faiz Alanların Durumu ve Alışveriş-Faiz Karşılaştırması: *"Faiz yani haksız kazanç yiyenler, ancak şeytanın/tefecinin çarptığı kimsenin kalktığı gibi kalkarlar. Bu onların "Faiz alışveriş gibidir" demelerinden dolayıdır. Hâlbuki Allah, alışverişini helal, faizi ise haram kılmıştır."* (2 Bakara suresi 275)
- Faizin Getirisinin Yok Olması ve Sadakanın Bereketlenmesi: *"Allah, faizin yani haksız kazancın getirisini yok eder ve sadakaları ise bereketlendirir. Allah, hiçbir nankör kâfiri ve günahkârı sevmez."* (2 Bakara suresi 276)
- İman Edenlere Uyarı ve Faizden Vazgeçme Emri: *"Ey iman edenler, eğer siz gerçekten inanmış/mümin iseniz Allah'a karşı gelmekten sakının ve faizden geri kalanı bırakın."* (2 Bakara suresi 278)
- Faizde Israr Etmenin Allah'a ve Elçisine Savaş İlanı Anlamına Gelmesi: *"Eğer böyle yapmazsanız, Allah'a ve Elçisi'ne savaş açmış olduğunuzu bilin. Eğer tövbe ederseniz, ana sermayeniz sizindir. Ne haksızlık edin ne de haksızlığa uğrayın."* (Bakara suresi 279)
- Borçluya Mühlet Verme ve Sadaka Vermenin Hayırlı Olması: *"Eğer (borçlu) darda ise, eli genişleyinceye kadar ona mühlet verin. Sadaka olarak bağışlamanız, bilerseniz sizin için daha hayırlıdır."* (2 Bakara suresi 280)
- Kat Kat Artırarak Faiz Yeme Yasağı: *"Ey iman edenler, kat kat artırarak, faize/haksız kazanca bulaşıp yemeyin. Allah'ın bu yasağına uyun ki, kurtuluşa eresiniz."* (3 Ali İmran suresi 130)
- Faizin Kâfirler İçin Acıklı Bir Azap Sebebi Olması: *"Ve bir de kendilerine yasaklanmış olmasına rağmen faiz/haksız kazanç elde etmeleri ve bu yolla insanların mallarını batıl yolla yemelerinden dolayı, işte biz bu kâfirler için acıklı bir azap hazırladık."* (4 Nisa suresi 161)

5. Sonuç

Verilen kaynaklar, faizin İslam dini ve dininde kesin bir şekilde yasaklandığını ve bunun temelinde toplumsal adaleti, dayanışmayı ve merhameti koruma amacının yattığını açıkça ortaya koymaktadır. Faizin, bireysel ve toplumsal zararları vurgulanırken, alternatif olarak sadaka ve yardımlaşma gibi uygulamaların teşvik edildiği belirtilmiştir. Faizde ısrar etmenin ise Allah'a ve Elçisi'ne karşı bir savaş hali olarak nitelendirilmesi, bu konunun İslam inancındaki ciddiyetini gözler önüne sermektedir.

32.3 You Tube Sunum Videosu:

33. KURAN'DA SEFERİLİK

33.1 Açıklama ve Ayetler:

Yüce Allah, Nisa surenin 101-104. ayetlerinde yeryüzünde savaş için sefere çıktığında kâfirlerin bir kötülük etmelerinden endişe edilirse namazların kısaltılabileceğini, zikrin önemini, savaş yolculuğunda ve savaşta gevşeklik göstermemek gerektiğini, çünkü onların apaçık düşman olduklarını bildirmekte, cephede namaz kılarken nasıl kılmaları gerektiğini açıklamakta, yağmur, hastalık halleri hariç, silahlarını ellerine almalarını istemekte, gerekçesini de kâfirlerin onları gafil avlayıp Müslümanları öldürme beklentisinde olmaları şeklinde dile getirmektedir.

Ardından, savaş ortamında ve sonrasında yine namazla ilgili olarak şöyle buyrulmaktadır: ***“Namazı bitirince de ayakta, otururken ve yanınız üzerinde yatarken (daima) Allah'ı anın! Güvene kavuşunca ise namazı (tam) kılın! Muhakkak ki namaz müminler üzerine vakitle yazılmış (bir görev) dir.”***

Yüce Allah savaş yolculuğu esnasında bile namaz ibadetinin ihmal edilmemesi gerektiğini hükme bağlamaktadır. Yüce Allah savaş yolculuklarında bile namazın mutlak manada kısaltılmasından değil, kâfirlerin bir fitne vermesinden yani ani bir saldırı düzenlemesinden korkmaları halinde bu hüküm serbestisinin bulunduğunu ifade etmektedir. Sanıldığı veya iddia edildiği gibi, burada namazların kısaltılması zorunluluğundan söz edilmemektedir; ayrıca bunun yapılan herhangi bir yolculuk olduğu da iddia edilmemelidir. Yolculuklarda namazı kısaltmanın “illetinin “yolculuk” olduğu, bu nedenle yolculuk şartı varsa namazların kısaltılması gerektiği şeklindeki görüş de ayetin mesajına uymamaktadır. Bu ayette sözü edilen yolculuk, savaş gibi tehlikeli olan durumlardır ve namazların kısaltılabilmemesinde de herhangi bir zorunluluktan değil, sadece bir serbestiyet ve seçenekten söz edilmektedir. Adına “seferilik” denen uygulamanın Kur’ân’da bundan başka herhangi bir delili yoktur.

“Savaş için yeryüzünde sefere çıktığınızda, kâfirlerin ani bir baskınla size zarar vermesinden korkarsanız, namazları kısaltarak kalmanızda size bir günah yoktur. Zira kâfirler sizin apaçık düşmanınızdır.” (4 Nisa suresi 101)

“Bu esnada sen de onların arasındayken onlara namaz kıldırarak olursan, bir grup silahlarını kuşanmış olarak seninle namaza dursun. Diğer grup nöbet tutsun. Seninle namaz kılanlar, secde ettikten sonra geri çekilsinler ve namaz kılmamış diğer grup gelsin

ve seninle namaz kılsınlar. Tabii ki onlar da tedbirli olup silahlarını yanlarına alsınlar. Kâfirler, silahlarınızı ve teçhizatınızı namaz dolayısıyla unutup bırakmanızı, gafil bulunmanızı ve size ansızın baskın yapmayı arzu ederler. Eğer yağmur dolayısıyla size bir zorluk olursa veya hasta olursanız, silahlarınızı yere bırakarak namaz kılmanızda bir sakınca yoktur. Yine de tedbirli olun. Allah, kâfirlere aşağılayıcı bir azap hazırlamıştır.” (4 Nisa suresi 102)

“Namazı tamamladıktan sonra; ayakta, otururken ve yanlarınız üzereyken her halde Allah'ı zikredin. Düşman tehlikesi ortadan kalkıp güvene kavuştuğunuzda, namazı tüm şartlarına uygun bir biçimde kılın. Çünkü namaz, müminlere vakitlerle sınırlı olarak yazılmış bir görevdir.” (4 Nisa suresi 103)

“Düşman birliklerini, takip etmekte gevşeklik göstermeyin. Eğer siz sıkıntı çekiyorsanız, onlar da sizin sıkıntı çektiğiniz gibi sıkıntı çekiyorlar. Oysa siz, Allah'tan onların ummadıklarını umuyor ve bekliyorsunuz. Allah, her şeyi bilen ve verdiği hükümde doğru karar verendir.” (4 Nisa suresi 104)

33.2 Brifing Belgesi: Kur'an'da **SEFERİLİK KAVRAMI** (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler:

1. Savaş Yolculuğunda Namazın Kısaltılması (Kasr-ı Salat) Şartları:

- Kaynak, Kur'an'daki namaz kısaltma hükmünün (seferilik) genel bir yolculuk durumuna değil, **kesinlikle savaş yolculuğuna mahsus olduğunu** vurgulamaktadır. Ayetlerde geçen "yeryüzünde savaş için sefere çıktığında" ifadesi bu sınırlamayı açıkça ortaya koymaktadır.
- Namazların kısaltılabilmesi için temel şart, "**kâfirlerin bir kötülük etmelerinden endişe edilmesi**" veya "**ani bir saldırı düzenlemesinden korkulması**" durumudur. Bu, bir zorunluluk değil, bir **kolaylık ve seçenek** olarak sunulmaktadır.
- *"Savaş için yeryüzünde sefere çıktığınızda, kâfirlerin ani bir baskınla size zarar vermesinden korkarsanız, namazları kısaltarak kılmanızda size bir günah yoktur. Zira kâfirler sizin apaçık düşmanınızdır."* (4 Nisa suresi 101)

2. Savaş Anında Namaz Kılma Şekli (Salatü'l-Havf):

- Nisa Suresi 102. ayet, savaş ortamında dahi namaz ibadetinin terk edilmemesi gerektiğini, ancak düşman tehlikesine karşı özel bir kılınış şekli öngördüğünü belirtir. Bu, **gruplar halinde, silahlı ve tedbirli** olarak kılınan bir namazdır.
- *"Bu esnada sen de onların arasındayken onlara namaz kıldırarak olursan, bir grup silahlarını kuşanmış olarak seninle namaza dursun. Diğer grup nöbet tutsun. Seninle namaz kılanlar, secde ettikten sonra geri çekilsinler ve namaz kılmamış*

diğer grup gelsin ve seninle namaz kılsınlar. Tabii ki onlar da tedbirli olup silahlarını yanlarına alsınlar." (4 Nisa suresi 102)

- **Yağmur veya hastalık gibi zorlayıcı durumlar** haricinde, silahların bırakılmaması gerektiği, çünkü düşmanın Müslümanları gafil avlayıp öldürme beklentisinde olduğu belirtilmiştir. ***"Kâfirler, silahlarınızı ve teçhizatınızı namaz dolayısıyla unutup bırakmanızı, gafil bulunmanızı ve size ansızın baskın yapmayı arzu ederler."*** (4 Nisa suresi 102)

3. Namazın Kesinlikle İhmal Edilmemesi ve Devamlı Zikir:

- Savaş yolculuğu ve savaş ortamında dahi namaz ibadetinin önemi vurgulanmaktadır. Kaynak, Yüce Allah'ın "savaş yolculuğu esnasında bile namaz ibadetinin ihmal edilmemesi gerektiğini hükme bağladığını" ifade eder.
- Namaz bitiminde dahi **"ayakta, otururken ve yanınız üzerinde yatarken (daima) Allah'ı anın!"** buyrulurken zikrin sürekliliğine dikkat çekilmiştir. Bu, savaş ortamında dahi Allah ile bağın koparılmaması gerektiğini göstermektedir.
- ***"Namazı bitirince de ayakta, otururken ve yanınız üzerinde yatarken (daima) Allah'ı anın! Güvene kavuşunca ise namazı (tam) kılın! Muhakkak ki namaz müminler üzerine vakitle yazılmış (bir görev) dir."*** (4 Nisa suresi 103)

4. Güvene Kavuşunca Namazın Tam Kılınması ve Düşmana Karşı Gevşeklik Göstermeme:

- Düşman tehlikesi ortadan kalkıp **güvene kavuşulduğunda, namazın tüm şartlarına uygun bir biçimde tam kılınması** gerektiği açıkça belirtilmiştir. Bu, seferilik hükmünün geçici ve duruma özgü olduğunu gösterir.
- ***"Düşman tehlikesi ortadan kalkıp güvene kavuştuğunuzda, namazı tüm şartlarına uygun bir biçimde kılın. Çünkü namaz, müminlere vakitlerle sınırlı olarak yazılmış bir görevdir."*** (4 Nisa suresi 103)
- Müslümanların düşman karşısında **gevşeklik göstermemesi** gerektiği, çünkü düşmanın da sıkıntı çektiği ve Müslümanların Allah'tan onların ummadıklarını umduğu belirtilmektedir. Bu, savaş psikolojisi ve motivasyonuna dair önemli bir mesajdır.
- ***"Düşman birliklerini, takip etmekte gevşeklik göstermeyin. Eğer siz sıkıntı çekiyorsanız, onlar da sizin sıkıntı çektiğiniz gibi sıkıntı çekiyorlar. Oysa siz, Allah'tan onların ummadıklarını umuyor ve bekliyorsunuz. Allah, her şeyi bilen ve verdiği hükümde doğru karar verendir."*** (4 Nisa suresi 104)

5. "Seferilik" Kavramının Kur'an'daki Sınırlı Delili:

- Kaynak, "Adına "seferilik" denen uygulamanın Kur'ân'da bundan başka herhangi bir delili yoktur" ifadesiyle, **namaz kısaltma hükmünün (seferilik) sadece savaş yolculuğuyla sınırlı olduğunu ve genel yolculuklar için Kur'an'da bir dayanak bulunmadığını** özellikle vurgulamaktadır. Bu, yaygın anlayışın aksine, Kur'an perspektifinden önemli bir çıkarımdır.

Sonuç:

Bu alıntılar, Kur'an'daki "seferilik" kavramının ve namaz kısaltma hükmünün, sanıldığı gibi genel bir yolculuk değil, **özelde savaş yolculuğu ve düşman tehlikesi altında uygulanan bir ruhsat** olduğunu göstermektedir. Savaşta dahi ibadetin ihmal edilmemesi, ancak şartlara göre tedbirli bir şekilde yerine getirilmesi, güvene kavuşunca ise tam kılınması gerektiği vurgulanmaktadır. Kaynak, bu konuda Kur'an'da başka bir delil bulunmadığının altını çizerek, yaygın kabullere karşı eleştirel bir duruş sergilemektedir.

33.3 You Tube Sunum Videosu:

34. KURAN'DA KİBİR-BÜYÜKLENME

34.1 Açıklama ve Ayetler:

Kur'an'a göre insan, yaratılanların çoğuna üstün kılınan bir varlıktır. Ancak bu üstünlük, insanın yaratılış gayesine uygun bir hayat çizgisi takip etmesiyle mümkündür. İnsanın, yaratılış gayesine ulaşmasının önündeki engeller, kimi zaman bilgisizlik, kimi zaman da ahlâkî zaafırlar olur. Yüce Allah, gönderdiği peygamberler ve kitaplarla insana takip etmesi gereken hayat çizgisini göstermiş, bu yoldaki tehlike ve engellere dikkat çekmiş ve neticede onu rehbersiz bırakmamıştır. Kibir, insanın kemâl yolunda önüne çıkan ahlâkî engellerden biri ve hatta en tehlikelidir. İnsanın iç dünyasının bir problemi gibi görülebilen kibir, modern psikolojinin de kabul ettiği gibi; kimi zaman yıkıcı, acımasız bir karakter halinde tezahür eder. Kur'an, bu tür karakterleri, verdiği örneklerle zihinlerde somutlaştırır. Bu arada, kibrin ana kaynağının bir inanç problemi olduğuna dikkat çeker. Kur'an'da insan, kibri sebebiyle şiddetle kınanırken, varlık âleminde tekebbürün sadece Yüce Allah'a mahsus olduğu bildirilir ve O, bu vasıfla övülür.

“Bizim huzurumuza çıkıp hesap vermeyi hesaba katmayanlar: Bize melekler indirilmesi veya Rabbimizi açıkça görmemiz gerekmez miydi? Dediler. Andolsun ki onlar kibir ve küstahlıkta azgınlaşmışlardır.” (25 Furkan suresi 21)

“Meleklerin hepsi de emre amade olmuşlardı. İblis hariç. O, böbürlendi ve Allah'a karşı nankörlük etti ve kâfirlerden oldu.” (38 Sad suresi 73-74)

“Araf'taki o kişiler simalarından kim olduklarını tanıdıkları kişilere seslenirler: – Bakın o birikimleriniz/mal, mülk ve kibirlenmeniz size hiçbir fayda sağlamadı.” (7 Araf suresi 48)

“– İnsanlara karşı kibirlenip onlardan yüz çevirme, yeryüzünde çalım satarak yürüme! Çünkü Allah, kendini beğenmiş kibirlileri sevmez.” (31 Lokman suresi 18)

“Bu kez zayıflar büyüklenenlere: – Hayır, gece gündüz kurduğunuz hile ve tuzaklar ile bize, Allah'a yabancılaşmamızı ve birilerini O'na denk güçler edinmemizi dayatıyordunuz. Onlar asıl pişmanlığı, kendilerini bekleyen azabı görünce yüreklerinin ta derinliklerinde yaşayacaklar. Biz de o kâfirlerin boyunlarına demirden halkalar geçireceğiz. Hem yaptıklarının bunun dışında bir karşılığı mı var?” (34 Sebe suresi 33)

“Karun, Firavun ve Haman da benzer bir akıbete uğradı. Hâlbuki Musa, onlara hakikatin apaçık belgeleri ile gelmişti. Fakat onlar kibirlenip ülkede bozgunculuğa devam ettiler ama bizim azabımızdan kurtulamadılar.” (29 Ankebut suresi 89)

“Yalnız Allah’a kulluk edin ve O’na hiçbir şeyi şirk ortak koşmayın. Anaya, babaya, akrabalara, yetimlere, fakirlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşta, yolda kalmışa ve elinizin altında bulunanlara iyilik edin. Şüphesiz Allah, büyüklük taslayıp, böbürlenmiş hiç kimseyi sevmez.” (4 Nisa suresi 36)

“Ne Mesih İsa ne de Allah’a yakın olan melekler, Allah’a kulluktan asla kaçınmazlar. Kim Allah’a kulluk etmekten kaçınır ve O’na kulluğu kibrine yediremezse; bilsin ki Allah, bunların hepsini huzurunda toplayacaktır.” (4 Nisa suresi 172)

34.2 Kur'an'da **KİBİR** Kavramı Kaynak Değerlendirme Özeti: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler:

- 1. İnsanın Üstünlüğü ve Kibrin Bir Engel Olarak Ortaya Çıkışı:** Kur'an'a göre insan, yaratılanların çoğuna üstün kılınan bir varlıktır. Ancak bu üstünlük, insanın yaratılış gayesine uygun bir yaşam sürmesiyle mümkündür. Kibir, insanın kemal yolunda karşısına çıkan en tehlikeli ahlaki engellerden biridir. Kaynak, kibrin modern psikolojinin de kabul ettiği gibi yıkıcı ve acımasız bir karakter olarak tezahür edebileceğine dikkat çeker.
- 2. Kibrin Ana Kaynağının İnanç Problemi Olması:** Kaynak, kibrin temelinde bir inanç probleminin yattığına vurgu yapar. İnsanın kendisini beğenmesi, üstün görmesi ve Allah'a karşı nankörlük etmesi kibrin başlıca göstergeleridir.
- 3. Tekebbürün Sadece Yüce Allah'a Mahsus Olması:** Kur'an, varlık aleminde tekebbürün (büyüklük taslamanın) sadece Yüce Allah'a mahsus olduğunu ve O'nun bu vasıfla övüldüğünü belirtir. İnsanların kibirleri nedeniyle şiddetle kınandığı ifade edilirken, Allah'a ait olan bu sıfatı insanların kendilerine yakıştırmaları eleştirilir.
- 4. Kibrin Dünyevi ve Ahiretsel Sonuçları:** Kibir hem dünya hayatında hem de ahirette ciddi olumsuz sonuçlar doğurur.
 - **Dünya Hayatında:** İnsanı diğer insanlardan uzaklaştırır, ilişkileri bozar ve bozgunculuğa yol açar.
 - ***“İnsanlara karşı kibirlenip onlardan yüz çevirme, yeryüzünde çalım satarak yürüme! Çünkü Allah, kendini beğenmiş kibirlileri sevmez.”*** (31 Lokman suresi 18)
 - Karun, Firavun ve Haman gibi kibirlenenlerin ülkede bozgunculuğa devam ettikleri ve azaptan kurtulamadıkları örnek gösterilir. (29 Ankebut suresi 89)
 - **Ahiret Hayatında:** Kibirli olanlar, Allah'ın huzurunda hesap vermeyi reddettikleri için şiddetli bir azapla karşılaşacaklardır.

- **"Bizim huzurumuza çıkıp hesap vermeyi hesaba katmayanlar: Bize melekler indirilmesi veya Rabbimizi açıkça görmemiz gerekmez miydi? Dediler. Andolsun ki onlar kibir ve küstahlıkta azgınlaşmışlardır."** (25 Furkan suresi 21)
- **"Onlar asıl pişmanlığı, kendilerini bekleyen azabı görünce yüreklerinin ta derinliklerinde yaşayacaklar. Biz de o kâfirlerin boyunlarına demirden halkalar geçireceğiz. Hem yaptıklarının bunun dışında bir karşılığı mı var?"** (34 Sebe suresi 33)
- **"Kim Allah'a kulluk etmekten kaçınır ve O'na kulluğu kibrine yediremezse; bilsin ki Allah, bunların hepsini huzurunda toplayacaktır."** (4 Nisa suresi 172)

5. İblisin Kibrin Önemli Bir Örneği Olması: İblis, Allah'ın emrine karşı gelerek böbürlenmesi ve nankörlük etmesiyle kibrin en bilinen örneklerinden biri olarak sunulur.

- **"Meleklerin hepsi de emre amade olmuşlardı. İblis hariç. O, böbürlendi ve Allah'a karşı nankörlük etti ve kâfirlerden oldu."** (38 Sad suresi 73-74)

6. Kibrin Mal ve Mülk İlişkisi: Mal ve mülkün kibre sebep olabileceği ve ahirette fayda sağlamayacağı belirtilir.

- **"Araf'taki o kişiler simalarından kim olduklarını tanıdıkları kişilere seslenirler: – Bakın o birikimleriniz/mal, mülk ve kibirlenmeniz size hiçbir fayda sağlamadı."** (7 Araf suresi 48)

7. Kibrin Zayıfları Etkilemesi ve Saptırma Aracı Olarak Kullanılması: Kibirli olanların, zayıf ve güçsüzleri Allah'a yabancılaşmaya ve O'na şirk koşmaya zorladıkları ifade edilir.

- **"Bu kez zayıflar büyüklenenlere: – Hayır, gece gündüz kurduğunuz hile ve tuzaklar ile bize, Allah'a yabancılaşmamızı ve birilerini O'na denk güçler edinmemizi dayatıyordunuz."** (34 Sebe suresi 33)

8. Kibrin Karşıtı ve Tavsiye Edilen Davranışlar: Kibrin zıddı olarak Allah'a kulluk, tevazu ve insanlara karşı iyilik yapma emredilir.

- **"Yalnız Allah'a kulluk edin ve O'na hiçbir şeyi şirk ortak koşmayın. Anaya, babaya, akrabalara, yetimlere, fakirlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşta, yolda kalmışa ve elinizin altında bulunanlara iyilik edin. Şüphesiz Allah, büyüklük taslayıp, böbürlenen hiç kimseyi sevmez."** (4 Nisa suresi 36)
- Hz. İsa ve Allah'a yakın meleklerin bile Allah'a kulluktan kaçınmadığı örnek gösterilerek, insanların da kibirden uzak durarak kulluk etmesi gerektiği vurgulanır. (4 Nisa suresi 172)

Sonuç:

Kibir, Kur'an'da insanın yaratılış gayesinden saptıran, inanç temelli bir ahlaki zaaf ve en tehlikeli engellerden biri olarak ele alınır. Dünyevi ve ahiretsel pek çok olumsuz sonuca yol açan kibir, İblis, Karun, Firavun ve Haman gibi örneklerle somutlaştırılır. Kur'an, kibrin tam aksine Allah'a kulluğu, tevazuyu ve insanlara karşı iyiliği emrederek müminlere doğru yolu göstermektedir. Allah'ın asla kibirlileri sevmediği ve bu davranışın ahirette ciddi bir azapla karşılık bulacağı net bir şekilde ifade edilir.

34.3 You Tube Sunum Videosu:

35. KURAN'DA IRKÇILIK VE MİLLİYETÇİLİK

35.1 Açıklama ve Ayetler:

Yüce Allah yaratılışın başlangıcında insanların “tek bir ümmet” olduğunu bildirir. Bu ayetler geniş zaman kipinde okunduğunda “Hala da öyle...” manası çıkar. Nitekim

“Şüphesiz bu (insanlar) bir tek ümmet olarak sizin ümmetinizdir; ben de sizin Rabbinizim. Öyle ise benden sakının” (23 Müminun suresi 52) ifadesi tüm zamanları kapsıyor.

“Ne var ki insanlar kendi aralarındaki işlerini parça parça böldüler. Her gurup kendilerinde bulunan (fikir ve davranış) ile sevinip böbürlenmektedirler.” (23 Müminun suresi 53)

“Kitap verilmiş olanlar, kendilerine ilim geldikten sonra sırf, aralarındaki ihtiras ve aşırılık yüzünden ayrılığa düştüler.” (3 Ali İmrân suresi 19)

Bu gibi ayet-i kerimeler ile farklılaşmanın temel nedenine işaret edilmektedir. Böylelikle tek bir ümmet olarak başlayan insanlık serüveni, insanların “İlahi Emirleri” dinlememesi nedeniyle bugün değişik soy, sop, dil, din, mezhep, ırk, etnik guruplar, kavmiyet, milliyet ve hatta renk gibi varyasyonlarla bölünüp farklılaştırıldı. Ancak bunun da bir hikmeti olduğu belirtildi. Bu noktada İlahi İrade, tek bir ümmet-yoğun kardeşlik bağı içeren başlangıç noktasına, ümmet-i vâhide'ye, insanları zorlayarak dönülmesini istemedi. Herkesin evvel emirde kardeş olduğunu tekrar anlamaları için Yüce Allah insanlara belli bir süre tanıdı. Nitekim

“Ey Muhammed! Sen onları bir zamana kadar, gaflet ve şaşkınlıklarıyla baş başa bırak!” (23 Müminun suresi 54) diyerek rahmet peygamberine bu konuda müdahil olmamasını belirtti. Bunun gerekçesini de

“Eğer Allah isteseydi onları tevhit inancını benimsemiş tek bir ümmet yapardı. Ancak o tercihi insana bırakmış, dileyeni rahmetine dâhil eder. Ama yanlışta ısrar eden zalimlerin ise ne bir velisi vardır ne de bir yardımcısı. (42 Şura suresi 8) diyerek açıkladı.

Böyle yapıldığında ise **“O zaman anlaşmazlığa düşmüş olduğunuz şeyler size bildirecektir”** (5 Maide suresi 48) ifadesiyle de ayrılığa neden olan konuların bildirileceğini belirtti. Bu ayet-i kerime ile farklılaşarak bir arada yaşamının bir imtihan olduğu apaçık ortaya konmaktadır.

“Ve topluca Allah'ın ipi Kuran'a sımsıkı bağlanın ve bölünüp parçalanmayın! Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetini hatırlayın! Hani siz, bir zamanlar birbirinize düşmanlar idiniz. O, kalplerinizin arasını uzlaştırdı. O'nun bu Kuran nimeti sayesinde kardeşler oldunuz. Siz, bir ateş çukurunun kenarında idiniz de O, sizi oradan kurtardı. Doğru yolu bulasınız diye Allah, size ayetlerini işte böyle açıklıyor.” (3 Ali İmran suresi 103)

“Müminler ancak ve ancak kardeşirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'ın bu emri konusunda duyarlı olun ki onun merhametine nail olasınız.” (49 Hucurât suresi 10)

“Ey insanlar! Biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık. Tanışıp kaynaşasınız/ortak iyide buluşasınız diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah, katında en şerefli/ en asil olanınız, ona karşı en duyarlı olanınızdır. Şüphesiz Allah, her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olandır.” (49 Hucurât suresi 13)

“Allah, kâfirlere Nuh'un hanımı ile Lut'un hanımını örnek olarak veriyor. Her iki hanım da iyi kulumuzun nikâhı altındaydı fakat onlara iman etmeyerek ihanet ettiler. Kendilerine ateşe girenlerle birlikte ateşe girin denildiği o günde kocaları onları Allah'ın azabından koruyamayacak.” (66 Tahrim suresi 10)

“Bütün varlığı ile Allah'a teslim olan ve sürekli iyilik yapan ve İbrahim'in şirksiz tertemiz tevhid inancına uyan, kimseden daha güzel din sahibi kim vardır. Allah, bu yüzden İbrahim'i Halil/dost edinmiştir.” (4 Nisa suresi 125)

“Ve atalarım İbrahim, İshak ve Yakub'un inanç sistemine uydum. Allah'a ait niteliği, herhangi birine yakıştırmak bize asla yakışmaz. İşte bu, tevhit inancı bize ve tüm insanlara Allah'ın bir lütfudur. Ne var ki insanların çoğu bu nimete şükretmezler.” (12 Yusuf suresi 38)

35.2 Kuran'da İRKÇILIK VE MİLLİYETÇİLİK: Temel Temalar (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar:

1. **İnsanlığın Birliği ve Ayrılığın Nedenleri:** Kuran, yaratılışın başlangıcında insanların "tek bir ümmet" olduğunu vurgulamaktadır. Bu durum, **“Şüphesiz bu (insanlar) bir tek ümmet olarak sizin ümmetinizdir; ben de sizin Rabbinizim. Öyle ise benden sakının”** (23 Müminun suresi 52) ayetiyle tüm zamanları kapsayacak şekilde ifade edilmektedir. Ancak insanlar **“kendi aralarındaki işlerini parça parça böldüler”** (23 Müminun suresi 53) ve **“kendilerine ilim geldikten sonra sırf, aralarındaki ihtiras ve aşırılık yüzünden ayrılığa düştüler”** (3 Ali İmrân suresi 19). Bu ayrılıklar soy, sop, dil, din, mezhep, ırk, etnik gruplar, kavmiyet, milliyet ve renk gibi varyasyonlarla kendini göstermiştir.
2. **Ayrılığın İlahi Hikmeti ve İmtihan Boyutu:** Metin, bu farklılaşmanın bir hikmeti olduğunu belirtir. Yüce Allah, insanları zorlayarak başlangıçtaki ümmet-i vâhide'ye dönmelerini istememiştir. Aksine, **“Eğer Allah dileseydi, elbette sizi tek bir ümmet yapardı. Fakat verdiği şeylerde sizi imtihan etmek için ümmetlere ayırdı. Öyle ise iyiliklerde yarışın”** (42 Şura suresi 8) buyurarak, ayrılığın bir imtihan vesilesi olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu imtihan sürecinde insanlar, **“anlaşmazlığa düşmüş olduğunuz şeyler size bildirilecektir”** (5 Maide suresi 48) ifadesiyle, ayrılığa neden olan konuların açıklığa kavuşacağını öğreneceklerdir. Farklılaşarak bir arada yaşamak, açıkça bir imtihan olarak sunulmaktadır.

3. **Kuran'a Bağlılık ve Kardeşlik Vurgusu:** Ayrılığın panzehiri olarak Kuran'a sınımsız bağlanmak ve müminler arasında kardeşlik bağı kurmak öne çıkarılmaktadır. **"Ve topluca Allah'ın ipi Kuran'a sınımsız bağlanın ve bölünüp parçalanmayın!"** (3 Ali İmran suresi 103) ayeti, Kuran'ın birleştirici gücünü vurgular. Geçmişteki düşmanlıkların Allah'ın nimetiyle kardeşliğe dönüştüğü belirtilir: **"Hani siz, bir zamanlar birbirinize düşmanlar idiniz. O, kalplerinizin arasını uzlaştırdı. O'nun bu Kuran nimeti sayesinde kardeşler oldunuz."** (3 Ali İmran suresi 103). Ayrıca **"Müminler ancak ve ancak kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'ın bu emri konusunda duyarlı olun ki onun merhametine nail olasınız"** (49 Hucurât suresi 10) ayeti, müminler arası kardeşliğin Allah'ın emri olduğunu ve bu konuda duyarlı olunması gerektiğini net bir şekilde ifade eder.
4. **Takvanın Üstünlüğü ve Irksal Farklılıkların Amacı:** Kuran, insanların etnik ve irksal farklılıklarının bir üstünlük vesilesi olmadığını, aksine tanışma ve kaynaşma amacı taşıdığını belirtir: **"Ey insanlar! Biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık. Tanışıp kaynaşasınız/ortak iyide buluşasınız diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah, katında en şerefli/en asil olanınız, ona karşı en duyarlı olanınızdır. Şüphesiz Allah, her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olandır."** (49 Hucurât suresi 13). Bu ayet, Allah katında gerçek üstünlüğün takvada (Allah'a karşı duyarlı olmakta) olduğunu, soy, ırk gibi fiziksel farklılıkların önemsiz olduğunu ve hatta pozitif bir amaca hizmet ettiğini ortaya koymaktadır.
5. **Bireysel Sorumluluk ve İnancın Önemli Olması:** Metinde verilen örnek, bireysel inancın önemini ve soy bağı gibi faktörlerin ahirette bir fayda sağlamayacağını gösterir. **"Allah, kâfirlere Nuh'un hanımı ile Lut'un hanımını örnek olarak veriyor. Her iki hanım da iyi kulumuzun nikâhı altındaydı fakat onlara iman etmeyerek ihanet ettiler. Kendilerine ateşe girenlerle birlikte ateşe girin denildiği o günde kocaları onları Allah'ın azabından koruyamayacak"** (66 Tahrim suresi 10) ayeti, imanın bireysel bir sorumluluk olduğunu ve en yakın akrabalık bağlarının bile inançsızlık karşısında bir koruma sağlayamayacağını net bir şekilde ifade eder. Bu, ırk veya aile gibi dışsal özelliklere dayalı herhangi bir üstünlük düşüncesini reddeder.

En Önemli Fikirler/Gerçekler:

- **İnsanlığın kökeni tek bir ümmettir; ayrılıklar sonradan ortaya çıkmıştır.** Bu ayrılıkların temelinde "ihtiras ve aşırılık" yatmaktadır.
- **Irksal, etnik veya milli farklılıklar bir üstünlük nedeni değil, "tanışıp kaynaşma" ve "ortak iyide buluşma" amacı taşır.**
- **Allah katında en değerli olan, takva sahibi (Allah'a karşı en duyarlı) olandır; soy, ırk veya renk gibi özellikler önemli değildir.**
- **Ayrılıkların ve farklılaşmanın ilahi bir hikmeti ve imtihan boyutu vardır.** Allah, dileyseydi insanları tek bir ümmet yapardı, ancak insanları imtihan etmek için ayırmıştır.
- **Müminler arasında kardeşlik bağı esastır ve Kuran'a sınımsız bağlanmak, bu birliği sürdürmenin yoludur.**
- **Bireysel inanç ve sorumluluk, soy bağı gibi dışsal faktörlerden daha önemlidir.**

Bu Kur'anî perspektif, ırkçılık ve milliyetçilik gibi ayrımcı ideolojileri temelden reddetmekte, bunun yerine insanlığın birliğini, kardeşliği ve takvayı esas alan evrensel bir değerler sistemi sunmaktadır.

35.3 You Tube Sunum Videosu:

36. KURAN'DA ŞİRK

36.1 Açıklama ve Ayetler:

Şirk kelimesi, ortak koşmak (ortaklık) demek olup, «Tevhid» kelimesinin zıddıdır. Şirk güneş, ay, yıldızlar gibi semavî varlıklara, tabiat kuvvetlerine, yan, yardımcı veya tam ilâh zannedilen insanlara, Meleklerle, Peygamberlere, Şeyhlere, Evliyalara, hülâsa, Allah'tan başka canlı veya cansız varlıklara tapınmak, Allah yerine onlardan yardım istemek ve onlara ibadet etmektir. Bu âlemin yaratıcısının bir olduğu kabul edilmekle beraber, "O'na yakınlığı temin etmek ve O'nun katında şefaathçi olmak üzere Allah ile beraber Meleklerle, Peygamberlere, diğer önemli insanlara, putlara ve heykellere tapmak, onlardan yardım beklemek, onlardan Aracılık ummaktır." Şeytan insandan ve cinden olur; tuzağını doğru yolun üstüne kurar. Onun en büyük tuzağı, şirk tuzağıdır.

Şirk koşana "müşrik" denilirken, şirk koşulan ise "şerik" şeklinde ifade edilmektedir. Şirket kelimesi de "ş-r-k" fiilinden türemiş olup, iş hayatındaki ortaklık anlamında kullanılmaktadır. Toplumda bir şeyin ortak olması için de kullanılır. Mesela farz olan ibadetlere herkes sorumluluk açısından müşterek yani ortaktır. Kardeşler için anne ve baba müşterek yani ortaktır. Çünkü bütün kardeşler anne ve babaya mensup olma cihetinden ortaktırlar. Diğer bir ortak olma ise miras ve alış-veriş işlemlerinde yapılmaktadır. Şirk kavramı terim olarak "Allah'ın ulûhiyetinde ortağı, dengi veya benzerinin bulunduğuna inanmak olarak tarif edilebilir. Ş-r-k isim ve fiil türevleriyle beraber Kur'an'da, toplam 171 defa geçmektedir. Bu kavramının Kur'an'daki muhtevası şu kavramlarla ifade edilmektedir: "Küfûv (denk tutmak), misl (benzer, eş), veli/vâlî (dost), nid (özünde benzeri), şefî (şefaathçi), şehîd (yardımcı, lehte şahitlik yapan)" Kur'an'da şirkin tanımlamaları, büyük günah, büyük zulüm, cehalet, apaçık sapıklık, alçaklık, zanna uyma, dünya hayatına düşkünlük; şirkin çeşitleri ise büyük şirk, yaratılmışlara aşırı hürmet, gaybın bilinmesi, günahsızlık-şefaath, riya ve menfaat olarak ifade edilmiştir.

"Yoksa onlar kendileri yaratılmış olup, hiçbir şey yaratamayanları şirk koşarak Allah'a ortak mı ediyorlar?" (7 Araf suresi 191)

"O gün, onların hepsini bir araya toplayacağız; sonra da Allah'a şirk koşanlara diyeceğiz ki; iddia etmiş olduğunuz ortaklarınız nerede?" (6 Enam suresi 22)

"Hayır, sadece Allah'a yalvarırsınız. O da uygun görürse, kaldırılması için dua ettiğiniz belayı kaldırır da siz, ortak koştuğunuz şeyleri unutupersiniz." (6 Enam suresi 41)

"- O'nun kelimelerini/hükümlerini değiştirebilecek bir güç yoktur. O'dur her şeyi işiten, her şeyi bilen. (6 Enam suresi 115)

"O Allah 'ki ümmi/vahiy kültürüne sahip olmayan ve apaçık bir sapkınlık içinde bulunan bir topluma kendi içlerinden O' un ayetlerini ileten, onları şirkten arındıran, bu kitabı/Kuran'ı ve bu kitabın anlaşılması ve hayata taşınmasını öğreten bir Elçi gönderdi." (62 Cuma suresi 2)

"Allah, sadece kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun altındaki günahları hak eden kişi için isterse bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, büyük bir günahla ona iftira etmiş olur." (4 Nisa suresi 48)

"Hiç şüphesiz Allah, kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz ama bunun altında olan günahları hak eden kimse için bağışlar. Çünkü kim Allah'a şirk koşarsa, o derin bir sapıklığa düşmüştür." (4 Nisa suresi 116)

36.2 Kuran'da ŞİRK Kavramının Temel Temaları (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Şirk Kavramının Tanımı ve Kökeni

- **Tanım:** Şirk kelimesi, "ortak koşmak (ortaklık)" anlamına gelir ve "Tevhid" kelimesinin zıddıdır. Temel olarak, "Allah'ın ulûhiyetinde ortağı, dengi veya benzerinin bulunduğu inanmak" olarak tarif edilir.
- **Geniş Kapsamı:** Kaynak, şirkin sadece semavî varlıklara (güneş, ay, yıldızlar), tabiat kuvvetlerine değil, aynı zamanda yarı, yardımcı veya tam ilâh zannedilen insanlara (Melekler, Peygamberler, Şeyhler, Evliyalar) tapınmak, Allah yerine onlardan yardım istemek ve onlara ibadet etmek olduğunu belirtir.
- **Aracılık ve Şefaât Anlayışı:** Özellikle bu âlemin yaratıcısının bir olduğu kabul edilse bile, "O'na yakınlığı temin etmek ve O'nun katında şefaâtçi olmak üzere Allah ile beraber Meleklerle, Peygamberlere, diğer önemli insanlara, putlara ve heykellere tapmak, onlardan yardım beklemek, onlardan Aracılık ummak" da şirk olarak ifade edilir.
- **Kelimelerin Kökeni:** Şirk koşana "müşrik", şirk koşulan ise "şerik" denilir. "Şirket" kelimesi de "ş-r-k" fiilinden türemiş olup, ortaklık anlamında kullanılır.

2. Kur'an'daki Kullanımı ve İlgili Kavramlar

- **Sayısal Varlık:** "ş-r-k" isim ve fiil türevleriyle beraber Kur'an'da toplam 171 defa geçmektedir.
- **Muhtevayı Açıklayan Kavramlar:** Şirk kavramının Kur'an'daki muhtevası şu kavramlarla ifade edilir:
- **Küfüv (denk tutmak):** Allah'a denk bir varlık kabul etmek.

- **Misl (benzer, eş):** Allah'ın benzeri veya eşi olduğuna inanmak.
- **Veli/Vâlî (dost):** Allah'tan başka bir varlığı nihai dost ve koruyucu görmek.
- **Nid (özünde benzeri):** Özünde Allah'a benzeyen bir varlık olduğunu düşünmek.
- **Şefi (şefaathçi):** Allah'tan başka bir varlığın şefaath edebileceğine inanmak.
- **Şehîd (yardımcı, lehte şahitlik yapan):** Allah'tan başka bir varlığın nihai yardımcı veya lehine şahitlik yapabileceğine inanmak.

3. Şirkin Kur'an'daki Tanımlamaları ve Sonuçları

Kur'an'da şirk, çeşitli olumsuz kavramlarla tanımlanarak ciddiyeti vurgulanır:

- **Büyük Günah:** *"Allah, sadece kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun altındaki günahları hak eden kişi için isterse bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, büyük bir günahla ona iftira etmiş olur."* (4 Nisa suresi 48)
- **Büyük Zulüm, Cehalet,**
- **Apaçık Sapıklık:** *"Çünkü kim Allah'a şirk koşarsa, o derin bir sapıklığa düşmüştür."* (4 Nisa suresi 116)
- **Alçaklık, Zanna Uyma, Dünya Hayatına Düşkünlük**

4. Şirkin Çeşitleri

Kaynak, şirkin şu çeşitlerini belirtir:

- **Büyük Şirk:** Allah'a doğrudan ortak koşma.
- **Yaratılmışlara Aşırı Hürmet:** Yaratılmış varlıklara Allah'a özgü saygı ve yüceltmeyi gösterme.
- **Gaybın Bilinmesi (İddiası):** Allah'tan başka bir varlığın gaybı bilebileceğine inanma.
- **Günahsızlık-Şefaath (İddiası):** Bazı varlıkların günahsız olduğuna ve Allah katında mutlak şefaathçi olabileceğine inanma.
- **Riya ve Menfaat:** İbadetleri veya dini eylemleri Allah rızasından ziyade gösteriş veya dünyevi menfaatler için yapma.

5. Ayetlerden Önemli Alıntılar ve Mesajlar

- **Yaratıcılık Vurgusu:** *"Yoksa onlar kendileri yaratılmış olup, hiçbir şey yaratamayanları şirk koşarak Allah'a ortak mı ediyorlar?"* (7 Araf suresi 191)
- – Bu ayet, yaratılmamış olan Allah'ın tek yaratıcı olduğunu vurgulayarak şirkin mantıksızlığını ortaya koyar.
- **Ortakların Hesabı:** *"O gün, onların hepsini bir araya toplayacağız; sonra da Allah'a şirk koşanlara diyeceğiz ki; iddia etmiş olduğunuz ortaklarınız nerede?"* (6 Enam suresi 22)

- – Bu ayet, ahirette müşriklerin ortak koştuklarının kendilerine yardım edemeyeceğini ve bu ortakların hiçbir güçlerinin olmadığını gösterir.
- Sadece Allah'tan Yardım Dileme: **"Hayır, sadece Allah'a yalvarırsınız. O da uygun görürse, kaldırılması için dua ettiğiniz belayı kaldırır da siz, ortak koştuğunuz şeyleri unutupursunuz."** (6 Enam suresi 41)
- – Bu ayet, gerçek sıkıntıda sadece Allah'a sığınılacağını ve O'nun yardımının tek geçerli olduğunu belirtir.
- Allah'ın Kelimelerinin Değişmezliği: **"- O'nun kelimelerini/hükümlerini değiştirebilecek bir güç yoktur. O'dur her şeyi işiten, her şeyi bilen."** (6 Enam suresi 115)
- – Bu ayet, Allah'ın mutlak kudretini ve hükmünün değişmezliğini vurgular, dolayısıyla O'na ortak koşmanın imkansızlığını dile getirir.
- Peygamberin Görevi: **"O Allah 'ki ümmi/vahiy kültürüne sahip olmayan ve apaçık bir sapkınlık içinde bulunan bir topluma kendi içlerinden O' un ayetlerini ileten, onları şirkten arındıran, bu kitabı/Kuran'ı ve bu kitabın anlaşılması ve hayata taşınmasını öğreten bir Elçi gönderdi."** (62 Cuma suresi 2)
- – Bu ayet, Peygamberin temel misyonlarından birinin toplumu şirkten arındırmak olduğunu açıkça ortaya koyar.
- Şirkin Affedilmezliği: **"Allah, sadece kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun altındaki günahları hak eden kişi için isterse bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, büyük bir günahla ona iftira etmiş olur."** (4 Nisa suresi 48) ve
- **"Hiç şüphesiz Allah, kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz ama bunun altında olan günahları hak eden kimse için bağışlar. Çünkü kim Allah'a şirk koşarsa, o derin bir sapıklığa düşmüştür."** (4 Nisa suresi 116)
- – Bu ayetler, şirkin Allah katında affi olmayan yegâne günah ve derin bir sapkınlık olduğunu net bir şekilde ifade eder.

Sonuç

"ŞİRK" kaynak metni, Kur'an'daki şirk kavramını çok yönlü bir şekilde ele almaktadır. Şirk, sadece putlara tapmakla sınırlı olmayıp, Allah'ın sıfatlarında, otoritesinde veya ibadette O'na ortak koşmak anlamına gelen geniş bir kavramdır. Kaynak, şirkin en büyük günah, büyük zulüm ve derin bir sapkınlık olduğunu vurgulayarak, Allah'ın bu günahı asla affetmeyeceğini açıkça belirtir. Bu bağlamda, Tevhid inancının önemi ve şirkten kaçınmanın Müslümanlar için hayati bir sorumluluk olduğu anlaşılmaktadır.

36.3 You Tube Sunum Videosu:

37. KUR'AN'DA TAĞUT

37.1 Açıklama ve Ayetler:

Kelimenin sözlük manası “ileri derece sapkınlık durumu olarak haddin aşılması”, “dinin emirleri dışına çıkarak küfre girme” dir. Kelimenin kök anlamından, insanın yaratılış fitratından uzaklaşıp, tasvip edilmeyen çeşitli davranışları sergileme manası ön plana çıkmaktadır.

Tâğut kelimesi cahiliye döneminde kullanılan bir kavramdı. Bu dönmede kelime Kâbe dışında kutsal sayılan mabetler, put bakıcıları veya bizatihi putlara isim olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Kavramın sihir, sihirbaz, kâhin ve şeytan ile bağlantılı olarak kullanılması aynı şekilde dönemin inanç kültürü ile yakından ilgilidir. Bu kelimenin sahabe ve tabiun döneminde Allah dışında mabut kabul edilen canlı veya cansız nesnelere işaret edecek şekilde kullanıldığı anlaşılmaktadır.

İslam dışındaki tüm yönetim mekanizmaları, liderler, liderin temsil ettiği sistem bu kavram ile tanımlanmıştır. Bu yönüyle tâğut, modern dönemde kaynağını İslam'dan almayan veya İslam'dan uzaklaştığı düşünülen sistemleri sembolize eden bir kavram olarak kullanılmıştır.

Tâğuta (azgınlık edene) kulluk etmekten kaçınıp, Allah'a yönelenlere müjde vardır.” Yüce Allah olumsuz insanları ve yaşayacakları feci akıbeti beyan ettikten ve duyarlı insanları da o azapla ilgili uyardıktan sonra, bu defa sözü tevhide sarılan ve sadece Allah'a yönelenlere getirmekte ve onlar için müjdeler olduğunu bildirmektedir. Buradaki et-tâğut kelimesine verilen “şeytan, put, Ka'ab b. Eşref” gibi anlamlar aslında tek bir anlamın açılımı durumundadır ki o anlam “Hakk'ın karşısındaki şey” demektir. Bu bazen şeytan, bazen nefis, bazen ideoloji, bazen de arzu ve heves olur. Kur'ân'da bu kelime kullanıldığı 8 yerde de bağlama göre “Hakk'ın ve hakikatin karşıtı” manasını vermektedir. Yorumunu yapmakta olduğumuz ayette tâğut denen varlıklardan kaçınıp Yüce Allah'a yönelenler için müjdeler olduğu beyan edilmektedir.

İyi insanlar her sözü veya sözün tamamını dinlerler; ancak mümeyyiz bir akılla hareket ederek ayırıcı bir mantık ortaya koyar ve sözün en güzeline yani vahye tâbi olurlar.

“Dinde zorlamanın/baskının hiçbir şekli yoktur. Hak yol, batıl yoldan apaçık ayrılmıştır. Kim tağutu şer güçleri inkâr ederde Allah'a inanır-güvenirse, muhakkak ki o, kopması mümkün olmayan sağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah hakkıyla iştir, hakkıyla bilendir. Allah, iman edenlerin velisi ve koruyucusudur. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Gerçeği örtbas eden kâfirlerin evliyası ise tağuttur/azgınlardır. Onları aydınlıktan karanlıklara sürüklerler. İşte onlar ateş halkıdır. Orada kalıcıdır.” (2 Bakara suresi 256-257)

“Şu kendilerine kitaptan bir pay verilenleri görmüyor musun? Uğur/uğursuzluğa ve şer odaklarına inanıyorlar. Bir de kâfirler için: “Onlar, iman edenlerden daha doğru yoldadır.” diye iddia ediyorlar.” (4 Nisa suresi 51)

“Hem sana indirilen Kuran'a ve hem de senden önce indirilen vahiylerle, iman ettiklerini iddia edenleri görmedin mi? Bunlar (Tâğut), Allah'a isyanı sistemleştirenin hakemliğine başvurmak istiyorlar. Oysa onu reddetmekle emrolunmuşlardı. Kaldı ki bu şeytan, onları derin bir sapıklığa düşürmek istiyor.” (4 Nisa suresi 60)

"İman edenler, Allah yolunda savaşırlar. Kâfirler de şer odaklarının yolunda savaşırlar. O halde şeytanın evliyalari/dostlari ile savaşın. Zira şeytanın hile ve tuzağı zayıftır." (4 Nisa suresi 76)

37.2 TÂĞUT KAVRAMI: Detaylı Bir Değerlendirme (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Tanım ve Sözlük Anlamı

"Tâğut" kelimesinin sözlük anlamı, "ileri derece sapkınlık durumu olarak haddin aşılması" ve "dinin emirleri dışına çıkararak küfre girme" olarak tanımlanmaktadır. Kelimenin kök anlamından hareketle, insanın fitratından uzaklaşarak onaylanmayan davranışlar sergilemesi manası ön plana çıkmaktadır.

2. Tarihsel Kullanım

- **Cahiliye Dönemi:** "Tâğut" kelimesi Cahiliye döneminde Kâbe dışında kutsal sayılan mabetler, put bakıcıları veya bizzat putları ifade etmek için kullanılmıştır. Ayrıca sihir, sihirbaz, kâhin ve şeytan gibi kavramlarla da yakından ilişkilendirilmiştir.
- **Sahabe ve Tabiun Dönemi:** Bu dönemde "Tâğut", Allah dışında mabut kabul edilen canlı veya cansız nesnelere işaret etmek amacıyla kullanılmıştır.
- **Modern Dönem:** Günümüzde "Tâğut", kaynağını İslam'dan almayan veya İslam'dan uzaklaştığı düşünülen tüm yönetim mekanizmaları, liderler ve sistemleri sembolize eden bir kavram olarak kullanılmaktadır.

3. Kur'an'daki Tâğut Kavramı

Kur'an'da "Tâğut" kelimesi 8 farklı yerde geçmekte olup, her kullanımda bağlama göre "Hakk'ın ve hakikatin karşıtı" manasını taşımaktadır. Kaynakta belirtildiği gibi, "Şeytan, put, Ka'ab b. Eşref" gibi anlamlar aslında tek bir anlamın açılımı olup, o anlam "Hakk'ın karşısındaki şey" demektir. Bu bazen şeytan, bazen nefis, bazen ideoloji, bazen de arzu ve heves olabilir.

Temel Temalar ve Ayetler:

- **Tevhide Yönelme ve Tâğut 'tan Kaçınma:** ***"Tâğuta (azgınlık edene) kulluk etmekten kaçınıp, Allah'a yönelenlere müjde vardır."*** (39 Zümer suresi 17)
- Bu ayet, Tâğut 'tan yüz çevirip Allah'a yönelenlere müjde verildiğini vurgular. İyi insanların, her sözü dinleseler de ayırt edici bir akılla hareket ederek en güzel söze, yani vahye tâbi olmaları gerektiği belirtilir.
- **Dinde Zorlama Olmaması ve Hak ile Batılın Ayrımı:** ***"Dinde zorlamanın/baskının hiçbir şekli yoktur. Hak yol, batıl yoldan apaçık ayrılmıştır. Kim tağutu şer güçleri inkâr eder de Allah'a inanır-güvenirse, muhakkak ki o, kopması mümkün olmayan sağlam bir kulpa yapışmıştır. Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir."*** (2 Bakara Suresi 256)

- Bu ayet, dinde zorlamanın olmadığını, hak ile batılın açıkça ayrıldığını ve Tâğutu inkâr edip Allah'a inananın sağlam bir kulpa yapıştığını ifade eder.
- **İman Edenlerin Velisi Allah, Kâfirlerin Velisi Tâğut:** *"Allah, iman edenlerin velisi ve koruyucusudur. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Gerçeği örtbas eden kâfirlerin evliyası ise tağuttur/azgınlardır. Onları aydınlıktan karanlıklara sürüklerler. İşte onlar ateş halkıdır. Orada kalıcıdırlar."* (2 Bakara Suresi 257)
- Bu ayet, Allah'ın iman edenlerin dostu olduğunu ve onları aydınlığa çıkardığını, kâfirlerin dostunun ise Tâğut olduğunu ve onları karanlığa sürüklediğini net bir şekilde ortaya koyar.
- **Tâğuta Hakemliğe Başvuranlar:** *"Hem sana indirilen Kuran'a ve hem de senden önce indirilen vahiylerle, iman ettiklerini iddia edenleri görmedin mi? Bunlar (Tâğut), Allah'a isyanı sistemleştirenin hakemliğine başvurmak istiyorlar. Oysa onu reddetmekle emrolunmuşlardı. Kaldı ki bu şeytan, onları derin bir sapıklığa düşürmek istiyor."* (4 Nisa Suresi 60)
- Bu ayet, Allah'ın vahyine iman ettiklerini iddia eden ancak Tâğutun hakemliğine başvurmak isteyenlerin durumunu eleştirir ve bu davranışın sapıklığa yol açtığını belirtir.
- **Allah Yolunda ve Tâğut Yolunda Savaş:** *"İman edenler, Allah yolunda savaşırlar. Kâfirler de şer odaklarının yolunda savaşırlar. O halde şeytanın evliyalari/dostları ile savaşın. Zira şeytanın hile ve tuzağı zayıftır."* (4 Nisa Suresi 76)
- Bu ayet, iman edenlerin Allah yolunda, kâfirlerin ise şer odakları (Tâğut) yolunda savaştığını ifade eder ve şeytanın hile ve tuzağının zayıf olduğunu vurgular.

4. Önemli İdealar ve Gerçekler

- **Tâğut, Hakikatin Karşısındaki Her Şeydir:** Tâğutun sadece putlar veya şeytanla sınırlı olmayıp, "Hakk'ın karşısındaki her şeyi kapsayan geniş bir anlama sahip olması temel bir vurgudur. Bu, ideolojileri, kişisel arzuları ve nefsanî istekleri de içerir.
- **İslam Dışı Sistemlerin Tâğut Olarak Nitelendirilmesi:** Modern dönemde İslam'dan sapmış veya İslam'dan kaynağını almayan tüm yönetim sistemleri ve liderlerin Tâğut olarak görülebileceği fikri, günümüzdeki siyasi ve sosyal yorumlar için önemlidir.
- **Tâğutu İnkâr Etmek, Tevhidin Bir Gereğidir:** Kur'an, tağutu inkâr etmeyi ve yalnızca Allah'a inanmayı sağlam bir iman esası olarak belirtir. Bu, Müslümanlar için temel bir dini yükümlülüktür.
- **Tâğut, İnsanları Karanlığa Sürükler:** Tâğutun, iman edenleri aydınlıktan karanlıklara sürükleyen bir güç olduğu ve kâfirlerin dostu olduğu vurgusu, tâğutun yıkıcı etkisini açıkça ortaya koymaktadır.
- **Şeytanın Hilesi Zayıftır:** Her ne kadar Tâğut güçlü bir kavram gibi görünse de şeytanın hile ve tuzağının zayıf olduğu belirtilerek, Allah'a güvenenlerin üstün geleceği mesajı verilmektedir.

Bu brifing dokümanı, "Tâğüt" kavramının derinlikli ve çok boyutlu yapısını ortaya koyarak hem tarihsel bağlamdaki hem de Kur'an'daki anlamını kapsamlı bir şekilde sunmaktadır.

37.3 You Tube Sunum Videosu:

38 KURAN'DA DUA

38.1 Açıklama ve Ayetler

Kur'an-I Kerim'de pek çok kez, Allah'a gönülden teslim olan kullar olarak dua etmek ve Allah'ın yüceliğini ifade etmek emredilmiştir. Dua mana itibariyle çağırarak, seslenmek, istemek; yardım talep etmek gibi anlamlara gelmektedir. Dua kulun Allah'a olan bir yöneliştir. Dua kul üzerinde psikolojik manada bir rahatlama, huzur ve gönül tatmini doğurur. Duada Allah ile kul arsanda bir vasıta yoktur, **"...Allah insanlara Şah damarından daha yakındır."** (50 Kaf suresi 16) Kul, Yaratanına halini arz eder ve niyazda bulunur. Bu yüzden kul açısından dua etmek oldukça önemli bir ibadettir. Bizim için gerçek manada neyin hayırlı olacağını sadece Allah bilmektedir. Bizim zahiren hayır gördüğümüz ve istediğimiz bir şey aslında hayırlı olmayabilir. Bu yüzden Allah bazen bizim için hayırlı olmayacak bir şeyi nasip etmediği gibi hayırlı olacak olsa da kulunu sabır imtihanına tutmak için de istediğimiz şeyi nasip etmeyebilir. Tüm bunlardan dolayı dua etmekte ve Allah'a gönülden bağlanmakta ısrarlı ve samimi olmak gerekmektedir. Olaya dua ettim ama kabul olmadı şeklinde yaklaşmak bir mümine yakışan tavır değildir. Her şeyde hayır aramak ve tatmin olmak en doğru olanıdır.

Duanın samimiyet içerisinde ve ne söylendiğinin bilinerek yapılması amacına daha uygun olacaktır. Allah kullarını bazen türlü imtihanlarla zorluk ve sıkıntılarla sınar. Bazen de insanlar bu dünya hayatında yapmış oldukları birtakım hataların bedelini öderler. Her ne durumda olunursa olunsun Allah'tan yardım dilemeyi ve Allah'a yönelmeyi hayatın temel prensibi edinmek gerekir. Kul Allah'a dayanıp güvenirse ve gerçek dost olarak sadece Allah'ı bilirse mutlaka yardım görecektir. Kulun Allah'a muhtaç olmadığı tek bir an dahi yoktur.

Dualarda dünyevi maddi isteklerden çok hem bu dünya hayatında hem de ahirette hayırlı iman ve ihlâs sahibi kullardan olunmasının dilenmesi ve Allah'ın bize sunmuş olduğu sayısız nimet ve imkândan dolayı şükredilmesi daha uygun bir tutum olacaktır. İstenilen mal ve mülk şayet kişiyi bu dünya hayatında saptıracak ve azgınlık yapmasına sebep olarsa böyle bir kişi için sahip olduğu ve olacağı malın şerden başka bir tarafı bulunmamaktadır. Kula düşen Allah'a gönülden bağlanarak dua etmektir. Neyin hayırlı olduğu ya da neyin nasip olacağı sadece Allah'ın bilgisindedir.

“De ki: – Sizin dua ve kulluğunuz olmasa Rabbim size niye değer versin ki? Siz ki gerçeklere karşı yalana sarıldınız, iyi bilin ki bunun vebali yakanızı hiç bırakmayacak.” (25 Furkan suresi 77)

“Ülkede dirlik ve düzenlik tesis edildikten sonra, bozgunculuk yapmayın. Allah'tan korkarak ve rahmetini de ümit ederek O'na dua edin. Zira Allah'ın rahmeti iyi kimselere pek yakındır.” (7 Araf suresi 56)

“Sen içten bir yalvarış ve derin bir ürperti ile sesini yükseltmeden sabah akşam her daim Rabbini an ve sakın gafillerden olma!” (7 Araf suresi 205)

“Kullarım sana beni sorarlarsa; şüphesiz ben çok yakıным. Bana dua edenin; dua ettiğinde, duasına karşılık veririm. O halde onlar da benim davetime icabet etsinler ve bana inanıp güvensinler ki doğru yolda olsunlar.” (2 Bakara suresi 186)

“Rabbimiz, bizi doğru yola ilettikten sonra, kalplerimizi kaydırma. Bize katından rahmet bahşet, şüphesiz sen bol bol verensin.” (3 Ali İmran 8)

38.2 KUR'AN'DA DUA Kısa Bilgilendirme Belgesi: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Duanın Tanımı ve Önemi

- **Mana:** Dua, çağırma, seslenmek, istemek ve yardım talep etmek anlamlarına gelir.
- **Kulun Yönelişi:** Dua, kulun Allah'a olan içten bir yöneliştir ve önemli bir ibadettir.
- **Psikolojik Rahatlama:** Dua, kul üzerinde psikolojik rahatlama, huzur ve gönül tatmini doğurur.
- **Aracsız Bağlantı:** Kul ile Allah arasında bir aracı yoktur. Kaynakta belirtildiği üzere, **“...Allah insanlara Şah damarından daha yakındır.”** (50 Kaf suresi 16) Kul, halini doğrudan Yaratanına arz eder.
- **Samimiyet ve İsrar:** Dua ederken samimi ve ısrarlı olmak gerekmektedir. Duanın kabul olmaması durumunda bile "Her şeyde hayır aramak ve tatmin olmak en doğru olandır."

2. Duanın Kabulü ve İlahi Hikmet

- **Allah'ın Bilgisi:** "Bizim için gerçek manada neyin hayırlı olacağını sadece Allah bilmektedir." Kulun zahiren hayır gördüğü bir şey aslında hayırlı olmayabilir.
- **Sabır İmtihani:** Allah, hayırlı olsa bile kulunu sabır imtihanına tabi tutmak için istediği şeyi nasip etmeyebilir.
- **Hayırdan Başkası:** Maddi istekler eğer kişiyi saptıracak ve azgınlığa sürükleyecekse, bu mallar şerden başka bir şey değildir. "Kula düşen Allah'a gönülden bağlanarak dua etmektir. Neyin hayırlı olduğu ya da neyin nasip olacağı sadece Allah'ın bilgisindedir."
- **Allah'ın Yakınlığı ve Karşılığı:** **“Kullarım sana beni sorarlarsa; şüphesiz ben çok yakıным. Bana dua edenin; dua ettiğinde, duasına karşılık veririm.”** (2 Bakara suresi 186)

- Bu ayet, Allah'ın kullarına yakınlığını ve dualara icabet ettiğini vurgular.

3. Duanın İçeriği ve Odak Noktası

- **Maddi İsteklerden Çok Maneviyat:** Dualarda dünyevi maddi isteklerden ziyade, "hem bu dünya hayatında hem de ahirette hayırlı iman ve ihlâs sahibi kullardan olunmasının dilenmesi ve Allah'ın bize sunmuş olduğu sayısız nimet ve imkândan dolayı şükredilmesi daha uygun bir tutum olacaktır."
- **Şükür:** Allah'ın sunduğu sayısız nimet ve imkân için şükretmek önemlidir.
- **Hayırlı İman ve İhlâs:** Asıl odak noktası, hayırlı iman ve ihlâsa sahip bir kul olmaktır.

4. Dua ve Allah ile İlişki

- **Allah'a Dayanma:** "Kul Allah'a dayanıp güvenirse ve gerçek dost olarak sadece Allah'ı bilirse mutlaka yardım görecektir."
- **Sürekli Muhtaçlık:** "Kulun Allah'a muhtaç olmadığı tek bir an dahi yoktur." Bu, Allah'a sürekli yönelme ve O'ndan yardım dileme gerekliliğini vurgular.
- **Değer ve Kapsayıcılık:** "*De ki: – Sizin dua ve kulluğunuz olmasa Rabbim size niye değer versin ki?*" (25 Furkan suresi 77)
- Bu ayet, dua ve kulluğun Allah katındaki değerini belirtir.
- **Korku ve Ümit:** "*Allah'tan korkarak ve rahmetini de ümit ederek O'na dua edin. Zira Allah'ın rahmeti iyi kimselere pek yakındır.*" (7 Araf suresi 56)

5. Duanın Şekli ve Sürekliliği

- **Sakinlik ve Ürperti:** "*Sen içten bir yalvarış ve derin bir ürperti ile sesini yükseltmeden sabah akşam her daim Rabbini an ve sakın gafillerden olma!*" (7 Araf suresi 205)
- Dua ederken içtenlik, derin bir ürperti ve gaflette olmama önem taşır.
- **Sürekli Anma:** Sabah akşam her daim Allah'ı anmak ve dua etmek gerekir.
- **Doğru Yolda Olma:** Allah'ın davetine icabet etmek ve O'na inanıp güvenmek, doğru yolda olmanın bir gereğidir. "*O halde onlar da benim davetime icabet etsinler ve bana inanıp güvensinler ki doğru yolda olsunlar.*" (2 Bakara suresi 186)
- **Kalplerin Kaymaması İçin Dua:** "*Rabbimiz, bizi doğru yola ilettikten sonra, kalplerimizi kaydırma. Bize katından rahmet bahset, şüphesiz sen bol bol verensin.*" (3 Ali İmran suresi 8)
- Bu ayet, imanın korunması ve doğru yolda sebat etmek için yapılan duaya bir örnektir.

Sonuç

Kur'an'da dua, kulun Allah'a olan içten bir yönelişi, aracısız bir ibadeti ve psikolojik bir rahatlama kaynağı olarak ele alınır. Dualarda samimiyet, ısrar ve Allah'ın hikmetine güvenmek esastır. Maddi isteklerden ziyade iman ve ihlâsa odaklanmak, Allah'a dayanmak

ve O'nun rahmetini ummak, Kur'anî dua anlayışının temelini oluşturur. Dua, kulun Allah'a olan sürekli muhtaçlığını ifade etmesi ve her durumda O'na sığınması gereken temel bir yaşam prensibidir.

38.3 You Tube Sunum Videosu:

39 KURAN'DA İBADET

39.1 Açıklama ve Ayetler:

İbadet kelimesi a-b-d kökünden türemiş bir mastardır. Bu kökün ubudet ve ubudiyet şeklinde iki mastarı daha bulunmaktadır. Bu kelime şu anlamlara gelmektedir: "Tapmak, kulluk etmek, itaat etmek, boyun eğmek, alçakgönüllülük etmek, kul edinmek, köle edinmek, birine bağlanıp ondan ayrılmamak." Bu sözlük anlamlarından anlaşılmaktadır ki, ibadet kelimesinin ifade etmek istediği esas mana, kişinin güç ve iktidar sahibi birine karşı boyun eğmesi, itaat etmesi, kendi hürriyet ve bağımsızlığından feragat etmesi, ona karşı her türlü mukavemet ve isyanı terk etmesidir. İşte kulluk ve itaat etmenin gerçek manası budur.

İbadet, dinin teorik bildirisinde açıklanan iman konularının pratik alanda uygulanması ve gerçekleşmesidir. Dinî tecrübeden kaynağını alan her eylem, dinin pratik anlatımı olarak görülmelidir. İnsanların günlük hayatlarında önemli bir yer tutmaktadır. Bütün dinlerde, icra şekilleri farklı olmakla beraber ibadet vardır. Allah ile kul arasında kurulan ilişkide imandan sonra, ibadet aşaması gelmektedir. Allah Kur'an'da, **her şeyi insanın hizmetine sunduğunu, insanları ve cinleri kendine ibadet etmeleri için yarattığını**, peygamberleri aracılığıyla insanları imana ve ibadete çağırdığını bildirmektedir. O halde diyebiliriz ki, insanın yaratılış gayesini Allah'a ibadet etme olgusu oluşturmaktadır. Hiçbir şeye ihtiyacı olmayan, kullarının bütün ihtiyaçlarını karşılayan Allah, onlardan sadece kendisine ibadet etmelerini istemektedir. Bu sayede kullar, Allah'a teşekkür etmiş olacak, Allah'ın rızasına kavuşacak, bununla da ebedi kurtuluşa erişeceklerdir.

Allah'a imandan sonra geldiğini söylediğimiz ibadetin kapsamı geniştir. Çünkü Allah ile kulları arasındaki ilişki açısından ibadet, dar manada belli davranışları, geniş manada ise hayatın bütününe içine almaktadır. Allah ile ilişki kurmak demek olan ibadetin başında, her türlü olumsuzluklardan O'na sığınmak ve güzel bir niyet taşımak önemlidir. Kur'an'da Allah'a ibadet kavramı, tek ilâh olarak O'na inanmak, buyruklarına ve yasaklarına boyun eğmek, koyduğu hükümleri (namaz, hac, zekât, oruç vb.) yerine getirmek, O'nun koyduğu helal ve haramları benimsemek, O'na karşı büyüklenmemek, O'nun hükmüne razı olmak, kısacası hakiki ilah olarak O'nu benimsemek gibi anlamları ihtiva eder.

"O ölümü ve hayatı, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için yaratmıştır. O mutlak üstün ve yüce olan ve eşsiz bağışlayandır." (67 Mülk suresi 2)

"Ve ölüm gelip seni buluncaya kadar da Rabbine kulluğa devam et!" (15 Hicr suresi 99)

"Ben cinleri ve insanları sadece bana kulluk etsinler diye yarattım. Ben onlardan ne bir rızık istiyorum ne de beni doyurmalarını." (51 Zariyat suresi 56-57)

"Yüzlerinizi doğu ve batı yönüne döndürmeniz dindarlık değildir. Fakat gerçek dindarlık Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaplarına ve nebilere iman eden, ihtiyacı olmasına rağmen malını; akrabaya, yetimlere, yoksullara yolda kalmışlara, yardım için el açanlara, özgürlüğüne kavuşmak için paraya ihtiyaç duyanlara harcayan, namazı kılan, zekâtı veren, sözleştikleri zaman ahitlerini yerine getiren, sıkıntıda, hastalıkta ve savaşta sabredenlerinkidir. İşte davasında sadık olanlar ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlar bunlardır." (2 Bakara suresi 177)

39.2 KURAN'DA İBADET Kavramı Brifing Belgesi: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. İbadetin Sözlük ve Temel Anlamı:

- **Köken ve Anlamlar:** İbadet kelimesi a-b-d kökünden türemiş bir mastardır ve ubudet ile ubudiyet gibi diğer mastarları da bulunmaktadır. Sözlük anlamları arasında "Tapmak, kulluk etmek, itaat etmek, boyun eğmek, alçakgönüllülük etmek, kul edinmek, köle edinmek, birine bağlanıp ondan ayrılmamak" yer alır.
- **Esas Mana:** Kaynakta belirtildiği üzere, ibadetin esas manası, "kişinin güç ve iktidar sahibi birine karşı boyun eğmesi, itaat etmesi, kendi hürriyet ve bağımsızlığından feragat etmesi, ona karşı her türlü mukavemet ve isyanı terk etmesidir." Bu, kulluk ve itaatin gerçek tanımı olarak vurgulanır.

2. İbadetin Dinî Tecrübedeki Yeri ve Amacı:

- **İman ve Pratik Uygulama:** İbadet, dinin teorik bildirisinde açıklanan iman konularının pratik alanda uygulanması ve gerçekleşmesidir. Dinî tecrübeden kaynaklanan her eylem, dinin pratik anlatımı olarak kabul edilir.
- **İnsan Yaratılışının Gayesi:** Kuran'da Allah'ın her şeyi insanın hizmetine sunduğu, insanları ve cinleri ise kendine ibadet etmeleri için yarattığı bildirilmektedir. Bu bağlamda, "insanın yaratılış gayesini Allah'a ibadet etme olgusu oluşturmaktadır."
- **Allah'ın İhtiyaçsızlığı ve Kulların Kurtuluşu:** Hiçbir şeye ihtiyacı olmayan Allah, kullarından sadece kendisine ibadet etmelerini ister. Bu sayede kullar, "Allah'a teşekkür etmiş olacak, Allah'ın rızasına kavuşacak, bununla da ebedi kurtuluşa erişeceklerdir."

3. İbadetin Kapsamı ve Kur'an'daki Tanımı:

- **Geniş Kapsam:** Allah ile kulları arasındaki ilişki açısından ibadet, dar manada belli davranışları (namaz, hac, zekât, oruç vb.) içine alırken, "geniş manada ise hayatın bütününe içine almaktadır."

- **Kur'an'da İbadet Kavramının İçerikleri:** Kuran'da Allah'a ibadet kavramı şu anlamları ihtiva eder:
 - Tek ilâh olarak O'na inanmak.
 - Buyruklarına ve yasaklarına boyun eğmek.
 - Koyduğu hükümleri yerine getirmek.
 - O'nun koyduğu helal ve haramları benimsemek.
 - O'na karşı büyüklenmemek.
 - O'nun hükmüne razı olmak.
 - Kısacası hakiki ilah olarak O'nu benimsemek.
- **Niyet ve Sığınma:** Allah ile ilişki kurmak demek olan ibadetin başında, her türlü olumsuzluktan O'na sığınmak ve güzel bir niyet taşımak önemlidir.

4. Kuran'dan Destekleyici Ayetler:

Kaynak, ibadetin önemini ve kapsamını vurgulayan çeşitli Kuran ayetlerini sunmaktadır:

- Yaratılışın Amacı ve Sınav: **"O ölümü ve hayatı, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için yaratmıştır. O mutlak üstün ve yüce olan ve eşsiz bağışlayandır."** (67 Mülk suresi 2)
- Ölüm Gelincede Kadar Kulluk: **"Ve ölüm gelip seni buluncaya kadar da Rabbine kulluğa devam et!"** (15 Hicr suresi 99)
- İnsan ve Cinlerin Yaratılış Gayesi: **"Ben cinleri ve insanları sadece bana kulluk etsinler diye yarattım. Ben onlardan ne bir rızık istiyorum ne de beni doyurmalarını."** (51 Zariyat suresi 56-57)
- **Gerçek Dindarlık ve İbadetin Kapsamı:** Şu ayet, ibadetin sadece ritüellerden ibaret olmadığını, aynı zamanda toplumsal sorumlulukları, ahlaki değerleri ve sabrı da kapsadığını açıkça ortaya koymaktadır:
- **"Yüzlerinizi doğu ve batı yönüne döndürmeniz dindarlık değildir. Fakat gerçek dindarlık Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaplara ve nebilere iman eden, ihtiyacı olmasına rağmen malını; akrabaya, yetimlere, yoksullara yolda kalmışlara, yardım için el açanlara, özgürlüğüne kavuşmak için paraya ihtiyaç duyanlara harcayan, namazı kılan, zekâtı veren, sözleştikleri zaman ahitlerini yerine getiren, sıkıntıda, hastalıkta ve savaşta sabredenlerinkidir. İşte davasında sadık olanlar ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlar bunlardır."** (2 Bakara suresi 177)

Sonuç

"İBADET" kaynağı, Kuran'daki ibadet kavramını hem etimolojik hem de teolojik açıdan derinlemesine incelemektedir. İbadet, sadece belirli ritüellerden ibaret olmayıp, Allah'a tam bir teslimiyet, itaat ve yaşamın her alanını kapsayan geniş bir kavramdır. İnsanın yaratılış gayesi olarak vurgulanan ibadet, aynı zamanda ebedi kurtuluşun anahtarı ve Allah'ın rızasına ulaşma vesilesidir. Kaynak, bu kavramın sadece bireysel pratikleri değil, aynı zamanda toplumsal sorumlulukları, ahlaki değerleri ve sabrı da içerdiğini Kur'an ayetleriyle destekleyerek ortaya koymaktadır.

39.3 You Tube Sunum Videosu:

40 KURAN'DA NAMAZ

40.1 Açıklama ve Ayetler:

İbadetler içerisinde müstesna bir yere sahip olan namaz, Kur'an'da farz kılınmış vakitli bir ibadet olarak nitelenir. Birçok ayette namazın dosdoğru ve düzenli kılınmasına, vakitlerine ve erkânına doğrudan veya dolaylı vurgular vardır. Farsçadan Türkçeye geçmiş olan namaz kelimesinin Kur'an'daki karşılığı salât sözcüğüdür. Varlıkların salâtı; Allah'a karşı kıyam, rükû ve secde de bulunmak, O'nu tesbih ve tazimdir. Bu yüzden namaz ibadet kategorisinde görülmüştür. Böylece "salât" sözcüğünün tazim ve yüceltme anlamının sadece Allah için kullanılabileceği söylenebilir. Namaz sadece bu ümmete değil önceki ümmetlere de farz kılınmış olan vakitli bir ibadettir. Hz. İbrahim'in; **"Ey Rabbim! Beni ve çocuklarımı namazı kılanlardan eyle"** (14 İbrahim suresi 40) duası, Hz. İsa'nın beşikte iken (Muhammed Esed bu olayı gelecekle ilişkilendirmiştir.): **"... (Rabbim), yaşadığım sürece bana namazı emretti"** (19 Meryem suresi 31) sözü, Hz. Musa ve kardeşine ise; **"Şehirde halkınız için bazı evleri sığınak edinin diye vahyettik ve (onlara deyin ki) 'Evlerinizi ibadet yerlerine dönüştürün ve namazda devamlı ve kararlı olun diye vahyettik."** (10 Yunus suresi 87) ifadesi, bu evrenselliği gösteren örneklerdir.

Savaşta iken bile namazı kısaltarak kılmayı emreden Kur'an namazın kazasından bahsetmez. Yani savaştan daha kötü bir durumda kalmak olmayacağına göre namazın mazereti yoktur. Her ne kadar namaz dinin direği olarak ifade edilse de İslam dininde Ahlak namazdan önce gelir. Peygamberimizin seçiliş sebebi de "muhteşem ahlakıdır": **"Hiç şüphe yok ki sen, üstün bir karakter ve muhteşem bir ahlak sahibisin."** (68 Kalem suresi 4)

"Sana vahyolunan bu kitabı/Kuran'ı oku ve ilet! Namazı da hakkını vererek kıl! Çünkü namaz, hayasızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Elbette Allah'ın zikri/kitabı en büyüktür. Unutmayın ki Allah, yaptığınız her şeyi bilir." (29 Ankebut suresi 45) ...

Namaz Allaha karşı esas duruştur. Salat kelimesi Kur'an'da da farklı vurgular ve farklı anlamlarda kullanılmıştır. En çok kullanıldığı anlam hiç şüphesiz şer'i namaz manasıdır. Bunun dışında, Kur'an'da "dua ve istiğfar" (Tevbe 9/84, 103), "ibadet" (Ma'un 107/4), "ibadethane" (Hac 22/40), "destek" (Tâhâ 20/14); Ahzab 33/43, 56; Maide 5/12), "din ve dindarlık" (Maide 5/58), "davet" (Hûd 11/87; Maide 5/106), "kulluk" (Lokman 31/31), "yaratılış amacına uygun hareket" (Nur 24/41) anlamlarında kullanılır.

Tüm ibadetlerin ser-tacı olan namaz, semboller manzumesidir.

Başlangıç tekbiri: Allahu Ekber kelimesinde ifadesini bulan tekbir, Allah'ı her türlü nispetten arî olarak büyük, en büyük, tek büyük, mutlak büyük bilmektir.

Kıyam: Allah'a duyulan saygıyı sembolize eder. Kıyam, ayakta durmak, ayağa kalkmak, doğrulmaktır.

Kıraat: Kur'an'ın namaza taşınmasıdır. Namaz vahyin bedeni; vahiy ise namazın ruhudur. Kıraati tilavetten ayıran şey "anlamdır". Okuyanın anlama cehdi tilaveti kıraate çevirir. Maksat yaşamaktır. Anlamadan yaşanmaz. Kıraatin kalbi Fatihadır.

Rükû: Saygıdan dolayı boyun eğmeyi ifade eder. Kıyamdaki saygının bir sonraki aşamasıdır.

Secde: Saygının nihai noktasını ve zirvesini temsil eder. Huşû duyan kalp önce sahibini ayağa kaldırır, sonra boyun eğdirir, en sonunda secdeye vardırır. Secde insanın Allah karşısındaki mahviyet ve kulluğunu temsil eder. Secde insanın insanlığını Allah'ın huzurunda yere koymasındır.

Ka'de: Oturuş, yolculuğun sonunu temsil eder. Salât içinde duanın en yoğun olduğu bölümdür. Dua sadece "ibadetlerin beyni" değil, namazın da beynidir.

"Eğer tövbe eder yanlıştan döner namazı kılar ve zekâtı verirlerse, işte o zaman sizin din kardeşiniz olurlar. Biz bilmek isteyen toplum için ayetlerimizi etraflıca açıklıyoruz." (9 Tevbe suresi 11)

"Namazı kılın, zekâtı verin, rükû edenlerle beraber siz de boyun eğin." (2 Bakara Suresi 43)

"Sabır ve salât ile Allah'tan yardım isteyin. Çünkü bu, Allah'a içten saygı duyanların dışındakilere ağır gelir." (2 Bakara suresi 45)

"İsrailoğullarından; "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Anaya, babaya, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara iyilik edin. İnsanlara güzel söz söyleyin, namazı kılın; zekâtı verin!" diye söz almıştık. Sonra siz pek azınız dışında sözünüzden döndünüz ve hala da dönmeye devam ediyorsunuz." (2 Bakara suresi 83)

"Namazı kılın, zekâtı verin, kendiniz için önden hayır olarak ne yollarsanız Allah katında onu bulursunuz. Şüphesiz Allah yaptıklarınızı en iyi görendir!" (2 Bakara suresi 110)

"Yüzünü göğe doğru çevirip durduğunu elbette görmekteyiz. İşte seni hoşnut olacağın kıbleye çeviriyoruz. Öyleyse yönünü Mescidi-i Haram'a doğru çevir! Nerede bulunursanız bulunun sizde yönünüzü o yöne çevirin. Kendilerine kitap verilenler şunu iyi bilirler ki, bu Rablerinden gelen hakkın ta kendisidir. Allah, onların yaptıklarından habersiz değildir." (2 Bakara suresi 144)

"Yüzlerinizi doğu ve batı yönüne döndürmeniz dindarlık değildir. Fakat gerçek dindarlık Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaplara ve nebilere iman eden, ihtiyacı olmasına rağmen malını; akrabaya, yetimlere, yoksullara yolda kalmışlara, yardım için el açanlara, özgürlüğüne kavuşmak için paraya ihtiyaç duyanlara harcayan, namazı kılan, zekâtı veren, sözleştikleri zaman ahitlerini yerine getiren, sıkıntıda, hastalıkta ve savaşta sabredenlerinkidir. İşte davasında sadık olanlar ve Allah a karşı gelmekten sakınanlar bunlardır." (2 Bakara suresi 177)

"Şeytan, içki/aklı örten ve kumar ile sadece aranızda düşmanlık ve nefret tohumları saçmak ve sizi, Allah'ın zikri Kur'an'dan ve namazdan alıkoymak istiyor. Öyleyse artık bunlardan vaz geçeceksiniz değil mi?" (5 Maide suresi 91)

“Onların harcamalarının kabul edilmemesinin nedeni, Allah ve Allah'ın mesajlarını tebliğ eden Elçisine nankörlük etmeleri, namaza üşenerek gelmeleri ve verdiklerini de istemeye istemeye vermeleridir.” (9 Tevbe suresi 54)

40.2 NAMAZ: Kaynak İncelemesi ve Ana Temalar (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler/Gerçekler:

1. Namazın Tanımı ve Kur'an'daki Kökeni:

- Namaz, İslam ibadetleri içinde müstesna bir yere sahip olup Kur'an'da "**farz kılınmış vakitli bir ibadet**" (4 Nisa suresi 103) olarak nitelendirilir.
- Türkçeye Farsçadan geçen "namaz" kelimesinin Kur'an'daki karşılığı "salât" sözcüğüdür.
- "Salât" kelimesinin varlıklar için anlamı, Allah'a karşı kıyam, rükû ve secdede bulunmak, O'nu tesbih ve tazimdir. Bu nedenle ibadet kategorisinde görülmüştür.
- "Salât" sözcüğünün tazim ve yüceltme anlamının sadece Allah için kullanılabileceği vurgulanır.

2. Namazın Evrenselliği ve Zorunluluğu:

- Namaz sadece bu ümmete değil, önceki ümmetlere de farz kılınmış bir ibadettir.
- Hz. İbrahim'in "**Ey Rabbim! Beni ve çocuklarımı namazı kılanlardan eyle**" (14 İbrahim suresi 40) duası, Hz. İsa'nın beşikte iken "**... (Rabbim), yaşadığım sürece bana namazı emretti**" (19 Meryem suresi 31) sözü ve Hz. Musa ile kardeşine yapılan vahiyler (bkz. 10 Yunus suresi 87), bu evrenselliği gösteren örneklerdir.
- Kuran, savaş durumunda bile namazın kısaltılarak kılınmasını emreder ve namazın kazasından bahsetmez. "Savaştan daha kötü bir durumda kalmak olmayacağına göre namazın mazereti yoktur" ifadesiyle namazın koşullar ne olursa olsun terk edilemeyeceği vurgulanır.

3. Namazın Amacı ve İşlevi:

- "**Namaz Allaha karşı esas duruştur.**"
- Kur'an'da Ankebut Suresi 45. ayetle namazın temel işlevi açıkça belirtilir: "**Çünkü namaz, hayasızlıktan ve kötülükten alıkoyar.**"
- Namaz aynı zamanda "**Allah'ın zikri/kitabı**" ile ilişkilendirilir ve bunun "en büyük" olduğu ifade edilir.

4. Namazın Sembolik Anlamları (Semboller Manzumesi):

- Kaynak, namazı "tüm ibadetlerin ser-tacı olan, semboller manzumesi" olarak tanımlar ve her bir bölümün derin bir anlam taşıdığını belirtir:
- **Başlangıç tekbiri (Allahu Ekber):** "Allah'ı her türlü nispetten arî olarak büyük, en büyük, tek büyük, mutlak büyük bilmektir."

- **Kıyam:** "Allah'a duyulan saygıyı sembolize eder."
- **Kıraat:** "Kur'an'ın namaza taşınmasıdır. Namaz vahyin bedenidir, vahiy namazın ruhudur." "Okuyanın anlama cehdi tilaveti kıraate çevirir. Maksat yaşamaktır. Anlamadan yaşanmaz." "Kıraatin kalbi Fatıha'dır."
- **Rükû:** "Saygıdan dolayı boyun eğmeyi ifade eder."
- **Secde:** "Saygının nihai noktasını ve zirvesini temsil eder." "Secde insanın Allah karşısındaki mahviyet ve kulluğunu temsil eder. Secde insanın insanlığını Allah'ın huzurunda yere koymasındır."
- **Ka'de (Oturuş):** "Yolculuğun sonunu temsil eder." "Salât içinde duanın en yoğun olduğu bölümdür. Dua sadece 'ibadetlerin beyni' değil, namazın da beynidir."

5. Namazın Ahlak ile İlişkisi:

- "Her ne kadar namaz dinin direği olarak ifade edilse de İslam dininde **Ahlak** namazdan önce gelir."
- Peygamber Efendimiz 'in seçiliş sebebi de "muhteşem ahlakıdır" ve Kalem Suresi 4'ten alıntılanır: "**Hiç şüphe yok ki sen, üstün bir karakter ve muhteşem bir ahlak sahibisin.**" Bu, ahlaki değerlerin namaz ibadetinden bile önce geldiği fikrini pekiştirir.

6. "Salât" Kelimesinin Kur'an'daki Farklı Kullanımları:

- Kaynak, "salât" kelimesinin Kur'an'da sadece şer'i namaz anlamında değil, aynı zamanda farklı vurgular ve anlamlarda kullanıldığını belirtir:
- **"dua ve istiğfar"** (Tevbe 9/84, 103)
- **"ibadet"** (Ma'un 107/4)
- **"ibadethane"** (Hac 22/40)
- **"destek"** (Tâhâ 20/14; Ahzab 33/43, 56; Maide 5/12)
- **"din ve dindarlık"** (Maide 5/58)
- **"davet"** (Hûd 11/87; Maide 5/106)
- **"kulluk"** (Lokman 31/31)
- **"yaratılış amacına uygun hareket"** (Nur 24/41)

7. Namaz ve Diğer İbadet/Sorumluluklarla Birlikteliği:

- Birçok ayet, namazı zekât verme, tövbe etme, iyilik yapma, sabretme ve insanlara güzel söz söyleme gibi diğer önemli dini ve ahlaki sorumluluklarla birlikte anar:
- **"Eğer tövbe eder yanlıştan döner namazı kılar ve zekâtı verirlerse, işte o zaman sizin din kardeşiniz olurlar."** (9 Tevbe suresi 11)
- **"Namazı kılın, zekâtı verin, rükû edenlerle beraber siz de boyun eğin."** (2 Bakara Suresi 43)
- **"Sabır ve salât ile Allah'tan yardım isteyin."** (2 Bakara suresi 45)
- **"İsrailoğullarından; 'Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Anaya, babaya, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara iyilik edin. İnsanlara güzel söz söyleyin, namazı kılın; zekâtı verin!' diye söz almıştık."** (2 Bakara suresi 83)

- **"Namazı kılın, zekâtı verin, kendiniz için önden hayır olarak ne yollarsanız Allah katında onu bulursunuz."** (2 Bakara suresi 110)

8. Gerçek Dindarlık Kavramı ve Kibleye Yönelme:

- Bakara Suresi 177. ayet, **"Yüzlerinizi doğu ve batı yönüne döndürmeniz dindarlık değildir"** diyerek, gerçek dindarlığın yalnızca ritüelistik (Belli bir sıra veya düzeni takip eden davranışlar) yönelimden ibaret olmadığını, aksine iman, sadaka, ahde vefa ve zorluklara sabretmek gibi kapsamlı ahlaki ve sosyal sorumlulukları içerdiğini belirtir. Namaz kılmak ve zekât vermek bu kapsamlı tanımın içinde yer alır.
- Bakara Suresi 144, Ayet de kibleye yönelmenin önemini vurgular: **"İşte seni hoşnut olacağın kibleye çeviriyoruz. Öyleyse yönünü Mescidi-i Haram'a doğru çevir! Nerede bulunursanız bulunun sizde yönünüzü o yöne çevirin."**

9. Namazdan Alıkoyan Engeller ve Kabul Edilmeyen Harcamalar:

- Maide Suresi 91, **"Şeytan, içki/aklı örten ve kumar ile sadece aranızda düşmanlık ve nefret tohumları saçmak ve sizi, Allah'ın zikri Kuran'dan ve namazdan alıkoymak istiyor"** diyerek, namazı terk etmeye veya ihmal etmeye yol açan başlıca günahları belirtir.
- Tevbe Suresi 54, harcamaların kabul edilmemesinin nedenlerini şöyle açıklar: **"Allah ve Allah'ın mesajlarını tebliğ eden Elçisine nankörlük etmeleri, namaza üşenerek gelmeleri ve verdiklerini de istemeye istemeye vermeleridir."**
- Bu, namazı isteksizce kılmanın veya ibadeti hafife almanın ibadetin ruhuna aykırı olduğunu gösterir.

Bu belge, namazın sadece bir ibadet ritüeli olmanın ötesinde, derin sembolik anlamlar taşıyan, ahlakla iç içe geçmiş, evrensel bir buyruk olduğunu ve bireyin Allah ile olan ilişkisinde merkezi bir rol oynadığını açıkça ortaya koymaktadır.

40.3 You Tube Sunum Videosu:

41 KURAN'DA ORUÇ

41.1 Açıklama ve Ayetler:

Oruç, farziyeti konusunda tartışma bulunmayan bedenî bir ibadettir. Sözlük anlamı yemek, konuşmak ve yürümek gibi eylemlerden uzak durmak ve bir şeye karşı kendini tutmak manasına gelen oruç (savm/sıyâm) Terim olarak belli şartları taşıyanların ibadet kastı/niyeti ile fecri sadıktan güneş batışına kadar belirlenen vakitte yeme, içme ve cinsellik gibi biyolojik ihtiyaçlardan uzak durma şeklinde tanımlanabilir. (Muhammed Esed 20 Oruç/Savm teriminin

birincil anlamı “kaçınmak” ya da “feragat etmektir; sözcük, buradaki anlam örgüsü içinde, samt (“konuşmaktan kaçınmak”) sözcüğüyle eş anlamlıdır)

Orucun amacı; Kuran’ın inmeye başladığı ayda (Ramazan ayı) korunup-sakinmek, hidayete ermek, doğruyu yanlış ayırt edebilme yeteneği kazanmak, Allah'ın büyüklüğünü kavramak ve şükretmektir. Ramazan ayında oruç tutmanın amacı bu insanın Kuran'ı kendisine indirmesidir. Kuran öğrenmeye başlaması ve Kuran'ı beynine indirmesidir.

Oruçta amaç ruhun, iradenin eğitilmesidir. Gerçekten de oruç tutarak insan iradesini güçlendirir ve sabretmeyi (zorluklara karşı direnip dik durmayı) öğrenir. Kendisini yaratan Yüce Allah’a yaklaşma fırsatı bulur. Kötülüklerden uzak kalır. Kötülüklerden sakınır. Allah'ın emir ve yasaklarını hatırlar.

Kuran da belirtilenler dışında Oruç ibadetinin başkaca bir şartı yoktur, oruç ile ilgili ayetlerin hepsi alıntılanmıştır.

“Ye, iç, gözün aydın olsun. Şayet herhangi bir beşere rastlarsan, ben O Rahman’a oruç adadım bugün hiç kimseyle konuşmayacağım de!” (19 Meryem suresi 26)

“Ey İman edenler! Sakınıp korununuz diye oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı.” (2 Bakara suresi 183)

“Sayılı günlerde... Sizden kim hasta olur veya yolculukta bulunursa, tutamadığı günlerin sayısınca diğer günlerde orucunu tutar. Ona güç yetirenler (!) bir yoksul doyuracak kadar fidye verir. Kim fazladan iyilik yaparsa o iyilik kendinedir. Bu durumda oruç tutmanız eğer bilerseniz sizin için daha hayırlıdır.” (Bakara suresi 184) ...

(! “Kaza ile birlikte gücü yeten üzerine fidye vermek, fidyersiz kazadan veya kazasız fidyeden daha hayırlıdır; kaza artı fidyeye gücü yetenlerin ikisini birden yapmaları birini yapmalarından daha hayırlıdır” şeklinde anlamak daha doğrudur.)

“Ramazan ayıdır ki, insanlar için doğru yol rehberi olan ve bu rehberliğin belgelerini taşıyan doğru ile yanlış birbirinden ayırıp açıklayan Kuran, bu ayda indirilmiştir (indirilmeye başlamıştır). Sizden kim o aya erişirse o ayda oruç tutsun. Kimde hasta olur veya yolculukta bulunursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde tutsun. Allah, sizin için kolaylık diler, zorluk dilemez. Sayıyı tamamlamanızı ve size doğru yolu gösterdiğinden dolayı Allah’ı tekbir getirerek yüceltmenizi ister. Umulur ki nimetlerin hakkını verirsiniz.” (2 Bakara suresi 185)

“Oruç gecesi hanımlarınıza yaklaşmak size helal kılındı. Onlar sizin iffet örtünüz, sizde onların iffet örtüsünüz. Allah, sizin kendinizi zora soktuğunuzu bildi. Bu sebeple Allah sizi bu zorluklardan muaf tuttu ve sizden bu zorlukları kaldırdı; artık onlara yaklaşın ve Allah’ın sizin için meşru olarak verdiği yararları. Şafağın ak çizgisi kara çizgisinden size göre tam ayırt edilene kadar yiyin için, sonra geceye (güneş batıncaya) kadar orucu tamamlayın. Mescitlerde itikâfta olduğunuz günlerde hanımlara yaklaşmayın. İşte, Allah, insanlara kötülüklerden korunmaları için ayetlerini böylece açıklar.” (2 Bakara suresi 187)

“Haccı da umreyi de Allah için tam yapın. Eğer hac yapmaktan alikonursanız, oraya kolayınıza gelen bir kurban gönderin. Kurban yerine ulaşıncaya kadar da başlarınızı tıraş etmeyin. İçinizden hasta olan ya da başından bir rahatsızlığı bulunan bir kimsenin fidye olarak ya oruç tutması ya sadaka vermesi ya da kurban kesmesi gerekir. Güven içinde olursanız, hacca kadar umre ile faydalanmak isteyen kimseye, kolayına gelen bir kurban

kesmek; bulamayana hac esnasında üç gün, döndüğünüz vakit de yedi gün -ki bu tam on gün eder- oruç tutmak gerekir. Bu, ailesi Mescidi-i Haram 'da oturmayan kimseler içindir. Allah'tan sakının, Allah'ın cezasının şiddetli olacağını bilin.” (2 Bakara suresi 196)

“Allah, düşüncesizce ettiğiniz yeminlerden sizi sorumlu tutmaz ama bilinçli olarak yaptığınız yeminlerden sizi sorumlu tutar. Böyle bir yemini bozmanın keffâreti, kendi ailenize yedirdiğinizin ortalamasından on yoksulu doyurmak veya giydirmek ya da bir köleyi özgürlüğe kavuşturmandır. Bunları yapmaya imkân bulamayan da üç gün oruç tutar. Bu bozduğunuz yeminlerin keffâretidir. Öyleyse yeminlerinize sadık olun. Şükredesiniz diye Allah, ayetlerini işte böyle açıklıyor.” (5 Maide suresi 89)

“Sizden, hanımlarını annelerine benzeterek boşayan sonra da bu sözlerinden dönmek isteyenlerin cezası, hanımlarıyla ilişkiye girmeden önce bir köleyi özgürlüğüne kavuşturmandır. Zira Allah, tüm yaptıklarınızdan haberdardır. Fakat kim, bu imkânı bulamazsa onun cezası da peş peşe iki ay oruç tutmasıdır...” (58 Mücadile suresi 3-4)

“...Oruç tutan erkekler ve kadınlar, İffet ve namuslarını koruyan erkekler ve kadınlar, Allah'ı çokça anan erkekler ve kadınlar var ya... Allah, bunlar için sınırsız bir bağış ve muazzam bir ödül hazırlamıştır.” (33 Ahzap suresi 35)

“Bir müminin, diğer bir mümini öldürmeye asla hakkı yoktur. Meğerki yanlışlıkla ola; eğer bir kimse bir mümini yanlışlıkla öldürürse, onun cezası mümin bir köle azat etmek ve öldürülenin ailesine teslim edilen bir diyet/kan parasıdır. Eğer diyet almaktan vazgeçerlerse öldüren ödemedi kurtulur. Eğer ölen, mümin olduğu halde size düşman bir toplumdansa ise, bu takdirde ceza, bir mümin köleyi özgürlüğüne kavuşturmandan ibarettir. Eğer sizinle aranızda anlaşma bulunan bir toplumdansa ise, öldürülenin ailesine teslim olunan bir diyet ve mümin bir köleyi özgürleştirmektir. Fakat kim buna imkân bulamazsa, Allah tarafından tövbesinin kabul edilmesi için iki ay peş peşe oruç tutmaktır. Zira Allah, her şeyi bilen ve doğru karar verendir.” (4 Nisa suresi 92)

“Ey İman edenler! İhramlı iken av hayvanını öldürmeyin. Sizden kim bu yasağı bilerek onu öldürürse, onun cezası, içinizden adil iki kişinin belirlediği evcil hayvanı Kâbe'ye ulaştırarak kurban etmektir. Ya da buna denk bir miktarda yoksulları doyurmaktır veya buna denk bir oruç tutmaktır ki işlediği günahın cezasını böylece çekmiş olsun. Allah, geçmişte yapılanları affetmiştir. Fakat her kim bir daha bu suçları işlerse Allah ona yaptığının acısını tattırır. Çünkü Allah, güçlüdür ve hak edeni cezalandırandır.” (5 Maide suresi 95)

“Eğer sizi boşarsa bakarsınız ki Allah yerinize daha iyi eşler verir. Onlar, Allah'a teslim olan, inanıp güvenen, boyun eğen, ona yönelen, ibadetlerini yapan ve oruç tutan dullardan ve bakirelerden olabilir.” (66 Tahrim suresi 5)

41.2 KURAN'DA ORUÇ Briefing Belgesi: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Tema: Oruç (savm/sıyâm), Kuran'da farz kılınmış, tartışmasız bedensel bir ibadet olup belli şartları taşıyanların ibadet niyetiyle fecr-i sadıktan güneş batımına kadar yeme, içme ve cinsellik gibi biyolojik ihtiyaçlardan uzak durması şeklinde tanımlanır.

En Önemli Fikirler/Gerçekler:

- **Orucun Amacı:** Orucun temel amacı, Kuran'ın indirildiği (indirilmeye başlandığı) Ramazan ayında "korunup-sakinmek, hidayete ermek, doğruyu yanlış ayırt edebilme yeteneği kazanmak, Allah'ın büyüklüğünü kavramak ve şükretmektir." Ayrıca, "ruhun, iradenin eğitilmesi" ve "sabretmeyi (zorluklara karşı direnip dik durmayı) öğrenmek" suretiyle insanı yüce Allah'a yaklaştırması, kötülüklerden uzak durmasını sağlaması ve Allah'ın emir ve yasaklarını hatırlatması hedeflenir. Özellikle Ramazan ayında oruç tutmanın amacı, kişinin Kuran'ı kendisine indirmesi ve Kuran'ı öğrenmeye başlamasıdır.
- **Farz Oluşu ve Şartları:** Bakara Suresi 183. ayette açıkça belirtildiği üzere: **"Ey İman edenler! Sakınıp korununuz diye oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı."**
- **Kuran'da belirtilenler dışında oruç ibadetinin başkaca bir şartı yoktur.**
- **Orucun Vakti ve Yasaklar:** Oruç, **"feci sadıktan güneş batışına kadar belirlenen vakitte yeme, içme ve cinsellik gibi biyolojik ihtiyaçlardan uzak durma" şeklinde tanımlanır** (Bakara Suresi 187). Ancak aynı ayet, **"Oruç gecesini hanımlarınıza yaklaşmak size helal kılındı"** ifadesiyle iftar sonrası cinsel ilişkinin caiz olduğunu belirtir. Mescitlerde itikâfta bulunduğu günlerde ise hanımlara yaklaşılmaması gerektiği vurgulanır.
- **Ramazan Ayı ve Kuran İlişkisi:** Ramazan ayı, **"insanlar için doğru yol rehberi olan ve bu rehberliğin belgelerini taşıyan doğru ile yanlış birbirinden ayırıp açıklayan Kur'an, bu ayda indirilmiştir."** (Bkz. 2 Bakara suresi 185)
- Bu sebeple, Ramazan ayına erişenlerin bu ayda oruç tutması emredilir
- **Kolaylık ve İstisnalar:** Allah, oruç konusunda kulları için kolaylık diler, zorluk dilemez (Bakara Suresi 185).
- **Hastalık ve Yolculuk:** **"Sizden kim hasta olur veya yolculukta bulunursa, tutamadığı günlerin sayısınca diğer günlerde orucunu tutar."** (2 Bakara Suresi 184, 185).
- **Güç Yetirenler:** **"Ona güç yetirenler bir yoksul doyuracak kadar fidye verir. Kim fazladan iyilik yaparsa o iyilik kendinedir. Bu durumda oruç tutmanız eğer bilerseniz sizin için daha hayırlıdır."** (2 Bakara Suresi 184).
- **Kefaret Olarak Oruç:** Kuran'da bazı günah veya yemin bozma durumlarında kefarete olarak oruç tutulması gerektiği belirtilmiştir:
- **Boş yere yemin kefareti:** **"Bunları yapmaya imkân bulamayan da üç gün oruç tutar."** (Maide Suresi 89).
- **Zihar kefareti (eşini anneye benzetme):** **"Fakat kim, bu imkânı bulamazsa onun cezası da peş peşe iki ay oruç tutmasıdır..."** (58 Mücadile Suresi 3-4).

- Yanlışlıkla mümin öldürme kefareti: *"...Fakat kim buna imkân bulamazsa, Allah tarafından tövbesinin kabul edilmesi için iki ay peş peşe oruç tutmaktır."* (4 Nisa Suresi 92).
- İhramlı iken av hayvanı öldürme kefareti: *"Ya da buna denk bir oruç tutmaktır ki işlediği günahın cezasını böylece çekmiş olsun."* (5 Maide Suresi 95).
- Hac esnasında kurban bulamayan: *"...hac esnasında üç gün, döndüğünüz vakit de yedi gün -ki bu tam on gün eder- oruç tutmak gerekir."* (2 Bakara Suresi 196).
- Hac esnasında baş rahatsızlığı nedeniyle tıraş olma: *"...fidye olarak ya oruç tutması ya sadaka vermesi ya da kurban kesmesi gerekir."* (2 Bakara Suresi 196).
- Oruç Tutanların Mükâfatı: *"Oruç tutan erkekler ve kadınlar... Allah, bunlar için sınırsız bir bağış ve muazzam bir ödül hazırlamıştır."* (33 Ahzap Suresi 35).
- Ayrıca, Allah'a teslim olan, inanıp güvenen, boyun eğen, ona yönelen, ibadetlerini yapan ve oruç tutan dul ve bakire kadınların örnek eşler olabileceği belirtilir (66 Tahrim Suresi 5).
- Konuşmama Orucu: Meryem Suresi 26'da Hz. Meryem'in **"Ben O Rahman'a oruç adadım bugün hiç kimseyle konuşmayacağım de!"** ifadesiyle farklı bir oruç türüne işaret edilir ki bu, susma orucudur.

Sonuç: Oruç, sadece bedensel bir ibadet olmanın ötesinde, ruhsal bir eğitim, iradeyi güçlendirme ve Allah'a yaklaşma aracıdır. Kuran'ın indirilmesiyle doğrudan bağlantılı olan Ramazan orucu, müminler için hem bir yükümlülük hem de manevi arınma ve bilinçlenme fırsatıdır. İstisnalar ve kefaret hükümleri, Allah'ın kullarına olan merhametini ve kolaylık dileğini gösterir.

41.3 You Tube Sunum Videosu:

42 KURAN'DA HAC VE UMRE

42.1 Açıklama ve Ayetler:

Kul, Hac ve Umre ibadetiyle Yaratana olan bağlılığını gösterecektir. Hac ibadeti, Hz. İbrâhim zamanından beri süregelen bir ibadettir. Kur'an'da Hac suresi tahsis edilmiştir. Müslüman, Hac ve Umre ibadetini yaparken beyaz bir örtüye bürünmekte; bir anlamda kefen giymiş gibi dünyadan uzaklaşmakta ve kurtulmakta, dünyaya ait bütün kazanımlardan soyutlanmış olarak, Yüce Allah'a sığınmakta ve O'nun vereceği her türlü emre razı olacağını ifade etmektedir. İhram, telbiye, tavaf, say ve yaptığı dualar, kıldığı namaz ve okuduğu Kur'an, onu tamamen farklı dünyalara taşımaktadır. Hac ve Umre ibadeti, bilinçli olarak yapılmalıdır.

Hac ibadeti, “Mekke şehrindeki Kâbe’yi ve civarındaki kutsal sayılan özel yerleri, özel vakit içinde, usulüne uygun olarak ziyaret etmek ve yapılması gereken diğer menasiki (uygulamaları) yerine getirmektir. Hac, baştan sona sembollerle dolu bir ibadettir. Haccın asıl anlamı, hacca özgü şekil ve görüntülerin arkasında yatan manalarda gizlidir. Hac, büyük bir düşünce, mücadele, hesaplaşma, diriliş, kulluk göstergesi ve büyük bir ibadettir. Hac ibadeti, hür, akıllı, baliğ (ergenlik çağına gelmiş), sağlığı yerinde ve hac yolculuğu için gerekli masrafları karşılayabilecek maddî güce sahip olan Müslümanların ömürlerinde bir defa yerine getirmeleri gereken mali ve bedenî farz bir ibadettir. Hac ibadeti için sadece müminler değil insanlık çağrılmıştır.

“Bir vakit İbrâhim’e Mabedin/Kâbe’nin yapılacağı yeri bildirmiş ve şöyle buyurmuştuk: “Bana hiçbir şeyi ortak koşma. Evimi, onu tavaf edecekler, huzurumda ibadete duracaklar (kıyam), rükûa varıp secde edecekler için her türlü kirden temiz tut!” (22 Hac suresi 26)

“Ve İnsanlar arasında hacı ilan et ki dünyanın dört bir yanından gerek yaya ve gerekse bineklerle sana gelsinler.” (22 Hac suresi 27)

“Böylece haccın kendilerine sağlayacağı yararlarla şahit olsunlar ve belirli günlerde O’nun kendilerine ihsan ettiği kurbanlık hayvanları, üzerine Allah’ın adını anarak kessinler. Artık bu kurbanların etinden hem siz yiyin hem de darda olan yoksula yedin.” (22 Hac suresi 28)

“Bundan sonra, uymak zorunda oldukları belli birtakım kısıtlamalara son versinler; [varsa] adaklarını yerine getirsinler ve (Dünyanın) bu en eski Mabedini [bir kere daha] tavaf etsinler.” (22 Hac suresi 29)

“Safa ve Merve, Allah’ın sembollerindedir. Artık kim Kâbe’yi hacceder yahut umre yaparsa her ikisi arasında gidip gelmeniz de bir sakınca yoktur...” (2 Bakara suresi 158)

“Hacı da umreyi de Allah için tam yapın. Eğer hac yapmaktan alıkonursanız, oraya kolayınıza gelen bir kurban gönderin. Kurban yerine ulaşıncaya kadar da başlarınızı tıraş etmeyin. İçinizden hasta olan ya da başından bir rahatsızlığı bulunan bir kimsenin fidye olarak ya oruç tutması ya sadaka vermesi ya da kurban kesmesi gerekir. Güven içinde olursanız, hacca kadar umre ile faydalanmak isteyen kimseye, kolayına gelen bir kurban kesmek; bulamayana hac esnasında üç gün, döndüğünüz vakit de yedi gün -ki bu tam on gün eder- oruç tutmak gerekir. Bu, ailesi Mescidi Haram ’da oturmayan kimseler içindir. Allah’tan sakının, Allah’ın cezasının şiddetli olacağını bilin.” (2 Bakara suresi 196)

“Hac belli aylardadır. Kim bu ayda hacca giderse bilmelidir ki; hacda eşler arasında ilişki, günah işlemek ve kavga etmek yoktur. Ne iyilik yaparsanız Allah onu bilir...” (2 Bakara suresi 197)

“Rabbimizin lütfundan payınızı aramanızda size herhangi bir günah yoktur. Arafat’tan akın ettiği Meş’ari Haramda Allah’ı anın...” (2 Bakara suresi 198)

“Sonra insanların toplu olarak akıp çağıladığı yerden, siz de akın edin ve Allah’tan bağışlanma dileyin. Şüphesiz Allah eşsiz bir bağışlayıcı ve sonsuz rahmet sahibidir.” (2 Bakara suresi 199)

“Hac ibadetinizi yerine getirince atalarınızı andığınız gibi, hatta daha da kuvvetli bir anmayla Allah’ı zikredin. İnsanlardan kimileri; “Rabbimiz, bize ne vereceksen bu dünyada ver.” derler. Onların ahirette hiçbir nasibi yoktur.” (2 Bakara suresi 200)

“Allah’ı o sayılı günlerde de anın. Kim iki günde, acele eder de (Mina’daki ibadeti) bitirirse ona günah yoktur; kim de iki günde geri kalsa da sorumlu davranan için herhangi bir günah yoktur. Allah’tan sakının, iyi bilin ki O’nun huzurunda toplanacaksınız.” (2 Bakara suresi 203)

“Yeryüzünde insanlık için inşa edilen ilk mabet, şüphesiz Mekke’deki mübarek ve topluluklar için rehber olan (Kâbe) dir.” (3 Ali İmran suresi 96)

“Ey iman edenler, sözleşmelerinizin gereğini yerine getirin. Haram oldukları size bildirilecek olanlar dışındaki bütün hayvanlar size helaldir, bununla birlikte kara hayvanlarını ihramlı iken avlanmanız size helal değildir. Allah, her şey için doğru karar verendir.” (5 Maide suresi 1)

“Ey iman edenler! Allah’ın dini sembollerine, dokunulmaz kutsal aya, hac kurbanlarına ve gerdanlık takılmış kurbanlık hayvanlara, Rablerinin lütfunu aramak/ticaret yapmak ve O’nun rızasına ulaşmak için Beyti Harama gelenlere saygısızlık etmeyin. İhramdan çıktığınız zaman avlanabilirsiniz. Sizi daha önce Mescidi-i Harama girmenizi engellediği için bir topluma olan öfkeniz, onlara karşı saldırganlığa sebep olmasın...” (5 Maide suresi 2)

“Ey İman edenler! İhramlı iken av hayvanını öldürmeyin. Sizden kim bu yasağı bilerek onu öldürürse, onun cezası, içinizden adil iki kişinin belirlediği evcil hayvanı Kâbe’ye ulaştırarak kurban etmektir. Ya da buna denk bir miktarda yoksulları doyurmaktır veya buna denk bir oruç tutmaktır ki işlediği günahın cezasını böylece çekmiş olsun...” (5 Maide suresi 95)

“Hem sizin hem de yolculuk yapanların yararlanması için, suda yaşayan hayvanların avlanması ve yenmesi size helal kılınmıştır. İhramlı olduğunuz müddetçe kara hayvanlarını avlamak da size haram kılınmıştır. Huzurunda toplanacağınız Allah’a saygılı olun.” (5 Maide suresi 96)

“Allah, Bey tül Haram olan Kâbe’yi, dokunulmaz ayı, (Savaşın yasak olduğu haram aylar) gerdanlıklı ve gerdanlıksız kurban hayvanlarını, dini semboller ve ticari hayatın canlanması için vesile kıldı. İşte bu, Allah’ın göklerde ve yerde olanları bildiğini ve Allah’ın her şeyi bilen olduğunu anlamamız içindir.” (5 Maide suresi 97)

42.2 HAC VE UMRE İbadetleri Özet Brifing Belgesi: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Hac ve Umrenin Temel Anlamı ve Amacı

Hac ve Umre ibadetleri, Müslümanların Yaratanına olan bağlılıklarını gösterdikleri önemli ritüellerdir. Bu ibadetler, kişiyi dünyevi bağlardan uzaklaştırarak ruhsal bir arınma ve teslimiyet haline sokar.

- **Bağlılık ve Teslimiyet:** "Kul, Hac ve Umre ibadetiyle Yaratanına olan bağlılığını gösterecektir." Bu ibadetler sırasında Müslüman, "beyaz bir örtüye bürünmekte; bir anlamda kefen giymiş gibi dünyadan uzaklaşmakta ve kurtulmakta, dünyaya ait bütün kazanımlardan soyutlanmış olarak, Yüce Allah'a sığınmakta ve O'nun vereceği her türlü emre razı olacağını ifade etmektedir."
- **Sembollerle Dolu Bir İbadet:** Hac, "baştan sona sembollerle dolu bir ibadettir. Haccın asıl anlamı, hacca özgü şekil ve görüntülerin arkasında yatan manalarda gizlidir." Bu, ibadetin sadece fiziksel eylemlerden ibaret olmayıp derin manevi anlamlar taşıdığını vurgular.
- **Büyük Bir Düşünce ve Mücadele:** Hac, "büyük bir düşünce, mücadele, hesaplaşma, diriliş, kulluk göstergesi ve büyük bir ibadettir." Bilinçli olarak yerine getirilmesi gerektiği vurgulanır.

2. Tarihi Kökeni ve Kur'an'daki Yeri

Hac ibadeti, Hz. İbrâhim zamanından beri süregelen bir ibadet olup Kur'an-ı Kerim'de özel olarak Hac Suresi'nde genişçe yer almaktadır.

- **İbrâhimî Köken:** "Hac ibadeti, Hz. İbrâhim zamanından beri, süregelen bir ibadettir." Kur'an'da, İbrâhim'e Kâbe'nin yerinin hazırlandığı ve temiz tutması emredildiği belirtilir: *"Bir vakit İbrâhim'e Kâbe'nin yerini hazırlayıp göstermiş ve şöyle buyurmuştuk: 'Bana hiçbir şeyi ortak koşma. Evimi, onu tavaf edecekler, huzurunda ibadete duracaklar, rükûa varıp secde edecekler için her türlü kirden temiz tut!'"* (22 Hac suresi 26).
- **Genel Çağrı:** İnsanlar arasında Haccın ilan edilmesi emredilmiştir: *"Ve İnsanlar arasında haccı ilan et ki dünyanın dört bir yanından gerek yaya ve gerekse bineklerle sana gelsinler."* (22 Hac suresi 27).
- **Kâbe: İlk Mabet:** *"Yeryüzünde insanlık için inşa edilen ilk mabet, şüphesiz Mekke'deki mübarek ve toplumlar için rehber olan (Kâbe) dir."* (3 Ali İmran 96).

3. Hac İbadetinin Şartları ve Ritüelleri

Hac, belirli şartları yerine getiren Müslümanlara farz olan mali ve bedeni bir ibadettir.

- **Şartlar:** Hac, "hür, akıllı, baliğ (ergenlik çağına gelmiş), sağlığı yerinde ve hac yolculuğu için gerekli masrafları karşılayabilecek maddî güce sahip olan Müslümanların ömürlerinde bir defa yerine getirmeleri gereken mali ve bedenî farz bir ibadettir."
- **Tanım:** Hac ibadeti, "Mekke şehrindeki Kâbe'yi ve civarındaki kutsal sayılan özel yerleri, özel vakit içinde, usulüne uygun olarak ziyaret etmek ve yapılması gereken diğer menasiki (uygulamaları) yerine getirmektir."
- **Temel Ritüeller: İhram:** Hac ve Umrenin başlangıcında girilen özel hal. İhramda belirli yasaklar geçerlidir, örneğin kara hayvanı avlamak haramdır: *"İhramlı iken av hayvanını öldürmeyin."* (5 Maide suresi 95)
- **Telbiye:** Allah'a yakarış ve bağlılık ifadesi.

- **Tavaf:** Kâbe etrafında yedi kez dönmek. *"Beyti Atik- i/özgürlük evi Kâbe'yi tavaf etsinler."* (22 Hac suresi 29)
- **Sa'y:** Safa ve Merve tepeleri arasında yedi kez gidip gelmek. *"Safa ve Merve, Allah'ın sembollerindedir. Artık kim Kâbe'yi hacceder yahut umre yaparsa her ikisini tavaf etmesinde bir sakınca yoktur..."* (2 Bakara suresi 158)
- **Kurban:** Belirli günlerde Allah adına kurban kesmek. *"Böylece hacın kendilerine sağlayacağı yararları şahit olsunlar ve belirli günlerde O'nun kendilerine ihsan ettiği kurbanlık hayvanları, üzerine Allah'ın adını anarak kessinler."* (22 Hac suresi 28)
- Kurban eti hem hacılar hem de yoksullar için helaldir.
- **Arafat Vakfesi:** Arafat'ta Allah'ı anmak. *"Arafat'tan akıp giderken Meş'ari Haramda Allah'ı anın..."* (2 Bakara suresi 198)
- **Zikir ve Bağışlanma:** Hac süresince Allah'ı anmak ve bağışlanma dilemek önemlidir. *"Sonra insanların toplu olarak akıp çağıldığı yerden, siz de akın edin ve Allah'tan bağışlanma dileyin. Şüphesiz Allah eşsiz bir bağışlayıcı ve sonsuz rahmet sahibidir."* (2 Bakara suresi 199)

4. Umre İbadeti

Umre, Hacca göre daha kısa süren ve yılın belirli dönemlerine bağlı olmayan bir ibadettir.

- **Hac ile Birlikte Anılması:** Umre de Hac gibi Allah için tam olarak yerine getirilmelidir: *"Hacçı da umreyi de Allah için tam yapın."* (Bakara suresi 196)
- **İhram ve Tavaf:** Umrede de ihram ve tavaf gibi temel ritüeller bulunur.

5. Hac Sırasında Dikkat Edilmesi Gerekenler ve Yasaklar

- **Haram Aylar:** *"Hac bilinen aylardır. Kim bu ayda haccetmeye kesin karar verirse bilmelidir ki; hacda eşler arasında ilişki, günah işlemek ve kavga etmek yoktur."* (2 Bakara suresi 197)
- **Avlanma Yasağı:** İhramlıyken kara hayvanı avlamak haramdır: *"Ey İman edenler! İhramlı iken av hayvanını öldürmeyin."* (5 Maide suresi 95).
- Bu yasağı çiğneyenlere kurban kesme, yoksulu doyurma veya oruç tutma gibi cezalar öngörülmüştür.
- **Saygı:** *"Allah'ın dini sembollerine, dokunulmaz kutsal aya, hac kurbanlarına ve gerdanlık takılmış kurbanlık hayvanlara, Rablerinin lütfunu aramak/ticaret yapmak ve O'nun rızasına ulaşmak için Beyti Harama gelenlere saygısızlık etmeyin."* (5 Maide suresi 2)
- **Dünyevi Faydalar:** Hac, manevi faydaların yanı sıra, *"Rabbinizin lütfundan payınızı aramanızda size herhangi bir günah yoktur."* ifadesiyle ticari ve dünyevi faydaların da aranabileceğini gösterir (2 Bakara suresi 198).
- Ayrıca Kâbe, *"dini semboller ve ticari hayatın canlanması için vesile kıldı."* (5 Maide suresi 97).

6. Bitiriş ve Toplanma

- Allah'ı Anma: "*Hac ibadetinizi yerine getirince atalarınızı andığınız gibi, hatta daha da kuvvetli bir anmayla Allah'ı zikredin.*" (Bakara suresi 200)
- Toplanma: "*Allah'tan sakının, iyi bilin ki O'nun huzurunda toplanacaksınız.*" (Bakara suresi 203) Bu, ibadetin nihai amacının Allah'a hesap verme bilinciyle yaşamak olduğunu hatırlatır.

42.3 You Tube Sunum Videosu:

43 KURAN'DA YARDIMLAŞMA (Sadaka, İnfak, Zekât)

43.1 Açıklama ve Ayetler:

Dinî ve ahlaki değerlerin temelini teşkil eden yardımseverlik, toplumsal bir varlık olan insan için vazgeçilmez bir öneme sahiptir. İlgili ayetler toplu değerlendirildiğinde bu değer dinin tam da merkezine konumlandırıldığı ve hatta Mümin olmanın en çarpıcı göstergelerinden biri olarak kabul edildiği görülmektedir.

Bu anlamda dini perspektiften bakıldığında Kur'an'ın, yardımseverliği, dünyevi ve uhrevi huzurun teminatı olarak gördüğü ve bu değeri toplumu tehlikelerden koruyan bir mekanizma olarak tanımladığı görülmektedir. Bu bağlamda yardım davranışının yaygınlaşmasının hem insana kendi özünü hatırlatması hem de duyarlı toplum inşasında işlev üretmesi bakımından büyük bir öneme sahip olduğu söylenebilir.

"Onlar yataklarından kalkarak, korku ve ümit ile Rablerine yalvarırlar ve kendilerini rızıklandırdığımız şeylerden Allah yolunda infak ederler." (32 Secde suresi 16)

"De ki: - Şüphesiz Rabbim, kullarından gerekli çabayı gösterene rızkı yayar ve ona bir ölçüye göre verir. Bilin ki siz her ne infak ederseniz O, onun yerini hemen doldurur. Zira O, rızık verenlerin en iyisidir." (34 Sebe suresi 39)

"O korunmak isteyenler ki; gayba/Kuran'da bildirilenlere inanır, namazı kılar ve verdiğimiz rızıktan harcarlar." (2 Bakara suresi 3)

"İsrailoğullarından; "Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Anaya, babaya, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara iyilik edin. İnsanlara güzel söz söyleyin, namazı

kılın; zekâtı verin!" diye misak/söz almıştık. Sonra siz pek azınız dışında sözünüzden döndünüz ve hala da dönmeye devam ediyorsunuz." (2 Bakara suresi 43)

"Yüzlerinizi doğu ve batı yönüne döndürmeniz dindarlık değildir. Fakat gerçek dindarlık Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaplarına ve nebilere iman eden, ihtiyacı olmasına rağmen malını; akrabaya, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, yardım için el açanlara, özgürlüğüne kavuşmak için paraya ihtiyaç duyanlara harcayan, namazı kılan, zekâtı veren, sözleştikleri zaman ahitlerini yerine getiren, sıkıntıda, hastalıkta ve savaşta sabredenlerinkidir. İşte davasında sadık olanlar ve Allah a karşı gelmekten sakınanlar bunlardır." (2 Bakara suresi 177)

"Allah yolunda harcamada bulunun ki kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın ve iyilik yapın. Şüphesiz Allah, iyilik edenleri sever." (2 Bakara suresi 195)

"Şüphesiz iman edenler, iyi ve güzel işler yapanlar, namazı hakkıyla kılanlar ve zekâtı verenler; onların ödülleri Rableri katındadır. Onlara korku yoktur. Onlar, mahzun da olmayacaklardır." (2 Bakara suresi 277)

"Fakat içlerinde gerçek bilgi ve iman sahibi olanlar, sana ve senden önceki indirilen vahiylerle ayırım yapmadan inananlar, namazı dosdoğru kılanlar, zekâtı verenler, Allah'a ve ahiret gününe tam inanıp güvenenler var ya işte bunlara, çok büyük bir mükafat vereceğiz." (4 Nisa suresi 162)

43.2 YARDIMSEVERLİK (Sadaka, İnfak, Zekât) (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

- İmanın Merkezi Bir Göstergesi:** Yardımseverlik, dini ve ahlaki değerlerin temelini oluşturur ve Mümin olmanın en çarpıcı göstergelerinden biri olarak kabul edilir. Kuran, yardımseverliği "dinin tam da merkezine konumlandırmıştır."
- Dünyevi ve Uhrevi Huzurun Teminatı:** Yardımseverlik, Kuran perspektifinden "dünyevi ve uhrevi huzurun teminatı" olarak görülür. Bu davranışın yaygınlaşması, hem bireye "kendi özünü hatırlatır" hem de "duyarlı toplum inşasında işlev üretir."
- Toplum Tehlikelerden Koruyan Bir Mekanizma:** Yardımseverlik, aynı zamanda "toplumu tehlikelerden koruyan bir mekanizma" olarak tanımlanır. Yardımda bulunmak, **"kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın"** (2 Bakara suresi 195) ayetiyle pekiştirilmiştir.
- Allah Yolunda Harcama ve Karşılığı:** Kur'an, Allah yolunda harcama yapmayı teşvik eder ve bunun karşılığının verileceğini belirtir. **"Bilin ki siz her ne infak ederseniz O, onun yerini hemen doldurur. Zira O, rızık verenlerin en iyisidir."** (34 Sebe suresi 39) Bu hem maddi hem de manevi bir bereket vaadi olarak anlaşılır.
- Dindarlığın Gerçek Tanımı:** Kaynak, dindarlığın sadece ritüellerden ibaret olmadığını, aksine Allah'a iman eden, ahiret gününe inanan ve özellikle **"ihtiyacı olmasına rağmen malını; akrabaya, yetimlere, yoksullara yolda kalmışlara,**

yardım için el açanlara, özgürlüğüne kavuşmak için paraya ihtiyaç duyanlara harcayan" kişilerin gerçek dindar olduğunu belirtir. (2 Bakara suresi 177)

6. **Yardım Edilmesi Gereken Gruplar:** Kuran ayetleri, özellikle yardım edilmesi gereken kesimleri açıkça belirtir: akrabalar, yetimler, yoksullar, yolda kalmışlar, yardım için el açanlar ve özgürlüğüne kavuşmak için paraya ihtiyaç duyanlar. (2 Bakara suresi 177)
7. **Ödül ve Güvence:** Yardımseverlik ve diğer salih amellerde bulunanlar için büyük ödüller vaat edilir. ***"Şüphesiz iman edenler, iyi ve güzel işler yapanlar, namazı hakkıyla kılanlar ve zekâtı verenler; onların ödülleri Rableri katındadır. Onlara korku yoktur. Onlar, mahzun da olmayacaklardır."*** (2 Bakara suresi 277)

En Önemli Fikirler ve Gerçekler

- **Yardımseverlik, yalnızca bir hayır eylemi değil, imanın bir şartıdır.** Kaynak, bu değeri "dinin tam da merkezine konumlandırıldığı ve hatta Mümin olmanın en çarpıcı göstergelerinden biri olarak kabul edildiği" şeklinde vurgulamaktadır.
- **Kuran, sadaka, infak ve zekât gibi kavramlarla yardımseverliği sistemli bir şekilde teşvik eder.** Bu kavramlar, farklı bağlamlarda ***"rızıklandığımız şeylerden Allah yolunda infak etmek"*** (32 Secde suresi 16) ve ***"verdiğimiz rızıktan harcamak"*** (2 Bakara suresi 3) şeklinde ifade edilmiştir.
- **Yardımseverlik, Allah ile yapılan bir anlaşma (misak) niteliğindedir.** İsrailoğulları'ndan alınan "misak/söz" örnek verilerek, ***"Anaya, babaya, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara iyilik edin. İnsanlara güzel söz söyleyin, namazı kılın; zekâtı verin!"*** (2 Bakara suresi 43) emri, bu taahhüdün evrenselliğini gösterir.
- **Dindarlık, sadece ibadetten ibaret değildir; toplumsal sorumluluğu da içerir.** Bakara suresi 177'de belirtildiği gibi, ***"Yüzlerinizi doğu ve batı yönüne döndürmeniz dindarlık değildir. Fakat gerçek dindarlık Allah'a... iman eden, ihtiyacı olmasına rağmen malını... harcayan, namazı kılan, zekâtı veren..."*** kişilerin özelliğidir.
- **Allah yolunda harcama yapmak, insana "korku ve hüzünden uzak bir gelecek vaat eder. *"Onlara korku yoktur. Onlar, mahzun da olmayacaklardır."*** (2 Bakara suresi 277) ifadesi, bu fiilin ahiretteki karşılığının güvencesini verir.
- **Yardımseverlik, sadece maddi destekle sınırlı değildir; *"insanlara güzel söz söylemek"* de bu kapsamda değerlendirilir.** (2 Bakara suresi 43) Bu, ahlaki ve sosyal boyutun önemini gösterir.

Sonuç

Kuran'daki yardımseverlik prensipleri, bireyin Allah ile olan ilişkisini ve toplumsal sorumluluklarını derinden etkileyen, imanın ve salih amelin vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu, sadece maddi bir destek olmanın ötesinde, dünyevi ve uhrevi huzuru, toplumsal dayanışmayı ve gerçek dindarlığın tezahürünü ifade eder.

43.3 You Tube Sunum Videosu:

44. KURAN'DA TESBİH

44.1 Açıklama ve Ayetler:

Sebh kelimesi yüzmek, suda ya da havada hızlı hareket etmek, uzaklaştırmak, yıldızların yörüngelerinde hareket etmesi, işe başlamada acele etmek, çukur kazmak gibi anlamlara gelmektedir. Tesbih kelimesi ise, Allah'ı her türlü eksiklikten ve O'nun yüceliği ile bağdaşamayacak her türlü nitelikten tenzih etmektir. Tesbihe, daima kaliteli mal ve hizmet üretmeye çalışmak şeklinde daha kapsamlı bir içerik belirlemek mümkündür. Çünkü tesbih, kötülükten uzaklaştırmakla ilgili kullanıldığı gibi, iyilik yapmakla ilgili olarak da kullanılmıştır.

Tesbih tevhit inancını pekiştiren bir kavramdır. Tesbih kavramıyla her şeyin üzerinde eşsiz ve benzersiz, bütün eksik sıfatlardan uzak bir varlık olduğunu gözler önüne seren Allah, aynı zamanda tüm peygamberleriyle gönderdiği tek ilahi din İslam'da vurgulamış olduğu tevhid ilkesini korumaya da devam etmiştir. Kur'an'da tesbih konusunun işlendiği ayetlerde, insanlarla birlikte, insanın dışındaki diğer varlıkların da Allah'ı tesbih ettiğinden bahsedilmektedir. Kur'an'a göre ister yerde ister gökte ya da ikisi arasında olsun, akıllı-akılsız ya da irade sahibi olan veya olmayan evrendeki bütün varlıklar Allah'ı tesbih etmektedirler (17 İsrâ 44). Bu durum evrensel tesbih faaliyeti olarak isimlendirilebilir. Ayrıca bu varlıkların hepsinin fitrî olarak kendilerine has bir tesbih şekli bulunmaktadır.

İnsanın dışında kalan diğer varlıkların Allah'ı tesbihi ile insanların tesbihi birbirlerinden farklılık arz eder. Çünkü her varlığın fitrî olarak doğuştan kodlanmış kendisine has birtakım özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler aynı zamanda varlıklar arasındaki farklılığın da temelini oluşturmaktadır. Bu anlamda her varlık grubunun evrendeki yaşamsal faaliyetin devam etmesi için kendisinden beklenen işi yapmasına tesbih diyebiliriz. Örneğin suyun akması, Dünyanın kendisinin ya da güneşin etrafında dönmesi tesbihtir. Diğer varlıklar kendileri için yaratılıştan kodlandıkları birtakım fiil ve davranışları otomatik olarak ve düzenli bir şekilde yerine getirirken, insan eylemlerini bilinçli olarak gerçekleştirmektedir. Çünkü insan, kendinden bekleneni iradi olarak yapabilecek donanıma sahip tek varlıktır. O halde insanın Allah'ın kendisinden beklediğini yapması tesbih olarak adlandırılabilir. Bu ise dünyada insanın muhatap olduğu imtihanın içeriğini oluşturan önce Allah'ın varlığına ve birliğine inanmak, sonra da kaliteli mal ve hizmet üretmek yani yaptığı iş her ne ise onu güzel yapmak şeklinde özetlenebilir.

“Yücelikte eşsiz olan Rabbinin adıyla hareket et/tespih et.” (87 Ala suresi 1)

“Kuşlar da topluca bu tespihe eşlik ederlerdi. Zira hepsi de Allah'a yönelmişlerdi”
(38 Sad Suresi 19)

“Yedi gök ve yeryüzü, buralarda bulunan bütün akıllı varlıklar O'nu tespih ederler/ O'nun koyduğu yasaya göre hareket ederler. Zira O'nu övgü ile tespih etmeyen/ O'nun yasalarınca hareket etmeyen hiçbir varlık yoktur. Fakat siz onların bu tespihini/yasaya boyun eğmelerini anlayamazsınız. Buna rağmen O çok müsamahakâr ve çok bağışlayıcıdır.” (17 İsrâ suresi 44)

“Rabbim, bana bir delil ver.” dedi. Allah da: “Senin delilin üç gün, insanlarla işaretle anlaşmak dışında konuşamamandır. Rabbini çokça zikret ve sabah akşam tesbih et.” buyurdu. (3 Ali İmran 41)

“Allah’tır, mutlak yaratıcı, var ettiğinin ilk örneklerini oluşturandır, yarattığı ilk örneklerle suret giydirendir. En güzel isimler ve tüm mükemmellikler O’na aittir. Göklerde ve yerde olan her şey O’nu tesbih eder/ O’nun koyduğu yasaya göre hareket eder. Çünkü O, her işi mükemmel olan ve her hükmü doğru olandır.” (59 Haşr suresi 24)

44.2 TESBİH Kavramına İlişkin Brifing Belgesi (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

1. Tesbih Kelimesinin Etimolojisi ve Geniş Anlamları

- **Sebh kelimesi:** Yüzmek, suda veya havada hızlı hareket etmek, uzaklaştırmak, yıldızların yörüngelerinde hareket etmesi, işe başlamada acele etmek, çukur kazmak gibi çeşitli anlamlara gelir.
- **Tesbih kelimesi:** Bu geniş anlamsal kökten türeyerek, esasen Allah'ı her türlü eksiklikten ve O'nun yüceliğiyle bağdaşamayacak her türlü nitelikten tenzih etmektir.
- **Kapsamlı içerik:** Kaynakta belirtildiği üzere, tesbih kavramına "daima kaliteli mal ve hizmet üretmeye çalışmak" şeklinde daha kapsamlı bir içerik belirlemek mümkündür. Zira tesbih, kötülükten uzaklaştırmakla ilgili kullanıldığı gibi, iyilik yapmakla ilgili olarak da kullanılmıştır.

2. Tesbih ve Tevhit İnancı

- **Tevhidi pekiştirme:** Tesbih, tevhit inancını pekiştiren merkezi bir kavramdır. "Tesbih kavramıyla her şeyin üzerinde eşsiz ve benzersiz, bütün eksik sıfatlardan uzak bir varlık olduğunu gözler önüne seren Allah, aynı zamanda gönderdiği tüm ilahi dinlerde vurgulamış olduğu Tevhid ilkesini korumaya da devam etmiştir."
- **Allah'ın sıfatları:** Tesbih, Allah'ın her türlü eksiklikten münezze ve mükemmel olduğunu vurgulayarak, O'nun eşsiz ve benzersiz bir varlık olduğunu ortaya koyar.

3. Evrensel Tesbih Faaliyeti

- **Tüm varlıkların tesbihi:** Kur'an'a göre, evrendeki tüm varlıklar, akıllı-akılsız, irade sahibi olan veya olmayan ayırt etmeksizin Allah'ı tesbih ederler. "Kur'an'da tesbih konusunun işlendiği ayetlerde, insanlarla birlikte, insanın dışındaki diğer varlıkların da Allah'ı tesbih ettiğinden bahsedilmektedir."
- **Fitrî tesbih:** Her varlığın fitrî olarak kendisine has bir tesbih şekli bulunmaktadır. Bu durum, "evrensel tesbih faaliyeti" olarak adlandırılabilir.

- **Örnekler:** Suyun akması, Dünya'nın kendi etrafında veya Güneş'in etrafında dönmesi gibi doğal döngüler, varlıkların kendilerinden beklenen işi yapması anlamında birer tesbih olarak değerlendirilir.
- **"Yedi gök ve yeryüzü, buralarda bulunan bütün akıllı varlıklar O'nu tesbih ederler/ O'nun koyduğu yasaya göre hareket ederler. Zira O'nu övgü ile tesbih etmeyen/ O'nun yasalarınca hareket etmeyen hiçbir varlık yoktur."** (17 İsrâ suresi 44)
- **"Göklerde ve yerde olan her şey O'nu tesbih eder/ O'nun koyduğu yasaya göre hareket eder. Çünkü O, her işi mükemmel olan ve her hükmü doğru olandır."** (59 Haşr suresi 24)
-

4. İnsanların Tesbihi ve Diğer Varlıkların Tesbihinden Farkı

- **Fitri kodlama:** İnsan dışındaki diğer varlıklar, kendileri için yaratılıştan kodlandıkları fiil ve davranışları otomatik ve düzenli bir şekilde yerine getirerek tesbih ederler. Bu durum, "her varlığın fitrî olarak doğuştan kodlanmış kendisine has birtakım özellikleri bulunmaktadır" ifadesiyle açıklanmıştır.
- **İnsan iradesi:** İnsan ise, eylemlerini bilinçli ve iradi olarak gerçekleştiren tek varlıktır. "Çünkü insan, kendinden bekleneni iradi olarak yapabilecek donanıma sahip tek varlıktır."
- **İnsanın imtihanı ve tesbihi:** İnsanın Allah'ın kendisinden beklediğini yapması da bir tesbihtir. Bu, iki temel unsuru içerir:
 1. Allah'ın varlığına ve birliğine inanmak.
 2. Kaliteli mal ve hizmet üretmek, yani yaptığı her işi güzel yapmak.

5. Kur'an'dan Ayetlerle Tesbih Kavramı

- **Övgü ve tenzih:** *"Yücelikte eşsiz olan Rabbinin adıyla hareket et/tesbih et."* (87 Ala suresi 1)
- **Kuşların tesbihi:** *"Kuşlar da topluca bu tespihe eşlik ederlerdi. Zira hepsi de Allah'a yönelmişlerdi"* (38 Sad Suresi 19)
- **Anlaşılmayan tesbih:** *"Fakat siz onların bu tesbihini/yasaya boyun eğmelerini anlayamazsınız. Buna rağmen O çok müsamahakâr ve çok bağışlayıcıdır."* (17 İsrâ suresi 44) Bu ayet, insanların diğer varlıkların tesbihini algılamakta yetersiz kaldığını vurgular.
- **Zikir ve tesbih emri:** *"Rabbini çokça zikret ve sabah akşam tesbih et."* (3 Ali İmran 41) Bu ayet, insanlara yönelik bir tesbih emridir.

Sonuç

Tesbih kavramı, Kur'an'da sadece Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih etme anlamını taşımakla kalmaz, aynı zamanda evrendeki tüm varlıkların fitrî düzenini ve insanların bilinçli eylemleriyle Allah'a yönelişini kapsayan geniş bir anlama sahiptir. İnsanın tesbihi, tevhit inancını benimsemek ve yaptığı her işi en güzel şekilde yaparak "kaliteli mal ve hizmet üretmek" olarak özetlenebilir. Bu, insanın dünyadaki imtihanının da özünü oluşturur.

44.3 You Tube Sunum Videosu:

45. KURAN'DA ÖRTÜNME-TESETTÜR

45.1 Açıklama ve Ayetler:

Kur'an, insanların bireysel ve sosyal yaşamlarına olumlu katkılar sunmakta, yanlışları ortadan kaldırıp temel ilkeler getirmektedir. Kur'an'ın düzenlediği konulardan bir tanesi de giyim kuşamdır. Bu açıdan Kur'an'da kadınların giyinmede uymaları gereken kuralları içeren ayetler yer almaktadır.

Tesettür hususundaki ayetlerin asıl hedefinin, kadının aile ve toplum içinde saygınlığını arttırmak olduğu görülmektedir. Ayrıca kadının dokunulmazlığını ve ona yönelebilecek bütün yanlış söylem ve eylemlere karşı bir kalkan görevi gördüğü de müşahede edilmektedir. Kısacası kadının toplumda cazip olan dişiliği değil kişiliğiyle yer alması istenmektedir.

“Ey Âdemoğulları! Size yücelerden hem çıplaklığınızı örtesiniz diye hem de bir görkem-güzellik nesnesi olarak giyim-kuşam [yapma bilgisini] bahsettik; ama Allah'a karşı sorumluluk bilincinin (sağladığı) örtü her şeyin üstündedir. İşte bunda (da) Allah'ın ayetlerinden biri var ki, insanoğlu belki ders alır.” (7 Araf suresi 26)

“Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar iffet ve namuslarını korusunlar. İşte bu onlar için en nezih olandır. Şüphesiz ki Allah onların yaptıklarından haberdardır.” (24 Nur suresi 30)

“Mümin hanımlara da söyle, onlar da bakışlarını haramdan sakınsınlar, iffet ve namuslarını korusunlar. Zorunlu olarak görünenlerin dışında ziynet yerlerini göstermesinler, başörtülerini de göğüs ve gerdanlarının üstüne sarkıtsınlar, cazibe ve güzelliklerini kimseye göstermesinler. Yalnız kocaları, babaları, kayın babaları, öz oğulları, üvey oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, mümin kadınlar, malik olduklarınız, kadına ihtiyaç duymayan erkek hizmetçiler veya kadınlara istekleri gelişmemiş küçük çocuklar bunun dışındadır. Bir de yürürken ziynetlerini teşhir etmek için ayaklarını yere sert vurmasınlar. Ey müminler yapmış olduğunuz hatalardan tövbe edin ki kurtuluşa erebilesiniz.” (24 Nur suresi 31)

“Allah'a gönülden Müslüman olmuş erkekler ve kadınlar, Allah'a inanıp mümin olmuş erkekler ve kadınlar, Allah'a gönülden boyun eğmiş erkekler ve kadınlar, Allah'a itaat sözüne sadık olan erkekler ve kadınlar, Zorluk ve sıkıntılara göğüs gererek sabreden erkekler ve kadınlar, Allah'a içten saygı duyan erkekler ve kadınlar, Allah yolunda mallarını harcayan erkekler ve kadınlar, Oruç tutan erkekler ve kadınlar, İffet ve namuslarını koruyan erkekler ve kadınlar, Allah'ı çokça anan erkekler ve kadınlar var ya... Allah, bunlar için sınırsız bir bağış ve muazzam bir ödül hazırlamıştır.” (33 Ahzap suresi 35)

“– Ey Nebi! Eşlerine, kızlarına ve müminlerin hanımlarına söyle, dışarıya çıkacakları zaman dış elbiselerini üzerlerine örtünler. Bu, onların iffetli hanımlar olarak tanınmaları dolayısıyla sarkıntılığa maruz kalmamaları için en uygun giyinme tarzıdır. Allah, zaten sınırsız bir bağış ve sonsuz bir rahmet kaynağıdır.” (33 Ahzap suresi 59)

45.2 TESETTÜRÜN Temel Amacı ve Anlamı (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Kaynak, Kur'an'ın insanların bireysel ve sosyal yaşamlarına olumlu katkılar sunduğunu ve giyim kuşamın Kur'an tarafından düzenlenen konulardan biri olduğunu belirtmektedir. Tesettür ayetlerinin temel hedefi, **kadının aile ve toplum içinde saygınlığını artırmak** ve **ona yönelebilecek yanlış söylem ve eylemlere karşı bir kalkan görevi görmektir**. Önemli bir vurgu, kadının toplumda **"cazip olan dişiliği değil kişiliğiyle yer almasının istenmesidir."**

Kur'an'daki İlgili Ayetler ve Temel Kurallar

Kaynak, tesettürle ilgili çeşitli ayetleri referans göstermektedir:

- **7 Araf Suresi 26:** Bu ayet, genel olarak örtünmenin faydasını ve takva elbisesinin önemini vurgular: **"Ey Âdemoğulları, örtünmeniz için elbise, sizin için daha hayırlı olan bolluk bereket için takva elbisesini indirdik ki işte o Allah'ın ayetlerindedir. Umulur ki öğüt alırsınız."**
- Bu ayet, giysinin sadece bedensel örtünme değil, aynı zamanda manevi bir boyut olan takva ile de ilişkili olduğunu göstermektedir.
- **24 Nur Suresi 30 (Erkekler için):** Erkeklerin de bakışlarını haramdan sakınmaları ve iffetlerini korumaları emredilmiştir: **"Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar iffet ve namuslarını korusunlar. İşte bu onlar için en nezih olandır. Şüphesiz ki Allah onların yaptıklarından haberdardır."**
- Bu, iffetin sadece kadınlara yönelik bir emir olmadığını, erkekler için de geçerli olduğunu gösterir.
- **24 Nur Suresi 31 (Kadınlar için):** Bu ayet, kadınların tesettür kurallarını daha detaylı açıklar:
- **"Mümin hanımlara da söyle, onlar da bakışlarını haramdan sakınsınlar, iffet ve namuslarını korusunlar."** (Erkeklerde olduğu gibi kadınlar için de bakışları sakınma emri.)
- **"Zorunlu olarak görünenlerin dışında ziynet yerlerini göstermesinler, başörtülerini de göğüs ve gerdanlarının üstüne sarkıtsınlar, cazibe ve güzelliklerini kimseye göstermesinler."**
- Bu ifade, başörtüsünün sadece başı değil, aynı zamanda göğüs ve gerdanı da örtmesi gerektiğini açıkça belirtir. "Zorunlu olarak görünenler" ifadesi, el ve yüz gibi istisnalara işaret edebilir.

- **Kimlere karşı güzelliklerin gösterilebileceği:** Kocaları, babaları, kayın babaları, öz oğulları, üvey oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, mümin kadınlar, malik oldukları (cariyeler), kadına ihtiyaç duymayan erkek hizmetçiler veya kadınlara istekleri gelişmemiş küçük çocuklar istisna tutulmuştur.
- **"Bir de yürürken ziynetlerini teşhir etmek için ayaklarını yere sert vurmasınlar."** Bu kısım, kadınların yürüyüş tarzlarının bile dikkat çekici olmaması gerektiğini, ziynetlerin (ayak bilezikleri gibi) sesleriyle bile cazibe yaratmamasının amaçlandığını gösterir.
- Ayette ayrıca **"Ey müminler yapmış olduğunuz hatalardan tövbe edin ki kurtuluşa erebilesiniz"** denilerek genel bir Tövbe çağrısı yapılır.
- **33 Ahzap Suresi 35:** Bu ayet, Allah'a gönülden iman eden, boyun eğen, itaat eden, sabreden, saygı duyan, infak eden, oruç tutan, **iffet ve namuslarını koruyan** erkek ve kadınlar için büyük bir bağış ve ödül hazırlandığını belirtir: **"İffet ve namuslarını koruyan erkekler ve kadınlar var ya... Allah, bunlar için sınırsız bir bağış ve muazzam bir ödül hazırlamıştır."**
- Bu, iffetin hem erkek hem de kadın için önemli bir erdem ve Allah katında yüksek bir değeri olduğunu vurgular.
- **33 Ahzap Suresi 59:** Bu ayet, dış giyim (cilbab) konusunda özel bir emir içerir: **"Ey Nebi! Eşlerine, kızlarına ve müminlerin hanımlarına söyle, dışarıya çıkacakları zaman dış elbiselerini üzerlerine örtsünler. Bu, onların iffetli hanımlar olarak tanınmaları dolayısıyla sarkıntıya maruz kalmamaları için en uygun giyinme tarzıdır. Allah, zaten sınırsız bir bağış ve sonsuz bir rahmet kaynağıdır."**
- Bu ayet, dışarıya çıkarken giyilen dış elbisenin (cilbab) amacının, kadınların iffetli görünmelerini sağlamak ve bu sayede taciz ve kötü muameleye maruz kalmamalarını engellemek olduğunu açıkça ifade eder.

Ana Temalar ve Önemli Çıkarımlar

1. **Saygınlık ve Kişilik Vurgusu:** Tesettürün temel hedefi, kadının **"cazip olan dışılığı değil kişiliğiyle yer almasını sağlamak"** ve aile ile toplum içinde saygınlığını artırmaktır.
2. **Kalkan Görevi:** Tesettür, kadını potansiyel yanlış söylem ve eylemlere karşı koruyan bir kalkan olarak tanımlanır.
3. **Karşılıklı Sorumluluk:** İffet ve namusun korunması emri sadece kadınlara değil, erkeklere de yöneltilmiştir (gözlerini haramdan sakınmaları).
4. **Kapsamlı Örtünme:** Nur Suresi 31, başörtüsünün sadece başı değil, göğüs ve gerdanı da örtmesini emrederken, Ahzap Suresi 59 ise dışarı çıkarken tüm vücudu saran bir dış elbisenin (cilbab) giyilmesini vurgular.
5. **Cazibe ve Gösterişten Kaçınma:** Ziyet yerlerini göstermemek ve hatta yürürken ziynetlerin sesleriyle bile dikkat çekmekten kaçınmak emredilmiştir. Amaç, kadınların cazibelerini teşhir etmemesidir.

6. **Manevi Boyut:** Örtünme, sadece fiziksel bir eylem değil, aynı zamanda takva (Allah korkusu ve bilinci) ile ilişkilendirilmiş manevi bir boyutu da içerir.
7. **Toplumsal Tanınma ve Güvenlik:** Dış elbise emri (cilbab), kadınların iffetli hanımlar olarak tanınmalarını ve böylece sarkıntılıklara maruz kalmamalarını sağlamak amacı taşır.
8. **Yüksek Ödül:** İffet ve namuslarını koruyan erkek ve kadınlara Allah katında sınırsız bir bağış ve muazzam bir ödül vaat edilmiştir.

Bu kaynak, tesettürün Kur'an'daki yerini, amacını ve uygulanma biçimlerini detaylı bir şekilde açıklamakta hem kadınlara hem de erkeklere yönelik iffet ve saygınlık prensiplerini vurgulamaktadır.

45.3 You Tube Sunum Videosu:

46. KURAN'DA ÇOKLUKLA ÖVÜNME (TEKASÜR)

46.1 Açıklama ve Ayetler:

Büyüme arzusunu Kur'an bağlamında incelediğimizde Kur'an'da kitleler ve kitlelerde var olan bu tutum karşımıza sıkça çıkmaktadır. Tekâsür suresinde “**insanın çokluk tutkusunda olduğu, çokluğuyla övündüğü ve yarışa girdiği**” vurgulanarak (Tekâsür, 102/1-2) kalabalıkların sahip olduğu çokluk arzusuna değinilmiştir. Çokluk, çoğalmak, çoğaltmak anlamlarına gelen “Tekâsür” surede mal, evlat, makam konusunda çok olma derdine düşmüş, bunlar ile hemhal olup Allah'a kulluk etmeyi terk etmiş olan kitleyi ifade etmek için kullanılmıştır. Bu tür kitleler mal, evlat, güç vs. gibi yaşadıkları dönemde çeşitli şeylerin çokluğuyla övünmüşlerdir. Kur'an, Tekâsür suresinde iki farklı müşrik kitlesinin çokluk yarışını anlatmış hatta bu kitlelerin daha da ileriye giderek daha çok nüfusa dolayısıyla güce sahip olduklarını kanıtlamak için kabirdeki ölülerini dahi saydıklarını ifade etmiştir.

Konuyla bağlantılı olarak başka bir örnek vermemiz gerekirse; inanmayan kitlenin içerisinde yer alan ve servetinin çokluğuyla fakirlere karşı övünen, nankörlük eden bir kimse Kur'an'da yerilmiştir (Kehf, 18/32-44). Başka bir ayette yalanlayan kitlenin ileri gelenleri mal ve evlat bakımından sayıca fazla olduklarını ve onlara bundan ötürü azap bile edilmeyeceğini söylemişlerdir (34 Sebe suresi 35). Zira kitlelerin anlayışlarında çokluk içerisinde olmak her şeyden üstündür. Cahiliye döneminde yaşamış ve Tekâsür zihniyetinde olan bazı kitleler de Kur'an'da uyarılmış, mal biriktiren ve mallarını sayan kimseler ikaz edilmiştir (Fecr 89/20; Hümeze 104/1-2; Bakara 2/96). Çokluk arzusunda olan kitleler, çok olmayı sarsılmaz doğru, hakikat zannedip bunun yanı sıra bütün her şeyde sayısal olarak çoğa takıntılı hale gelmiş, niceliğin egemen olarak sayıldığı, çokluğa adeta

tapan kalabalıklardır. Kur'an'da çokluğun bahsedildiği ayetlere baktığımızda ise çokluğun genel itibariyle olumsuzluk ifade ettiğini ve yerildiğini görmekteyiz.

Kur'an'da çokluk arzusunda olan kitleler çoklukta olmalarıyla övünmeleri, güç devşirmeleri ve kalabalık olmanın vermiş olduğu güven ile her türlü asabiyet ve rezalet içerisinde olmalarından ötürü kınanmış ve bazıları helak olmuşlardır. Kur'an güçlü, sayıca fazla olup ve kendisinden önceki nesillerin onlardan daha çok olduğu kitlelerin yaşamlarından ibret alınması gerektiğini de vurgulamış ve "**...en değerli ve en üstün insanların takva ve bilinç sahibi olan insanlar olduğunu**" belirtmiştir (Hucurât suresi 49/13).

"Bir aç-gözlülük saplantısı içindesiniz, mezarlarınıza girinceye dek (süren). Ama, zamanı geldiğinde anlayacaksınız! Evet, evet! zamanı geldiğinde anlayacaksınız! Hayır, [onu] tartışılmaz bir kesinlikle anlasaydınız, [cehennem] yakıcı ateşini mutlaka görürdünüz! Sonunda onu keskin bir gözle mutlaka göreceksiniz: ve o Gün hayatın nimetleri (ne karşı yaptıklarınız) için mutlaka sorguya çekileceksiniz." (102 Tekâsür suresi 1-8)

"- Hem bizim malımız mülkümüz ve evladımız sizinkinden çok, dolayısıyla biz azap falan görmeyiz, derler." (34 Sebe suresi 35)

"Onların mallarının çocuklarının çokluğuna imrenme. Allah onları dünyada bunlarla cezalandırmak ve onlar küfre gömülüp gitmişken canlarını almak istiyor." (9 Tevbe suresi 85)

"Ey iman edenler! Malınız mülkünüz ve çoluk çocuğunuz sakın sizi Allah'ın zikrinden alıkoymasın, kim bunu yaparsa işte onlar kaybedenlerin ta kendileridir." (63 Münafikun suresi 9)

46.2 ÇOKLUKLA ÖVÜNME Önemli Fikirleri Özeti (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar

1. Tekâsür Kavramı ve Tanımı:

- Tekâsür, Kur'an'da "**insanın çokluk tutkusunda olduğu, çokluğuyla övündüğü ve yarışa girdiği**" (Tekâsür, 102/1-2) şeklinde vurgulanan bir tutumdur.
- Bu kavram, mal, evlat, makam gibi dünyevi şeylerde çok olma derdine düşmüş, bunlarla meşgul olup Allah'a kulluk etmeyi terk eden kitleleri ifade eder.
- Tekâsür, "Çokluk, çoğalmak, çoğaltmak" anlamlarına gelir.

2. Kur'an'ın Çokluk Tutkusuna Yaklaşımı:

- Kur'an, çokluk arzusunda olan kitlelerin bu tutumunu genellikle olumsuz bir şekilde ele alır ve kınar.
- Tekâsür Suresi, iki farklı müşrik kitlesinin çokluk yarışını, hatta nüfus ve güçlerini kanıtlamak için kabirdeki ölülerini bile saydıklarını anlatır.

- Kaynak, Kur'an'daki "çokluğun genel itibariyle olumsuzluk ifade ettiğini ve yerildiğini" belirtir.
3. **Çoklukla Övünmenin Çeşitli Görünümleri:**
- **Mal ve Servetle Övünme:** Nankörlük eden ve servetinin çokluğuyla fakirlere karşı övünen kimseler Kur'an'da eleştirilmiştir (Kehf, 18/32-44).
 - **Evlat ve Nüfusla Övünme:** Yalanlayan kitlelerin ileri gelenleri, mal ve evlat bakımından sayıca fazla oldukları için azap görmeyeceklerini iddia etmişlerdir (Sebe suresi 34/35). Ayrıca, ölümlerin dahi sayılarak nüfus çokluğuyla övünülmesi örneği verilmiştir.
 - **Makam ve Güçle Övünme:** Kaynak, çokluğun aynı zamanda güç devşirme aracı olarak görüldüğünü ve bu durumun asabiyet ve rezaletlere yol açabildiğini vurgular.
4. **Cahiliye Dönemi ve Tekâsür Zihniyeti:**
- Cahiliye döneminde yaşayan ve Tekâsür zihniyetinde olan kitleler Kur'an'da uyarılmıştır.
 - Mal biriktiren ve mallarını sayan kimseler ikaz edilmiştir (Fecr 89/20; Hümeze 104/1-2; Bakara 2/96).
 - Bu kitleler, çok olmayı "sarsılmaz doğru, hakikat" zannedip "niceliğin egemen olarak sayıldığı, çokluğa adeta tapan kalabalıklar" olarak tanımlanmıştır.
5. **Çoklukla Övünmenin Sonuçları ve Kur'an'daki Uyarılar:**
- Çoklukla övünen, güç devşiren ve kalabalık olmanın verdiği güvenle her türlü asabiyet ve rezalet içinde olan kitleler kınanmış ve bazıları helak olmuştur.
 - Kur'an, geçmiş nesillerin çokluğundan ibret alınması gerektiğini vurgular.
 - **"Mal, evlat ve akraba çokluğu ile övünmek sizi öyle aldatıp oyaladı ki, Nihâyet kabirleri ziyaret ettiniz. Hayır! Böyle yapmayın! Yakında bileceksiniz."** (102 Tekâsür suresi 1-3) ayetleriyle bu tutumun ahiretteki vahim sonuçlarına dikkat çekilir.
 - Kur'an, dünya malı ve evlat çokluğunun Allah'ın zikrinden alıkoymaması gerektiğini belirtir: **"Ey iman edenler! Malınız mülkünüz ve çoluk çocuğunuz sakın sizi Allah'ın zikrinden alıkoymasın, kim bunu yaparsa işte onlar kaybedenlerin ta kendileridir."** (63 Münafikun suresi 9).
6. **Gerçek Değer Ölçütü:**
- Kur'an, **"...en değerli ve en üstün insanların takva ve bilinç sahibi olan insanlar olduğunu"** belirtir (Hucurât, 49/13). Bu, çokluğa dayalı değer ölçütüne karşı bir alternatif sunar.

Önemli Fikirler/Gerçekler ve Alıntılar

- **Tekâsür 'ün Tanımı ve Eleştirisi:** "Tekâsür suresinde **'insanın çokluk tutkusunda olduğu, çokluğuyla övündüğü ve yarışa girdiği'** vurgulanarak (Tekâsür, 102/1-2) kalabalıkların sahip olduğu çokluk arzusuna değinilmiştir."
- **Çokluğun Olumsuz Niteliği:** "Kur'an'da çokluğun bahsedildiği ayetlere baktığımızda ise çokluğun genel itibariyle olumsuzluk ifade ettiğini ve yerildiğini görmekteyiz."

- Mal ve Evlat Çokluğunun Aldatıcılığı: "**Hem bizim malımız mülkümüz ve evladımız sizinkinden çok, dolayısıyla biz azap falan görmeyiz, derler.**" (34 Sebe suresi 35)
- Dünya Nimetlerinin Cezası: "**Onların ne mallarının ne de çocuklarının çokluğu seni imrendirmesin. Allah onları dünyada bunlarla cezalandırmak ve onlar küfre gömülüp gitmişken canlarını almak istiyor.**" (9 Tevbe suresi 85)
- Tekâsür Suresi'nden Temel Uyarı: "**Mal, evlat ve akraba çokluğu ile övünmek sizi öyle aldatıp oyaladı ki, Nihâyet kabirleri ziyaret ettiniz. Hayır! Böyle yapmayın! Yakında bileceksiniz. Hayır! Hayır! Elbette yakında bileceksiniz. Hayır! Eğer gerçeği kesin bir bilgiyle bilseydiniz böyle yapmaya cüret edemezsiniz! Siz, o kızgın alevli cehennemi mutlaka göreceksiniz. Sonra elbette siz onu, gözünüzle ayan beyan göreceksiniz. O gün, bütün nimetlerden kesinlikle hesaba çekileceksiniz!**" (102 Tekâsür suresi 1-8)
- Allah'ın Zikrinden Alıkoyma Tehlikesi: "**Ey iman edenler! Malınız mülkünüz ve çoluk çocuğunuz sakın sizi Allah'ın zikrinden alıkoymasın, kim bunu yaparsa işte onlar kaybedenlerin ta kendileridir.**" (63 Münafikun suresi 9)
- Gerçek Üstünlük Kriteri: Kur'an "**...en değerli ve en üstün insanların takva ve bilinç sahibi olan insanlar olduğunu**" belirtmiştir (Hucurât, 49/13).

46.3 You Tube Sunum Videosu:

47. KURAN'DA İNSANIN HATA VE TÖVBESİ

47.1 Açıklama ve Ayetler:

İnsan, gaflet sonucunda unutarak veya yanılarak hata yapmaya yatkın bir varlıktır. Zira Allah, "**Sizi ilkin zayıf ve güçsüz bir varlık olarak yaratan, ...**" (30 Rum suresi 54) ayeti ile insanın bu durumunu haber vermiştir.

"Allah'ın kabul edeceği tövbe yalnızca; kendine hâkim olamayıp günah işleyen ve hemen ardından pişmanlık duyup vazgeçenlerin yaptığı tövbedir. Allah, samimi tövbeleri bilen ve hükmünde doğru karar verendir." (4 Nisa Suresi, 17)

Kişiler bir günah işledikten sonra eğer samimiyetle tövbe ederlerse Yüce Allah onları affedeceğini müjdelemektedir. Ancak yeniden aynı günaha dönerlerse, onların tövbelerinde samimi olmadıkları, hatada derinleşerek çok daha korkunç bir akıbete doğru sürüklenmiş olacaklarını haber vermektedir.

Kur'an İslâm'dan başka herhangi bir din arayanların bu arayışlarının kendilerinden asla kabul edilmeyeceğini, böylelerinin ahirette ziyan edenlerden olacağını haber vermekte, iman etmelerinden, Resul'ün hak olduğuna şahit olmalarından ve kendilerine apaçık deliller

gelmesinden sonra inkâr eden bir kavme Allah'ın hidâyet etmeyeceğini beyan etmekte, bunların ceza olarak Allah'ın, meleklerin ve bütün insanlığın lânetine uğrayacaklarını, Ebediyyen lânetin içinde kalacaklarını, azaplarının hafifletilmeyeceğini ve yüzlerine bakılmayacağını bildirmekte, ancak tövbe edip durumlarını düzeltenlerin istisna edileceğini ifade etmektedir.

İnsanlar gibi, insanlara gönderilen Peygamberler de hata yaparlar. Kur'an'ı Kerimde Allah insanların hata yapabileceklerini ancak Tövbe ederek bağışlanabileceklerini anlatır; Hz. Âdem ve Havva Allah'ın uyarmasına rağmen hata yaparak yasak ağaçtan yemişlerdir: **“Âdem ve Havva şöyle yalvardılar: ‘Rabbimiz biz kendimize zalimlik ederek yazık ettik, eğer bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen kesinlikle hüsrana uğrayanlardan oluruz.’”** (7 Araf Suresi, 23)

Hz. Musa kavga eden iki kişiden birini kayırarak diğerine vurmuş ve ölümüne sebep olmuştur: **“Musa: ‘Rabbim, ben kendime zulmedip yazık ettim, beni bağışla’ dedi. Allah da onu bağışladı. Çünkü O, eşsiz bir bağışlayıcı ve sonsuz rahmet kaynağıdır.”** (28 Kasas suresi 16)

Hz. Yunus dinini kimseye anlatamadığı için görevlendirildiği yerden kaçarak (bunalıma düşmüş ve derin karanlığın içinde 'M. Esed') tövbe etmiştir: **“Öfkeli bir biçimde geçip giden, bizim kendisini asla sıkıştırmayacağımızı zanneden ve nihayet karanlıklar içinde ‘Senden başka ilah yoktur seni tenzih ederim, gerçekten ben kendine yazık eden zalimlerden oldum’ diye yalvaran Yunus'u da an!”** (21 Enbiya suresi 87)

Bunlardan hiçbiri başkasını suçlamamış, kendi hatalarını kabul ederek (Allah'ın bizden beklediği davranışı sergilemişler) tövbe etmişlerdir.

“Evet kim günah işlemekten vazgeçip doğru ve güzel işler yaparsa, işte o, tövbesi kabul edilmiş olarak Allah'a yönelmiş olur.” (25 Furkan suresi 71)

“Ancak tövbe ile dönüş yapanlar, durumlarını düzelterek, Allah'a sınıksız bağlananlar ve dinlerini Allah'a has kılarak yaşayanlar, işte onlar müminlerle beraberdir. Vakti geldiğinde Allah, müminlere büyük bir mükafat verecektir.” (4 Nisa suresi 146)

47.2 Kuran'da İnsanın HATA VE TÖVBESİ: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler/Gerçekler:

1. İnsan Doğasının Zayıflığı ve Hata Yapmaya Yatkınlığı:

- Kuran, insanın **“gaflet sonucunda unutarak veya yanılarak hata yapmaya yatkın bir varlık”** olduğunu belirtir.
- Bu durum, Allah'ın insanı **“İlkin zayıf ve güçsüz bir varlık olarak yaratan, ...”** (30 Rum Suresi 54) ayetiyle açıklanmaktadır. Bu, insan fitratının bir parçası olarak hataya meyilli olmasını vurgular.

2. Tövbenin Kabul Edilebilirliği ve Koşulları:

- Allah'ın kabul ettiği tövbe, belirli niteliklere sahiptir:
- *"Kendine hâkim olamayarak günah işleyen"* kimselerin tövbesi.
- *"Hemen ardından pişmanlık duyup vazgeçenlerin"* yaptığı tövbe.
- Kuran, **"Allah, samimi tövbeleri bilen ve hükmünde doğru karar verendir"** (Nisa Suresi, 17) buyurarak tövbedeki samimiyetin önemini vurgular.
- Samimiyetle tövbe edenlerin affedileceği müjdelenirken, **"yeniden aynı günaha dönerlerse, onların tövbelerinde samimi olmadıkları, hatada derinleşerek çok daha korkunç bir akıbeta doğru sürüklenmiş olacakları"** uyarısı yapılır.

3. İslâm'ın Dışındaki Dinlerin Kabul Edilmezliği ve Tövbenin İstisnası:

- Kuran, İslâm'dan başka bir din arayışının kabul edilmeyeceğini ve bu kişilerin ahirette ziyan edenlerden olacağını açıkça belirtir. (Bkz. Ali İmran suresi 3/85)
- İman ettikten, Resul'ün hak olduğuna şahit olduktan ve apaçık deliller geldikten sonra inkâr eden kavimlere Allah tarafından hidâyet edilmeyeceği ifade edilir. Bu kimseler "Allah'ın, meleklerin ve bütün insanlığın lânetine uğrayacakları, ebediyen lânetin içinde kalacakları, azaplarının hafifletilmeyeceği ve yüzlerine bakılmayacağı" bildirilir.
- Ancak bu ağır tablonun bir istisnası vardır: "tövbe edip durumlarını düzeltenler" bu cezalardan istisna edilecektir. Bu, tövbenin ve düzelmenin ne kadar büyük bir kurtuluş yolu olduğunu gösterir.

4. Peygamberlerin Dahi Hata Yapması ve Tövbe Örnekleri:

- Peygamberlerin de hata yapabileceği Kuran'da anlatılır ve onların tövbe ederek bağışlanabilecekleri vurgulanır. Bu, hata yapmanın insani bir durum olduğunu ve tövbe kapısının herkese açık olduğunu gösterir.
- Kaynakta verilen örnekler:
- **Hz. Âdem ve Havva:** Allah'ın uyarısına rağmen yasak ağaçtan yemişler ve **"Rabbimiz biz kendimize zalimlik ederek yazık ettik, eğer bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen kesinlikle hüsrana uğrayanlardan oluruz"** (7 Araf Suresi, 23) diyerek tövbe etmişlerdir.
- **Hz. Musa:** Kavga eden iki kişiden birini kayırarak diğerine vurmuş ve ölümüne sebep olmuş, ardından **"Rabbim, ben gerçekten kendime zulmedip yazık ettim, beni bağışla"** (28 Kasas suresi 16) diyerek Allah'tan bağışlama dilemiştir. Allah da onu bağışlamıştır.
- **Hz. Yunus:** Görevlendirildiği yerden kaçarak balık tarafından yutulmuş ve karanlıklar içinde **"Senden başka ilah yoktur seni tenzih ederim, gerçekten ben kendine yazık eden zalimlerden oldum"** (21Enbiya suresi 87) diye yalvararak tövbe etmiştir.
- Bu örneklerde dikkat çeken ortak nokta, Peygamberlerin hatayı başkasına yüklememeleri, "kendi hatalarını kabul ederek" tövbe etmeleridir. Bu, Allah'ın insanlardan beklediği davranıştır.

5. Tövbenin Sonuçları ve Müminlerle Beraberlik:

- Günahlardan dönüp "doğru ve güzel işler yapanların tövbesi kabul edilir ve böyle kimseler **"Allah'a yönelmiş olur"** (Bkz. 25 Furkan suresi 71).
- **"Ama samimi bir şekilde tövbe edenler, durumlarını düzeltip, Allah'a sımsıkı bağlananlar ve dinlerini Allah'a has kılarak yaşayanlar, işte onlar müminlerle beraberdir. Vakti geldiğinde Allah, müminlere büyük bir mükafat verecektir"** (4 Nisa suresi 146). Bu ayet, tövbenin sadece bir pişmanlık değil, aynı zamanda yaşam biçimini düzeltmeyi, Allah'a bağlanmayı ve dini samimiyetle yaşamayı gerektiren kapsamlı bir süreç olduğunu gösterir.

Sonuç:

Kuran, insanı hata yapmaya meyilli bir varlık olarak tanımlarken, aynı zamanda tövbe kapısının her zaman açık olduğunu müjdeler. Önemli olan, hataları kabul etmek, samimi bir pişmanlıkla Allah'a yönelmek ve yaşamı bu doğrultuda düzeltmektir. Peygamberlerin dahi hata yapıp tövbe etmeleri, tövbenin insan için ne kadar evrensel ve temel bir kurtuluş yolu olduğunu göstermektedir.

47.3 You Tube Sunum Videosu:

48. KURAN'DA KADER

48.1 Açıklama ve Ayetler:

Allah, görünen ve görünmeyen kişilerin kaderini, kaydedilen kurallara bağlamıştır. Vahiy, o kurallara "Allah'ın sünneti" (**SÜNNETULLAH**) adını verir. Allah'ın sünnetinde asla bir değişme ve bozulma olmaz. İradesiz bir varlığın tabii olduğu kader, Sünnetullah'tır.

1. İradeleri dışında kalan olaylar ve durumlar: İnsanın DNA'sı, RNA'sı, kan grubu, Gen haritası, rengi ve boyu gibi bir çok husus, iradenin dışında gerçekleşir. Bunlar da süreçlerin devamı gibi, Allah'ın sünnetine ve takdirine bağlıdır.

2. İradelerinin alanına giren olaylar ve durumlar: Allah, iradeli olayların kaderini, emanet ettiği iradeye bağlamıştır. İradenin kendisi Allah'ın kaderidir. İnsan, iradeli eylemlerinden sorumludur. Onu sorumlu tutanda, iradeyi ona emanet eden Allah'tır.

Yüce Allah, insanın dilemesini dilemiştir. Bunun için kendi külli iradesinin içinde, insanın cüz'i seçimlerini içerir. Külli fiilin içine, insanın cüz'i fiilini tamamlar. Böylece insanın fiili ile kendi fiili arasında bağ kurmuş ve insana değer vermiş olursunuz. Allah'ın kendi zatına kendisi şahittir: **"Allah'ın söylediği ki O, kendisinden başka ilah olmayandır"** (3 Ali İmran 18). Fakat O, insanın da kendisinden haber alınmasını istemiş, kendi şahadetinin yanında insanların da şahadetini gerçekleştirmiştir.

Yüce Allah; "Dilediğim iman eder, dilediğim küfreder" demeyip; **"Dileyen iman etsin, dileyen küfretsın"** dedi. (18 Kehf suresi 29)

Yüce Allah; "Hidayetiniz ve dalaletinize yazgınıza bağlıdır" demeyip; **"Doğru yolu tercih eden kişi, ancak kendisi için doğru yola girmiştir. Sapan kimse de kendi aleyhine sapmış olur..."** dedi. (17 İsrâ suresi 15)

Yüce Allah; "İsteyip istememeniz fark etmez; ne olursa olsun o" demeyip; **"Benden isteyin ki, vereyim"** dedi. (40 Mü'min suresi 60)

Yüce Allah; "Sizler Benim yazdığım istikamette çalışırsınız" demeyip; **"Dileyen istikamet üzere bir yol tutsun"** dedi. (81 Tekvir suresi 28)

Yüce Allah; "Başınıza gelen benim size yazdığım yüzündendir" demeyip; **"kendi yüzünüzüdür"** dedi. (3 Âl-i İmran suresi 165)

Yüce Allah; "Biz her insanın çabasını kendi kaderine bağlı kıldık" demeyip; tam aksine **"Biz her insanın kaderini kendi çabasına bağlı kıldık"** dedi. (17 İsrâ suresi 13)

Yüce Allah; "Ben değiştirmeden siz değişemezsiniz" demeyip; **"Kendi nefsinizi kendiniz değiştirebilirsiniz"** dedi. (13 Rad suresi 11)

Yüce Allah; "Benim kendisine iman ve salih ameli yazdıklarım kurtuldu" demeyip; **"İman edenler ve salih amel işleyenler kurtulmuştur"** dedi. (103 Asr suresi 3)

Ey insan! Allah sana emanet ettiği iradeye saygı duyuyor ve senin emeğini takdir ediyor. Sen de kendi iradene saygı duy ve kendi emeğine saygısızlık etme! Etme ki, Nemrutlara, Firavunlara, Ebu Leheblere, özetle zalimlere ve ceberut yönetimlere gün doğmasın. Emeğine saygısızlık edersen, Allah'a saygısızlık etmiş olursun. Zira sen, bizzat Allah'ın emeğisin.

"Zira göklerin ve yerin egemenliği sadece O'na aittir. O ne bir çocuk edinmiştir ne de egemenliğinde herhangi bir ortağı vardır, her şeyi O yaratmış ve her şeyin kaderini/ölçüsünü bir yasaya O bağlamıştır." (25 Furkan suresi 2)

"Şüphesiz biz her şeyi bir kader/ölçü ve düzen dahilinde yarattık." (54 Kamer suresi 49)

"Bu çerçevede gökten suyu belli bir kadere/ölçüye göre indirir de onu toprağa emdiririz. İyi bilin ki onu giderip toprağı kupkuru yapmaya da elbette gücümüz yeter." (23 Müminun suresi 18)

48.2 KADER Kavramı ve İnsanın İradesi Brifing Belgesi: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler:

1. Kaderin İki Yönü: Sünnetullah (İradesiz Kader) ve İradeli Kader

Kaynak, kaderi iki ana kategoriye ayırır:

- **Sünnetullah (Allah'ın Sünneti):** Bu, "Allah görünen ve görünmeyen kişilerin kaderini, kaydedilen kurallara bağlamıştır. Vahiy, o kurallara 'Allah'ın sünneti' (SÜNNETULLAH) adını verir. Allah'ın sünnetinde asla bir değişme ve bozulma olmaz." olarak tanımlanır. Sünnetullah, iradesiz varlıkların tabii olduğu kaddedir.
- **Örnekler:** İnsanın DNA'sı, RNA'sı, kan grubu, gen haritası, rengi ve boyu gibi irade dışı gerçekleşen hususlar. Bunlar, Allah'ın sünnetine ve takdirine bağlıdır.
- **İradeli Kader:** Bu kategori, insanın iradesiyle gerçekleşen olayları kapsar. Kaynak, "Allah, iradeli olayların kaderini, emanet ettiği iradeye bağlamıştır. İradenin kendisi Allah'ın kaderidir. İnsan, iradeli eylemlerinden sorumludur. Onu sorumlu tutanda, iradeyi ona emanet eden Allah'tır." ifadesiyle insan iradesinin kaderle ilişkisini açıklar.

2. Allah'ın İradesi ve İnsan İradesinin İlişkisi

Kaynak, Allah'ın külli iradesi ile insanın cüzi iradesi arasındaki bağı vurgular. "Yüce Allah, insanın dilemesini dilemiştir. Bunun için kendi külli iradesinin içinde, insanın cüz'i seçimlerini içerir. Külli fiilin içine, insanın cüz'i fiilini tamamlar. Böylece insanın fiili ile kendi fiili arasında bağ kurmuş ve insana değer vermiş olursunuz." cümlesi, Allah'ın insan eylemlerine değer verdiğini ve iradesini külli iradesi içinde bir alan olarak belirlediğini gösterir.

3. İnsan Sorumluluğu ve Seçim Hürriyeti

Metin, insan eylemlerinin doğrudan kendi iradesine ve dolayısıyla sorumluluğuna bağlı olduğunu çeşitli Kuran ayetleriyle destekleyerek açıklar. Bu, kaderin, insanın eylemlerini önceden belirleyen bir zorunluluk olmadığına dair güçlü bir vurgudur. Kaynak, aşağıdaki ifadelerle bu temayı pekiştirir:

- **Seçim Özgürlüğü:** *"Yüce Allah; 'Dilediğim iman eder, dilediğim küfreder' demeyip; 'Dileyen iman etsin, dileyen küfretsın'" dedi. (18 Kehf suresi 29)*
- **Hidayet ve Dalalette Sorumluluk:** *"Yüce Allah; 'Hidayetiniz ve dalayetiniz yazgınıza bağlıdır' demeyip; 'Doğru yolu tercih eden kişi, ancak kendisi için doğru yola girmiştir. Sapan kimse de kendi aleyhine sapmış olur...'" dedi. (17 İsrâ suresi 15)*
- **Talep ve Çalışma:** *"Yüce Allah; 'İsteyip istememeniz fark etmez; ne olursa olsun o' demeyip; 'Benden isteyin ki, vereyim' dedi. (40 Mü'min suresi 60) ve*
- *"Yüce Allah; 'Sizler Benim yazdığım istikamette çalışırsınız' demeyip; 'Dileyen istikamet üzere bir yol tutsun' dedi. (81 Tekvir suresi 28)*
- **Kendi Eylemlerinin Sonucu:** *"Yüce Allah; 'Başınıza gelen benim size yazdığım yüzündendir' demeyip; 'kendi yüzünüzdür' dedi. (3 Âl-i İmran suresi 165)"*

- **Çaba ve Kader İlişkisi:** "Yüce Allah; 'Biz her insanın çabasını kendi kaderine bağlı kıldık' demeyip; tam aksine **'Biz her insanın kaderini kendi çabasına bağlı kıldık'** dedi. (17 İsra suresi 13)
- **Kişisel Değişim:** "Yüce Allah; 'Ben değiştirmeden siz değişemezsiniz' demeyip; **'Kendi nefsinizi kendiniz değiştirebilirsiniz'** dedi. (13 Rad suresi 11)
- **Kurtuluşun Şartları:** "Yüce Allah; 'Benim kendisine imanı ve salih ameli yazdıklarım kurtuldu' demeyip; **'İman edenler ve salih amel işleyenler kurtulmuştur'** dedi. (103 Asr suresi 3)

4. İradeye Saygı ve Emeğe Değer Verme

Kaynak, insanın kendisine emanet edilen iradeye saygı duyması gerektiğinin altını çizer. "Ey insan! Allah sana emanet ettiği iradeye saygı duyuyor ve senin emeğini takdir ediyor. Sen de kendi iradene saygı duy ve kendi emeğine saygısızlık etme! Etme ki, Nemrutlara, Firavunlara, Ebu Leheblere, özetle zalimlere ve ceberut yönetimlere gün doğmasın. Emeğine saygısızlık edersen, Allah'a saygısızlık etmiş olursun. Zira sen, bizzat Allah'ın emeğisin." Bu ifade, iradenin sadece bir sorumluluk değil, aynı zamanda Allah'ın insana verdiği bir değer ve emanet olduğunu gösterir. İradeye ve emeğe saygısızlık, zalimlerin yükselmesine yol açabilecek bir durum olarak nitelendirilir.

5. Allah'ın Her Şeyi Bir Ölçü ve Düzenle Yaratması

Kaynak, kaderin aynı zamanda Allah'ın evrendeki her şeyi belirli bir ölçü ve düzen (kanun) dahilinde yaratmasıyla da ilgili olduğunu belirtir. Bu, iradesiz kader (Sünnetullah) ile örtüşen bir temadır.

- **"Zira göklerin ve yerin egemenliği sadece O'na aittir. O ne bir çocuk edinmiştir ne de egemenliğinde herhangi bir ortağı vardır, her şeyi O yaratmış ve her şeyin kaderini/ölçüsünü bir yasaya O bağlamıştır."** (25 Furkan suresi 2)
- **"Şüphesiz biz her şeyi bir kader/ölçü ve düzen dahilinde yarattık."** (54 Kamer suresi 49)
- **"Bu çerçevede gökten suyu belli bir kadere/ölçüye göre indirir de onu toprağa emdiririz. İyi bilin ki onu giderip toprağı kupkuru yapmaya da elbette gücümüz yeter."** (23 Müminun suresi 18)

Sonuç:

Bu kaynak, kaderin pasif bir teslimiyet değil, aktif bir sorumluluk ve seçim alanı olduğunu güçlü bir şekilde savunmaktadır. İnsanın iradesi, Allah tarafından bahşedilmiş değerli bir emanet olup, kişinin iman, amel ve yaşam tercihlerinde temel belirleyici unsurdur. Kader, bireysel çabanın ve seçimin önüne geçen bir engel değil, aksine insanın kendi kaderini kendi çabasıyla şekillendirebileceği ilahi bir düzendir. Bu bakış açısı, insana hem güç veren hem de önemli bir sorumluluk yükleyen bir anlayışı temsil eder.

48.3 You Tube Sunum Videosu:

49. KURAN'DA YALAN:

49.1 Açıklama ve Ayetler:

Doğru sözlü olanlar hem Allah katında hem de insanlar nazarında şerefli insanlardır. Yalancılık, insanlar nazarında çok çirkin bir şeydir. Çünkü yalancılık, karşısındakini aldatmaktır. Halbuki insanlar, ihtiyaçlarını başkalarının yardımlarıyla temin edebilirler. Yalancı insanlar arasında anlaşma olmaz. Fertleri yalancı olan bir aile içinde itimat ve emniyet kalmaz.

Yalancılık öyle bir felakettir ki, dünya ve ahirette insanı perişan eder. En şerefli olarak yaratılan insanı sevimsiz, sözüne güvenilmez bir varlık haline getirir. Her duyduğumuz doğruluğunu araştırmadan her yerde konuşmamalıyız. Her konuştuğumuzun hesabını vereceğine inanan bir Müslüman, nasıl olur da lisanına, diline sahip olmaz?

İnsanlar arasındaki ilişkiler sevgi, saygı ve güvene dayanır. Doğruluk ve doğru söylemek toplumu kaynaştırırken, doğru ve dürüstlüğü tersi olan yalan ve yalancılık ise insanlar arasındaki saygı ve güveni, dostluk ve arkadaşlığı ortadan kaldırır, hakların kaybolmasına, adaletin yerini zulmün almasına sebep olur. Haklının yerine haksız, haksızın yerine haklı geçer. Birçok ocaklar yalan dolayısıyla söner. Servetler mahvolur gider, insanlar arasındaki karşılıklı güven, sevgi ve saygı duyguları yerlerini kuşku, kin ve düşmanlığa bırakır. Bu yüzden kanlar dökülür, cinayetler işlenir.

Evrensel olarak Yalan dünyanın her yerinde kötü ve yanlış olarak bilinir. Allah adına, Peygamber adına söylenen yalanlara insanlarımız da araştırıp soruşturmadan inanırlar. Halbuki Kuran okusalar o söylenenlerin yalan olduğunu kolayca anlayacaklar!

“De ki: – Uydurdukları yalanları Allah’a isnat edenler asla başarıya ulaşamazlar.” (10 Yunus suresi 69)

“Kendi uydurduğu yalanları Allah’a isnat edenden daha zalim kim vardır? İşte onlar hesap için Rablerinin huzuruna getirildiklerinde şahitler diyecekler ki: İşte Rablerine karşı yalan uyduranlar bunlardır, iyi bilin ki Allah’ın laneti Allah’a iftira eden bu zalimlerin üzerindedir.” (11 Hud suresi 18)

“Kendi uydurduğu yalanı, Allah’a yakıştıran veya ayetleri karşısında yalana sarılandan daha zalim/sapkın kim vardır? Şu bir gerçek ki Allah’a iftira edenler asla iflah olmazlar.” (6 Enam suresi 21)

“Zira O, size sadece leşi, akan kanı, domuz etini ve Allah’tan başkası adına kesilen hayvanların etlerini haram kıldı. Artık bundan böyle gelişi güzel, yalan yanlış konuşarak “Şu helaldir, şu haramdır” demeyin; aksi halde uydurduğunuz yalanı Allah’a iftira etmiş olursunuz. Hiç şüphe yok ki, Allah’a iftira edenler asla iflah olmazlar.” (16 Nahl suresi 115-116)

“Ama ayetlerimize inanmak istemeyen kafirler ve ayetlerimize karşı yalana sarılanlar var ya, işte onlar yakıcı ateşin halkıdır.” (5 Maide suresi 10)

“Ayetlerimize inanmayan ve ayetlerimize karşı yalana sarılanlar; işte onlar yakıcı ateşi boylayacaklar.” (5 Maide suresi 86)

“Gerek Allah'a verdikleri vaatten dönmeleri ve gerekse yalan söylemeleri nedeniyle kalplerindeki nifak ölüp gidecekleri zamana kadar sürecektir.” (9 Tevbe suresi 77)

49.2 YALANın İslam'daki Yeri ve Etkileri (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Temel Fikirler ve Önemli Gerçekler:

- **Yalanın Çirkinliği ve Aldatıcılığı:** Yalan, insanlar nazarında son derece çirkin bir eylem olarak kabul edilir. Bunun temel nedeni, karşısındakini aldatmak olmasıdır. İnsanlar arası ilişkilerin temelinde güven yattığı için yalan, bu güveni ortadan kaldırır. Kaynakta belirtildiği üzere: "Yalancılık, insanlar nazarında çok çirkin bir şeydir. Çünkü yalancılık, karşısındakini aldatmaktır."
- **Dünya ve Ahiretteki Perişanlık:** Yalanın sadece bu dünyayla sınırlı kalmayan, ahiret hayatını da kapsayan ciddi sonuçları vardır. İnsanı şerefli bir varlık olmaktan sevimsiz ve güvenilmez bir hale dönüştürür. "Yalancılık öyle bir felakettir ki, dünya ve ahirette insanı perişan eder. En şerefli olarak yaratılan insanı sevimsiz, sözüne güvenilmez bir varlık haline getirir."
- **Toplumsal Çöküş ve Adaletsizlik:** Yalan, bireysel ilişkilerin yanı sıra toplumsal düzeni de derinden etkiler. Sevgi, saygı ve güvene dayalı ilişkileri yıkar, hakların kaybolmasına ve adaletin yerini zulmün almasına neden olur. Kaynak bu durumu şöyle ifade eder: "Doğruluk ve doğru söylemek toplumu kaynaştırırken, doğru ve dürüstlüğü tersi olan yalan ve yalancılık ise insanlar arasındaki saygı ve güveni, dostluk ve arkadaşlığı ortadan kaldırır, hakların kaybolmasına, adaletin yerini zulmün almasına sebep olur." Bu durum, kuşkuyu, kını ve düşmanlığı besleyerek cinayetlere kadar varan sonuçlar doğurabilir.
- **Allah Adına Yalan Söylemenin Vahameti:** Kaynak, "Allah adına, Peygamber adına söylenen yalanlara" insanların araştırmadan inanmasının yanlışlığına dikkat çeker ve Kur'an okunsaydı bu yalanların kolayca anlaşılabilceğini vurgular. Bu tür yalanlar, Kur'an'da en büyük zalimliklerden biri olarak nitelendirilir.
- **Yalanı Kınayan Ayetler:** Kaynakta birçok Kur'an ayeti verilerek yalanın ne kadar büyük bir günah olduğu vurgulanır:
- **Yalan Uyduranların Başarısızlığı:** **"De ki: – Uydurdukları yalanları Allah'a isnat edenler asla başarıya ulaşamazlar."** (10 Yunus suresi 69)
- **Allah'a İftira Edenlerin Zalimliği ve Lanetlenmesi:** **"Kendi uydurduğu yalanları Allah'a isnat edenden daha zalim kim vardır? İşte onlar hesap için Rablerinin huzuruna getirildiklerinde şahitler diyecekler ki: İşte Rablerine karşı yalan uyduranlar bunlardır, iyi bilin ki Allah'ın laneti Allah'a iftira eden bu zalimlerin üzerindedir."** (11 Hud suresi 18)

- Helal ve Haram Konusunda Allah'a İftira: *"Artık bundan böyle gelişi güzel, yalan yanlış konuşarak "Şu helaldir, şu haramdır" demeyin; aksi halde uydurduğunuz yalanı Allah'a iftira etmiş olursunuz. Hiç şüphe yok ki, Allah'a iftira edenler asla iflah olmazlar."* (16 Nahl suresi 115-116)
- Yalan Söyleyenlerin Yakıcı Ateşe Gireceği: *"Ama ayetlerimize inanmak istemeyen kafirler ve ayetlerimize karşı yalana sarılanlar var ya, işte onlar yakıcı ateşin halkıdır."* (5 Maide suresi 10) ve *"Ayetlerimize inanmayan ve ayetlerimize karşı yalana sarılanlar; işte onlar yakıcı ateşi boylayacaklar."* (5 Maide suresi 86)
- Münafıklık ve Yalan: *"Gerek Allah'a verdikleri vaatten dönmeleri ve gerekse yalan söylemeleri nedeniyle kalplerindeki nifak ölüp gidecekleri zamana kadar sürecektir."* (9 Tevbe suresi 77) Bu ayet, yalanın münafıklığın bir belirtisi olduğunu ve kişiyi ölene kadar bu durumda bırakacağını gösterir.
- **Müslümanın Sorumluluğu:** Gerçek bir Müslüman'ın her duyduğunu araştırmadan konuşmaması ve diline sahip olması gerektiği vurgulanır. Her konuştuğunun hesabını vereceğine inanan bir Müslümanın yalana tenezzül etmemesi esastır.

Sonuç:

"YALAN" belgesi, yalanın İslam dininde kesinlikle reddedilen hem birey hem de toplum için yıkıcı sonuçları olan büyük bir günah olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Kur'an ayetleriyle desteklenen bu uyarılar, doğruluk ve dürüstlüğün İslami yaşamın temel taşları olduğunu göstermektedir.

49.3 You Tube Sunum Videosu:

50. KURAN'DA HELAL HARAM

50.1 Açıklama ve Ayetler:

Dinde haram kılma yetkisinin sadece Yüce Allah'ta olduğu konusu *De ki: "Doğrusu, Rabbim, yalnızca, açık ya da gizli, utanç verici davranışları, her türlü günahı, haksız yere göz dikmeyi, Allah'tan tanrısal nitelikler yakıştırmanızı ve bilmediğiniz şeyi Allah'a izafe etmenizi yasaklamıştır."* (7 Araf suresi 33)'te belirtilmektedir.

Yüce Allah belirtilen ayetlerde de yiyecek anlamında neleri haram kıldığını ifade etmekte ve nelerin haram olduğunu belirterek Nahl 16/115'te ayrıca Bakara 2/173, Mâide 5/3 ve Enam 6/145 ayetlerinde bunları açıkça saymaktadır.

Yüce Allah, haram etleri saydıktan sonra, bunun istisnasının olabileceğini hatırlatmakta ve aklıktan ölecek derecede gibi çok büyük bir zorunluluk halinde yani "arzu ve iştah duymamak, benzer durumdaki bir başkasının hakkına saldırmamak", bir de "ihtiyaç

sınırını aşmamak” kaydıyla bu yasaklanan şeylerden ölmeyecek kadar yemenin caiz olduğunu beyan etmektedir.

Bu ifade Mâide 5/3'te yer alan **“günaha, harama girme kastının, harama eğilim gösterme isteğinin, gönülden günaha girme niyetinin dışında”** cümlesini karşılamaktadır. Böylesi çaresiz durumda kalanların mecburiyet hallerindeki davranışlarını bağışlayacağını, çünkü merhamet sahibi olduğunu da Rab sıfatını hatırlatarak ifade etmektedir.

Burada insanların kendi kafalarına göre dinde haram ve helal kılmamaları gerektiği ve bunu yaparlarsa kendilerini büyük bir azabın beklediğiyle ilgili uyarılar gündeme getirilmektedir. Allah **“Dillerinizin uydurduğu yalana dayanarak ‘Şu helaldir, şu da haramdır!’ demeyin; sonunda Allah’a yalan uydurmuş olursunuz.”** Diyerek Allah’tan başkalarının helal, haram koyma yetkilerinin olmadığını belirtmektedir.

“SİZ EY imana ermiş olanlar! Antlaşmalarınıza sadık olun! [Bundan sonra] belirtilecek olanlar dışında ot ile beslenen hayvanlar [ın eti] sizin için helaldir: ancak ihramda iken avlanmanıza izin verilmemiştir. Bilin ki Allah, iradesinin gereğini emreder. (5 Maide suresi 1)

“Allah, size sadece leşi, kanı, domuz etini, bir de Allah’tan başkası adına kesileni haram kıldı. Ama kim bunlardan yemek zorunda kalırsa, taşkınlık etmemek, aşırı gitmemek şartıyla bunlardan yemesinde bir günah yoktur. Şüphesiz Allah, eşsiz bir bağışlayıcı ve sonsuz merhamet sahibidir.” (2 Bakara suresi 173)

“De ki: “Bana vahyolunan hükümler arasında; leş, akıtılmış kan, domuz eti ki o katıksız bir pisliktir ve Allah’tan başkası adına, putperestçe kurban edilen hayvandan başka, yiyecek kimse için yenilmesi haram herhangi bir şey bulamıyorum. Fakat zorda kalan kimse de iştah duymadan ve sınırı aşmadan bunlardan yerse, iyi bilsin ki senin Rabbin eşsiz bir bağışlayıcı ve sonsuz rahmet sahibidir.” (6 Enam suresi 145)

“Allah size sadece leşi, kanı, domuz etini ve Allah’tan başkasının adı anılarak boğazlanan hayvanı yasaklamıştır; fakat zorunluluk durumuna düşen kimse, aşırı gidip ihtiyacının ötesine geçmemek şartıyla bu yasaklamanın dışındadır; çünkü Allah, şüphesiz çok acıyan-esirgeyen gerçek bağışlayıcıdır. Buna göre, artık, kendi yalanınızı (adeta) Allah’a isnat ederek öyle dilinize geldiği gibi yalan-yanlış “bu helaldir, şu haramdır” demeyin; çünkü, haberiniz olsun, Allah’a yalan isnat edenler asla kurtuluşa erişemezler! (16 Nahl suresi 115-116)

(5 Maide suresi 3) ayeti de aynı anlamdadır.

50.2 HELAL VE HARAM: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler:

1. Haram Kılma Yetkisi Sadece Allah'a Aittir: Kaynaklar, dinde haram kılma yetkisinin yalnızca Yüce Allah'a ait olduğunu açıkça vurgulamaktadır. İnsanların kendi düşüncelerine

göre helal ve haram belirlemesi kesinlikle yasaklanmıştır. Bu, Kur'an'daki birçok ayetle desteklenmektedir:

- **"De ki: Benim Rabbim ancak gizli ve açık işlenen bütün çirkinlikleri/ahlaksızlığı, günahın her türünü, haksız yere saldırganlığı/azgınlığı, hakkında hiçbir delil indirmedeği halde herhangi bir şeyi Allah'a isnat ederek şirk koşmanızı ve bilip bilmeden Allah'a ait şeyleri söylemenizi haram kılmıştır."** (7 Araf suresi 33)
- Allah, **"Dillerinizin uydurduğu yalana dayanarak 'Şu helaldir, şu da haramdır!' demeyin; sonunda Allah'a yalan uydurmuş olursunuz."** diyerek Allah'tan başkalarının helal, haram koyma yetkilerinin olmadığını belirtmektedir.
- **"Artık gelişi güzel, yalan yanlış konuşarak 'Şu helaldir, şu haramdır' demeyin; aksi halde uydurduğunuz yalanı Allah'a iftira etmiş olursunuz. Hiç şüphe yok ki, Allah'a iftira edenler asla iflah olmazlar."** (16 Nahl suresi 115-116) Bu uyarı, kendi kafalarına göre hüküm koyanların büyük bir azapla karşılaşacağını bildirmektedir.

2. Haram Kılınan Yiyecekler Açıkça Belirtilmiştir: Yüce Allah, haram kıldığı yiyecekleri belirli ayetlerde açıkça saymıştır. Bu yiyecekler şunlardır:

- **Leş:** Kendiliğinden ölmüş hayvan eti.
- **Kan:** Akıtılmış kan.
- **Domuz Eti:** Kaynaklarda "katıksız bir pislik" olarak nitelendirilmiştir.
- **Allah'tan Başkası Adına Kesilenler:** Putperestçe kurban edilen veya Allah'tan başkası adına kesilen hayvanların etleri.

Bu hükümler, Bakara 2/173, Maide 5/3, Enam 6/145 ve Nahl 16/115 gibi ayetlerde tekrarlanmaktadır.

- **"Allah, size sadece leşi, kanı, domuz etini, bir de Allah'tan başkası adına kesilen hayvanların etini yemenizi haram kıldı."** (2 Bakara suresi 173)
- **De ki: "Bana vahyedilenlerde leş veya akan kan veya iğrenç bir şey olan domuz eti veya üzerinde Allah'tan başka bir ismin anıldığı günahkarca bir kurban dışında yenmesi yasak olan hiçbir şey görmüyorum. Ama kişi zaruret içindeyse -aç gözlüce saldırmadan ve zaruri ihtiyacını da aşmadan [yemiş] ise- [bilin ki] Rabbiniz çok bağışlayıcıdır, rahmet kaynağıdır."** (6 Enam suresi 145)

3. Zor Durumlar (Zaruret Hali) İçin İstisnalar: Allah, haram kılınan etleri saydıktan sonra, çok büyük bir zorunluluk halinde bu yasaklanan şeylerden ölmeyecek kadar yemenin caiz olduğunu belirtmektedir. Bu istisna için belirli şartlar bulunmaktadır:

- **Arzu ve İştah Duymamak:** Kişinin bu haram yiyecekleri isteyerek veya keyif alarak yememesi.
- **Benzer Durumdaki Bir Başkasının Hakkına Saldırmamak:** Başkasının ihtiyacını göz ardı etmemek.
- **İhtiyaç Sınırını Aşmamak:** Sadece hayatta kalmak için gerekli olan miktarı tüketmek.
- **Günaha Girme Kastının Olmaması:** Kalben günah işlemeye eğilim göstermemek.

Bu istisna, Allah'ın kullarına karşı "eşsiz bir bağışlayıcı ve sonsuz merhamet sahibi" olmasından kaynaklanmaktadır.

- **"Ama kim de buna, mecbur kalırsa, taşkınlık etmemek, aşırı gitmemek şartıyla bunlardan yemesinde bir günah yoktur. Şüphesiz Allah, eşsiz bir bağışlayıcı ve sonsuz merhamet sahibidir."** (2 Bakara suresi 173)
- **"Fakat zorda kalan kimse de iştah duymadan ve sınırı aşmadan bunlardan yerse, iyi bilsin ki senin Rabbin eşsiz bir bağışlayıcı ve sonsuz rahmet sahibidir."** (6 Enam suresi 145)

4. Sözleşmelere Uyuma ve Avlanma Hükümleri: İman edenlere sözleşmelerinin gereğini yerine getirmeleri emredilmiştir. Ayrıca, haram olduğu bildirilecek olanlar dışındaki bütün hayvanların helal olduğu belirtilirken, ihramlıyken kara hayvanlarını avlamanın helal olmadığı vurgulanmaktadır.

- **"Ey iman edenler, sözleşmelerinizin gereğini yerine getirin. Haram oldukları size bildirilecek olanlar dışındaki bütün hayvanlar size helaldir, bununla birlikte kara hayvanlarını ihramlı iken avlanmanız size helal değildir. Allah, her şey için doğru karar verendir."** (5 Maide suresi 1)
- Haram kılma yetkisinin sadece Allah'a ait olduğu, 7 Araf 33 ayetiyle açıkça ifade edilmiştir.
- Haram kılınan yiyecekler leş, kan, domuz eti ve Allah'tan başkası adına kesilen hayvanlar olup bu hükümler 2 Bakara 173, 5 Maide 3, 6 Enam 145 ve 16 Nahl 115 ayetlerinde bulunmaktadır.
- Zaruret halindeki istisnanın şartları "arzu ve iştah duymamak", "benzer durumdaki bir başkasının hakkına saldırmamak" ve "ihtiyaç sınırını aşmamak" olarak belirtilmiştir.
- İnsanların kendi kafalarına göre helal ve haram kılmaları "Allah'a yalan uydurmak" olarak nitelendirilmiş ve büyük bir azap uyarısı yapılmıştır (16 Nahl 115-116).
- İhramlıyken kara hayvanlarını avlamak yasaklanmıştır (5 Maide suresi 1).

Sonuç:

Sağlanan kaynaklar, İslam'da helal ve haram kavramlarının temelini oluşturur. Bu hükümlerin sadece Yüce Allah tarafından belirlendiği, haram kılınanların sınırlı ve açık olduğu ve zorunlu hallerde belirli şartlarla istisnaların uygulanabileceği net bir şekilde ortaya konmuştur. En önemlisi, kişilerin ve otoritelerin Allah'ın yetki alanına müdahale ederek kendi kafalarına göre helal veya haram hükümler koymalarının kesinlikle yasaklandığı ve büyük bir günah olduğu defalarca vurgulanmıştır. Bu yaklaşım, dinin safiyetini ve Allah'ın hükümlerinin dokunulmazlığını koruma amacını taşımaktadır.

50.3 You Tube Sunum Videosu:

51. KURAN'DA AHİRET

51.1 Açıklama ve Ayetler:

Kur'an'da dünya ve ahiret hayatı ile ilgili geniş bilgi verilmektedir. Cenabı, Hak dünya hayatını bir oyun ve eğlence, kısa süreli bir hayat, fani ve bir aldanış hayatı olarak tanımlarken ahiret hayatının gerçek hayat olduğunu, ebedi yaşantının orada gerçekleşeceğini bildirir. Bu yüzden Kur'an, ahiret hayatını daha detaylı bir biçimde ele alır ve bu hayatı çeşitli safhalara bölerek takdim eder. O, dünya hayatından sonra başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci yaşam döneminin tümüne "Ahiret" der. Bazı ayetlerde bu dönemin değişik kesitlerine, farklı isimler vererek atıflarda bulunur. Bazen kıyamet saatinden, bazen öldükten sonra diriltilmekten, bazen toplanmak "tan, bazen hesaba çekilmekten, sonunda da cennetten veya cehennemden bahseder. Bu bölümlerin hepsi, ahiret hayatının kapsamına girer.

Ahiret hayatı Allah'ın adaletinin gereği ve insanın denenmesinin zorunlu sonucudur. Amaçsız ve sonuçsuz bir deneme anlamsız olur. Kuran 'da sürekli olarak, insanın imanı ve küfrü, salih ameli ve günahına, cennet veya cehennemle karşılık göreceği vurgulanarak; yeryüzünde yapacağı tercih ve davranışları etkilemeye çalışmaktadır. Hatta birçok ayette peygamberlerin yegâne görevleri; kötü amellere karşılık cehennemle uyarma ve iyi amellere karşılık cennetle müjdeleme olarak belirlenmektedir.

"Bazı insanlar da Allah'a ve ahiret gününe kesin olarak inanırlar." (2 Bakara suresi 4)

"İnsanlardan bir kısmı da Allah'a ve ahiret gününe inanmadıkları halde inandık derler, hâlbuki onlar mümin değillerdir." (2 Bakara suresi 8)

"Kimsenin başkasına en ufak bir faydasının olmayacağı, kimsenin şefaatinin kabul edilmeyeceği, kimseden fidye alınmayacağı ve kimsenin kimseden yardım görmeyeceği Gün'ün (mutlaka geleceğini bir an olsun) aklınızdan çıkarmayın." (2 Bakara suresi 48)

"Buna rağmen, birbirinizi öldürdünüz, halkınızın bir kısmını yurdundan çıkardınız, onlara karşı günah ve düşmanlıkta birleştiniz, üstelik -onları çıkarmak size haramken- esir olarak elinize düşüklerinde fidye aldınız. Yoksa siz, kitabın bir kısmına inanıyorsunuz da bir kısmına inanmıyorsunuz? Şu hâlde içinizden böyle yapanın cezası dünya hayatında rezil olmak ve kıyamet gününde azabın en şiddetlisine uğratılmaktan başka nedir? Allah sizin yaptıklarınıza karşı asla duyarsız değildir." (2 Bakara suresi 85)

"Her insanın yaptığı bütün iyilikleri de kötülükleri de karşısında bulacağı o Gün'ü düşünün; [pek çok insan,] o [Gün]ün kendisinden çok uzakta olmasını diler. O halde Allah, O'na karşı dikkatli olmanızı ihtar eder; ama Allah, yarattıklarına karşı çok şefkatlidir." (3 Ali İmran suresi 30)

"Küfürde birbirleriyle yarışanlar seni üzmesin. Onlar Allah'a hiçbir zarar veremezler. Onlar ahirette Allah'ın nimetlerden nasipsiz kalacaklar. Ve onlar için korkunç bir azap vardır." (3 Ali İmran suresi 176)

“Allah’ın meşitlerini ancak Allah’a ve ahiret gününe inanıp güvenen, namazı kılan, zekâtı veren ve Allah’tan başkasından korkmayanlar onarabilir. İşte bunlar, umduklarına kavuşacaklardır.” (9 Tevbe suresi 18)

51.2 AHİRET Kavramı ve İslam'daki Yeri: (NotebookLM Yapay Zekâ Yorumu)

Ana Temalar ve Önemli Fikirler:

1. Dünya Hayatının Geçiciliği ve Ahiretin Gerçekliği:

- Kur'an, dünya hayatını "bir oyun ve eğlence, kısa süreli bir hayat, fani ve bir aldanış hayatı" olarak tanımlar. Buna karşılık, ahiret hayatı "gerçek hayat" olarak nitelendirilir ve ebedi yaşamın orada gerçekleşeceği bildirilir.
- Bu perspektif, insanları dünya heveslerine aşırı bağlanmaktan alıkoyarak ahiret odaklı bir yaşam sürmeye teşvik eder.

2. Ahiret Hayatının Safhaları:

- Ahiret, tek bir olaydan ibaret değildir; çeşitli safhalara ayrılmıştır ve Kur'an bu safhalara farklı isimlerle atıfta bulunur. Bu safhalar şunlardır:
- **Kıyamet Saati:** Dünyanın sonunun geldiği an.
- **Ba's (Öldükten Sonra Dirilme):** Tüm insanların tekrar diriltilmesi.
- **Haşr (Toplanma):** Diriltilenlerin hesap için bir araya getirilmesi.
- **Hesap:** Amellerin değerlendirildiği süreç.
- **Mizan:** Amellerin tartıldığı adalet terazisi.
- **Cennet ve Cehennem:** İyi ve kötü amellere karşılık olarak ebedi mükafat veya ceza yerleri.
- Kaynak metinde belirtildiği gibi: "Saymış olduğumuz bu bölümlerin hepsi, ahiretin kapsamına girer."

3. Ahiretin İlahi Adalet ve İnsanın Sınavının Gereği Olması:

- Ahiret hayatı, Allah'ın adaletinin bir gereği ve insanın dünyadaki denemesinin zorunlu bir sonucudur. "Amaçsız ve sonuçsuz bir deneme anlamsız olur."
- Bu, insanın dünyada yaptığı tercihlerin ve davranışların bir karşılığı olacağını gösterir. İman ve küfür, salih amel ve günah, cennet veya cehennemle karşılık bulacaktır.

- Peygamberlerin temel görevlerinden biri de bu gerçeği insanlara bildirmektir: "Peygamberlerin yegâne görevleri; kötü amellere karşılık cehennemle uyarma ve iyi amellere karşılık cennetle müjdeleme olarak belirlenmektedir."
4. **Ahirete İmanın Önemi ve Etkileri:**
- Kur'an, ahirete imanı temel bir inanç esası olarak vurgular ve bu imanın yokluğunu münafıklık belirtisi olarak gösterir.
 - **"Yine bunlar; sana indirilen Kur'an'a ve senden önce indirilenlere ve ahirete de kesin olarak inanırlar."** (2 Bakara suresi 4)
 - **"İnsanlardan bir kısmı da Allah'a ve ahiret gününe inanmadıkları halde inandık derler, hâlbuki onlar mümin değildir."** (2 Bakara suresi 8)
 - Ahirete iman, Müslümanların davranışlarını doğrudan etkiler. Örneğin, Allah'ın meşitlerini ancak **"Allah'a ve ahiret gününe inanıp güvenen, namazı kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayanlar"** onarabilir. (9 Tevbe suresi 18)
5. **Amellerin Karşılığı ve Hesap Günü:**
- Ahiret inancı, yapılan her eylemin bir karşılığı olacağı bilincini pekiştirir.
 - **"Herkesin, yaptığı bütün iyilikleri de kötülükleri de karşısında hazır bulacağı o gün; kişi arzu edecek ki, işledikleri kötülükleri ile kendisi arasında uzun bir mesafe bulunsun."** (3 Ali İmran suresi 30)
 - Bugün, şefaatin veya fidye almanın fayda etmeyeceği bir gündür: **"Öyle bir günden sakının ki; o gün ne şefaatt fayda eder ne de kurtuluş fidyesi vermek."** (2 Bakara suresi 48)
 - Allah, yaptıklarından gafil değildir/bütün yaptıklarından haberdardır. Onlar, dünya hayatında zillete, Ahiret günü de şiddetli bir azaba mahkûm olacaklardır.
6. **Küfür ve Azap:**
- Kâfirlikte yarışanlar Allah'a hiçbir zarar veremezler, ama ahirette Allah'ın nimetlerinden nasipsiz kalacaklar ve **"korkunç bir azap"** ile karşılaşacaklardır. (3 Ali İmran suresi 176) Bu, ahiret inancının bir uyarı ve caydırıcılık boyutu olduğunu gösterir.

Sonuç:

Kaynak metinler, Ahiretin İslam inancının temel sütunlarından biri olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Dünya hayatının geçiciliğine karşılık ebedi bir yaşamın vaadi, ilahi adaletin tecellisi ve insanın dünyadaki eylemlerinin nihai bir hesaplasmaya tabi tutulacağı fikri, Kur'an'ın bu konuya verdiği önemi göstermektedir. Ahiret, sadece bir inanç konusu değil, aynı zamanda müminlerin hayatını şekillendiren, onları iyiye ve doğruya yönlendiren, kötülüklerden sakındıran güçlü bir motivasyon kaynağıdır. Kaynak metinde geçen Maide Suresi 3. ayetindeki **"BUGÜN SİZİN DİNİNİZİ KEMALE ERDİRDİM, ÜZERİNİZDEKİ NİMETİMİ TAMAMLADIM VE SİZİN İÇİN DİN OLARAK İSLAM'DAN RAZI OLDUM..."** ifadesi, İslam'ın ahiret

inancı da dahil olmak üzere tüm temel esaslarıyla kâmil bir din olduğunu ve bu esasların müminler için eksiksiz bir yaşam rehberi sunduğunu vurgular.

51.3 You Tube Sunum Videosu:

Not: “Abdullah Ergin Fuzuli” YouTube kanalı üzerinden kavramlarla ilgili sunum videoları izlenebilir. Bu kanala abone olmanız durumunda daha kolay erişim sağlayabilirsiniz.

İSLAM'IN ÖZÜ ÖZETİ YouTube Adresleri

	KAVRAM ADI	YouTube ADRESİ	YAYIN TARİHİ
0	ÖNSÖZ	https://youtu.be/SO7RyDSvdco	9/6/2025
1	Din Kavramı	https://youtu.be/FDwlSAs4DNg	9/7/2025
2	Din Allah'ındır	https://youtu.be/K_YbwWCyH7Q	9/8/2025
3	Kur'an'ın Nitelikleri	https://youtu.be/a6tSo-bMdrY	9/8/2025
4	Tevhid	https://youtu.be/zc9739zDOG4	9/9/2025
5	Sünnetullah	https://youtu.be/sRCdA2-e4QM	9/12/2025
6	Yaratılış	https://youtu.be/J2t6Opb4wSA	9/13/2025
7	Melekler	https://youtu.be/HW8gJeZulwg	9/14/2025
8	Nebi, Rasul-Elçi (Peygamberler)	https://youtu.be/WlrPXs9n5Lk	9/15/2025
9	Hikmet	https://youtu.be/4guX7xKK2M4	9/15/2025
10	Ahlak	https://youtu.be/QWQsZggTbXg	9/16/2025
11	Tebliğ	https://youtu.be/RAYLH2FsY3w	9/16/2025
12	İman ve Salih Amel	https://youtu.be/jm2Y3iwCRJs	9/17/2025
13	Gayb	https://youtu.be/Xt-NPP7X0FM	9/17/2025
14	Bilgi	https://youtu.be/3uWPprziNM4	9/18/2025
15	Emanet	https://youtu.be/-Zyd0Hzc_G8	9/19/2025
16	Hak	https://youtu.be/q2KhwTtSd5Y	9/20/2025
17	Adalet	https://youtu.be/m7BmUciqqk4	9/23/2025
18	Hoşgörü	https://youtu.be/lVpytT6lrV4	9/24/2025
19	Zulüm	https://youtu.be/2t8msWCpFsl	9/25/2025
20	Denenme-İmtihan	https://youtu.be/gxBE50Apo0	9/26/2025
21	Özgürlük İnsan Hakları	https://youtu.be/EW8H1PgTNP4	9/27/2025
22	Anne Baba Hakkı	https://youtu.be/Z1sDQ8RSpjU	9/28/2025
23	Sabır	https://youtu.be/BIQAt5VLJpo	9/29/2025
24	Akıl	https://youtu.be/RXHDcVYxV10	9/30/2025
25	Bereket	https://youtu.be/Spn0Ur7aLcE	10/1/2025
26	Şefaat	https://youtu.be/xZPrqVs7mKg	10/2/2025
27	Mucize	https://youtu.be/bBV5EjblrbE	10/3/2025
28	Delil	https://youtu.be/PfZiR0SwkBc	10/4/2025
29	Cihat	https://youtu.be/lSwaG42c5wk	10/5/2025
30	Yetim	https://youtu.be/tNPYuLEFpSl	10/6/2025
31	Güç ve İktidar Ahlakı	https://youtu.be/WhTUPoXZ6nQ	10/7/2025
32	Faiz	https://youtu.be/amnknX9XwqE	10/8/2025
33	Seferilik	https://youtu.be/Eab2i2JSU3A	10/9/2025
34	Kibir	https://youtu.be/HQqF-7RzsTw	10/10/2025
35	İrkçilik	https://youtu.be/QXF4S79ESzM	10/11/2025
36	Şirk	https://youtu.be/nAKwmUGRvEs	10/12/2025
37	Tağut	https://youtu.be/NhpFLx3oHXQ	
38	Dua	https://youtu.be/-dUjb2C9_2c	10/14/2025
39	İbadet	https://youtu.be/TK0tOGsrS8k	10/15/2025
40	Namaz	https://youtu.be/7VMq5J6SfOo	10/16/2025
41	Oruç	https://youtu.be/qjOES7ZxXbY	10/17/2025
42	Hac ve Umre	https://youtu.be/7jSq5f8bAvk	10/18/2025

43	Yardımlaşma (Sadaka, İnfak, Zekat)	https://youtu.be/pZ4O0aSgErg	10/19/2025
44	Tesbih	https://youtu.be/uW4kgWNS70	10/20/2025
45	Örtünme Tesettür	https://youtu.be/VtlxWfFTy3l	10/21/2025
46	Çoklukla Övünme	https://youtu.be/nnlb1RIMiEM	10/22/2025
47	İnsanın Hatası ve Tövbesi	https://youtu.be/KWkdLoAqT5Q	10/23/2025
48	Kader	https://youtu.be/uDtUxaUcMdg	10/24/2025
49	Yalan	https://youtu.be/soS24OtYGP_s	10/25/2025
50	Helal Haram	https://youtu.be/NJeUj_S4wRA	10/26/2025
51	Ahiret	https://youtu.be/43SrlCaXy0l	10/27/2025
	Genel Özet	https://youtu.be/EVelbP18lvY	10/28/2025